

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการ ตกแต่งภายใน ดีโอล์ค สยาม พลาซ่า

THE OLD SIAM PLAZA

โดย นางสาวธัญญา สุวรรณพงศ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

๒/๗.
๘ 471 ๓
๘๖๖๔-๘1 ๖๕

ปีการศึกษา 2534 - 35

ที่ ar

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 86741
วัน,เดือน,ปี..... 14 ส.ค. 2552

b. 10855440
i.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา สถาปัตยกรรม-
ศาสตร์บัณฑิต (สถาปัตยกรรมภายใน)

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

(นายพิศิษฐ์ วิริยวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ศิริชัย	ธนทิพย์	กรรมการ
อาจารย์เอกพล	สิระชัยนันท์	กรรมการ
อาจารย์จันทน์	เลิศจินดาทรัพย์	กรรมการ
อาจารย์จักรา	เกษมศรี ณ อยุธยา	กรรมการ
อาจารย์ปฏิภาณ	วัฒน์เจริญ	กรรมการและเลขานุการ

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(นายเอกพล สิระชัยนันท์)

16/3/38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นดินแดนที่สวยงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของภูมิภาคนี้ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวในดินแดนที่มีความสวยงามทั้งทวีปของภูมิภาคแล้ว ยังมีโบราณสถานที่ยกย่องอารยธรรมอันสืบทอดมานับพันปี รวมถึงศิลปวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ทุก ๆ ปี จะมีชาวต่างประเทศนิยมมาท่องเที่ยวในเมืองไทยนับล้าน ๆ คน อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวก็ยิ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สิ่งหนึ่งที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเห็นจะได้แก่ การมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละภูมิภาค ซึ่งไม่เพียงแต่ในด้านความงดงามของภูมิประเทศที่มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละที่แล้ว ยังมีสินค้าไทยและของพื้นเมืองที่มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละท้องถิ่น จึงเป็นที่สนใจของบรรดานักท่องเที่ยวที่เข้ามาในเมืองไทย ซึ่งก็มักจะเป็นที่นิยมที่จะซื้อกลับไปเป็นที่ระลึก

จากรายงานของทางฝ่ายสถิติและการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้สรุปค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้อของที่ระลึกคิดเป็นจำนวนถึง ร้อยละ 38.53 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด นอกจากนี้ยังปรากฏว่า ตัวเลขของจำนวนนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

แต่แหล่งจับจ่ายสินค้าดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังอยู่กระจัดกระจายตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือตามโรงแรม หรือศูนย์การค้าทั่ว ๆ ไป รวมทั้งตามข้างถนน โดยมีได้รวมอยู่ในที่เดียวกัน ซึ่งก็ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการซื้อสินค้า ทั้งยังขาดมาตรฐานทางด้านคุณภาพและราคาและปัญหาเรื่องความปลอดภัย

จากปัญหาดังที่กล่าวมานี้ นอกจากจะเป็นการบั่นทอนภาพพจน์ของประเทศอันจะไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นปัญหาใหญ่ที่เป็นความรับผิดชอบของทางรัฐบาลที่จะต้องรีบเร่งแก้ไข

ด้วยเหตุนี้ โครงการ "ดิโอลด์ สยาม พลาซ่า" จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นแหล่งรวมสินค้าหัตถกรรมของพื้นบ้านจากทั่วทุกภาคของไทย ไม่ว่าจะเป็น

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ผ้าไหมไทยที่โด่งดังไปทั่วโลก อัญมณีล้ำค่า ผ้าทอมือลายวิจิตร เครื่องหนังคุณภาพดีหรือ เครื่องเงิน เครื่องถมอันงามสง่า ทุกสิ่งล้วนได้ผ่านการเลือกเฟ้นมาอย่างดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับสิ่งที่ดีที่สุดในศูนย์ศิลปหัตถกรรมระดับชาติแห่งนี้ เพราะการมีความพิถีพิถันเหล่านี้จะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่สินค้าไทย

86741

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

THE OLD SIAM PLAZA

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

สารบัญ

คำนำ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาโครงการ

1.2 ที่ตั้งโครงการ

1.3 วัตถุประสงค์โครงการ

1.4 เหตุผลในการเลือกโครงการ

1.5 ข้อมูลสนับสนุนโครงการ

1.6 ขอบเขตโครงการ

1.7 ขอบเขตวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 การศึกษาโครงการ

2.1 ความหมายและประวัติความเป็นมา

2.1.1 ความหมายและลักษณะทั่วไป

2.1.2 ประวัติความเป็นมาของ ทีโอดด์ สยาม พลาซ่า

2.2 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ

2.2.1 ศูนย์ศิลปะพิเศษ บางไทร

2.2.2 ร้านจิม ทอมสัน

2.2.3 ร้านดีไซน์ ไทย

2.2.4 นารายณ์แอนด์ พาวิลเลียน

บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐาน

3.1 ประเภทและลักษณะสินค้า

3.2 องค์ประกอบภายใน

3.2.1 ส่วนของสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.2.2 ส่วนขาย
- 3.2.3 ส่วนของลูกค้า
- 3.2.4 ส่วนของสำนักงาน
- 3.3 การศึกษาส่วนประกอบหลักอื่น ๆ ของโครงการ
 - 3.3.1 หน่วยบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
 - 3.3.2 หน่วยแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
 - 3.3.3 ศูนย์แสดงงานหัตถกรรมไทยโบราณ
- 3.4 ทางสัญจร
- บทที่ 4 การศึกษาพฤติกรรม
 - 4.1 ผู้ให้บริการ
 - 4.1.1 สายบริหารและอัตรากำลัง
 - 4.1.2 ตารางพฤติกรรมผู้ให้บริการและเครื่องใช้ประกอบพฤติกรรม
 - 4.2 ผู้รับบริการ
 - 4.2.1 ประเภทผู้ใช้โครงการ
 - 4.2.2 พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ
 - 4.2.3 ตารางพฤติกรรมผู้ใช้โครงการและเครื่องใช้ประกอบพฤติกรรม
- บทที่ 5 สภาพแวดล้อมภายใน
 - 5.1 ระบบปรับอากาศ
 - 5.2 ระบบแสง สี เสียง
 - 5.3 ระบบป้องกันภัยและรักษาความปลอดภัย
 - 5.4 การใช้วัสดุตกแต่ง
- บทที่ 6 การวิเคราะห์สู่การออกแบบ
 - 6.1 วิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ
- 6.3 วิเคราะห์พื้นที่โครงการ
- 6.4 แนวทางการออกแบบ
- 6.5 สรุปผลการออกแบบ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1 ความเป็นมาโครงการ

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศแห่งการท่องเที่ยว และเป็นประเทศที่มีศิลปวัฒนธรรมอันเก่าแก่ เพราะฉะนั้นของพื้นเมืองและสินค้าไทยต่าง ๆ จึงมักเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองไทย และมักจะนิยมซื้อกลับไปเป็นของที่ระลึก จากสถิติของททท. พบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยว จะหมดไปกับค่าซื้อของที่ระลึก ฉะนั้น รายได้จากสินค้าประเภทนี้ จึงน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

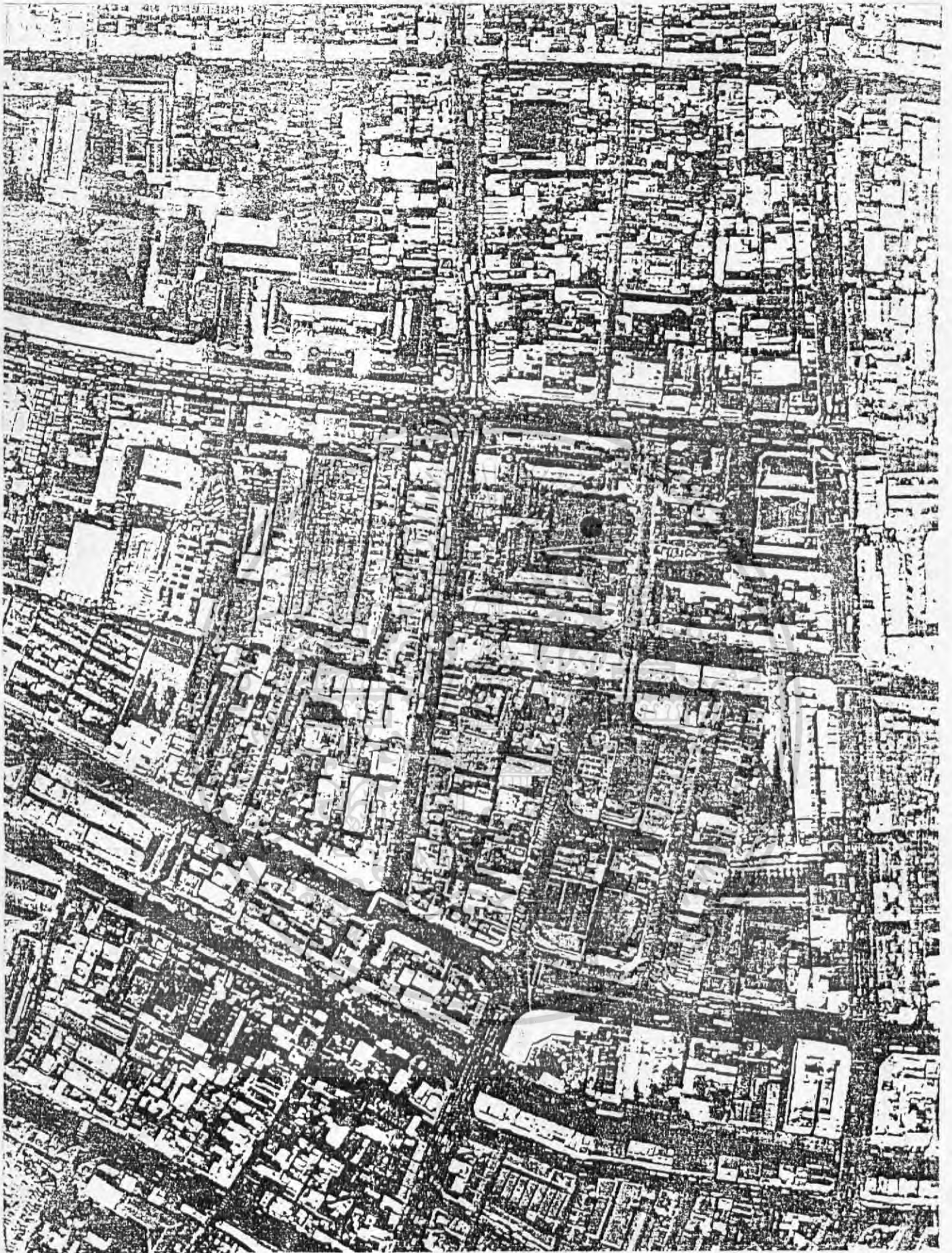
ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องมาทุกปี ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่เป็นที่สนใจแก่ชาวต่างชาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

แต่ในปัจจุบัน แหล่งจำหน่ายสินค้าเหล่านี้ ยังกระจุกกระจาย อีกทั้งไม่ได้อยู่ในละแวกศูนย์กลางการท่องเที่ยว รวมทั้งไม่ได้มาตรฐานทั้งทางด้านคุณภาพและราคา ทำให้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย

ด้วยเหตุนี้ โครงการ "ดีโอล์ด สยาม พลาซ่า" จึงเกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจะเป็นที่รวมสินค้าหัตถกรรมและสินค้าหัตถกรรมที่ขึ้นชื่อจากทั่วประเทศ รวมทั้งให้บริการในด้านอื่น ๆ แก่นักท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์ ครบวงจร

1.2 ที่ตั้งโครงการและการวิเคราะห์

จากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็่นชาวต่างประเทศหรือคนในประเทศเองที่เข้ามาในกรุงเทพมหานคร บริเวณที่ได้รับความนิยมที่จะท่องเที่ยวที่สุดแห่งหนึ่งก็คือบริเวณพระบรมมหาราชวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จากการสรุปรายงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปรากฏว่าทุกปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกือบร้อยละ 50 ที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทย (ไม่เพียงแต่กรุงเทพฯ) ได้มาเที่ยวชมพระบรมมหาราชวัง อีกทั้งบริเวณดังกล่าวได้ถูกห้อมล้อมไปด้วยสถานที่สำคัญ ๆ อาทิเช่น สนามหลวง พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ หอศิลป์แห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับบริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์

ผังบริเวณย่านตลาดมิ่งเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลางการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ อีกด้วย

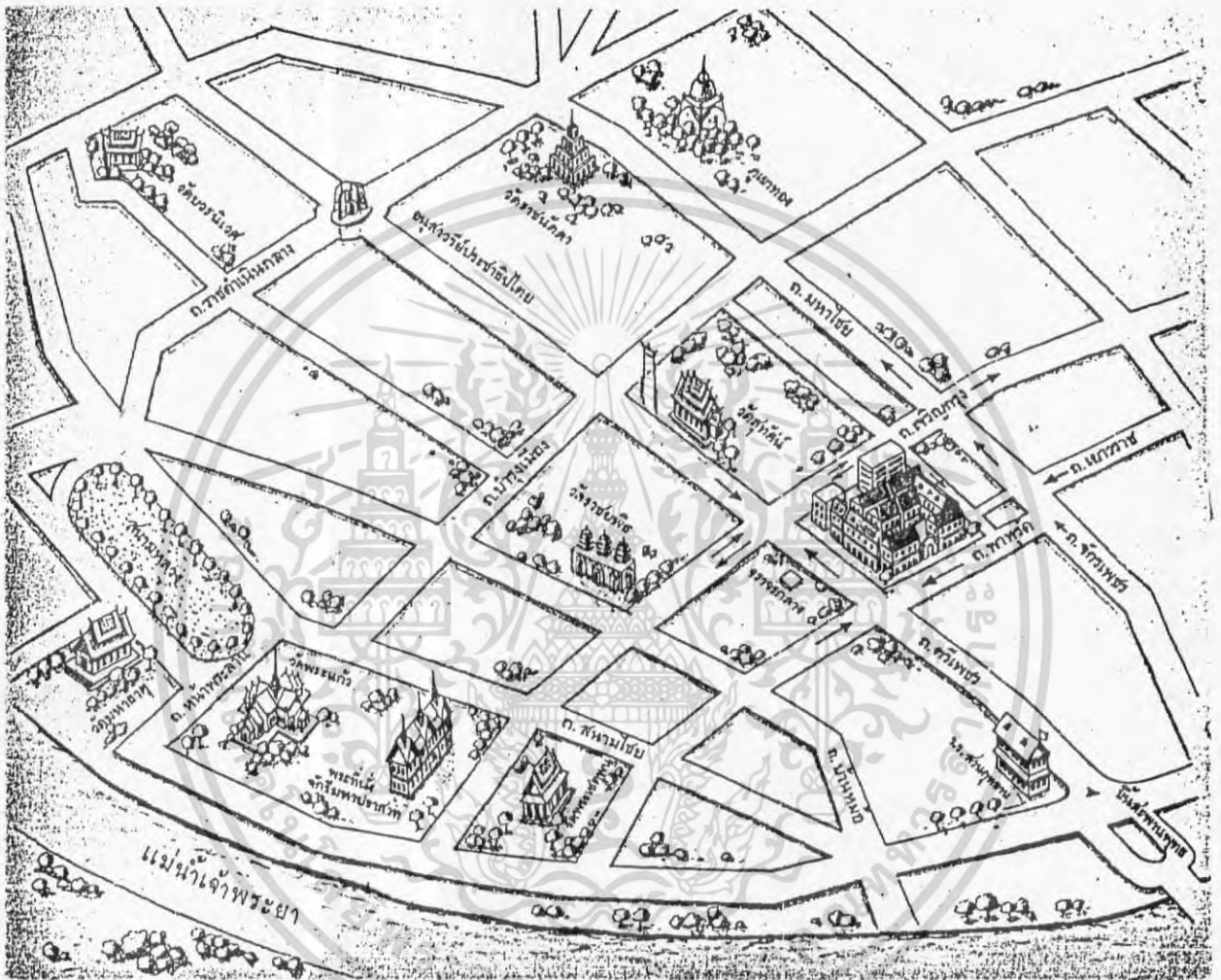
จากข้อจูงใจข้างต้นนี้จะเห็นว่า บริเวณแถบนี้สมควรที่จะเป็นที่ตั้งของโครงการ "ศูนย์ศิลปหัตถกรรมและสินค้าท้องถิ่น" เป็นอย่างยิ่ง แต่ปัญหาที่ประสบเฉพาะหน้าคือในบริเวณดังกล่าวไม่มีที่ดินว่างเปล่าเพียงพอ จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณา พื้นที่บริเวณใกล้เคียง ประกอบกับทางทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีความประสงค์ที่จะพัฒนาที่ดินในเขตเกาะรัตนโกสินทร์บริเวณตลาดมิ่งเมือง เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่บริเวณดังกล่าว เป็นอาคารร้านค้าซึ่งมีสภาพทรุดโทรมตามกาลเวลาและโครงสร้างเดิมไม่สามารถขายหรือปรับปรุงได้ จึงได้ให้บริษัทสยามพาณิชย์อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นบริษัทอันเกิดจากการร่วมลงทุนระหว่าง กลุ่มธนาคารไทยพาณิชย์และบริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์ ได้รับกรรมสิทธิ์เช่าที่ดินดังกล่าว จำนวน 12 ไร่ เป็นระยะเวลา 30 ปี เริ่มโครงการ ดีโวลด์ สยาม พลาซ่า ขึ้นมา โดยให้บริษัททีไอซ์ 103 เป็นผู้ออกแบบตัวอาคาร

โครงการดีโวลด์ สยาม พลาซ่า ดังกล่าว ตั้งอยู่บริเวณตลาดมิ่งเมืองเก่า ย่านเจริญกรุง อันเป็นย่านการค้าที่สำคัญมาแต่ครั้งรัชกาลที่ 4-5 เรื่อยมา มีอาณาบริเวณดังนี้ ทิศเหนือจรดถนนเจริญกรุง ทิศใต้จรดถนนพารุค์ ทิศตะวันออกจรดถนนบูรพา และทิศตะวันตกจรดถนนตรีเพชร

1.3 วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อให้เป็นศูนย์รวมสินค้าหัตถกรรมไทยที่สมบูรณ์แบบที่สุดของประเทศทันสมัยทัดเทียมนานาชาติ มีบรรยากาศและเอกลักษณ์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทย
2. เพื่อช่วยเผยแพร่ งานศิลปหัตถกรรมไทย ตลอดจนคุณค่าของงานศิลปะที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษ ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
3. เพื่อแก้ปัญหาการระบายสินค้าอย่างไม่เป็นระเบียบและไม่ได้มาตรฐานทั้งในด้านคุณภาพและราคาในบริเวณพระบรมมหาราชวัง
4. เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและความสะดวกสบายนานับประการในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่แสดงการเข้าสู่บริเวณโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เพื่อพัฒนาคุณภาพของ "การส่งเสริมการท่องเที่ยว"
6. เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาที่ดินบริเวณนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 เหตุผลในการเลือกโครงการ

เหตุผลทางด้านสังคม

- เพื่อแก้ปัญหาความว่างงานในชนบทและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
- ช่วยเผยแพร่และอนุรักษ์งานสกุลช่างและศิลปะประจำชาติ

เหตุผลทางเศรษฐกิจ

- เพื่อแบ่งเบาภาระการขาดดุลย์การค้าแก่ต่างประเทศที่เป็นอยู่
- เพื่อกระจายรายได้สู่ชนบทเป็นการยกฐานะเศรษฐกิจของประชาชน
- ทำให้ประชาชนมีงานทำโดยการสร้างงาน

เหตุผลทางด้านนโยบาย

- สนองนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ
- สนับสนุนนโยบายในด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว
- เสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ต่างชาติ

เหตุผลทางด้านสภาพแวดล้อม

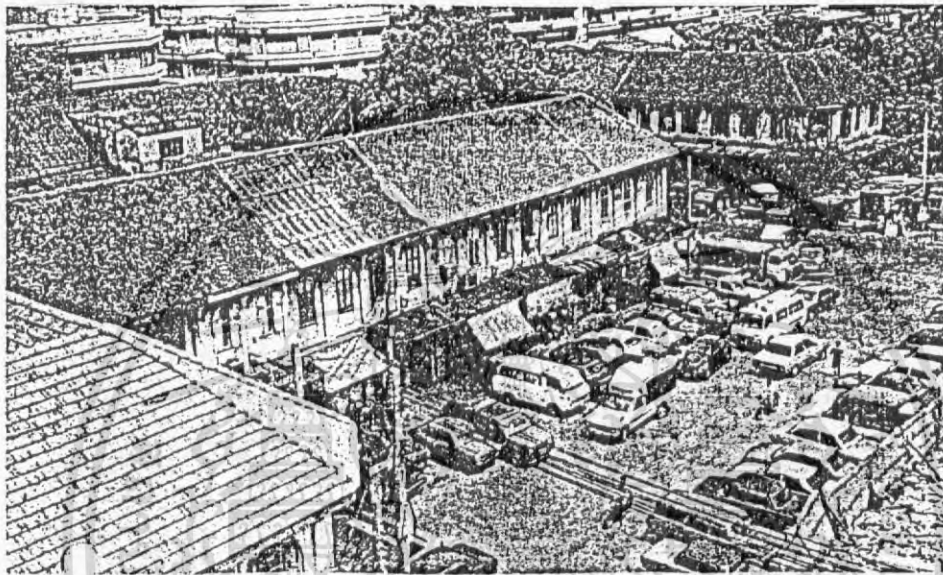
- เพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในบริเวณย่านเจริญกรุง และบริเวณใกล้เคียง
- สร้างบรรยากาศที่ดีในการซื้อขายสินค้า
- ช่วยให้การท่องเที่ยวในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์สมบูรณ์และครบวงจรมากขึ้น

สำหรับเหตุผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งของโครงการมี ดังนี้

1. ย่านเมืองเป็นแหล่งที่ขาดการพัฒนามานาน ไม่มีการปรับปรุงและซ่อมบำรุงเลย ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม กลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม
2. มีความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

- ตั้งอยู่ในย่านการค้ามีชื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพเดิมของตลาดมิ่งเมือง ที่ทรุดโทรมตามกาลเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เป็นศูนย์กลางการคมนาคมทั้งเป็นประตูของกรุงเทพฯ สุ่ธนบุรี
 - เป็นจุดเชื่อมต่อกของย่านการค้า
3. เป็นย่านที่อ่อนตัวต่อการปรับปรุงและคาดว่าจะประสบความสำเร็จง่าย เนื่องจากทำเลดี
4. เป็นย่านที่อยู่บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะรัตนโกสินทร์ เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว โลหะปราสาท ฯลฯ
5. เป็นนโยบายของเจ้าของที่ดิน คือทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่จะพัฒนาที่ดินบริเวณนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
6. ที่ดินมีขนาดใหญ่ คือประมาณ 12 ไร่ สามารถรองรับโครงการขนาดใหญ่ได้

1.5 ข้อมูลสนับสนุนโครงการ

พอจะสรุปได้ ดังนี้

- จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาในแต่ละปีจะเห็นว่ามึจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อทางรัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

สถานการณ์การท่องเที่ยวและแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

แนวโน้มอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยว พ.ศ. 2531-2535

ในรอบปี 2530 ที่ผ่านมามีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งสิ้น 3,482,958 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 23.59 โดยแยกจำนวนนักท่องเที่ยวตามตลาดหลักสำคัญดังนี้

- อเมริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยว 292,448 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 19.70
- ยุโรป มีจำนวนนักท่องเที่ยว 794,320 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 27.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- แอฟริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยว 18,873 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 37.93
- ตะวันออกกลาง มีจำนวนนักท่องเที่ยว 117,547 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 6.28
- เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก มีจำนวนนักท่องเที่ยว 2,042,459 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 26.28
- เอเชียใต้ มีจำนวนนักท่องเที่ยว 217,311 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 3.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1

เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวแยกตามประเทศ

ปี พ.ศ.2529 - 2530

ประเทศ	จำนวนนักท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2529 (คน)	จำนวนนักท่องเที่ยว ปี พ.ศ.2530 (คน)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง %
1. มาเลเซีย	652,913	755,226	+17.20
2. ญี่ปุ่น	259,381	341,899	+31.81
3. สหรัฐอเมริกา	196,429	235,878	+20.08
4. สิงคโปร์	194,068	240,035	+23.69
5. ไต้หวัน	111,163	194,717	+75.16
6. อังกฤษ	147,221	184,415	+25.26
7. เยอรมันตะวันตก	119,441	148,382	+24.23
8. ฮองกง	83,957	132,251	+57.52
9. ฝรั่งเศส	100,439	131,648	+31.07
10. อินเดีย	119,539	117,579	- 1.64
11. ออสเตรเลีย	94,662	110,747	+16.99
12. จีน	75,109	85,771	+14.20
13. อิตาลี	52,039	65,928	+26.69
14. ซาอุดีอาระเบีย	56,569	58,632	+ 3.65
15. สวิตเซอร์แลนด์	37,074	45,101	+21.65
16. แคนาดา	36,700	44,174	+20.37
17. ปากีสถาน	37,339	43,057	+15.31
18. เนเธอร์แลนด์	34,061	41,562	+22.02
19. ฟิลิปปินส์	29,894	39,700	+32.80
20. อื่น ๆ	<u>380,094</u>	<u>456,256</u>	<u>+20.04</u>
รวม	<u>2,818,092</u>	<u>3,482,958</u>	<u>+23.59</u>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ที่มา : กุศลท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 ไม่วารณใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดเบ่งเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับแนวโน้มในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2526-2530 อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่ประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นทุกปีโดยเฉพาะปี พ.ศ. 2530 ซึ่งรัฐบาลได้จัดให้เป็นปีท่องเที่ยวไทย เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาถึงอัตราเฉลี่ยการเติบโตระหว่าง 5 ปีที่ผ่านมา จะได้รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2

จำนวนนักท่องเที่ยวในอดีต
2526-2530

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	% เพิ่ม
2526	2.191	-
2527	2.346	7.1
2528	2.436	3.9
2529	2.818	15.6
2530	3.842	29.6

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากปี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นปีท่องเที่ยวไทยมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทำให้คาดการณ์ได้ว่าปีท่องเที่ยวไทยจะไม่สิ้นสุดไป แต่จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้น และในปี พ.ศ. 2531 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีศิลปหัตถกรรมไทย ทำให้คาดคะเนได้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปีก่อนประมาณร้อยละ 20 และหลังจากนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวอาจจะเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.5 ต่อปี ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเพื่อนบ้านใกล้เคียงอย่างมาเลเซียและสิงคโปร์ต่างก็ลงทุนในด้านการชักจูงให้คนไปเที่ยวประเทศของเขาเช่นกัน ตามสมมติฐานข้างต้นจำนวนนักท่องเที่ยวในระยะ 5 ปีข้างหน้าจะเป็นดังตารางที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3

พยากรณ์อัตราการเติบโตนักท่องเที่ยว

ปี พ.ศ.2531- 2535

ปี	ประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	% เพิ่ม
2530	3.48	23.6
2531	4.18	20.0
2532	4.49	7.5
2533	4.83	7.5
2534	5.19	7.5
2535	5.58	7.5

กลุ่มตลาดเป้าหมายสำหรับประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายการตลาดท่องเที่ยวออกเป็น

2 กลุ่มคือ

- กลุ่มที่ 1 ตลาดที่คาดว่าจะมีปริมาณขยายตัวในอัตราสูง ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมันตะวันตก ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย สแกนดิเนเวีย อิตาลี และสวิสเซอร์แลนด์
- กลุ่มที่ 2 ตลาดที่มีการขยายตัวระคับรอง ได้แก่ ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย ซาอุดีอาระเบีย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดให้ตลาดญี่ปุ่นเป็นตลาดเป้าหมายหลัก โดยได้ตั้งเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นถึง 472,289 คน ในปี พ.ศ.2531 และ 507,711 คน ในปี พ.ศ.2532 ซึ่งเป็นตัวเลขค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสถิติในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ.2532 ททท. ได้ตั้งงบประมาณการตลาดไว้สูงถึง 223.3 ล้านบาท

กลุ่มประเทศเป้าหมายรองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมันตะวันตก ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส อิตาลี ในกลุ่มประเทศดังกล่าวคาดว่าจะมีอัตราเพิ่ม 20-40% ต่อปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในกลุ่มที่ 2 เป็นตลาดนักท่องเที่ยวประเทศใกล้เคียงที่มีอัตราการขยายตัวต่ำกว่ากลุ่มที่ 1 คาดว่าอัตราการขยายตัวต่ำกว่าร้อยละ 10-20 ในกลุ่มนี้ได้แก่ ใต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย ซาอุดีอาระเบีย

เมื่อประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ แล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มสูงขึ้นจะเป็นนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น เพราะประชาชนมีกำลังซื้อสูง และอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินเยนกับเงินบาทสูงขึ้น ทำให้ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในประเทศไทยต่ำเมื่อเทียบกับค่าเงินเยน ดังนั้นโอกาสการพัฒนาศาสนสถานท่องเที่ยวสำหรับญี่ปุ่นจึงมีศักยภาพสูงมาก

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงมกราคม-มิถุนายน 2531

ในระยะ 6 เดือนแรก (มกราคม-มิถุนายน) ของปี 2531 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งสิ้น 2,004,790 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 24.14 เป็นนักท่องเที่ยวทางอากาศ 1,509,706 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 24.48 ทางบก 470,397 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 23.35 และทางน้ำ 24,687 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 18.58 โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. อเมริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยว 152,164 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 16.34 มีสัญชาติที่สำคัญดังนี้

1.1 สหรัฐอเมริกา	119,788 คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	14.30
1.2 แคนาดา	27,031 คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	27.68

2. ยุโรป มีจำนวนนักท่องเที่ยว 504,840 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 37.59 มีสัญชาติที่สำคัญดังนี้

2.1 สหราชอาณาจักร	132,578 คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	59.21
2.2 เยอรมันตะวันตก	94,961 คน	"	31.65
2.3 ฝรั่งเศส	79,516 คน	"	17.07
2.4 อิตาลี	39,805 คน	"	38.28
2.5 สวิสเซอร์แลนด์	28,994 คน	"	37.52
2.6 เนเธอร์แลนด์	21,608 คน	"	23.12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 กลุ่มสแกนดิเนเวียและฟินแลนด์

- สวีเดน	23,315 คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	32.25
- เดนมาร์ก	12,745 คน	"	17.74
- ฟินแลนด์	8,645 คน	"	61.95
- นอร์เวย์	6,735 คน	"	40.93

3. แอฟริกา มีจำนวนนักท่องเที่ยว 11,451 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกัน

ของปีก่อนร้อยละ 43.05

4. ตะวันออกกลาง มีจำนวนนักท่องเที่ยว 55,753 คน เพิ่มขึ้นจากระยะ

เดียวกันของปีก่อนร้อยละ 1.16 มีสัญชาติที่สำคัญคือ ชาวคูเวต 25,599 คน ลดลง

ร้อยละ 11.77

5. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจำนวนนักท่องเที่ยว 1,149,451 คน

เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 20.48 มีสัญชาติที่สำคัญคือ

5.1 มาเลเซีย	452,208 คน	เพิ่มขึ้นร้อยละ	22.48
5.2 ญูเน่	212,844 คน	"	37.10
5.3 สิงคโปร์	119,917 คน	"	3.32
5.4 ไต้หวัน	67,970 คน	"	21.81
5.5 จีน	74,132 คน	"	75.14
5.6 ออสเตรเลีย	63,093 คน	"	25.12
5.7 ฮองกง	57,286 คน	"	7.12

6. เอเชียใต้ มีจำนวนนักท่องเที่ยว 131,131 คน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกัน

ของปีก่อนร้อยละ 31.03 มีสัญชาติที่สำคัญคือ อินเดีย 62,281 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.83

7. สัญชาติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยมากที่สุด 7 อันดับแรกคือ

7.1 มาเลเซีย	452,208 คน	เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ	22.48
7.2 ญูเน่	212,844 คน	"	37.10
7.3 สหราชอาณาจักร	132,578 คน	"	59.21
7.4 สิงคโปร์	119,917 คน	"	3.32
7.5 สหรัฐอเมริกา	119,788 คน	"	14.30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.6	เยอรมันตะวันตก	94,961	คน	เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ	31.65
7.7	ฝรั่งเศส	78,516	คน	"	17.07

1.6 ขอบเขตโครงการ

โครงการ "ดีโอล์ค สยามพลาซ่า" ลักษณะโครงการจะเป็นอาคารพลาซ่า สูง 5 ชั้น ใช้สถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 จัดผังแบบการจัดหมู่เรือนไทย มีทางเดินเชื่อมถึงกันตลอด มีการเปิด ตรงกลาง โดยมีพื้นที่รวมทั้งหมดตามโครงการจริง ประกอบไปด้วย

ชั้นที่ 1 ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ส่วนศูนย์จำหน่ายสินค้าหัตถกรรม, ของที่ระลึก ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นของศูนย์ศิลปะพิเศษในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และบางส่วนจะเป็นของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจัดทำาร่วมด้วย
2. ส่วนบริการข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยว โดยส่วนนี้จะใช้เจ้าหน้าที่จากกองบริการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้ให้บริการ
3. ส่วนบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จากธนาคารใดธนาคารหนึ่ง
4. ส่วนศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทย ซึ่งจะเป็นส่วนแสดงงานหัตถกรรมที่เป็นของเก่า, ของแท้ คำเนินการโดยกรมศิลปากร
5. ส่วนลานอเนกประสงค์ ซึ่งจะจัดเป็นส่วนแสดงงานนิทรรศการชั่วคราว เพื่อส่งเสริมการขาย และการท่องเที่ยวในโอกาสเทศกาลต่าง ๆ
6. ส่วนบริการอาหาร (ร้านอาหารไทย)

ชั้นที่ 2 - 3 เป็นส่วนร้านค้า ที่เปิดให้คนนอกเข้าพื้นที่จำหน่ายสินค้า โดยส่วนหนึ่งจะเป็นกลุ่มผู้เช่าเดิม ที่เคยเข้าพื้นที่บริเวณตลาดมิ่งเมืองแต่ก่อน สามารถมาเข้าพื้นที่ในโครงการใหม่ได้

ชั้นที่ 4 - 5 เป็นส่วนอาคารสำนักงาน ที่เปิดให้คนนอกมาดำเนินธุรกิจ โดยการเข้าพื้นที่ นอกจากนี้ยังรวมถึงส่วนสำนักงานบริหารซึ่งดำเนินการโดย บริษัทสยามพาณิชย์-พัฒนาอุตสาหกรรมอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายในโครงการ "ดีโอล์ด สยาม พลาซ่า" ได้จัดให้มีอาคารที่จอดรถประมาณ 2,000 คัน และมีส่วนที่เตรียมไว้เฉพาะจอดรถทัวร์ เพื่อรองรับลูกค้าหลักคือกลุ่มทัวร์ริสต์อีกด้วย นอกจากนี้ บริษัทยังมีโครงการรวมโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุงที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถานวัตถุกับกรมศิลปากร (เป็นอาคารอนุรักษ์) เอาไว้ในส่วนของโครงการ โดยจะปรับปรุง โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมไทยให้เป็นโรงโขนแห่งแรกในประเทศไทย

1.7 ขอบเขตในการทำวิทยานิพนธ์

ขอบเขตในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง โครงการออกแบบตกแต่งภายใน "ดีโอล์ด สยาม พลาซ่า" ซึ่งเป็นการศึกษาในหลักสูตรสถาปัตยกรรมภายในระดับปริญญาตรี ขอบเขตที่ทำในวิทยานิพนธ์ จะเสนอทำในส่วนชั้นที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วย

- ก. ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว โดยให้บริการให้ข้อมูล ข่าวสารการท่องเที่ยวทุกจังหวัดในประเทศไทย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ข. หน่วยบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ให้บริการนักท่องเที่ยว ในการแลกเปลี่ยนเงินตราทุกสกุล เพื่อเพิ่มความสะดวกรสบายให้กับนักท่องเที่ยวที่มาใช้โครงการ มากยิ่งขึ้น

หมายเหตุ ในส่วนข้อ ก., ข. จะเสนอเฉพาะภาคนี้เท่านั้น

- ค. ศูนย์จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก ประกอบด้วย
 1. ส่วนขายสินค้า ได้แก่ สินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึกจากทั่วทุกภาค ของประเทศ โดยได้จากแหล่งผลิตใหญ่คือ ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษฯ
 2. ส่วนแสดงสินค้าส่งออก ได้แก่ ห้องรับรองแขกวีไอพี และห้องประชุม ซึ่งจัดไว้สำหรับแขกที่มาส่งสินค้าเพื่อส่งออกเท่านั้น (จะเป็นสินค้าประเภท ที่มีกำลังผลิตสูง และเป็นที่นิยมในตลาด)
 3. ส่วนฝึกอบรมการฝีมือ เป็นส่วนที่เปิดสำหรับบุคคลภายนอกที่มีความต้องการ ที่จะเข้าฝึกอบรมด้านศิลปหัตถกรรม เช่น แผนกดอกไม้ประดิษฐ์ ศิลปะ-ประดิษฐ์ ขนมไทย บัณฑิตา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ส่วนสำนักงาน โดยเสนอให้เป็นการบริหารงานโดยทางศูนย์-ศิลปะพิเศษในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ร่วมกับทางดิโอลด์ สยาม พลาซ่า

หมายเหตุ ในภาคการออกแบบจะทำเฉพาะส่วนแสดงและขายสินค้าเท่านั้น

ง. ส่วนศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทย ประกอบด้วย

1. ส่วนนิทรรศการถาวร ซึ่งจะจัดแสดงวัตถุโบราณที่เป็นงานศิลปหัตถกรรมของไทยครั้งยุคอดีต ตลอดจนความเป็นมาและกรรมวิธีในการทำ เปิดให้บุคคลที่สนใจเข้าชม โดยเก็บค่าผ่านประตู
2. ส่วนสำนักงาน โดยจะให้ทางกรมศิลปากรเป็นผู้ดูแล
3. ส่วนคลังพัสดุ

หมายเหตุ ในภาคออกแบบ จะเสนอเฉพาะส่วนนิทรรศการเท่านั้น

จ. ส่วนลานอเนกประสงค์ ซึ่งจะเป็นส่วน OPEN COURT ตรงกลาง จัดให้เป็นลานอเนกประสงค์ที่ใช้ร่วมกัน อาจจะมีการจัดนิทรรศการชั่วคราวตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลอาหารไทย เทศกาลดอกไม้ ตลอดจน วันสำคัญ และประเพณีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เพื่อเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักแก่ชาวต่างชาติและเพื่อส่งเสริมการขายอีกด้วย

หมายเหตุ ในส่วนนี้จะเสนอเฉพาะภาคออกแบบเท่านั้น

เป็นการดำเนินการออกแบบตกแต่งภายใน จากแนวทางที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ โดย

ภาคนิพนธ์ เสนอการแยกแยะเนื้อหาทางวิชาการ การค้นคว้าข้อมูลของโครงการ ตลอดจนข้อมูลพื้นฐาน โดยจะเสนอการสรุปเนื้อหาดังกล่าวแบบ RESEARCH เพื่อทำการวิเคราะห์และวางแนวทางสำหรับขั้นตอนการออกแบบต่อไป

ภาคออกแบบ จะนำแนวทางที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ มาดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

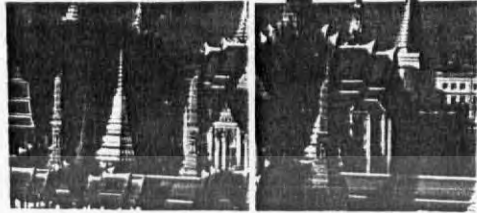
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จัดแบ่งพื้นที่ภายในโครงการออกเป็นสัดส่วนให้เหมาะสม รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง และความสัมพันธ์ของการสัญจรต่าง ๆ
- จัดวางตำแหน่งเฟอร์นิเจอร์และองค์ประกอบในแต่ละส่วน และทำการออกแบบตกแต่งภายใน ตามแนวทางที่วางไว้
- เสนอการออกแบบในรูปแบบของผังเฟอร์นิเจอร์ รูปตัด ทัศนียภาพ รวมทั้งรายละเอียดและวัสดุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INTRODUCTION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

EXOTIC
Thailand

INTRODUCTION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

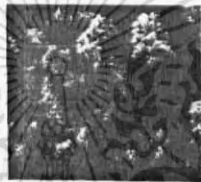
INTRODUCTION

ภาคเหนือ

ภาคเหนือ มีสภาพภูมิประเทศที่สวยงาม มีป่าไม้
อันอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำอันไหลริน มีอากาศ
อันบริสุทธิ์ มีศิลปวัฒนธรรมอันมีค่า มีประเพณี
อันดีงาม มีวิถีชีวิตอันเรียบง่าย มีธรรมชาติอัน
อันสวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวอันมีค่า มีสถานที่
อันศักดิ์สิทธิ์ มีสิ่งที่น่าสนใจอีกมากมาย

INTRODUCTION

ภาคเหนือ มีสภาพภูมิประเทศที่สวยงาม มีป่าไม้
อันอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำอันไหลริน มีอากาศ
อันบริสุทธิ์ มีศิลปวัฒนธรรมอันมีค่า มีประเพณี
อันดีงาม มีวิถีชีวิตอันเรียบง่าย มีธรรมชาติอัน
อันสวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวอันมีค่า มีสถานที่
อันศักดิ์สิทธิ์ มีสิ่งที่น่าสนใจอีกมากมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INTRODUCTION

ประวัติความเป็นมาของ ผ้าไหม
 ซึ่งผลิตขึ้นในภาคอีสานและภาคเหนือ
 ของประเทศไทย ผ้าไหม มีถิ่นกำเนิดที่
 เมืองสุโขทัย สมัยกรุงสุโขทัย
 ในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 ซึ่งได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้
 ผลิตขึ้นเป็นผ้าไหมเมืองสุโขทัย
 และต่อมาได้แพร่หลาย
 ไปทั่วภาคเหนือ ภาคอีสาน

INTRODUCTION

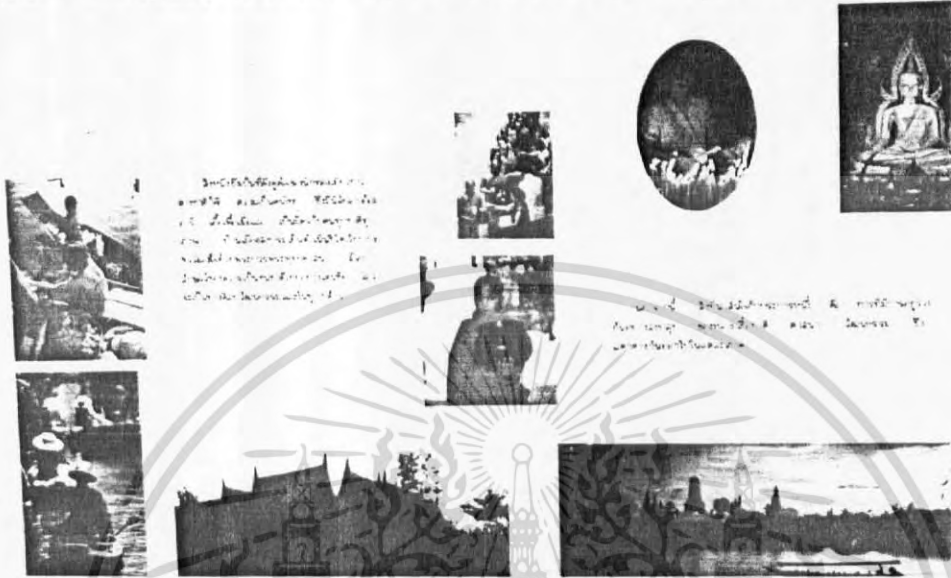
ภาคอีสาน

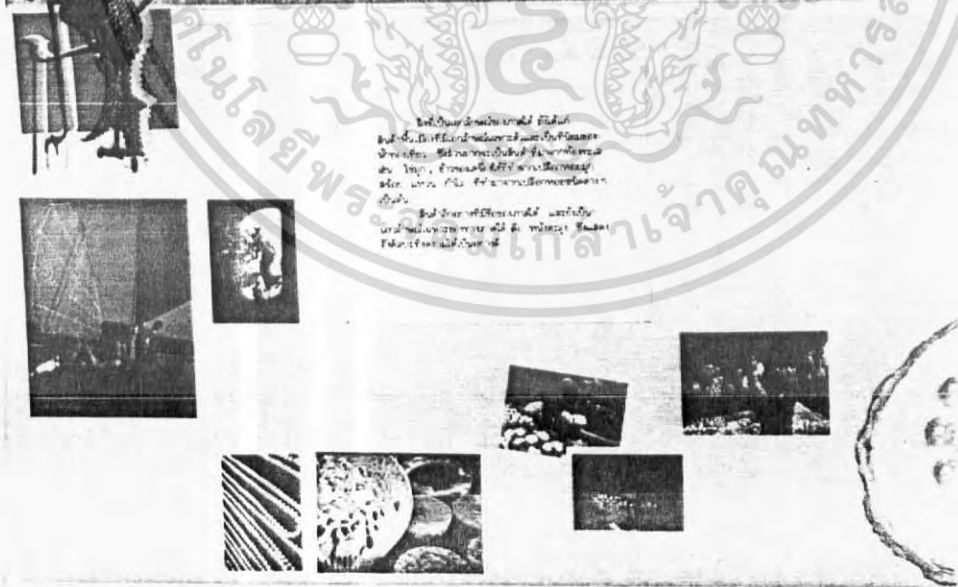
"ภาคอีสาน" เป็นภาคที่มีพื้นที่กว้างขวาง
 ครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 300,000
 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 15 ล้าน
 คน ภาคอีสานมีชื่อเดิมว่า
 ขอมลพบุรี เพราะสันนิษฐานว่า
 ในสมัยก่อนพื้นที่ภาคอีสาน
 เป็นดินแดนของชนชาติขอม
 ซึ่งอพยพมาจากประเทศอินเดีย
 มาตั้งถิ่นฐานในภาคอีสาน
 ประมาณปี พ.ศ. 2475
 รัฐบาลไทยได้เปลี่ยนชื่อ
 ภาคอีสานเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 และเรียกสั้นๆ ว่า ภาคอีสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INTRODUCTION

INTRODUCTION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SITE LOCATION

MAP OF ..THE OLD SIAM PLAZA

ZONING CONDITION	ACCESSIBILITY	ENVIRONMENT	BUILDING CONDITION
<p>ตั้งอยู่บริเวณที่ 12 โซนอาคารพาณิชย์ สามารถปรับโฉมอาคาร บูชา 5 ซากุณี 5 สตีลเลอร์ และ 5 เซ็นจูรี่ อิมเมจด้านการค้าที่สำคัญ</p>	<p>จากแผนที่ สามารถเข้าถึงพลาซ่าได้ทั้งทาง เซ็นจูรี่ ซากุณี สตีลเลอร์ 5 ซากุณี มีที่จอดรถที่เพียงพอต่อความต้องการ</p>	<p>สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ตั้งอยู่ในย่านการค้า ได้แก่โรงแรมบูทีค ทองคำ ฯลฯ โดยมีอาคารพาณิชย์</p>	<p>ใช้สถาปัตยกรรมสมัย 5.5 ที่มีการผสมผสานระหว่างศิลปะตะวันตกและศิลปะไทย สถาปัตยกรรมที่เข้ากันได้เป็นอย่างดี</p>

SITE LOCATION

ARCHITECTURAL ANALYSIS

ใช้แนวคิด สถาปัตยกรรมที่ 5 เป็นแนวทางในการปรับโฉมอาคาร บูชา 5 ซากุณี 5 สตีลเลอร์ 5 เซ็นจูรี่ อิมเมจ

รูปแบบอาคาร ใช้สถาปัตยกรรมสมัยที่ 5.5 ที่มีการผสมผสานระหว่างศิลปะตะวันตกและศิลปะไทย สถาปัตยกรรมที่เข้ากันได้เป็นอย่างดี

อาคารเดิมมีพื้นที่ 5 ไร่ 70 ตารางวา เป็นอาคารพาณิชย์ 5 ชั้น (อาคาร บูชา 5 ซากุณี 5 สตีลเลอร์ 5 เซ็นจูรี่ อิมเมจ) และ 5.5 ชั้น (อาคาร บูชา 5 ซากุณี 5 สตีลเลอร์ 5 เซ็นจูรี่ อิมเมจ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INTRODUCTION

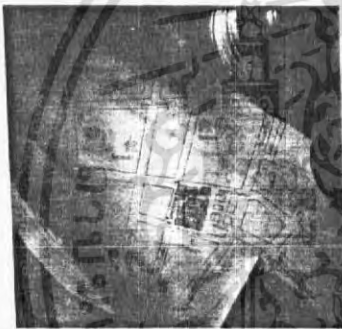
กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.84 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 600,000 ไร่ มีประชากรประมาณ 10 ล้านคน เป็นเมืองที่มีพื้นที่ติดน้ำทั้งสี่ด้าน มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีคลองจำนวนมากเชื่อมต่อกันทั่วทั้งเมือง

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองที่มีพื้นที่ติดน้ำทั้งสี่ด้าน มีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีคลองจำนวนมากเชื่อมต่อกันทั่วทั้งเมือง

SITE LOCATION

พื้นที่บริเวณที่ตั้งโครงการ

"พื้นที่บริเวณที่ตั้งโครงการ" เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่ตั้งโครงการ

พื้นที่โครงการ

พื้นที่บริเวณที่ตั้งโครงการ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่ตั้งโครงการ

SITE LOCATION

"พื้นที่บริเวณที่ตั้งโครงการ" เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่ตั้งโครงการ

พื้นที่บริเวณที่ตั้งโครงการ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและมีความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็น
ไม่ว่ากรณีใดๆ

นี้ไว้สำหรับใช้ในการประกอบการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้
ในการค้า การบริการ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การนำไปได้

นด้านการค้า
การนำไปได้

บทที่ 2 การศึกษาโครงการ

2.1 ความหมายและประวัติความเป็นมา

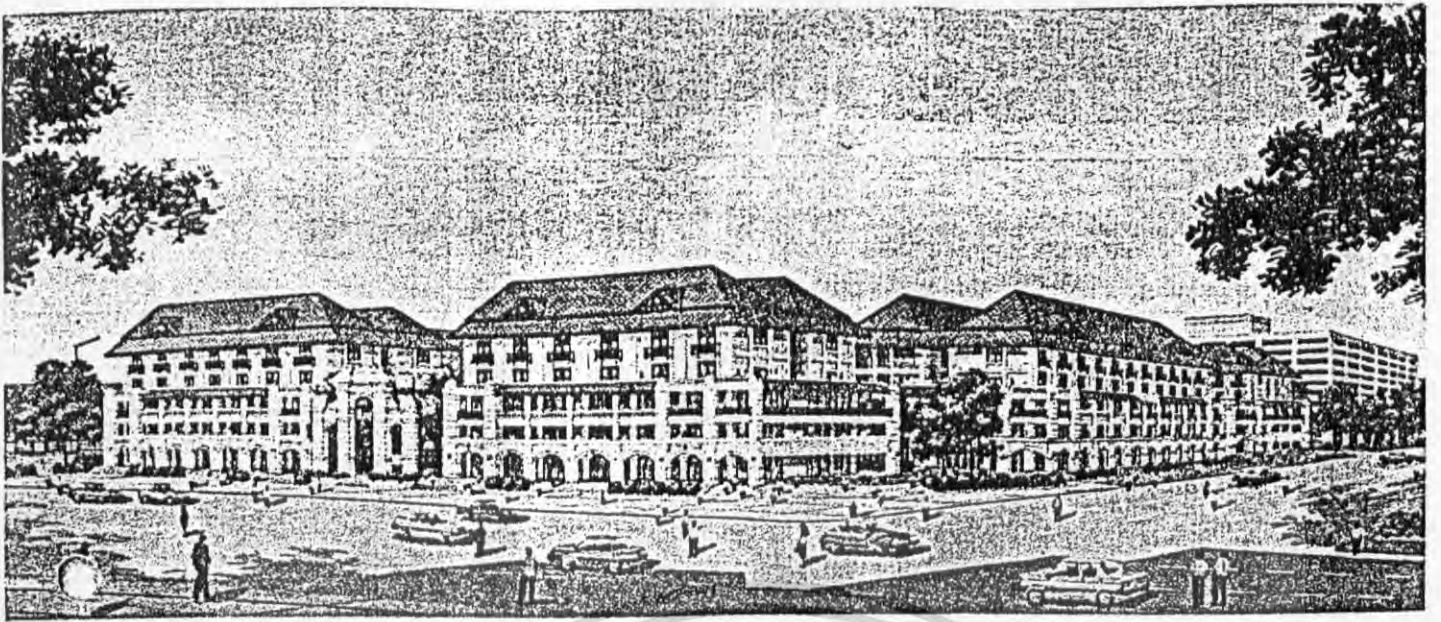
2.1.1 ความหมายและลักษณะทั่วไป

2.1.2 ประวัติความเป็นมาของ ดีโอล์ค สยาม ฟลาซ่า

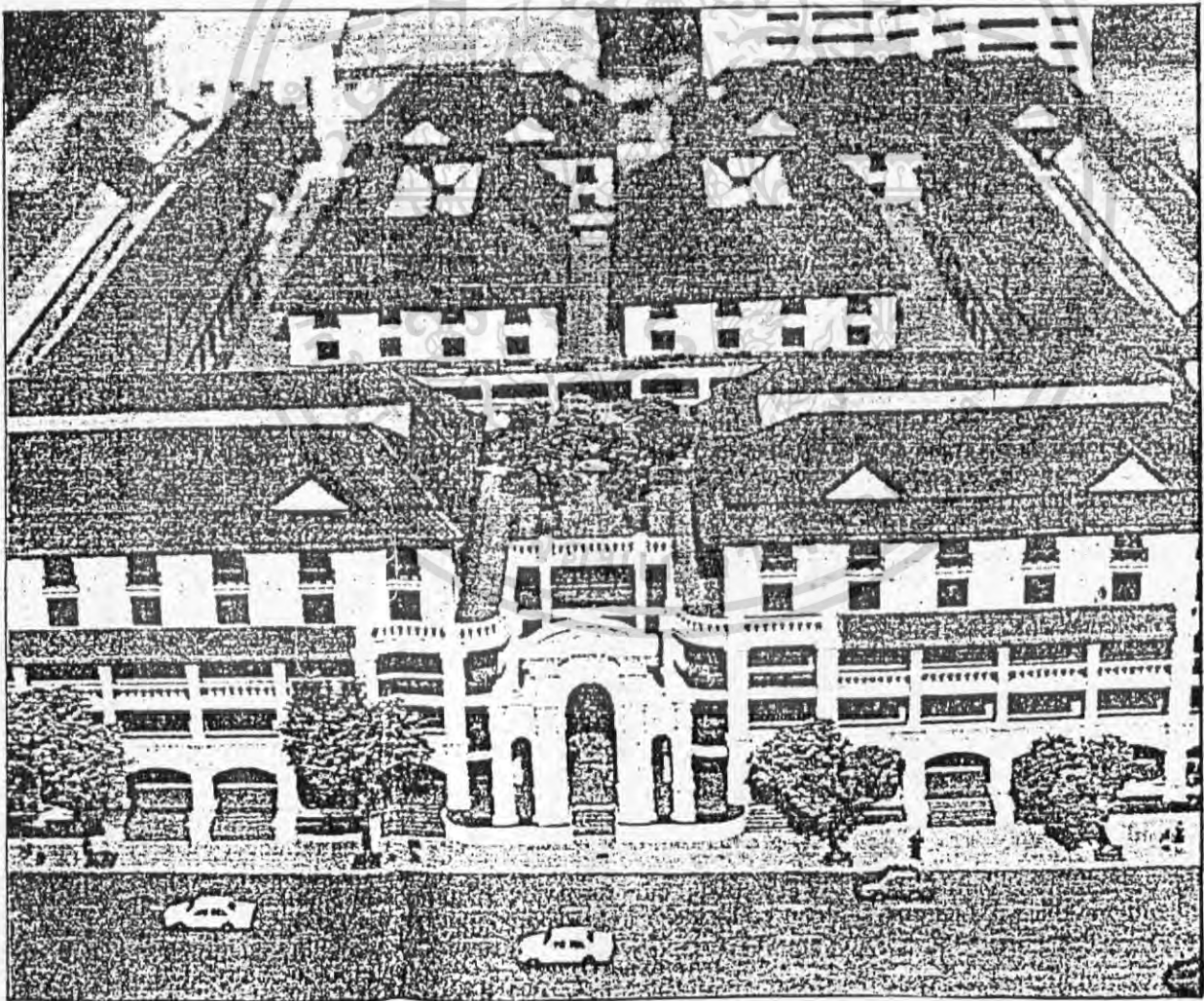
2.2 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ

- ศูนย์ศิลปะอาชีพ บางไทร
- ร้าน จิม ทอมสัน
- ร้าน ดีไซน์ ไทย
- นารายณ์ภัตต์ พาววิลเลียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปจำลอง แลตงโครงการ ดีโวลด์ ลยาม พลาซ่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 ความหมายและความเป็นมา

2.1.1 ความหมายและลักษณะทั่วไป

สำหรับศูนย์ศิลปหัตถกรรมไทย หมายถึง แหล่งรวบรวมงาน ตัวอย่างของหัตถกรรมไทยที่มีชื่อเสียงทุกชนิดของไทย มาเก็บรวบรวมไว้ ทั้งด้านการค้าและการศึกษา (ในที่นี่จะเน้นเพื่อการค้า)

ลักษณะทั่วไป จะคล้าย ๆ ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ที่มีสินค้า (หัตถกรรม) จำหน่ายหลายประเภท สินค้าที่ขายจัดแบ่งออกเป็นแผนก ตามประเภทของสินค้า นอกจากนี้ยังมีส่วนเสริมการขาย ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการตามเทศกาล หรือศูนย์แสดงงานหัตถกรรมไทยโบราณ : ซึ่งจัดแสดงงานหัตถกรรมโบราณต้นแบบ (MASTER PIECE) เพื่อให้ทราบถึงคุณค่า ความงาม กรรมวิธี ทั้งนี้เพื่อการศึกษาและเป็นการช่วยกระตุ้นในการอยากเป็นเจ้าของ ซึ่งจะช่วยเสริมในส่วนขายสินค้าอีกด้วย (หมายเหตุ : ในที่นี่ใช้ระบบห้างสรรพสินค้าเป็นโครงการเปรียบเทียบ โดยเอาลักษณะต่าง ๆ มาใช้ ทั้งระบบการแบ่งสินค้า การขาย ส่วนพนักงาน บริหาร)

ลักษณะสำคัญ

1. มีสินค้าหัตถกรรมนานาชาติไว้ให้บริการลูกค้า ซึ่งจะเน้นลูกค้าทางด้าน (TOURIST) และชาวต่างชาติ ซึ่งลูกค้าสามารถหาซื้อสินค้าหัตถกรรมที่มีชื่อของไทย และสินค้าที่ระลึกได้ตามต้องการ นอกจากสินค้านานาชาติแล้ว ยังให้บริการลูกค้าในด้านสะดวกสบายครบครัน ได้แก่ ที่จอดรถ, รถทัวร์, ที่แลกเปลี่ยนเงินตรา, ที่บริการข้อมูลการท่องเที่ยว, บริการอาหาร เหล่านี้เป็นส่วนประกอบ

2. การจัดองค์ประกอบภายใน (ส่วนขาย) จะแบ่งการดำเนินงานดังนี้ ฝ่ายดำเนินการสินค้า รับผิดชอบเกี่ยวกับสินค้าที่จะนำมาจำหน่าย ฝ่ายดำเนินการโฆษณาและส่งเสริมการขาย จะดำเนินงานด้านการให้บริการชักจูงลูกค้า กระตุ้นให้ลูกค้าซื้อสินค้า แนะนำสินค้าใหม่ ๆ ฝ่ายประสานการดำเนินงาน รับผิดชอบในงานนอกเหนือไปจากตัวสินค้าและการขายสินค้า เช่น การเงิน การบัญชี ฯลฯ ฝ่ายบุคคล ทำหน้าที่ดำเนินงานเกี่ยวกับพนักงานฝ่ายต่าง ๆ จัดหาบุคคลผู้ชำนาญงานเข้าทำงาน คัดเลือกพนักงาน ฝึกอบรม ทดสอบ ฝ่ายควบคุม จะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายเข้าด้วยกัน เพื่อให้งานของแต่ละฝ่ายต่อเนื่องกัน และเป็นไปตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ งานทั้ง 4 - 5 หน่วยเหล่านี้ จะขึ้นตรงกับประธาน ซึ่งเป็นส่วนเดียวกันทั้งหมดอีกทอดหนึ่ง

3. การขายจำนวนมาก ด้วยเหตุที่มีสินค้าให้เลือกมากมาย ทำให้ลูกค้ามักตรงไปซื้อที่เดียว ไม่ต้องไปเดินซื้อตามร้านค้าย่อยให้เสียเวลา ทำให้ลูกค้าเข้าไปซื้อของเป็นจำนวนมาก

4. ให้ความพึงพอใจเบื้องต้นแก่ลูกค้าสุภาพสตรี สินค้าที่จัดจำหน่ายมีหลายประเภท รวมทั้งมีทั้งของสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ แต่มักจะเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้ทำการซื้อส่วนใหญ่ คือสุภาพสตรี (เช่น แม่บ้านซื้อของให้พ่อบ้าน อันเป็นพฤติกรรมที่พบเห็นทั่วไป สุภาพบุรุษเป็นผู้ตัดสินใจเบื้องต้นในการเลือกสินค้า แต่สุภาพสตรีจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าซื้อหรือไม่) ดังนั้น การให้บริการจึงคำนึงถึงความพอใจของลูกค้า สุภาพสตรีก่อนเสมอ

5. ทำเลที่ตั้ง อยู่ในย่านชุมชน คนสัญจรไปมาจำนวนมาก
การให้เช่าสถานที่จำหน่ายสินค้า (LEASED DEPARTMENT)

เมื่อมีสินค้าจำนวนมาก ๆ เอาไว้จำหน่าย และแบ่งเป็นแผนกเป็นส่วนกัน บางครั้งผู้ดำเนินงานไม่สามารถควบคุมเองได้ทั้งหมด เพราะไม่มีความชำนาญสำหรับสินค้านั้น ๆ หรือ เจ้าของต้องการสินค้าชนิดนั้นเข้ามาขายเพื่อลูกค้า หรือ เจ้าของสินค้าต้องการจำหน่ายเอง หรือเป็นสินค้าที่ต้องการให้บริการอย่างพิเศษเฉพาะอย่าง (ในที่นี้หมายถึง สินค้าประเภทอัลบั้ม เพชร พลอย) ในกรณีเหล่านี้ ห้างสรรพสินค้าจะตกลงกับบุคคลภายนอกให้เข้ามาเช่าสถานที่ในร้านเปิดขายสินค้า โดยตกลงกันว่า ต้องขายในนามของห้าง จะตกแต่งสถานที่นั้นให้โดยคิดค่าเช่าสถานที่ (ประมาณ 10-20% ของประมาณขาย) ผู้เช่าสถานที่จัดหาสินค้ามาจำหน่ายเอง ดำเนินการขายเอง รับผิดชอบผลกำไร ขาดทุน ของตนเอง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อได้เปรียบของโครงการ

1. มีสินค้ามากมาย นานาชนิด ลูกค้าเลือกซื้อตามความพอใจ และได้ครบชนิดตามความต้องการของผู้ซื้อ ไม่ต้องเสียเวลาหาซื้อจากแหล่งต่าง ๆ
2. มีการให้บริการกว้างขวาง ให้ความสะดวกสบายแก่ลูกค้าเดิมที่ นอกจากจะมีบริการนำส่งสินค้าถึงบ้านแล้ว ยังให้บริการด้านอื่น ๆ อีกด้วย อาทิเช่น ส่วนบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว บริการอาหาร
3. เปิดรับลูกค้า จะมีลักษณะเป็นการเชิญชวนลูกค้าให้เข้าร้าน สินค้านานาชนิด การจัดตกแต่งร้านสวยงาม ชักชวนลูกค้าให้อยาก رؤ้อยากเห็น รู้สึกสนุกสนานที่ได้เข้าไปซื้อของ
4. การจัดหน่วยงาน มีขนาดใหญ่กว่าร้านค้าปลีกอื่น ๆ สามารถแยกการทำงานออกโดยละเอียด รวมถึงงานการซื้อ ขาย และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่เป็นการช่วยดำเนินการขาย บริการของงานแต่ละหน่วยมีมาก จึงมีโอกาสนี้จะใช้บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษจริง ๆ ดังนั้น ความชำนาญงานแต่ละอย่างจึงมีมากกว่าร้านค้าปลีกอื่น ๆ
5. การกระจายการเสี่ยงภัย ในปัญหาการขาดทุน ออกไปยังแผนกต่าง ๆ ภายในห้าง โดยจะใช้สินค้าแต่ละแผนกมาชดเชยกัน
6. การโฆษณา ฐานะทางการเงินจะดีกว่าร้านค้าปลีก ทำให้สามารถใช้สื่อโฆษณา (ADVERTISING MEDIA) ได้กว้างขวาง เช่น การโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ ป้ายโฆษณา ฯลฯ ซึ่งจะได้ผลคุ้ม ทั้งในด้านยอดขายและชื่อเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 ประวัติความเป็นมาของ คีโอล์ส สยาม พลาซ่า

ย่านการค้าวังเมือง เป็นย่านการค้าเก่าแก่ รายล้อมด้วยย่านการค้า พาหุรัด ย่านการค้าวังบูรพา และศูนย์การค้าบำเพ็ญบุญ อันเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นย่านการค้าเกี่ยวกับ เสื้อผ้า เครื่องใช้ในบ้าน อาหาร และกิจกรรมภาพยนตร์ ฯลฯ อันเกิดขึ้นพร้อมๆกับถนนเจริญกรุง สมัยรัชกาลที่ 4 ดังนั้นอาคารส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น ยกเว้นอาคารไม้ แผนกช่าง กองกำกับการค้าจวบ จราจร และสถานีขนส่งสายใต้เดิม โดยเฉพาะโรงพยาบาลศิริเดลิมากรู ซึ่งสร้างในปี พ.ศ. 2473 มีอายุถึง 50 ปี แม้ปัจจุบันจะทรุดโทรมยังไม่ถึงขั้นอันตราย แต่จากการสำรวจของวิศวกรจากอายุและสภาพคิดว่าไม่เหมาะที่ใช้งานต่อไป หรือเป็นอาคารสาธารณะ เกิน 10 ปี ชำงหน้า

ปัจจุบัน ย่านวังเมืองทั้งหมดมีความทรุดโทรมถึงขีดสุด บางส่วนกำลังจะกลายเป็น แหล่งเสื่อมโทรม อาคารเก่าบางส่วนเลิกใช้ไปแล้ว สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เล็งเห็นประโยชน์อย่างสูงในการปรับปรุงที่ดิน เพื่อป้องกันการกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม และยกระดับความสำคัญของย่านและที่ดินบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้คืนสู่สภาพศูนย์กลางของการค้าที่รุ่งเรืองในอดีต จึงดำริให้มีการปรับปรุงที่ดินใหม่ ให้เป็น ศูนย์การค้าของเมือง

บริษัทสยามพาณิชย์อุตสาหกรรม อันเกิดจากการร่วมลงทุนระหว่างธนาคารไทย-พาณิชย์ และบริษัท แลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด ได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าว จำนวน 12 ไร่ จากทางทรัพย์สินฯ พิจารณาที่ดินดังกล่าวให้เป็นศูนย์กลางและตลาดสำหรับสินค้าที่ระลึกและสินค้า หัตถกรรมไทยที่สมบูรณ์แบบที่สุดในประเทศไทย โดยได้เล็งเห็นปัญหาของสินค้าหัตถกรรมและ ของที่ระลึกไทยว่า ยังไม่มีแหล่งที่รวบรวมสินค้าดังกล่าวเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ที่หลังไหลเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ๑ ในแต่ละปี นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งสินค้าฯ ที่อยู่ใกล้ กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๑ ของเกาะรัตนโกสินทร์ ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยว อาทิเช่น วัดพระแก้ว พระบรมมหาราชวัง วัดอรุณฯ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว จึงเป็นที่มาของโครงการ "คีโอล์ส สยาม พลาซ่า"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางของสินค้าที่ระลึกและสินค้าหัตถกรรมที่สำคัญของไทย โดยจะเน้นสินค้าที่มีชื่อเสียงของไทย อาทิเช่น ผ้าไหมอันลือชื่อ อัญมณีต่าง ๆ ดอกไม้-ผลไม้ประติษฐ์ ของที่ระลึก ฯลฯ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อหาสินค้าไทย ได้อย่างสะดวกและครบครัน

นอกจากนี้ โครงการยังรวมเอาการปรับปรุง โรงภาพยนตร์ "ศาลาเฉลิมกรุง" ไว้ในส่วนหนึ่งของโครงการด้วย โดยจะปรับปรุงซ่อมแซม ให้กลายเป็นโรงละครระดับมาตรฐานสำหรับการแสดงโขน นาฏศิลป์ และศิลปะการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจ จะมีการนำระบบสไลด์มัลติวีชันมาใช้ในการประกอบการแสดง เพื่อความน่าตื่นตาตื่นใจให้กับชาวต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีคำบรรยายประกอบการแสดงเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้ชาวต่างประเทศสามารถติดตามและเข้าใจการแสดงได้ตลอด

คิโอสก์ สยาม พลาซ่า เป็นอาคารหมู่ สูง 5 ชั้น การออกแบบอาคารได้นำเอาศิลปะสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งนำเอาศิลปะตะวันตกมาผสมผสานกับศิลปะแบบไทยได้อย่างกลมกลืนและได้ประโยชน์คุณค่าทางใช้สอย รูปแบบของอาคารประกอบด้วย หลังคาแบบปั้นหยามุงด้วยกระเบื้องว่าง ด้านหน้าได้อาคารสร้างเป็นเสารายแบบเสานางเรียง หรือระเบียงบาทวิถี (COLONNADE) ที่เดินเชื่อมต่อกันได้ตลอดแนว รายละเอียดต่าง ๆ ในการออกแบบนั้น ได้นำเอาลักษณะเด่น ๆ ของสถาปัตยกรรมยุค ร.5 มาใช้ประยุกต์ เช่น ชุ่มประตูป้องกันหน้า พัฒนามาจากชุมประตูป้องกันหน้า ในสมัยนั้น หรือ ลักษณะการผสมผสานบริเวณคريبชายคา และหน้าจั่วที่ประดับลวดลายปูนปั้นสวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 การศึกษาโครงการเปรียบเทียบ

1. ศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ บางไทร

ประวัติศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเสด็จเยี่ยมราษฎรในท้องที่ของแต่ละภาคทรงพบเห็นการประกอบอาชีพ และทุกข์สุขของราษฎรทรงเป็นห่วงว่าราษฎรจะไม่มีอาชีพเสริมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวแล้ว และทรงเกรงว่าศิลปหัตถกรรมแขนงต่าง ๆ ของไทยแต่โบราณนับวันก็จะสูญหายไป ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีอาชีพเสริม และเป็นการอนุรักษ์ศิลปแต่โบราณให้คงอยู่ตลอดไป ทรงตระหนักว่างานนี้จักต้องขยายการส่งเสริมออกไปอย่างเร่งด่วน และกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ผู้มีอาชีพหลักในการทำไร่ทำนา ทหารอาสาสมัครมีอาชีพเสริมจากอาชีพเกษตรกรรม คืองานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จึงทรงมีพระราชเสาวนีย์รับสั่งให้ข้าราชการบริหารในพระองค์รับผิดชอบในโครงการ ซึ่งเรียกว่า "โครงการศิลปาชีพ พิเศษ"

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงช่วยให้ชาวไร่ชาวนาหลายพันครอบครัวทั่วประเทศไทย มีอาชีพเสริมเพิ่มพูนรายได้แก่ครอบครัวมานาน บางรายมีรายได้เพิ่มจากงานศิลปาชีพ พิเศษมาก จนตั้งเนื้อตั้งตัวได้และหันมาประกอบธุรกิจประเภทนี้เป็นงานหลักก็มี ด้วยผลงานอันกว้างขวางของโครงการ จึงมีผู้จิตศรัทธาร่วมกันทูลเกล้าถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล เพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก และเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2519 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้น โดยพระราชทานนามว่า "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ พิเศษ" ในการนี้ได้ทรงเป็นองค์ประธานกรรมการบริหารของมูลนิธิ และทรงรับมูลนิธินี้ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย ดังนั้นมูลนิธินี้จึงมีชื่อเต็ม ๆ ว่า "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ พิเศษ ใน พระบรมราชูปถัมภ์" (แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น "มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ใน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ") นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ พิเศษ จึงได้เป็นผู้จัดและดำเนินงานตามโครงการศิลปาชีพ พิเศษ มาจวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้ งานตามโครงการได้แผ่กว้างขวางขยายออกไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้ทรงพระราชทานที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จำนวน 43,000 ไร่ ให้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) ทำการปฏิรูปที่ดินและแบ่งให้เกษตรกรได้เข้าทำมาหากินและปลูกพืชผักอาศัยตั้งแต่ พ.ศ.2518 เป็นต้นมา ในที่ดินดังกล่าวนี้ มีผู้เช่าเดิมเป็นจำนวนมาก ที่เช่าที่ดินตกทอดกันเป็นเวลานานและมีฐานะยากจน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกษตรกรเหล่านี้ มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากรายได้ทางเกษตรกรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง ศูนย์ศิลปาชีพ พิเศษ ขึ้น เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านทั้งเป็นการหารายได้พิเศษ ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

ต่อมาโดยพระราชดำริผ่าน ฯพณฯ องคมนตรี นายธำนิทร์ กรัยวิเชียร จึงได้มีการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่จะตั้งเป็นศูนย์ศิลปาชีพ พิเศษขึ้น ฯพณฯ องคมนตรี ธำนิทร์ กรัยวิเชียร พร้อมด้วยคณะทำงาน ได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งสถานที่ก่อสร้างและได้มีมติเห็นสมควรร่วมกันว่า พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่เหมาะสมในการก่อสร้างด้วยเหตุผลที่ว่า

1. พื้นที่เป็นแปลงขนาดใหญ่ ตอนกลางติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา สามารถที่จะตัดแปลงให้เป็นพื้นที่สวยงามต่อไปได้
2. ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก อีกทั้งการคมนาคม ไปมาสะดวก ทั้งทางบก และทางน้ำ
3. ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง เช่น พระราชวังบางปะอิน

เมื่อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้กราบบังคมทูลให้ทรงทราบ เมื่อไม่มีอะไรขัดข้อง ฯพณฯ องคมนตรี นายธำนิทร์ กรัยวิเชียร จึงได้ทำหนังสือเสนอคณะรัฐบาล ซึ่งในขณะนั้น ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี และได้้นำเรื่องโครงการจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพ พิเศษ ในเขตปฏิรูปที่ดิน เข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้ลงมติให้ตอบสนองพระบรมราชโองการ ก่อสร้างศูนย์ศิลปาชีพ พิเศษ ขึ้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2523 โดยมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นเจ้าของเรื่อง และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินงาน โดยมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมรับผิดชอบให้ความเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความร่วมมือในการจัดสร้างเรื่อยมา และได้กระทำพิธีเปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2527 โดยองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นองค์ประธาน โดยมีชื่อว่า "ศูนย์ศิลปาชีพ พิเศษ บางไทร ในพระบรมราชินูปถัมภ์" (และได้มาเปลี่ยนเป็น "ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ" ในโอกาสต่อมา)

และได้เปิดทำการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2524 เป็นต้นมา และนักเรียนในรุ่นนี้ถือว่าเป็นนักเรียนศิลปาชีพ รุ่นที่ 1

ปัจจุบันเปิดการฝึกอบรมรวมทั้งสิ้น 22 แผนก

แผนกเขียนลายไทย	แผนกสอดย่านลิเภา
แผนกจักสานไม้ไผ่ลายขีด	แผนกทอผ้าลายตีนจก
แผนกทอผ้าไหม	แผนกตัดเย็บเสื้อผ้า
แผนกช่างไม้	แผนกช่างเครื่องยนต์
แผนกปั้นตุ๊กตาและผลไม้	แผนกปั้นและหล่อทองเหลือง
แผนกสานผักตบชวา	แผนกช่างเครื่องหนัง
แผนกเครื่องเรือนหวาย	แผนกเป่าแก้ว
แผนกช่างสี	แผนกเซรามิกส์
แผนกปักผ้า	แผนกเกษตรกรรม
แผนกดอกไม้ประดิษฐ์	แผนกศิลปประดิษฐ์
แผนกถักนิตติ้ง	แผนกขนมไทย

สถานที่ตั้ง

ศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตปฏิรูปที่ดินของตำบลราชคราม ตำบลช้างใหญ่ และตำบลโพธิ์แดง อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะที่ดินเป็นแปลงยาวขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 2,505 - 0 - 20 ไร่ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. โครงการศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร ในเนื้อที่รวม 856 - 2 - 02 ไร่ แต่เดิมพื้นที่ส่วนนี้ กรมราชทัณฑ์ได้เช่าที่ดินจากกองทัพสันส่วนพระมหากษัตริย์ ใช้ทำเป็นทัณฑสถาน เรียกว่า "ทัณฑสถานวัยหนุ่ม บางไทร" เมื่อโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บางไทร เข้ามาดำเนินการก่อสร้าง ทัณฑสถานวัยหนุ่ม บางไทร จึงได้ย้ายไปตั้งอยู่ที่ใกล้ตัวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และได้มอบสถานที่ก่อสร้างต่าง ๆ ให้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ดูแล และได้มีการปรับปรุงตกแต่งและปลูกสร้างอาคารต่าง ๆ ขึ้นมาอีกมากในปัจจุบัน

2. พื้นที่เพื่อการเกษตร เนื้อที่รวม 1,459 - 3 - 51 ไร่

3. พื้นที่พระราชทานให้กับกรมประมง จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการประมงน้ำจืดสำหรับภาคกลาง ในเนื้อที่รวม 188 - 2 - 77 ไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ร้าน จิม ทอมสัน

ที่ตั้ง

ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพฯ

ประเภท

เป็นร้านซึ่งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหม รวมทั้งผ้าฝ้าย
หลาย ๆ ประเภท

ลักษณะ

เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมต่าง ๆ
ส่วนชั้นสอง จำหน่าย เสื้อผ้าที่ทำจากผ้าไหมและฝ้าย

ประเภทสินค้า

แยกประเภทได้ ดังนี้

1. ผ้าไหมพัน
2. ผ้าฝ้ายพัน
3. หมอน, ปลอกหมอน
4. ผ้าพันคอ, ผ้าเช็ดหน้า
5. ผ้าบุโต๊ะ, ชุดผ้ารองจาน
6. กระบอก, กระเป๋า
7. กรอบรูป
8. ผ้าคลุมเตียง
9. เนคไท
10. เสื้อผ้า

การตกแต่งภายใน

พอสรุปได้ ดังนี้

1. การจัดวางสินค้าเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ รวมทั้ง
ชั้นวางสินค้าเป็นแบบเปิดเหมาะสำหรับเลือกชมสินค้า
2. โครงสีในการตกแต่งมีเอกลักษณ์ และเป็นตัวที่สามารถจับ
สินค้าให้เด่น นอกจากนี้การใช้ไม้ตกแต่ง ยังสามารถเข้ากับ
ลักษณะผ้าไหมได้
3. มีการนำเอาเอกลักษณ์ของไทยมาใช้ เช่น คั้ง ซึ่งสามารถ
สื่อถึงความรู้สึกแบบไทยได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ร้าน ดีไซน์ ไทย

<u>ที่ตั้ง</u>	ถนนสีลม กรุงเทพฯ
<u>ประเภท</u>	ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมและผ้าฝ้าย
<u>ลักษณะ</u>	เป็นอาคาร 3 ชั้น ชั้นใต้ดิน - ชั้น 2 เป็นส่วนแสดงสินค้า มีสำนักงานอยู่บนชั้น 3
<u>ประเภทสินค้า</u>	จำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ เหมือนร้าน จิม ทอมสัน
<u>การตกแต่ง</u>	การจัดวางสินค้าส่วนใหญ่เป็นแบบเปิด เหมาะกับการเลือกชมสินค้า แต่ยังคงขาดการเน้นด้วยแสงและสี ทำให้สินค้าไม่เด่นเท่าที่ควร ลักษณะการตกแต่ง นำเอาศิลปะแบบไทยมาใช้ อย่างเต็มที่ เช่น บนเพดาน ผนัง หรือเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้วางสินค้า ใช้ลักษณะไม้แกะสลักเป็นตัวหลัก แต่การดีไซน์ยังไม่เข้ากันนักระหว่างไม้และลายปูนปั้น ทำให้ดูแปลก ๆ ตา เกินไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CASE STUDY

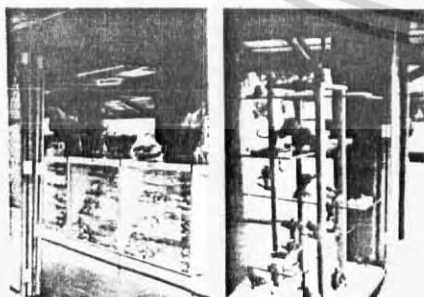
โครงการศิลปาชีพพิเศษ
ในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ
The Royal Project of
Folk Arts and Crafts for Farmers

CASE STUDY

ชื่อผลิตภัณฑ์	วัสดุ	ขั้นตอนการผลิต	ราคา
ผ้าไหมมัดหมี่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิด	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	120 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายดอก	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี, ตกแต่งลาย	150 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายสัตว์	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี, ตกแต่งลาย	150 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเรขาคณิต	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี, ตกแต่งลาย	150 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายพื้น	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้น	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุด	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวง	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้นคู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้นเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุดคู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุดเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวงคู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวงเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้นคู่คู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้นเดี่ยวเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุดคู่คู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุดเดี่ยวเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวงคู่คู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวงเดี่ยวเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้นคู่คู่คู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายเส้นเดี่ยวเดี่ยวเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุดคู่คู่คู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายจุดเดี่ยวเดี่ยวเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวงคู่คู่คู่	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท
ผ้าไหมมัดขิดลายวงเดี่ยวเดี่ยวเดี่ยว	ไหม	ปั่นไหม, ทอผ้า, สกัดสี	100 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CASE STUDY

Design Thai

DESIGN OF THE EAST AND WEST (THAILAND) 1987-1991
 100 Years of Thai Silk Industry (1897-1997)
 Thai Silk Industry (1997-2000)
 Thai Silk Industry (2000-2003)

วัตถุประสงค์

ชื่อ

เรื่อง

หมายเหตุ

วัตถุประสงค์
 ชื่อ
 เรื่อง
 วัตถุประสงค์
 ชื่อ
 เรื่อง

CASE STUDY

DESIGN The home of
 -THAI- THAI SILK

วัตถุประสงค์
 ชื่อ
 เรื่อง

CASE STUDY

DESIGN

วัตถุประสงค์

ชื่อ

เรื่อง

เอกสารนี้เป็น... การใช้งาน... เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอ... ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ทำก... อดแปล... อดทำ และต้องอ้างอิงถึงเจ้า... อดครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐาน

3.1 ประเภทและลักษณะสินค้า

3.2 องค์ประกอบภายใน

- ส่วนของสินค้า
- ส่วนขาย
- ส่วนของลูกค้า
- ส่วนของสำนักงาน

3.3 การศึกษาส่วนประกอบหลักอื่น ๆ ในโครงการ

- หน่วยบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว
- หน่วยแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
- ศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทยโบราณ

3.4 ทางสัญจร (CIRCULATION)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 ประเภทและลักษณะสินค้า

ประเภทและลักษณะสินค้าที่จำหน่ายในโครงการนี้สามารถที่จะจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย ซึ่งประกอบไปด้วย
 - ผ้าไหม, ผ้าฝ้ายพับ
 - หมอน, ปลอกหมอน
 - ผ้าพันคอ, ผ้าเช็ดหน้า
 - ผ้าบุโต๊ะ, ชุดรองจาน
 - ผ้าคลุมเตียง
 - เนคไท
 - กระเป๋า, กระบอก, กรอบรูป
 - เสื้อผ้าบุรุษ, สตรี
2. ผลิตภัณฑ์ผ้าชาวเขา
3. เครื่องไม้, จักสาน
4. ตุ๊กตา, หวีโยน
5. เครื่องเงิน
6. พิวเตอร์
7. เครื่องทองเหลือง
8. สี่เกา
9. เบญจรงค์
10. เครื่องเขิน
11. ปิดทองประดับกระจก
12. เซรามิค
13. เครื่องประดับ, อัญมณี
14. เครื่องหนัง
15. ดอกไม้ประดิษฐ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

16. หนังสือ, การ์ด
17. ภาพเขียน, ผนังตะลุง
18. เครื่องดนตรีไทย
19. เฟอร์นิเจอร์, ของแต่งบ้าน

ลักษณะและการวางสินค้าประเภทต่าง ๆ

1. ผ้าไหมและผ้าฝ้าย

1.1 ผ้าไหมหีบ ชั้นวางผ้าไหมและผ้าฝ้ายหีบตามขนาดที่ใช้กันทั่วไปคือ ความสูงของชั้น .50 เมตร ส่วนความลึกเท่ากับ .45 นอกจากนี้ความยาวของชั้นแล้วแต่การ ออกแบบให้สามารถที่จะวางจำนวนหีบผ้าได้มากน้อยเพียงใด

1.2 หมอน, ปลอกหมอน ชั้นวางจัดให้มีการวางซ้อนกันในกรณีของปลอก- หมอนรวมทั้งหมอนมีขนาดเล็กที่สุดคือ .35 .35 ส่วนขนาดที่ใหญ่ที่สุดคือ .80 .80 ส่วนการวางหมอนมักจะวางตั้งและซ้อนกันไปบนชั้นวาง

1.3 ผ้าพันคอและผ้าเช็ดหน้า ของประเภทนี้มักจะวางบนชั้น โดยที่สามารถ ออกแบบชั้นในลักษณะแบบพิคัสสมัยใหม่ กว้างและลึกไม่เกิน .30

1.4 ผ้าปูโต๊ะและชุดรองจาน มีลักษณะการวางเช่นเดียวกับผ้าเช็ดหน้า และอาจจะนำมาวางบนโต๊ะอาหารที่ต้องการแสดงสินค้า

1.5 ผ้าคลุมเตียง ส่วนมากมักจะนำออกมาแสดงไม่มากนักเนื่องจากการ จำหน่ายไม่บ่อยครั้ง ดังนั้นจึงมักจะนำมาแสดงโดยวิธีต่าง ๆ เช่นแขวนกับผนังหรือจัดแสดงคลุม บนเตียงเลย

1.6 เนคไท ใช้เครื่องเรือนสินค้าแบบสำเร็จรูป คือที่แขวนแบบวงกลม ซึ่งมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางหลายขนาด แต่ความสูงประมาณ 1.40 เมตร เป็นอย่างต่ำและไม่เกิน 1.70 เมตร

1.7 กระจุกและกระเป๋่า มักจะวางบนโต๊ะหรือชั้นวาง กระจุกมีขนาดเล็ก ที่สุดคือ กว้าง 8 ซม. ยาว 12 ซม. ใหญ่ที่สุด กว้าง 15 ซม. ยาว 25 ซม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.8 เสื้อผ้า ส่วนมากจะเป็นชุดเสื้อผ้าที่ไม่สามารถที่จะพับได้ ดังนั้นจึง
ต้องใช้ลักษณะของเครื่องเรือนสินค้าที่ใช้แขวน ช่องแขวนเสื้อกว้าง .50 เมตร สูง .75
กระโปรงสูง 1.25 เสื้อคลุมสูง 1.35 เมตร

2. ผลิตภัณฑ์ผ้าของชาวเขา ส่วนมากเป็นเรื่องของผ้าที่สามารถพับได้ วางบนชั้น
ซึ่งใช้ขนาดลึกไม่เกิน .50 เมตร นอกจากนี้ยังมีเสื้อผ้าที่ต้องแขวนและใช้เครื่องเรือนสินค้า
แบบเดียวกับเสื้อผ้าทั่วไป

3. เครื่องไม้และจักสาน มักวางกับชั้น มีขนาดเล็กสุดคือกระบุงเล็ก ๆ เพียง
5 ซม. จนถึงครุหรือตะกร้าที่มีขนาดถึง 1.00 เมตร

4. ตุ๊กตาและหัวโขน มักวางบนชั้นหรือโต๊ะลอยตัว ขนาดชั้นลึกประมาณ 50 เมตร
และสูงไม่เกิน .80 เมตร

5. เครื่องเงิน มีทั้งเครื่องประดับต่าง ๆ เช่น แหวน ต่างหู กำไล สร้อย และ
เครื่องใช้ เช่น กรอบรูป กล้องใส่บุหรี เป็นต้น ดังนั้นควรที่จะคัดแปลงเครื่องเรือนสินค้าตาม
ความเหมาะสม

6. พิวเตอร์ ส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้ เช่น ถ้วย แจกัน เขิงเทียน เป็นชั้น
ชั้นวางมีขนาดลึก .30 เมตร สูงไม่เกิน .50 เมตร

7. เครื่องทองเหลือง ส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้มากกว่าของประดับ เช่น ชุด
ช้อนล้อม ตะเกียง เขิงเทียน ที่เขี่ยบุหรี ถาด จานชาม สามารถที่จะวางกับชั้นหรือโต๊ะลอยตัว
ขนาดชั้นลึกประมาณ .30 - .50 เมตร สูงตั้งแต่ .30 - .60 เมตร

8. สีเดา ประเภทกระเป๋าถือ มักวางในตู้ ขนาดกว้างไม่เกิน 0.40 เมตร

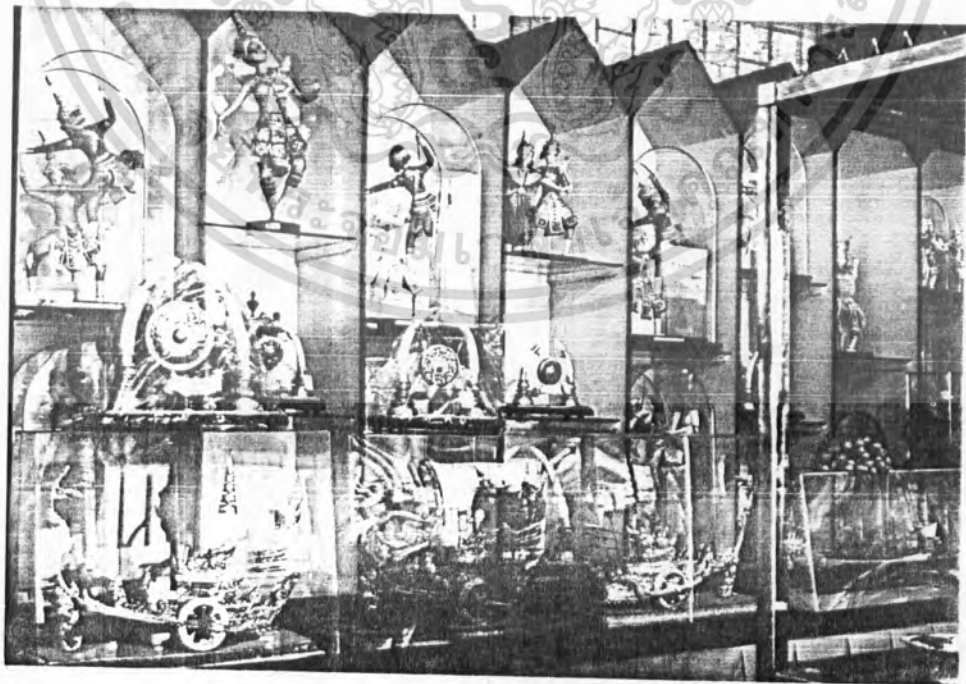
9. เบญจรงค์ ประเภทถ้วย จาน ชาม ส่วนมากวางกับชั้นที่มีความลึกไม่เกิน
0.40 เมตร

10. เครื่องเขิน ส่วนมากจะวางกับชั้น มีทั้ง จาน ถ้วย แจกัน กระบอกต่าง ๆ
และรูปภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. เซรามิคสี่มีทั้งงานชาม แจกัน โถ ตุ๊กตา มีขนาดตั้งแต่ขนาดเล็ก ๆ ไปจนถึงขนาดใหญ่
12. เครื่องประดับ, อนุมณี ส่วนมากมักจะวางในตู้ที่มีขีดพอสสมควร มีขนาดความลึก 0.45 - .60 เมตร ขนาดความสูงจากพื้น 0.75 เมตร และต้องมีที่นั่งให้แก่ลูกค้า พร้อมกับมีสำรองสินค้าในตัวตู้วางสินค้า
13. เครื่องหนัง ประเภทกระเป๋า เข็มขัด มักวางกับโต๊ะลอยตัวขนาดกว้างไม่เกิน 0.60 เมตร หรือวางในตู้ที่มีความลึกไม่เกิน 0.60 เมตร
14. ดอกไม้ประดิษฐ์ มักวางในแจกันหรือกระถาง ตะกร้าต่าง ๆ แล้วแต่ความเหมาะสม
15. หนังสือ, การ์ด มักวางตามชั้นทำเฉพาะวางหนังสือ หรือการ์ด
16. เครื่องดนตรีไทย มีขนาดต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ขนาดเล็ก เช่น ฉิ่ง ฉาบ ไปจนถึงขนาดใหญ่ เช่น กลอง
17. เฟอร์นิเจอร์ และสินค้าแต่งบ้าน ซึ่งได้แก่ โคมไฟ ตุ๊กตาไม้ ไปจนถึงเฟอร์นิเจอร์ที่มีขนาดใหญ่

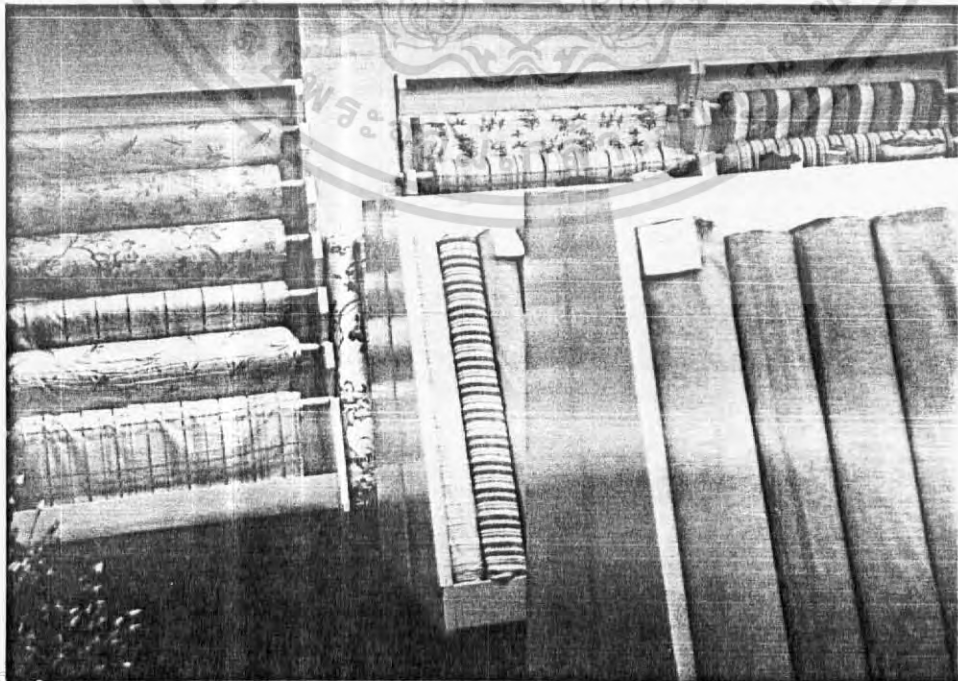
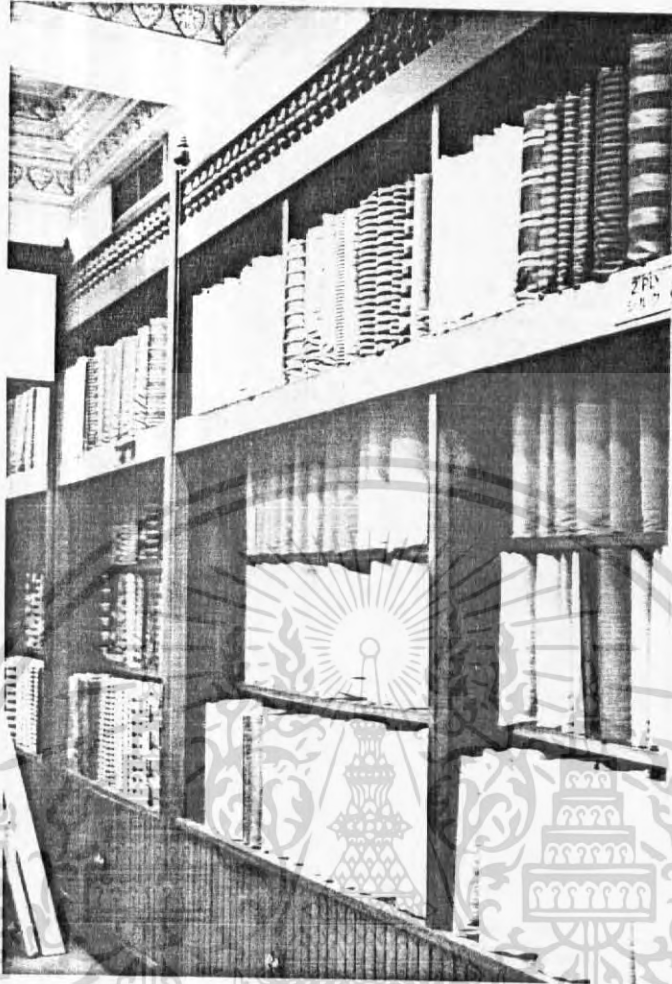
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

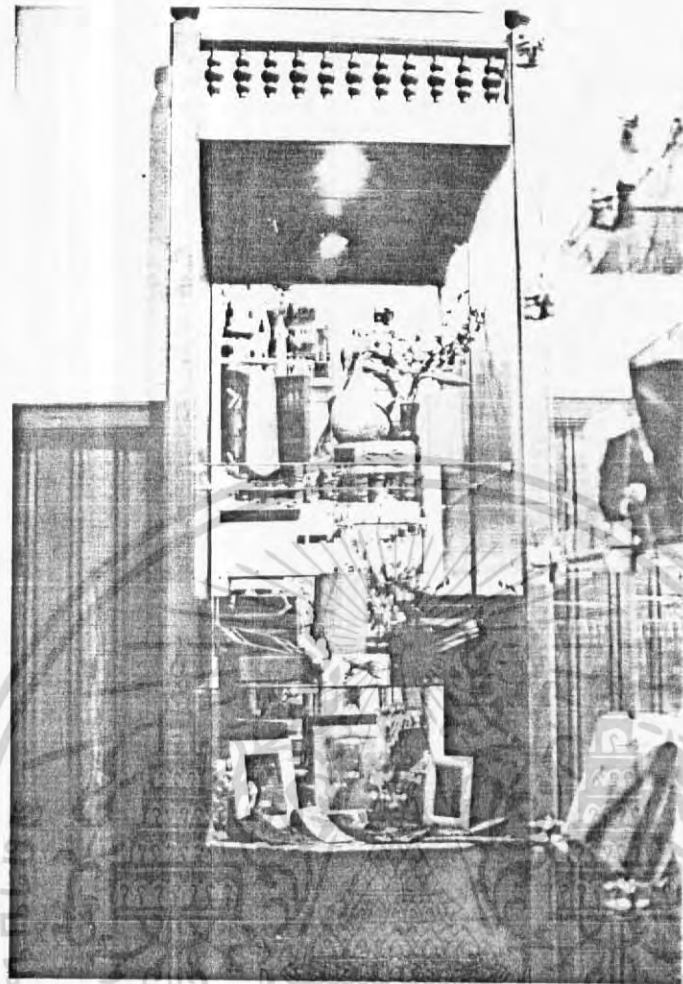
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

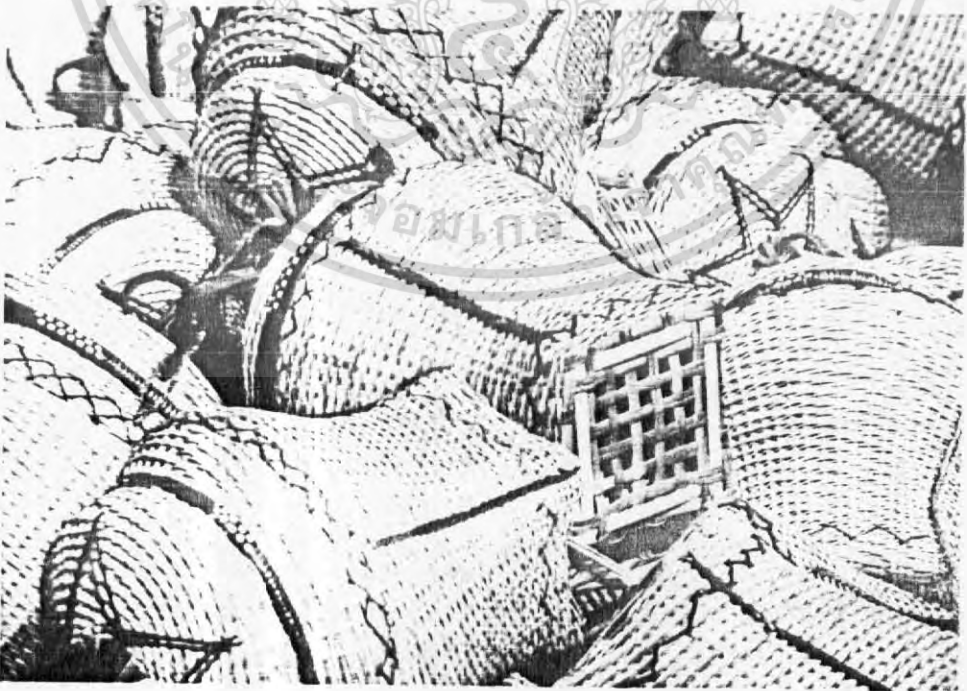
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่เปลี่ยนแปลงเนื้อหา และหอยย่ ฝังฝังใจ ของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารวางแสดงแนวเขต ที่รบกวนขอสงวนสิทธิ์ในเอกสารทุกฉบับ ไม่อนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 องค์ประกอบภายในส่วนจำหน่ายสินค้า สามารถแบ่งได้ 4 ส่วน ดังนี้

- 3.2.1 ส่วนของสินค้า (STOCK'S ZONE)
- 3.2.2 ส่วนขาย (SELLING'S ZONE)
- 3.2.3 ส่วนของลูกค้า (CUSTOMER'S ZONE)
- 3.2.4 ส่วนของสำนักงาน (OFFICE'S ZONE)

3.2.1 ส่วนของสินค้า

ในส่วนจำหน่ายสินค้าของศูนย์ศิลปหัตถกรรมไทย จะมีโกดังสต็อกสินค้าใหญ่อยู่บริเวณชั้นที่ 1 ซึ่งจะเป็นศูนย์รวมสินค้าทั้งหมด โดยสินค้าจะลงพื้นที่และทำการตรวจเช็คและแยกประเภทสินค้าที่นี้ แล้วจากนั้นก็เลือกสินค้าบางส่วนไปเก็บที่สต็อกสินค้าย่อยตามชั้นขาย สินค้าจะเป็นการจัดเก็บสต็อกแบบผสม (THE INTERMEDIATE STOCK FLOOR SYSTEM) ซึ่งเป็นการผสมกันระหว่างแบบ THE CENTRALIZED SYSTEM และ THE DECENTRALIZED SYSTEM

1. การจัดสต็อกสินค้าแบบผสม (THE INTERMEDIATE STOCK FLOOR SYSTEM)

- ข้อดี
1. เป็นการประหยัดเนื้อที่เก็บสินค้า เพราะว่า สินค้าอยู่บนชั้นบนสุดของห้างสรรพสินค้า ซึ่งประหยัดถึง 10-30% ของการจัดสต็อกสินค้าแบบ DECENTRALIZED SYSTEM
 2. ประหยัดคนดูแลสต็อกสินค้า เนื่องจากสต็อกสินค้าอยู่รวมกัน
 3. การดูแลรักษาและควบคุมสินค้าง่ายกว่าสต็อกสินค้าที่กระจายอยู่ที่อาคารสรรพสินค้า
 4. สต็อกสินค้าบริเวณส่วนขายสินค้านั้นมีประโยชน์มาก ทำให้เมื่อเวลาขาดสินค้าขึ้นมาสามารถหยิบสต็อกสินค้าจากสต็อกบริเวณขายได้เลย

- ระบบคลังสินค้าของโครงการ จะประกอบด้วยระบบการเก็บสินค้าที่มีมาตรฐานตั้งแต่การจัดระบบ การนำเข้า (INCOMING STOCK) จนกระทั่งการนำสินค้าออกส่งลูกค้า (OUTGOING MERCHANDISE) ซึ่งจำเป็นต้องมีคลังสินค้าสำหรับทำหน้าที่เป็นแหล่งเก็บพักระบายสินค้า มีส่วนสต็อกสินค้า 2 ประเภท คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. REMOVE STOCK เป็นคลังสินค้าสำหรับพักสินค้า เพื่อรอการตรวจเช็ค แยกหมวดหมู่ตามแผนกการขาย และคิดราคาขาย

2. FORWARD STOCK คือ คลังสินค้าบนส่วนขาย ทำหน้าที่เก็บสินค้าโดยแยกเป็นแผนก ๆ มักจะอยู่ด้านหลังของแผนกสินค้า เพื่อแจกจ่ายไปตามตู้แสดงสินค้าได้ทันที โดยจะมีห้องซึ่งพักเก็บสินค้าต่างหากแยกจากส่วนขายทางสัญจรของลูกค้ากับทางสัญจรของสินค้าจากคลัง-สินค้าสู่แผนกขาย ก็ควรแยกห่างจากกัน เพื่อมิให้เกิดการรบกวนลูกค้า

สินค้าที่ส่งมาสต็อกสินค้าโดยทางรถ จะเข้าทางด้านข้าง (ถนน หรืออาจจะเข้าทางอาคารจอดรถ โดยสินค้าจะถูกตรวจเช็คก่อนนำสู่ห้องเก็บสต็อก เมื่อสินค้าใดไม่เรียบร้อยจะถูกส่งกลับไปโรงงานก่อนทำการตีตรา และราคา จากนั้นสินค้าจะถูกนำส่งเข้าสู่ FORWARD STOCK

3. STOCK RESERVES คลังสินค้าสำรอง ตั๋วสินค้าในแผนกขายตามชั้นขายสินค้า นอกจากจะใช้โชว์สินค้าเพื่อขายสินค้าแล้ว ยังใช้เป็นที่เก็บสินค้าสำรอง (STOCK RESERVES) อีกด้วย ซึ่งสินค้านี้จะนำมาจาก FORWARD STOCK อีกทีหนึ่ง ซึ่งสต็อกส่วนนี้สำคัญมาก เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทันที โดยสะดวก รวดเร็ว ทันใจในด้านการบริการแก่ลูกค้า

- แผนกรับสินค้า จะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. PRE RECEIVING (ทางเข้าการควบคุมสินค้าที่เข้ามา)
2. MAIN RECEIVING (การเปิดหีบหรือกล่องสินค้า แยกแบ่งสินค้า)
3. CHECKING AND MARKING (คำนวณราคาขาย และประทับตราสินค้า)

1. PRE RECEIVING เป็นส่วนประกอบด้วยห้องเล็กห้องหนึ่งเป็นที่ควบคุมการ-ลงของสินค้า มักอยู่ข้างใดข้างหนึ่งของบริเวณของสินค้า ที่นี่จะชั่งและจดน้ำหนักของสินค้า ตลอดจนตรวจสอบสภาพของสินค้านั้นก่อนที่สินค้าจะถูกขนลงและเปิดออก

2. MAIN RECEIVING ในแผนกนี้สินค้าจะถูกเขียนลงบัญชีทั้งชื่อและจำนวนพร้อมเปรียบเทียบกับ ใบสั่งสินค้า (INVOICES) เพื่อให้ทราบว่าคุณภาพที่ส่งนั้นซึ่งถูกต้องทั้งปริมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และคุณภาพตามที่สั่งไว้ แผนกนี้เช็คทั้งใบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการซื้อสินค้า และเพื่อให้เห็นได้ชัด บางครั้งห้องนี้จะวางไว้สูงจากพื้นเพื่อให้เห็นชัด

3. CHECKING AND MARKING การวางต้องยอมแล้วแต่ว่าโต๊ะที่ใช้ นั้นจะ เคลื่อนที่ได้หรือไม่ ถ้าเป็นแบบโต๊ะอยู่กับที่จะต้องวางเป็นคู่อยู่ข้าง ๆ ทางเดินใหญ่ระหว่างโต๊ะ มักจะใช้ไม้กัน หรือ WIRE GLASS เป็นฉากผนัง ทั้งนี้เพื่อช่วยรักษาสินค้าให้อยู่ในระเบียบ แบบแผน โต๊ะประทับตรา (MARKING TABLE) ใช้ในกรณีพิเศษ มักถูกออกแบบเพื่อรองรับ สินค้าที่ขนาดและรูปร่างต่าง ๆ กัน เช่น เครื่องเพชร และเครื่องใช้ มักจะถูกแยกต่างหาก เพราะฝุ่นจับได้ง่าย ก็เป็นไปได้อีกแต่จะอย่างควรแยกเป็นแถว ๆ โดยเฉพาะซึ่งการจัดแบบนี้ มักเป็นสินค้าพวกอาหาร

นอกจากส่วนเก็บสินค้าแล้ว จะต้องจัดส่วนสำหรับผู้ตรวจสอบสินค้า มีตู้ เอกสาร และโต๊ะทำงาน และสิ่งที่ขาดไม่ได้ ก็คือส่วนที่ทำหน้าที่แกะกล่อง และติดราคาเพื่อส่ง ไปยังชั้นการจำหน่ายสินค้าต่อไป

3.2.2 ส่วนขาย (SELLING ZONE)

การจัดผังภายใน (CIRCULATION)

หน้าที่ของห้างสรรพสินค้า ก็คือ การขาย ดังนั้น หัวใจของส่วนขายสินค้า ก็คือ สถานที่ ๆ ผู้ซื้อและพนักงานขายมาพบกันระหว่างคู่สินค้า ดังนั้น การจัดควรจัดตั้งแต่ภายในออกมา เริ่มจากจุดที่ทำการค้าขาย เพื่อจัดส่วนประกอบต่าง ๆ ภายใน รวมทั้งการจัดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้ว จึงค่อยเลื่อนออกมาจัดรอบนอก รวมทั้งทางเข้าออก และคานหน้าร้าน

ข้อมูลสำคัญที่มันทนการต้องการนั้นมีใช้จำนวนเฉลี่ยของผู้ซื้อ แต่สิ่งที่มีมันทนการ ต้องห้ามขึ้นตอน ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่ดึงดูดภายในส่วนขาย เพื่อสามารถโฆษณาให้ได้ยอดขาย สูงสุด
 2. สามารถที่จะแบ่งเนื้อที่ภายในให้สอดคล้องกับการหมุนเวียนของสินค้าและการบริการสนับสนุนจากแผนกอื่นที่อยู่เบื้องหลังการขาย
 3. สามารถดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาในแผนกขายได้ด้วย การดึงดูดหน้าร้าน
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยเหตุผลที่ว่า ความสนใจของลูกค้านั้น เริ่มต้นขึ้นด้วยหน้าร้าน เขาคงจะไม่สามารถประทับใจในแผนกขายก่อนเข้าร้านเป็นแน่ จนกว่าจะเหยียบย่างเข้ามายังประตูทางเข้า ทั้งขาเข้าและขาออกจากห้างนั้น ลูกค้ามักจะไม่ค่อยได้สังเกตและสนใจในแผนกที่ถูกซ่อนไว้อย่างมิดชิด ดังนั้นการจัดผังไม่ควรสลับซับซ้อนจนเกินไปนัก

การจัดผังที่ดีควรเปรียบได้กับถนนที่มีร้านค้าเรียงรายอยู่สองข้างทางตามทาง-
เดินที่ผ่านไป ดังนั้น แผนกสินค้าต่าง ๆ ควรอยู่เรียงรายไปสองข้างทางผ่านของลูกค้า แต่จะ
ต้องจัดแผนกที่เกี่ยวข้องกันไว้ด้วยกัน และสามารถควบคุมทางเดินของผู้ซื้อได้ด้วย ในขณะที่เดียวกัน
จะต้องสะดวกในการขนย้ายสินค้าเข้ามายังแผนกอีกด้วย การจัดทางเดินแบ่งได้ 2 แบบ คือ

1. แบ่งตามตารางสี่เหลี่ยม (GRICIRON PLANNING)

2. แบ่งตามอิสระ (FREE FLOW PLANNING)

1. แบบตารางสี่เหลี่ยม (GRICIRON PLANNING) การจัดแบบนี้ คือ สะดวก
ผู้คนเข้าใจง่าย ระบายคนดี แต่มีข้อเสียคือ การจัดแบบนี้มากเกินไปจะเกิดความซ้ำซาก น่าเบื่อ-
หน่าย และจะทำให้หลงทางเอาง่าย ๆ

2. แบบตามอิสระ (FREE FLOW PLANNING) การจัดแบบนี้ มีข้อดีคือช่วย
แก้ความซ้ำซาก มีความคล่องตัวมากกว่า การจัดแบบนี้ขึ้นอยู่กับชนิด และขนาดของสินค้า เช่น
การจัดแผนกเครื่องเรือน การจัดแผนกเสื้อผ้า

- สินค้าแบ่งตามหลักจิตวิทยาของผู้ซื้อ สามารถแบ่งได้ 3 ชนิด คือ

1. สินค้าพุ่มเฟือย (IMPLUSE GOODS) หรือสินค้าที่ซื้อขาดด้วยแรงกระตุ้น

2. สินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (CONVENIENCE GOODS)

3. สินค้าจำเป็น (DEMEND GOODS)

1. สินค้าพุ่มเฟือย (IMPLUSE GOODS) เป็นสินค้าที่มีลักษณะหรูหรา ซื้อ
โดยการตัดสินใจชั่วขณะ ซึ่งมักจะซื้อสินค้าอย่างฉูดฉาด หลากหลาย สวยงาม เช่น น้ำหอม เครื่อง-
เพชร ของขวัญ ชนส์ตรี และเครื่องประดับของสุภาพบุรุษ และสุภาพสตรี และเครื่องสำอาง

เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สินค้าให้ความสะดวกสบาย (CONVENIENCE GOODS) เป็นสินค้าที่ทางห้างสรรพสินค้ามักจะกำไรไม่มากนัก แต่จำเป็นต้องนำมาจำหน่าย เพราะว่าลูกค้าที่มาซื้อสินค้าเหล่านี้เป็นประจำจะได้ซื้อสินค้าชนิดอื่น ๆ ได้ด้วย เช่น อาหาร ยารักษาโรค และบุหรี่ย เป็นต้น

3. สินค้าจำเป็น (DEMAND GOODS) จัดเป็นสินค้าจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อผ้า เครื่องเรือน อุปกรณ์ภายในบ้าน คอมพิวเตอร์ เครื่องแก้ว ถ้วยชาม

ดังนั้น ในการจัดหาสินค้าทั้ง 3 ประเภทที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนี้ จะต้องจัดวางโดยแบ่งแยกออกจากกัน เพราะสินค้าแต่ละชนิด มีการขายที่แตกต่างกันออกไปใช้อุปกรณ์และการจัดร้านคนละชนิดกัน ทั้งยังตั้งอยู่ในตำแหน่งที่แตกต่างกันออกไปอีกด้วย เพื่อให้สัมพันธ์กับทางเดินของลูกค้า และสะดวกแก่หน่วยงานบริหารภายใน

- ตำแหน่งของสินค้าแต่ละชนิด

1. ตำแหน่งของสินค้าฟุ่มเฟือย (IMPLUSE GOODS) ควรจะตั้งอยู่ใกล้กับทางเข้าให้มากที่สุด เพราะลูกค้าจะผ่านแผนกนี้ถึง 2 ครั้ง คือ ขาเข้าและขาออก ซึ่งการโชว์สินค้าฟุ่มเฟือยจะช่วยกระตุ้นลูกค้าให้ซื้อ เช่น สินค้าประเภทเครื่องประดับ

2. ตำแหน่งของสินค้าที่ให้ความสะดวกสบาย (CONVENIENCE GOODS) การจัดวางสินค้านี้มักอยู่ตอนกลางทาง เช่น ชุดเสื้อคลุมนอน ชุดชั้นใน เสื้อเชิ้ตทำงาน ควรตั้งอยู่ช่วงกลางของแผนก และจำเป็นต้องจัดสินค้าเหล่านี้ให้คู่กัน เช่น ชุดเสื้อคลุมนอน ควรอยู่ใกล้กับเสื้อคลุมอาบน้ำ ชุดชั้นใน ควรอยู่ใกล้กับถุงเท้า และเสื้อเชิ้ตควรอยู่ใกล้กับเน็คไท เป็นต้น

3. ตำแหน่งของสินค้าจำเป็น (DEMAND GOODS) สินค้าเหล่านี้มักจะตั้งอยู่ในตอนสิ้นสุดภายใน เส้นทางของการซื้อ ให้ห่างจากทางเข้ามากที่สุด เช่น แผนกเสื้อ เครื่องแต่งกายชาย เสื้อที่สวมใส่ประจำวัน กางเกง รวมถึงห้องรองเท้า ควรอยู่ด้านในสุด และห่างจากทางเข้าให้มากที่สุดด้วย

- หมายเหตุ สินค้าประเภทหมวก ถุงเท้า เข็มขัด จัดอยู่ในทั้งสองพวก คือ ได้ทั้ง IMPLUSE GOODS และ CONVENIENCE GOODS จะอยู่ถัดจาก IMPLUSE GOODS เข้าไป แต่อยู่ก่อน CONVENIENCE GOODS

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- มุ่มสงบ สินค้าประเภทพุ่มเฟื่อย (IMPLUSE GOODS) เช่น เพชร และเครื่องเงินต่าง ๆ ที่มีราคาแพง มักจะตั้งอยู่ในมุมที่สงบเงียบ ที่สามารถบริการเป็นส่วนตัว มีการขายเป็นพิเศษ โดยสามารถให้ลูกค้าซื้อได้อย่างจุใจ มุ่มสงบนี้มักตั้งอยู่ห่างจากเส้นทางใหญ่ อันอาจจอบรรยากาศในห้างสรรพสินค้า มีเคาน์เตอร์อยู่ในที่ซึ่งผู้ซื้อ ผู้ขายสามารถไต่ถามกันได้สะดวก ภายใต้กระจกตู้สินค้า ก็มีเครื่องเพชรพลอยโชว์อยู่ซึ่งเรียกว่า FLATWARE

สินค้าที่ขายแบบต่อเนื่อง

เมื่อกำหนดแผนกใหญ่แล้ว ในแต่ละแผนกจะต้องมีสินค้าแผนกเล็ก ๆ เกะเกี้ยวกันอยู่ ซึ่งแต่ละแผนกจะโฆษณาซึ่งกันและกัน เช่น เสื้อเชิ้ต และเน็คไท รองเท้าถุงเท้า กระเป๋า-ถือกับถุงมือ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของซึ่งใช้คู่กัน แผนกเหล่านี้ควรตั้งอยู่คู่กันไป เพื่อให้แต่ละแผนกโฆษณาซึ่งกันและกันได้

บรรยากาศและลักษณะเฉพาะตัว ตลอดเส้นทางจะจำหน่ายสินค้าที่ลูกค้าเดินผ่านไปไม่ว่าจะเป็น BACK GROUND เครื่องเรือน ตลอดจนการโฆษณา สามารถที่จะชี้แนะให้ลูกค้าเห็นความแตกต่างของสินค้าแต่ละแผนก แสง สี และพื้นผิว ในแต่ละแผนกจะต้องเป็นแบบที่ส่งเสริมสินค้าให้เด่นชัด ซึ่งทำหน้าที่ ๆ สำคัญมีไม่น้อย ส่วนปัจจัยการตกแต่งที่สำคัญที่สุด ก็คือ ตัวสินค้านั่นเอง ถึงกระนั้นก็ตามไม่จำเป็นต้องนำสินค้าออกโชว์ไว้มากจนเกิดจุดเด่นมากเกินไป ซึ่งจะทำให้ลูกค้าไม่สามารถเล็งจุมองได้ และปัญหาอีกประการหนึ่งที่ตามมาก็คือ จะทำให้สินค้าเบื่อนฝุ่นโดยไม่จำเป็น ยากแก่การทำความสะอาด ดังนั้น จึงควรโชว์สินค้าแต่พอควร แต่เน้นให้นำสนใจจะได้ผลมากกว่า

การสร้างบรรยากาศของแผนกสินค้าแต่ละชนิดจะต้องให้เหมาะสมกับหน้าที่ของสินค้านั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ตามตู้สินค้าลอยตัวต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึง ความสะดวกสบายของลูกค้า เลือกใช้วัสดุ สี การโชว์สินค้า ตลอดจนพื้นผิวของวัสดุให้เหมาะสมกันกับแต่ละแผนก ถ้าเป็นผู้สินค้าลอยตัว ซึ่งอยู่กลางโถงจำหน่ายสินค้าแล้ว ตู้เก็บสินค้าด้านหลังตู้กระจกจะต้องมีขนาดเดียวกับตู้ติดผนัง ซึ่งควรเทียบกว่าระดับสายตา คือ ประมาณ 1.60 - 1.80 ม.เพื่อบรรยากาศของแต่ละแผนกจะได้เชื่อมต่อกันและกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปล่อยให้โรงจำหน่ายสินค้าอยู่ในสภาพที่โล่งนั้น จะช่วยให้ลูกค้าสามารถมองเห็นแผนกต่าง ๆ ได้กว้างไกลออกไป สามารถช่วยเพิ่มความประทับใจในขณะเดียวกันจะช่วยให้ลูกค้าทราบตำแหน่งของแต่ละแผนกในขณะที่ยังอยู่แต่ไกล แต่การใช้ฉากบังและทำให้เกิดบรรยากาศของการแยกแผนกแบบโดดเดี่ยวนั้นก็จำเป็นเช่นกัน เพื่อช่วยให้แต่ละแผนกนำเสนอไปยังขั้น ดังนั้น การสร้างบรรยากาศจึงต้องคำนึงถึง การจัดทั้งสองแบบนี้ให้สมดุลกัน โดยพิจารณาทั้งข้อดีและข้อเสียของทั้งสองแบบตลอดจนชนิดของสินค้าด้วย

ความอ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ห้างสรรพสินค้ามักมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจแยกออกตามเหตุผลได้ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสินค้าตามฤดูกาล, เทศกาล
2. การเปลี่ยนแปลงเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ หนีความซ้ำซาก
3. การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการขยายตัวออกตามกลไกของห้างสรรพสินค้า

ดังนั้น ข้อควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการออกแบบอีกข้อหนึ่งก็คือ ความอ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถดัดแปลงได้ง่ายเมื่อต้องการ ไม่ว่าจะ เป็นเนื้อที่การจำหน่ายเครื่อง-เรือนสำหรับแสดงและขายสินค้า การให้แสงสว่าง ระบบปรับอากาศ ระบบเครื่องกลภายในอาคาร ผับนั่งพักผ่อน เป็นต้น

ความต้องการสินค้าตามฤดูกาล ปัญหาของสินค้าตามฤดูกาลนับว่าเป็นปัญหาสากลของห้างสรรพสินค้า พบไม่มีห้างสรรพสินค้าแห่งใดเลยที่ไม่ต้องเปลี่ยนโฉมหน้าเพื่อสินค้าตามฤดูกาล, เทศกาล

3.2.3 ส่วนของลูกค้า

ส่วนของลูกค้าที่นอกจากส่วนขายสินค้าแล้ว ยังรวมเอาบริเวณ บันได ทางเข้า ตลอดจนส่วนต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวก

ส่วนอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนประชาสัมพันธ์ (INFORMATION SERVICE) ส่วนนี้ควรวางไว้ใกล้ทาง-
เข้าที่สามารถเห็นได้ง่าย เพราะเป็นที่สอบถามของลูกค้า เกี่ยวกับเรื่องการค้าติดต่อ และแผนก
สินค้า ตลอดจนสิ่งที่น่าสนใจ

ส่วนโทรศัพท์สาธารณะ (PUBLIC TELEPHONE) โต๊ะโทรศัพท์ควรวางไว้
ในที่เห็นได้ง่าย เช่น ใกล้เคชเชียร์ หรือใกล้ที่สอบถาม

ห้องน้ำ (TOILET FACILITIES)

3.2.4 การจัดแบ่งส่วนของสำนักงาน

1. ส่วนพนักงาน
2. ส่วนสำนักงาน

1. ส่วนของพนักงาน บริเวณพนักงาน หมายถึง ส่วนที่ใช้กับพนักงานโดยเฉพาะ

มีดังนี้

- ห้องใช้สำหรับในการตรวจ อำนวยความสะดวกสบายแก่พนักงาน
ห้องเก็บของพนักงาน ห้องส้วม ห้องแต่งตัว
- สิ่งอำนวยความสะดวกแก่พนักงาน เช่น ห้องอาหารราคาถูกแก่พนักงาน
- อำนวยความสะดวกทางด้านเครื่องจักร เช่น ห้องเครื่องปรับอากาศ
ห้องไฟฟ้า
- ห้องฝึกอบรมพนักงาน เช่น ห้องบรรยาย เป็นต้น

ห้องใช้สำหรับในการตรวจ (ROOM FOR PERSONAL CONTROL)

จะมีทำบันทึก เวลาห้องตรวจกระเป๋า ห้องเก็บของพนักงาน ห้องสุขา
เป็นต้น ซึ่งโดยปกติจะไว้ชั้นล่างใกล้กับทางเข้าพนักงาน ซึ่งสะดวกในการควบคุม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้อง LOCKER ROOM

ห้องเก็บของพนักงาน ใช้สำหรับเก็บกระเป๋าและเสื้อของพนักงานมีขนาด .30 × 1.60 × .30 เมตร ซึ่งตั้งฉากด้านทางเดินใหญ่ ระหว่างทางเดินตู้ควรกว้าง 1.20 - 1.50 เมตร ตู้มักจะทำด้วยเหล็ก ห้องเก็บกระเป๋าจะเปิดเพียงพนักงานเข้าทำงานและเลิกงาน ขนาดของห้องเก็บจะขึ้นอยู่กับจำนวนพนักงาน จากการสำรวจพนักงานจะใช้เนื้อที่ 4.5 - 5.5 ตารางฟุต/คน

ห้องน้ำห้องส้วม (WASH AND TOILET ROOM)

การจัดห้องน้ำที่ที่ดีที่สุด คือให้อยู่ใกล้กับห้อง LOCKER ROOM เพราะพนักงานสามารถใช้เมื่อเข้าหรือออกจากที่ทำงาน เครื่องสุขภัณฑ์ให้คิดเครื่องละ 5 - 18 คน สำหรับผู้ชาย และ 8 - 10 คน สำหรับผู้หญิง

ห้องทำงานเหล่านี้ควรอยู่ที่ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับถนนโดยตรงและติดต่อกับ TRAFFIC TOWER โดยทั่วไป ห้องควบคุมการทำงานของพนักงานมักไว้ชั้นล่าง ส่วนห้องอาหารสำหรับพนักงาน มักอยู่ชั้นบนร่วมกับส่วน OFFICE

2. ส่วนของสำนักงาน (OFFICE)

ในระบบใหญ่ ๆ มักมีห้องทำงานมาก ถ้าแบ่งตามประเภทของงานอาจแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

1. สำนักงานบริหาร
 - ก. ห้องตัวอย่างสินค้า
 - ข. ห้องโฆษณาและการเผยแพร่
 - ค. สำนักงานสถิติ
 - ง. สำนักงานค้นคว้า
2. สำนักงานส่วนตัว เช่น ส่วนการตลาด, ส่วนบุคคล
3. สำนักงานการเงิน การบัญชี การสั่งของและตรวจบัญชี
4. สำนักงานบัญชีเครดิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ADJUSTMENT OFFICES

6. สำนักงานรับโทรศัพท์

นี้ไม่ได้หมายความว่า โครงการนี้จะต้องมีทุกแผนกทั้งหมด ซึ่งมักจะมีหลายส่วนหรือบางส่วนเพื่อความเหมาะสม

การจัดสำนักงาน (EXECUTIVE OFFICES)

สำนักงานบริหารมีพนักงาน ประกอบด้วย ผู้จัดการ หัวหน้าแผนก และผู้ช่วยแต่ละฝ่าย อาจมีห้องเฉพาะ เช่น ห้องรับแขก ห้องพักคอย ห้องสำนักงานบริหารนี้ต้องตั้งอยู่ใกล้กับห้องรับแขกและห้องพักคอย และพนักงานติดต่อได้ทั่วถึง สำนักงานบริหารอาจประกอบด้วยส่วนห้องผู้จัดการ, ห้องหัวหน้าฝ่ายการตลาด, บัญชี, บุคคล และฝ่ายโฆษณา เป็นต้น

มีระบบการจัดแบ่ง OFFICE ดังต่อไปนี้ คือ

1. ห้องคณะกรรมการบริหาร
2. ห้องประธานกรรมการ (MANAGER) ผู้จัดการบริหารสรรพสินค้า
3. ห้องฝ่ายการบัญชี (ACCOUNTING) ประกอบด้วยฝ่ายการบัญชี, ฝ่ายการเงิน, ฝ่ายแคชเชียร์
4. ฝ่ายการตลาด (MARKETING) ประกอบด้วย ห้องฝ่ายจัดซื้อ, ฝ่ายการขาย, ฝ่ายต่างประเทศ
5. ฝ่ายบุคคล (PERSONAL) ประกอบด้วย ห้องหัวหน้าฝ่ายบุคคล และห้องฝ่ายธุรการ ซึ่งรวมห้องฝึกอบรมพนักงานอีก
6. ฝ่ายโฆษณา (PROMOTION) ประกอบด้วย ห้องหัวหน้าฝ่ายโฆษณา และห้องฝ่ายศิลป์
7. ฝ่ายเทคนิค (TECHNIC) ประกอบด้วย ห้องหัวหน้าควบคุมทางเทคนิคด้านต่าง ๆ และห้องเทคนิคต่าง ๆ
8. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย ห้องควบคุมเสียงภายใน ภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การศึกษาส่วนประกอบหลักอื่น ๆ ในโครงการ

3.3.1 หน่วยบริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ปัจจุบันหน่วยงานที่บริการข้อมูลและข่าวสารการท่องเที่ยวที่นับว่าสมบูรณ์มากกว่าแห่งใด คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท.) ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวของ ท.ท.ท. นี้ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในกองบริการการท่องเที่ยว ของฝ่ายบริการการตลาด ปัจจุบันหน่วยงานนี้มีอยู่ 2 แห่ง คือ ที่ทำการสำนักงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถนนราชดำเนิน และอีกแห่งคือที่สนามบินดอนเมือง สำหรับที่ทำการถนนราชดำเนินนี้ มีพนักงานในหน่วยงานข่าวสารนี้ทั้งหมด 8 คน แต่ใช้พนักงานบริการที่ประจำอยู่เคาน์เตอร์ 4 คน โดยจะแบ่งเป็นสองผลิตภัณฑ์ละ 4 คนดังกล่าว

สำหรับข้อมูลและข่าวสารที่ให้บริการเป็นการประจำ คือ

1. ข้อมูลการท่องเที่ยวทุกจังหวัด ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. รูปภาพประกอบการท่องเที่ยวในประเทศไทย
3. วัตถุประสงค์ในกรุงเทพฯ มีเฉพาะภาษาอังกฤษ
4. งานเทศกาลต่าง ๆ มีเฉพาะภาษาอังกฤษ
5. อุทยานแห่งชาติทุกแห่ง ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
6. WILD LIFE & BIRD WATCHING
7. TRIP ON THAILAND
8. HAND BOOK
9. CAR RENT

นอกจากนี้ยังมีข่าวสารที่ไม่ได้ออกเป็นประจำอีกมากมายซึ่งได้แก่ข่าวสารความเคลื่อนไหวของการท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ การบริการข้อมูลและข่าวสารของการท่องเที่ยวนี้มิได้มีการแจกจ่ายออกไปสู่ภายนอก วันเสียแต่ว่าจะมีผู้ทำหน้าที่เสนอจดหมายขอมาเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.2 หน่วยบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ปัจจุบันนี้ การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศได้รับความสนใจและนิยมใช้ทั่วไปจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากความสะดวกต่อการพกพาเงินสดในประเทศของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ธนาคารต่าง ๆ ในประเทศไทยต่างพยายามที่จะให้บริการทางด้านนี้โดยเฉพาะในแหล่งที่มีการท่องเที่ยว เช่น ตามโรงแรมใหญ่ ๆ และบริเวณที่เป็นที่พักของนักท่องเที่ยวต่าง-ประเทศ

พนักงานบริการของธนาคารต่าง ๆ ส่วนมากจะประจำอยู่ตามหน่วยเหล่านี้จำนวน 2 คน ซึ่งจะแบ่งเป็นสองผลัดในแต่ละวัน ในแต่ละวันจะมีการนำเงินเข้าและออกจากหน่วยประเภทนี้แล้วแต่กำหนดเวลาของแต่ละธนาคารแต่ละแห่ง เช่น นำเงินสดไทยมาให้ในตอนเช้าและตอนเย็นนำมาเอากลับพร้อมทั้งเงินสดต่างประเทศด้วย นอกจากนี้แต่ละแห่งแต่ละสาขาจะมีการสำรองเงินในจำนวนที่ต่างกันแล้วแต่ความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราจะสามารถแลกเปลี่ยนได้ด้วยสิ่งที่เชื่อถือกันทั่วไป คือ

1. เงินสดในสกุลที่ใดที่กำหนดไว้ในแต่ละแห่ง
2. TRAVELLER CHECK (TC)
3. CREDIT CARD

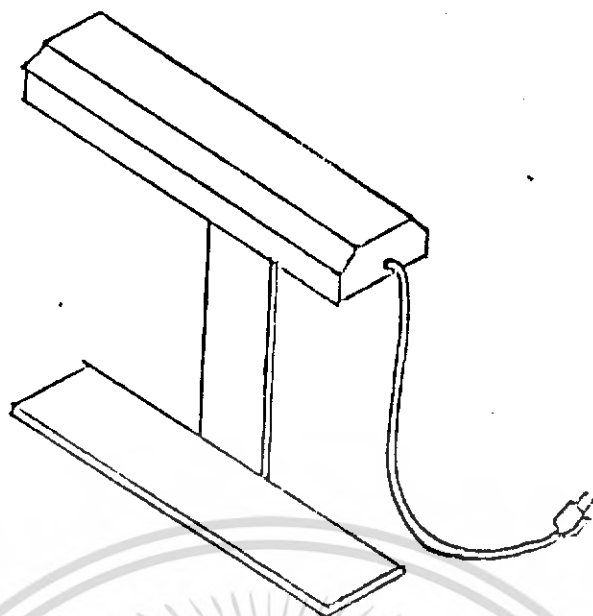
นอกจากนี้ก่อนที่จะได้รับการแลกเปลี่ยนเงินตรา ผู้รับบริการจะต้องแสดงพาสปอร์ตให้พนักงานดูหรือถ่ายเอกสารเอาไว้ในกรณีที่แลกเปลี่ยนเป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งบอกที่อยู่ หลังจากนั้นพนักงานจะให้ ขึ้นชื่อในหนังสือบันทึกและใบเสร็จรับเงิน แล้วทางพนักงานจะออกใบเสร็จรับเงินให้พร้อมกับการเก็บสำเนาไว้ 1 ชุด

ปัจจุบันในแต่ละแห่งจะมีการปิดห้องอย่างมิดชิด แม้แต่ช่องที่ใช้แลกเปลี่ยนเงินก็ยังต้องใช้บานเลื่อนที่ล็อคได้ นอกจากนี้บางแห่งที่สามารถที่จะทำการได้อย่างเปิดเผย เช่น โถงตามโรงแรมใหญ่ ๆ เนื่องจากที่เหล่านี้จะมีระบบการป้องกันภัยอยู่แล้ว

สำหรับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในหน่วยการบริการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยทั่วไป มีดังนี้

1. โต๊ะหรือเคาน์เตอร์สำหรับพนักงานทำการ
2. เก้าอี้สำหรับพนักงาน
3. ตู้และลิ้นชักสำหรับเก็บสำเนา เช่น สำเนาใบเสร็จรับเงิน เอกสารการเปลี่ยนแปลงการแลกเปลี่ยนเงินในบางสกุล เป็นต้น และลิ้นชักใส่เงินแยกตามสกุลเงินใหญ่ ๆ
4. ตู้รับภัยสำหรับใส่เงินสำรอง
5. แผ่นแสดงค่าการแลกเปลี่ยนเงินตราแต่ละสกุลที่ได้กำหนดไว้ กว้าง .50 ยาว 1.00 เมตร
6. เครื่องถ่ายเอกสาร (จะมีหรือไม่มีก็ได้) ในปัจจุบันบางแห่งเปลี่ยนไปใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว ซึ่งเป็นวิธีที่ทันสมัยและสามารถบันทึกไปยังสำนักงานใหญ่ของแต่ละธนาคาร
7. เครื่องตรวจสอบเงิน ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท และบางเครื่องตรวจสอบได้เฉพาะเงินบางสกุลเท่านั้น
8. โทรศัพท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องตรวจสอบเงินแบบ BACK LIGHT

ขนาดกว้าง .11

ยาว .24

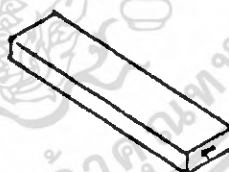
สูง .21

เครื่องตรวจสอบเงินบางสกุล

ขนาดกว้าง .035

ยาว .11

สูง .025 (1 นิ้ว)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 ศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทยโบราณ

ส่วนนี้ ของโครงการ จะเป็นส่วนของศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมของไทย ซึ่งจะแสดงวัตถุจริงในรูปแบบนิทรรศการถาวร เพื่อให้บุคคลทั่วไปที่สนใจได้เข้าชมงานหัตถกรรมที่เป็นงานต้นแบบของจริง ตลอดจนประวัติความเป็นมา ตลอดจนรายละเอียดกรรมวิธีในการทำ

ก. ความหมาย

เป็นสถานที่สงวนรักษาและจัดแสดงสิ่งที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้า การศึกษา และความเพลิดเพลิน

วัฒนธรรม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีการคัดเลือกและปรับปรุงยึดถือสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นมรดกทางปัญญาของบรรพชน วัฒนธรรมเป็นทั้งลักษณะนิสัย ลัทธิความเชื่อ ภาษา ขนบธรรมเนียม การเป็นอยู่ ศิลปะต่าง ๆ เครื่องไม้-ใช้สอย ก่อให้เกิดความภูมิใจ (ในที่นี้จะเน้นเฉพาะงานศิลปหัตถกรรมไทยเท่านั้น)

ข. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ความรู้ หรือการศึกษาแก่ประชาชนชาวไทย ตลอดจนต่างชาติ ให้เห็นถึงสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่น่าภาคภูมิใจของไทย นอกจากนี้ ยังช่วยในแง่ส่งเสริมการขาย-ของส่วนจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมและสินค้าที่ระลึกอีกด้วย

ค. การดำเนินงานภายในศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทย

จะอยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร แต่การดำเนินงานจะเป็นของ

- ผู้อำนวยการ
- ภัณฑารักษ์
- นายทะเบียน

ง. เจ้าหน้าที่ (PERSONAL)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร หรือ ภัณฑารักษ์ (CURATORAL STAFF)
2. ฝ่ายเทคนิคและช่าง (TECHNICAL STAFF)
3. ฝ่ายธุรการสำนักงาน (OFFICE STAFF)
4. ฝ่ายงานศึกษา (EDUCATIONAL STAFF)
5. ฝ่ายรักษาความปลอดภัย (SECURITY STAFF)

ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถาน (MUSEUM DIRECTOR) โดยทั่วไป BOARD OF TRUSTEES หรือ MUSEUM COMMITTEE จะเป็นผู้เลือกให้เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการบริหารกิจการภายในของพิพิธภัณฑสถาน และเป็นผู้เลือกเจ้าหน้าที่อื่น ๆ บทบาทของผู้อำนวยการมีความสำคัญยิ่ง กิจการทุกสิ่งขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหาร

ภัณฑารักษ์ (มีหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งของในพิพิธภัณฑสถาน) จะต้องมีความถนัดและชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องทำงานสำรวจ วิจัยงาน สำรวจและซุกค้น ตลอดจนมีความรู้ในเรื่องใด การควบคุมรักษาการซ่อมวัตถุ และความรู้ในเรื่องการจัดการแสดงด้วย

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิค มีความสำคัญในการทำงานอยู่เบื้องหลัง แบ่งเป็น 2 พวก พวกหนึ่งคือ ฝ่ายจัดสร้างวัตถุตลอดจนการซ่อมรักษา อีกฝ่ายหนึ่งเป็นงานช่าง ได้แก่ ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า ช่างเขียนบ้านออกแบบ ฯลฯ

เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน (OFFICE STAFF หรือ CLERICAL STAFF) ได้แก่ นายทะเบียน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่การเงิน และเสมียนพนักงาน

เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษารับผิดชอบในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา แต่เดิมภัณฑารักษ์รับผิดชอบในเรื่องนี้ แต่ก็ไม่ถนัดไปเสียทุกคน จึงต้องมีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานนี้ขึ้น โดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้เรื่องของพิพิธภัณฑสถาน และมีความรู้ในเรื่องการศึกษาและการสอน เป็นผู้จัดดำเนินงานด้านการศึกษาในพิพิธภัณฑสถาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ส่วนใหญ่ผู้อำนวยการจะควบคุมดูแลเก็บรักษา
กุญแจเอง แต่ในพิพิธภัณฑ์สถานขนาดใหญ่ต้องมีผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่โดยตรงเป็น SECURITY OFFICE
รับผิดชอบทำหน้าที่ควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ได้แก่ ยาม เจ้าหน้าที่รักษาการ เจ้าหน้าที่ดูแล
ห้องแสดง นอกนั้นเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด คนงาน คนสวน

ส่วนประกอบ แบ่งได้ดังนี้

1. ส่วนบริการสาธารณะ (PUBLIC SERVICE) หมายถึงส่วนของอาคารหรือห้องต่าง ๆ
ที่จัดให้บริการแก่ประชาชน ได้แก่

1.1 ทางเข้า - ออก (ENTRANCE AND EXITS) คำนึงถึงการรักษา
ความปลอดภัย จุดนี้ควรจะได้อยู่จุดเดียวกันทั้งเข้า - ออก เพื่อสะดวกในการควบคุมของเจ้า-
หน้าที่

1.2 ที่จำหน่ายบัตรผ่านประตู ส่วนใหญ่จะไม่เก็บเงินสำหรับประชาชนภายใน
ประเทศ แต่จะเก็บค่าผ่านประตูกับชาวต่างชาติ

1.3 ที่รับฝากของ เป็นที่เก็บของฝากจากผู้ชม เพื่อไม่ให้เป็นการละ และ
ความปลอดภัยจากของหายที่มีขนาดเล็กที่สามารถนำเสีคลอดออกไปได้ง่ายจากผู้ชม

1.4 ที่ติดต่อสอบถาม (INFORMATION DESK) มักอยู่ทางซ้ายมือของทางเข้า
มีเคาน์เตอร์ ผู้อำนวยการความสะดวก มี LEAFLETS ต่าง ๆ แจก เช่น แผนที่

1.5 สถานที่พักและต้อนรับผู้ชม (LOBBY) ส่วนแรกที่ตั้ง ในที่นั่งใช้เป็นส่วน
เดียวกันทั้งหมด

2. ส่วนงานฝ่ายบริหาร (ADMINISTRATIVE OFFICE) ได้แก่

- ห้องทำงานของผู้อำนวยการ
- ห้องประชุมเจ้าหน้าที่
- ห้องทำงานของเลขานุการ
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ สารบรรณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การเงิน

ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่เป็นศูนย์กลาง ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายใน
พิพิธภัณฑ์สถาน

3. ส่วนงานฝ่ายภัณฑารักษ์ และ หน่วยปฏิบัติอื่น ๆ

3.1 สำนักงานภัณฑารักษ์ แบ่งออกเป็นแผนกต่าง ๆ ดังนี้

- ห้องทำงานภัณฑารักษ์ (OFFICE)
- ห้องศึกษาค้นคว้า (STUDY ROOM)
- ห้องคลังเก็บของ (STUDY COLLECTION)

3.2 ห้องคลัง (MUSEUM STORAGE) อาจใช้ปฏิบัติ ทำได้ 2 ทาง คือ

- วัตถุเหลือจัด
- วัตถุที่เก็บรักษาเพื่อการศึกษาค้นคว้า

วัตถุเหล่านี้ ภัณฑารักษ์แต่ละแผนกจะเก็บรักษาไว้ที่คลังเก็บเพื่อค้นคว้า
และดูแลรักษาวัตถุเหลือจากการแสดง ในบางแห่งอาจจัดคลังเฉพาะเป็นคลังรวม

3.3 สำนักทะเบียนและงานเทคนิค (RECEIVING QUARTERS AND
TECHNICAL SERVICES) ประกอบด้วย

- ห้องรับของ (RECEIVING ROOM)
- สำนักงาน (OFFICE)
- ห้องเก็บของ (STORAGE)
- ห้องถ่ายภาพ (PHOTOGRAPHY WORKROOM)
- ห้องช่างไม้ (WORK SHOP)
- ห้องปฏิบัติการสงวนรักษา (CONSERVATIVE WORKSHOP)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุเมื่อเข้ามาสู่พิพิธภัณฑ์สถานจะต้องเข้าไปห้องทะเบียน ตรวจสอบสภาพและทำการถ่ายรูป หากชำรุดเสื่อมสภาพก็เข้าห้องซ่อมแซมสงวน ยังไม่พร้อมที่จะทำการแสดง นายทะเบียนจะต้องควบคุมดูแลการบรรจุเข้าหีบห่อ ไม่ว่าจะปิดหรือเปิด จะต้องร่วมห้องปฏิบัติช่างไม้ด้วย

3.4 ห้องทำงานฝ่ายเทคนิค (TECHNICAL WORKSHOP) ในส่วนนี้จะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่เป็น PREPARATORS ซึ่งจะต้องมี WORK SHOP และจะต้องมีนักวิทยาศาสตร์ฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องจัดทำวัตถุจัดแสดงและห้องปฏิบัติการ เช่น พิพิธภัณฑ์สถาน-วิทยาศาสตร์

3.5 ห้องปฏิบัติการช่างทั่ว ๆ ไป ได้แก่ ห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับงานช่างต่าง ๆ เช่น ช่างไม้ ช่างสี ช่างโลหะ ช่างปูน ช่างพลาสติก ฯลฯ

3.6 ห้องปฏิบัติการฝ่ายศิลป์ ได้แก่ ห้องช่างออกแบบ (DESIGNER) ช่างเขียน ช่างศิลป์อื่น ๆ

4. ส่วนงานรักษาความปลอดภัย (SECURITY SERVICES) พิพิธภัณฑ์สถานจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างมากในทุก ๆ ด้าน

5. ส่วนงานจัดแสดง (EXHIBITION HALLS) ห้องจัดแสดงมีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นหัวใจของศูนย์ หรือเป็นหน้าฉาก ที่ผู้เข้าชมจะได้สัมผัสความรู้และความเพลิดเพลิน

การจัดนิทรรศการ

ชนิดของการจัดนิทรรศการมีแบบอย่างที่เป็นหลักการอยู่ 3 ประการ
คือ

ประเภทที่ 1. การจัดนิทรรศการประจำ (PERMANENT EXHIBITION)

เป็นการจัดนิทรรศการในห้องใดห้องหนึ่งอย่างถาวร ไม่โยกย้ายเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องมีการพิจารณากันอย่างรอบคอบ โดยปกตินิทรรศการประจำ นานหลายปีจึงจะมีการ

การปรับปรุงหรือแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงเรื่องราว

เอกสารเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทที่ 2. การจัดนิทรรศการเพื่อการศึกษาค้นคว้า (EDUCATION - EXHIBITION)

เป็นลักษณะนิทรรศการที่ถาวร เช่นเดียวกับนิทรรศการประเภทแรก แต่จุดมุ่งหมายของห้องแสดงประเภทนี้ เน้นในเรื่องวัตถุค้นคว้ามากกว่าในด้านความงามและความเพลิดเพลิน มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเก็บของคลังวันแต่เปิดให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเข้าชมและศึกษาหาความรู้ได้

ประเภทที่ 3. การจัดนิทรรศการชั่วคราวหรือนิทรรศการพิเศษ
(TEMPORARY EXHIBITION)

เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทต่อการจัดนิทรรศการมากที่สุด เพราะว่าปัจจุบันประชาชนมีเรื่องที่ต้องศึกษาหาจากสื่อมวลชนมากมาย ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การจัดนิทรรศการจำเป็นต้องเคลื่อนไหว จัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความสนใจ และอำนวยความสะดวก

เนื้อหาเรื่องราวการจัดแสดงภายในศูนย์ฯ

จะนำเสนอเนื้อหาสาระเรื่องราวที่เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมไทย โดยจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมา ตลอดจนกรรมวิธีในการทำ

หัวข้อการจัดนิทรรศการแบ่งเป็น หัวเรื่อง คือ

ส่วนที่ 1 หัวข้อ หนึ่งไทย หนึ่งตะลุง หนึ่งใหญ่

นิทรรศการจะแสดงถึงประวัติความเป็นมาของศิลปหัตถกรรมไทยประเภทนี้ โดยจะเสนอเนื้อหา นิทรรศการ ดังนี้

- ประวัติ ความเป็นมา แสดงโดยการบอกเล่า บนบอร์ดแสดง
- กรรมวิธีในการทำตลอดจนกรรมวิธีในการเล่นโดย
- มีการจำลองเนื้อหามาแสดงโดยใช้หุ่นจำลอง ได้แก่ เรื่องรามเกียรติ์ โดยจัดแสดงในรูปของหุ่น ประกอบเสียง
- และมีการแสดงวัตถุจริงของแต่ละเรื่องด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 เครื่องดนตรีไทย มีการแสดงเนื้อหาดังต่อไปนี้

- ประเภทของเครื่องดนตรีไทย โดยภาพถ่ายและ ELECTRONIC BOARD
- การบรรเลงดนตรี จัดแสดงโดยหุ่นจำลองวงดนตรี พร้อมเสียง

ส่วนที่ 3 เงิน ทอง ลงยา เขิน มุก จัดแสดงโดย

- แสดงวัตถุจริงของแต่ละชนิด
- เรื่องราว ความเป็นมา กรรมวิธีการทำโดย ภาพถ่ายและ ELECTRONIC BOARD

ส่วนที่ 4 เครื่องเรือนไทย

จัดแสดงโดยแบ่ง จำแนกเป็นระดับชั้นชั้น เริ่มจาก

- ชั้น เชื้อพระวงศ์ - พระมหากษัตริย์ โดยจำลอง ห้องพระโรงนาคย้อมมา พร้อมเสียงประกอบคำบรรยาย
- ชั้นคหบดี จำลองห้องของบ้านคหบดี โดยแสดงให้เห็นถึงเฟอร์นิเจอร์ เครื่องเรือน ตลอดจนของแต่งบ้านของผู้คนในระดับชั้นนี้
- ชั้นประชาชนธรรมดา จัดแสดงโดย จำลองเป็นบ้านเรือนไทย 2 ชั้น แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตใ้ถุนบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของผู้คนในชั้นนี้ (ชีวิตใ้ถุน เช่น การทอผ้า เลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนการละเล่นของเด็ก ๆ) ในส่วนนี้ จะใช้ SOUND EFFECT ประกอบคำบรรยายด้วย

ส่วนที่ 5 เครื่องแต่งกายไทย แบ่งการแสดงได้ ดังนี้

- จัดแสดงโดยใช้หุ่นคนเท่าจริง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามฐานันดร ตั้งอยู่ใน บริเวณส่วนที่ 4 ตามชนชั้น

- จัดแสดงผ้าโบราณ เป็นวัตถุจริง พร้อมประวัติความเป็นมา
- วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทย ในแต่ละยุคสมัย จัดแสดงโดยใช้ภาพถ่าย

และ ELECTRONIC BOARD

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 เครื่องดนตรีไทย มีการแสดงเนื้อหาดังต่อไปนี้

- ประเภทของเครื่องดนตรีไทย โดยภาพถ่ายและ ELECTRONIC BOARD
- การบรรเลงดนตรี จัดแสดงโดยหุ่นจำลองวงดนตรี พร้อมเสียง

ส่วนที่ 3 เงิน ทอง ลงยา เขิน มุก จัดแสดงโดย

- แสดงวัตถุจริงของแต่ละชนิด
- เรื่องราว ความเป็นมา กรรมวิธีการทำโดย ภาพถ่ายและ ELECTRONIC BOARD

ส่วนที่ 4 เครื่องเรือนไทย

จัดแสดงโดยแบ่ง จำแนก เป็นระดับชนชั้น เริ่มจาก

- ชั้น เชื้อพระวงศ์ - พระมหากษัตริย์ โดยจำลอง ห้องพระ โรงขนาดย่อมมาพร้อมเสียงประกอบคำบรรยาย
- ชั้นคหบดี จำลองห้องของบ้านคหบดี โดยแสดงให้เห็นถึงเฟอร์นิเจอร์เครื่องเรือน ตลอดจนของแต่งบ้านของผู้คนในระดับชนชั้นนี้
- ชั้นประชาชนธรรมดา จัดแสดงโดย จำลองเป็นบ้านเรือนไทย 2 ชั้น แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตใต้อันบั้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของผู้คนในชนชั้นนี้ (ชีวิตใต้อันบั้น เช่น การทอผ้า เลี้ยงสัตว์ ทำเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนการเล่นของเด็ก ๆ) ในส่วนนี้จะใช้ SOUND EFFECT ประกอบคำบรรยายด้วย

ส่วนที่ 5 เครื่องแต่งกายไทย แบ่งการแสดงได้ ดังนี้

- จัดแสดงโดยใช้หุ่นคนเท่าจริง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าตามฐานันดร ตั้งอยู่ในบริเวณส่วนที่ 4 ตามชนชั้น

- จัดแสดงผ้าโบราณ เป็นวัตถุจริง พร้อมประวัติความเป็นมา
- วิวัฒนาการเครื่องแต่งกายไทย ในแต่ละยุคสมัย จัดแสดงโดยใช้ภาพถ่าย

และ ELECTRONIC BOARD

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของห้องแสดง

1. SIMPLE CHAMBER คือ ห้องที่มีหน้าต่าง อาจเป็นหน้าต่างสูง หรือมีหน้าต่างด้านหนึ่ง และใช้แสงไฟฟ้าช่วยในการจัดแสดง
2. HALL WITH BALCONY คือ ห้องแสดงแบบพื้นโล่ง เป็นแบบเก่าที่นิยมสร้างกันในยุโรป คือ มีห้องโถงชั้นล่างชั้นบนไต่ไปเข้าห้องโถง มองลงมาเห็นข้างล่าง
3. CLEAR STORY HALL ห้องแสดงแบบห้องประชุมใหญ่
4. EXHIBITION CORRIDOR ห้องแสดงแบบเฉลียง คือ การจัดเฉลียงให้เป็นที่จัดแสดง
5. SKYLIGHT PICTURE GALLERY คือ ห้องแสดงภาพเขียนที่ให้แสง-ธรรมชาติด้านหลังคา
6. ห้องแสดงแบบ CABINETS คือ ห้องแสดงแบบใช้ตู้ผนังตลอดผนัง และอีกด้านหนึ่งเป็นหน้าต่าง และใช้ตู้หรือแผงแบ่งเนื้อที่ในห้องแสดง
7. ห้องแสดงแบบไม่มีหน้าต่างปล่อยเนื้อที่ไว้สำหรับจัดแสดงได้ตามต้องการ

ขนาดของห้องแสดง

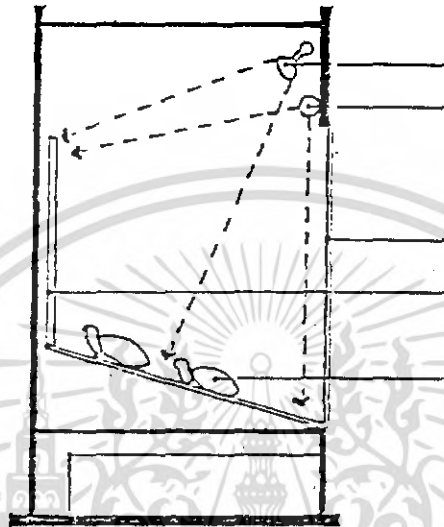
โดยทั่วไปห้องจัดแสดงควรมีเนื้อที่มาก เพื่อสะดวกในการตกแต่ง แบ่งกันเมื่อออกแบบการจัดแสดง ขนาดที่ใช้กันทั่วไปปัจจุบันมีความกว้างตั้งแต่ 6 - 12 เมตร (ไม่ควรต่ำกว่า 6 เมตร) ความยาวอย่างน้อย $1\frac{1}{2}$ เท่า ของความกว้าง

ระดับของฝ้าเพดานควรพอเหมาะไม่สูงหรือต่ำเกินไป โดยทั่วไปถ้าต้องการแสงธรรมชาติจากหลังคาหรือแสงประดิษฐ์ จะใช้สูง = 5.40 - 6.00 เมตร หรือถ้าต้องการแสงด้านข้างควรสูง 4.80 เมตร และห้องที่มีขนาดเล็ก ความสูงไม่ควรต่ำกว่า 3 เมตร

ปัจจุบันนิยมใช้แสงสว่างประดิษฐ์ช่วยในการเน้นวัตถุที่แสดง ความสูงทั่วไปประมาณ 3.60 - 4.20 เมตร ก็เป็นการเพียงพอ แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงขนาดของวัตถุ และครุภัณฑ์ที่ประกอบในการแสดงด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสร้างเพดานให้มีความสูงไว้จะสะดวกในการตัดแปลง เช่น ในลักษณะเป็น เพดานแขวนสามารถปรับระดับความสูงได้

ตู้แสดงตั้งติดผนัง

การป้องกัน

ในการจัดสิ่งแสดงนิทรรศการถาวรจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาสิ่งแสดงให้มีสภาพคงทนและอยู่ยาวนานเพื่ออนุชนรุ่นหลังจะได้ชม ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องป้องกันในสิ่งเหล่านี้ คือ

1. ฝุ่นละออง แมลง ขอบกระจกตู้และฝ้าด้านบนที่ติดบานพับตลอดจนโครง-สร้างทั้งหมดควรทำให้แน่นหนา เพื่อไม่ให้ฝุ่นละอองและแมลง เข้าไปในตู้ ควรมียาป้องกันและ กันไข่แมลงไว้ในตู้

2. ขโมย การรักษาความมั่นคงและปลอดภัย ป้องกันโดยมีการล็อกประตู ปิด-เปิด และใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ช่วยป้องกันตู้แสดงควรมีการติดกุญแจที่มีคุณภาพดี เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการลักลอบขโมยวัตถุ อย่างไรก็ตามการที่ตู้กระจกบานเลื่อนเป็นแบบบานพับก็มีปัญหา ในการเลือกใช้กุญแจที่เหมาะสม ปัจจุบันมีการใช้กระจกแบบที่ทำให้มีความแข็งแรงมากขึ้นตาม กรรมวิธีทางเคมีที่มีความคงทนและแข็งแรงมา น้ำหนักเบา ซึ่งลดอันตรายลงได้ในกรณีการทำ

เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ภูมิอากาศ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมพอดี
4. ผู้ชมงาน ต้องระมัดระวังป้องกันวัตถุให้พ้นจากการจับต้องและไม่ควรจัดตั้งในทางเดินชม
5. ไฟ เลือกใช้วัสดุซึ่งไม่ติดไฟง่ายหรือป้องกันไฟ
6. LIGHT RAYS ควรติดตั้งพิเศษด้วยกระจกกรองแสง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 ทางสัญจร (CIRCULATION)

ก. ภายในส่วนจำหน่ายสินค้า

สำหรับภายในส่วนจำหน่ายสินค้า ก็จะเป็นบริเวณที่ซื้อขาย ซึ่งจะเป็นบริเวณที่เคลื่อนไหวมากที่สุด ลูกค้าน่าจะต้องสามารถเดินชมทุกแผนกได้โดยตรง การวางพื้นที่ขายย่อมขึ้นกับการวางแผนเกี่ยวกับการวางเฟอร์นิเจอร์ นอกจากนี้การวางผังทางเดินก็เช่นเดียวกับการวางผังถนน มีทางเดินใหญ่ ทางเดินแยกเป็นลำดับ ความกว้างของทางเดินขึ้นกับขนาดอาคารและความหนาแน่นของลูกค้า

หมายเหตุ การจัดผังภายใน ได้กล่าวอย่างละเอียดใน 3.2.2 แล้ว

ข. ภายในส่วนแสดงงาน

เนื่องจากภายในส่วนนี้ เป็นส่วนของการจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปหัตถกรรมไทยโบราณ ดังนั้น CIRCULATION ก็ขึ้นกับการออกแบบห้องจัดแสดง ซึ่งมีหลักการของการออกแบบ ดังนี้

การออกแบบห้องแสดง

การออกแบบห้องแสดงจะต้องจัดทำภายหลังที่ได้ศึกษาหรือเรียบเรียงแนวนิทรรศการ เรียบร้อยแล้ว โดยปกติห้องจัดแสดงนิทรรศการมักจะมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องราวและแบบลักษณะของห้องแสดงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงห้องแสดงสม่ำเสมอ รวมทั้งวัตถุประสงค์แสดงนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้ประชาชนให้อยากเข้ามาชมมากขึ้น ดังนั้นการออกแบบจะต้องปล่อยให้ดู และห้องแสดงมีความอิสระ สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพภายในได้อย่างกว้างขวาง

ในการออกแบบส่วนนิทรรศการ สิ่งที่จะช่วยให้ห้องเปลี่ยนรูปร่างได้อย่างดีที่สุด คือ ซึ่งอาจจะทำด้วยวัสดุที่มีน้ำหนักเบาสามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเหมาะสมของเรื่องราว การจัดรูปแบบควรจะคำนึงหลักสำคัญต่าง ๆ เช่น

3.4 ทางสัญจร (CIRCULATION)

ก. ภายในส่วนจำหน่ายสินค้า

สำหรับภายในส่วนจำหน่ายสินค้า ก็จะเป็นบริเวณที่ซื้อขาย ซึ่งจะเป็นบริเวณที่เคลื่อนไหวมากที่สุด ลูกค้าน่าจะต้องสามารถเดินชมทุกแผนกได้โดยตรง การวางพื้นที่ขายย่อมขึ้นกับการวางแผนเกี่ยวกับการวางเฟอร์นิเจอร์ นอกจากนี้การวางผังทางเดินก็เช่นเดียวกับการวางผังถนน มีทางเดินใหญ่ ทางเดินแยกเป็นลำดับ ความกว้างของทางเดินขึ้นกับขนาดอาคารและความหนาแน่นของลูกค้า

หมายเหตุ การจัดผังภายใน ได้กล่าวอย่างละเอียดใน 3.2.2 แล้ว

ข. ภายในส่วนแสดงงาน

เนื่องจากภายในส่วนนี้ เป็นส่วนของการจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปหัตถกรรมไทยโบราณ ดังนั้น CIRCULATION ก็ขึ้นกับการออกแบบห้องจัดแสดง ซึ่งมีหลักการของการออกแบบ ดังนี้

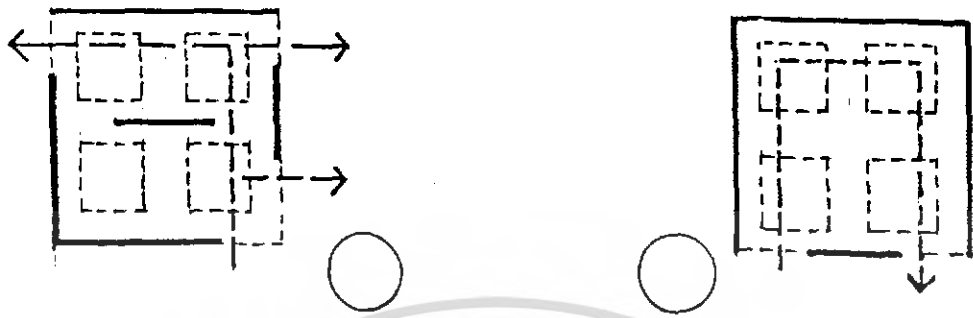
การออกแบบห้องแสดง

การออกแบบห้องแสดงจะต้องจัดทำภายหลังที่ได้ศึกษาหรือเรียบเรียงแนวนิทรรศการเรียบร้อยแล้ว โดยปกติห้องจัดแสดงนิทรรศการมักจะมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องราวและแบบลักษณะของห้องแสดงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงห้องแสดงสม่ำเสมอ ระวังวัตถุที่จัดแสดงนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้ประชาชนให้อยากเข้ามาชมมากขึ้น ดังนั้นการออกแบบจะต้องปล่อยให้ดู และห้องแสดงมีความอิสระ สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพภายในได้อย่างกว้างขวาง

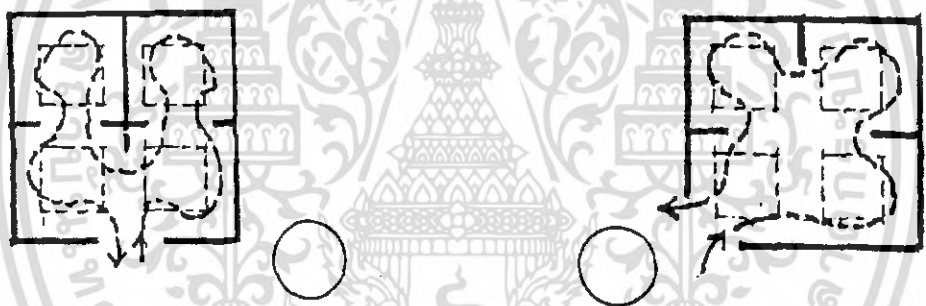
ในการออกแบบส่วนนิทรรศการ สิ่งที่จะช่วยให้ห้องเปลี่ยนรูปร่างได้อย่างดีที่สุด คือ ซึ่งอาจจะทำด้วยวัสดุที่มีน้ำหนักเบาสามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเหมาะสมของเรื่องราว การจัดรูปแบบควรจะคำนึงหลักสำคัญต่าง ๆ เช่น

1. การจัดตู้หรือแผงในห้องแสดงประจำหรือห้องแสดงชั่วคราว ไม่ควรปล่อยให้ห้องโล่งจนมองดูเกิดความอ้างว้าง เพราะหากห้องแสดงโล่งแล้ว เป็นการดึงประชาชนให้รีบเดินผ่านไปอย่างรวดเร็ว โดยที่ไม่ได้พิจารณาเรื่องราวและวัตถุต่าง ๆ มากเท่าที่ควร
2. การวางแผงยกเยื้อง ควรจะได้เรียงลำดับเรื่องราวของเรื่องที่จัดแสดง ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของนักวิชาการ
3. ขนาดของแผงตลอดจนสีที่ใช้ทาแผงจะมีความหนักเบาอย่างน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของห้องแสดง ควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงสีของแผงต่าง ๆ บ้างตามความเหมาะสม
4. เนื้อที่ระหว่างแผงแต่ละตอน ไม่ควรน้อยจนผู้เข้าชมต้องเบียดเสียดชิดเยียดกันเดิน ควรมีช่องว่างให้ผู้ชมเคลื่อนไหวอย่างสะดวก และเคลื่อนไหวไปได้โดยเบบรูป แผงโน้มนำคนโดยอัตโนมัติ การจัดรูปห้องแสดงแคบเกินไป จะทำให้ผู้ชมเหมือนถูกขังตัวเองและถูกเคลื่อนไหวเป็นแถว
5. ผนังของห้องแสดง ถึงแม้จะมีการจัดยกเยื้องเพื่อสร้างความสนใจของผู้ชม แต่ต้องไม่ยกเยื้องมากเกินไป จนรู้สึกวุ่นวาย
6. ควรให้แผงห้องแสดงแต่ละตอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้ชมมีอิสระที่จะเคลื่อนไหวไปตามความต้องการของภัณฑารักษ์ หรือเลือกชมตามความสนใจของตนเอง และควรตระหนักดีว่า ผู้ที่เข้าชมนั้นมีความต้องการ และพื้นฐานทางการศึกษากับวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ย่อมมีอิสระที่จะเลือกศึกษาเรื่องราวตามที่สนใจ

ตัวอย่างการจัดผังห้องแสดงแบบต่าง ๆ

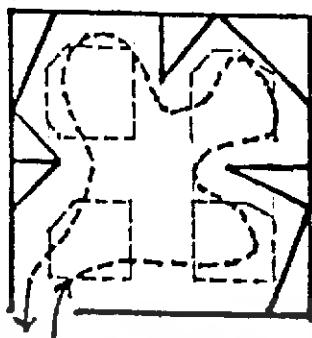
ผังห้องแบบที่ 1 และ 2 เป็นการจัดทางเดินไม่ดี ทำให้ผู้ชมดูได้ไม่ทั่วถึง

ผังแบบที่ 3 การจัดทางเดินทำให้ผู้ชมเดินดูได้ทั้งห้อง แต่จะสับสนเล็กน้อย ในบริเวณประตูเข้า เพราะผู้ชมจะเดินทางสวนกัน

ผังแบบที่ 4 การจัดทางเดินทำให้ผู้ชมเดินได้เป็นระเบียบน่าดู เพราะไม่มีการเดินสวนทางกัน

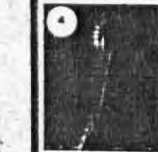
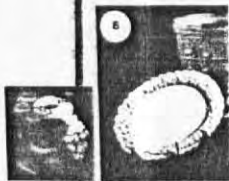
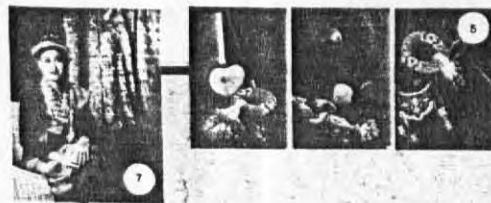
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผังห้องแบบที่ 5 ปรับปรุงจากแบบที่ 4 โดยหลบผนังรูปสี่เหลี่ยมที่จำเจ
เป็นการเปลี่ยนสายตาและการยกเยื้ององค์ประกอบ ชี้เน้นเรื่องการเคลื่อนไหวของผู้ชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

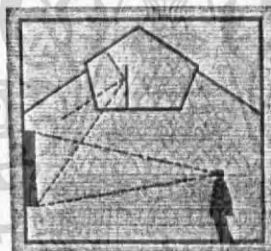

นวัตศิลป์สื่อ

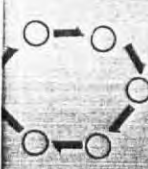
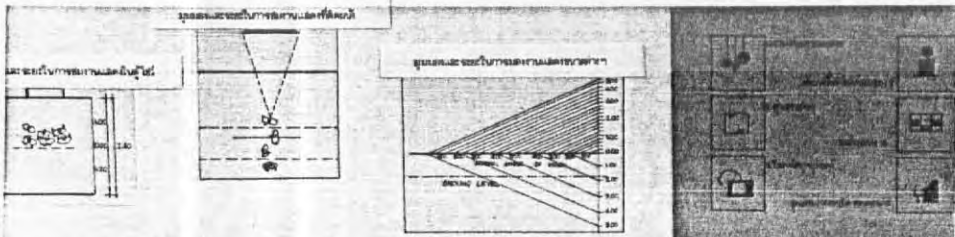
1. พิธีบาย
2. ชุมชน, พิธีบาย
3. ลายผ้า
4. เครื่องปั้น
5. ลวดลาย
6. เครื่องปั้น
7. การแกะสลักไม้
8. เครื่องปั้น
9. ลวดลาย

USER BEHAVIOR

การออกแบบสื่อ

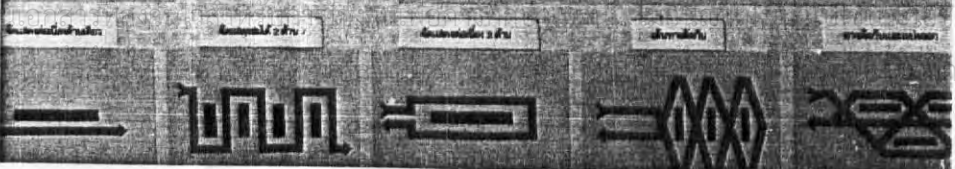

USER BEHAVIOR

การออกแบบสื่อ
สื่อ
สื่อ

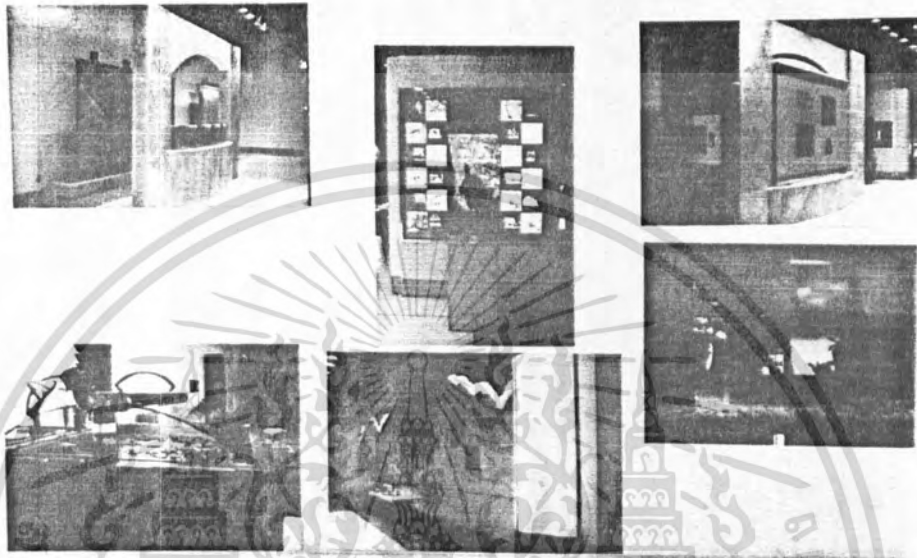
การออกแบบสื่อ

เอกสารนี้เป็น
ไม่ว่ากรณี

ด้านการค้า
การนำไปใช้

CASE STUDY

CASE STUDY

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4 การศึกษาพฤติกรรม

4.1 ผู้ให้บริการ

4.1.1 สายการบริหารและอัตรากำลัง

4.1.2 ตารางพฤติกรรมผู้ให้บริการและเครื่องใช้ประกอบกิจกรรม

4.2 ผู้รับบริการ

4.2.1 ประเภทผู้ใช้โครงการ

4.2.2 พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

4.2.3 ตารางพฤติกรรมผู้ให้บริการและเครื่องใช้ประกอบกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้สอยอาคารมีความสัมพันธ์กันมาก เป็นองค์ประกอบสำคัญในเรื่องการออกแบบ ซึ่งจะต้องนำมาใช้ประกอบในการออกแบบวางผังภายใน เพื่อประโยชน์ในด้านความสะดวกสบาย สามารถตอบสนองผู้มาใช้โครงการได้อย่างเต็มที่ ผู้มาใช้บริการ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ผู้ให้บริการ อันได้แก่ ฝ่ายบริหาร (ADMINISTRATE)
พนักงาน (OFFICER)
2. ผู้รับบริการ อันได้แก่ ลูกค้า (CUSTOMER)
นักธุรกิจ (BUSINESS)

4.1 ผู้ให้บริการ

พนักงานจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. พนักงานส่วนสำนักงานบริหาร (ADMINISTRATIVE OFFICERS)
แบ่งเป็นพนักงานระดับเสมียน พนักงานบัญชีขึ้นไปจนถึง พนักงานระดับผู้บริหาร หัวหน้าแผนกเลขานุการ ผู้จัดการ ซึ่งต่างก็มีพฤติกรรมการใช้อาคาร ห้องทำงานต่างกันไป การจัดวงจรพฤติกรรมโดยทั่วไป (ดู CHART) คำนึงถึงพฤติกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ประจำวันก่อน จากนั้นจึงกำหนดตำแหน่งหน้าที่ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานในแต่ละแผนกต่อไป
2. พนักงานขาย (SHOP KEEPER) พนักงานขายแตกต่างจากพนักงานในสำนักงานบริหารขั้นตรงกับแผนกบุคคล ใช้เนื้อที่ในส่วนขายมากที่สุด นอกนั้นก็จะมีการใช้เนื้อที่ส่วนห้องอาหารกลาง เฉพาะเวลาอาหาร การจัดทางสัญจรของพนักงานขาย มีข้อจำกัด คือ การเข้าออกห้องเวลาเข้างาน และออกงาน จะต้องเข้าออกตามเส้นทางที่กำหนดให้
3. พนักงานเก็บเงิน (CASHIER) เป็นพนักงานจากส่วนบริหารที่ลงมาทำหน้าที่เก็บเงินในส่วนขายในแผนกต่าง ๆ ในแผนกสินค้าขนาดเล็ก อาจประกอบด้วยพนักงานเก็บเงินเพียงคนเดียว เช่น แผนกอุปกรณ์ถ่ายภาพ แต่ในแผนกใหญ่ซึ่งแบ่งแผนกย่อยออกไปอีกหลายคน โดยแยกเคาน์เตอร์เก็บเงินกันตามความจำเป็น เช่น แผนกเสื้อผ้า แผนกเครื่องเสียง แผนกเครื่องเขียน เป็นต้น

4.1.1 สายการบริหารและอัตรากำลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการแข่งขันศิลปกรรมในการทำงาน ดังนี้

ก. ส่วนขายสินค้า

ตำแหน่ง	จำนวน	หน้าที่	พฤติกรรม
1. ส่วนผู้บริหาร			
1.1 คณะกรรมการ- บริหาร	4	ควบคุมการบริหารงานของโครงการให้เป็นตามวัตถุประสงค์	- นั่งทำงานด้านบริหาร - จัดประชุมเจ้าหน้าที่ - ต้อนรับแขก วีไอพี ที่มาติดต่อ
1.2 ผู้จัดการ	1	เป็นผู้บริหารรับผิดชอบการบริหารของศูนย์ฯ ควบคุมงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	- นั่งทำงานที่โต๊ะ
1.3 รองผู้จัดการ	1	รับผิดชอบรองลงมาจากผู้จัดการ	
1.4 เลขานุการ	1	เป็นผู้ประสานงานและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารทุกแผนกเสนอต่อผู้จัดการและรองผู้จัดการ	- นั่งทำงานที่โต๊ะ - พิมพ์ดีด รับโทรศัพท์ - ทำงานเอกสาร
2. ฝ่ายการเงิน-บัญชี			
2.1 หัวหน้าฝ่าย	1	รับผิดชอบในการควบคุมบัญชีและงบประมาณ	- นั่งทำงานกับโต๊ะ
2.2 ผู้ช่วยฝ่าย	1	ช่วยหัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบในรายรับรายจ่ายของศูนย์ฯ รวมทั้งเรื่องเงินเดือนพนักงาน	
2.3 พนักงานบัญชี	5	มีหน้าที่ทำบัญชีรายรับ-จ่าย รวมทั้งการจ่ายเงินพนักงาน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่ง	จำนวน	หน้าที่	พฤติกรรม
3. ฝ่ายการตลาด			
3.1 พนักงานออกตลาด	2	ติดต่อกับ SALE ที่มาเสนอขาย เพื่อพิจารณาสินค้ามาขาย	- นั่งทำงานที่โต๊ะ
3.2 พนักงานคุมสต็อก	10	รับผิดชอบห้องสต็อกและสั่งขายสินค้าที่เบิก	- ทำงานในสต็อกสินค้า
3.3 พนักงานขาย	100	ทำหน้าที่ขายสินค้าตามแผนของตน	- ยื่นขายสินค้าตามแผน
3.4 หัวหน้าฝ่าย - ต่างประเทศ	1	รับผิดชอบ ติดต่อบริษัทตัวแทนจำหน่ายเกี่ยวกับเอกสาร ใบสั่งซื้อ ภายนอกประเทศ	
3.5 พนักงานเอกสาร	2	จัดเตรียมเอกสารตามใบสั่งซื้อ จากต่างประเทศ	
3.6 พนักงานพิมพ์ดีด	1	พิมพ์เอกสาร และจดหมายติดต่อ	
4. ฝ่ายธุรการ			
4.1 หัวหน้าฝ่าย	1	รับผิดชอบและควบคุมพนักงานพิจารณาความประพฤติ อบรม	- นั่งทำงานกับโต๊ะ - เดินตรวจตรา
4.2 พนักงานธุรกิจ	2	รับผิดชอบงานเอกสารตามคำสั่ง หัวหน้าฝ่าย	- นั่งทำงานกับโต๊ะ
4.3 พนักงานขับรถ	2	ขับรถส่งผู้จัดการ พนักงาน หรือ รับส่งของ หนังสือ สินค้า	- ขับรถ
4.4 พนักงานทำความสะอาด	15	รับผิดชอบความสะอาดภายใน ศูนย์	- ทำความสะอาด
4.5 พนักงานรักษาความปลอดภัย		รักษาความปลอดภัยภายใน	- ยื่นประจำจุด
		โครงการทั้งหมด	- เดินตรวจตรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่ง	จำนวน	หน้าที่	พฤติกรรม
5. ฝ่ายนิทรรศการ			
5.1 ฝ่ายเทคนิค	2	รับผิดชอบ อำนวยความสะดวกใน ด้านสาธารณูปโภค	- นั่งกับโต๊ะ - ทำงานตามจุด
5.2 ช่าง ENGINEER	1	รับผิดชอบ เรื่องเครื่องกลภายใน	
5.3 ช่างแสง ไฟฟ้า	2	รับผิดชอบ เรื่องไฟฟ้า และแสง- สว่างภายในโครงการ	
5.4 ฝ่ายศิลป์	2	เรื่องการโฆษณาภายในโครงการ และป้ายโฆษณา ตลอดจนนิทรรศการ- การแสดงสินค้าต่าง ๆ	
5.5 ช่างตกแต่ง WINDOW DISPLAY	2	ออกแบบตกแต่งตู้สินค้าทั้งหมด	
6. ฝ่ายประชาสัมพันธ์			
6.1 หัวหน้าฝ่าย	1	รับผิดชอบบริหารการประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน-นอก	- นั่งทำงานกับโต๊ะ
6.2 พนักงานประชาสัมพันธ์	3	รับผิดชอบประชาสัมพันธ์ ลูกค้าตาม ตึก	
6.3 พนักงานฝากของ	3	รับผิดชอบ รับ-ฝากของ ของลูกค้า	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. ส่วนแสดงงาน

ตำแหน่ง	อัตรากำลัง	หน้าที่	พฤติกรรม
1. ผู้อำนวยการ	1	- รับผิดชอบและบริหารงานให้สอดคล้องนโยบาย - ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนต่าง ๆ	- นั่งทำงานด้านบริหาร, วิชาการ - จัดประชุมเจ้าหน้าที่
2. เจ้าหน้าที่ธุรการ	2	- จัดการด้านงานธุรการให้ดำเนินไปด้วยดี - ติดตามรายงานผลความเป็นไปของฝ่ายต่าง ๆ ให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ	- นั่งทำงานกับโต๊ะพิมพ์ดีด
3. เจ้าหน้าที่การเงิน	1	- รับผิดชอบบัญชีและการเงินทั้งหมด	- นั่งทำงานกับโต๊ะ
4. เจ้าหน้าที่อาคาร-สถานที่	-	- ควบคุม ดูแล ความเรียบร้อยของสถานที่	- นั่งทำงานกับโต๊ะ
5. ประชาสัมพันธ์และเจ้าหน้าที่เข้าชม	2	- เผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำแก่ผู้มาเข้าชม - เจ้าหน้าที่เข้าชม	- นั่งโต๊ะประชาสัมพันธ์, ยืนขายบัตร
6. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	4	- ดูแลความปลอดภัยโดยรอบอาคาร	- เดินตรวจตรา - ประจําตามจุด
7. เจ้าหน้าที่อบรมและนำชม	1	- ดำเนินการบรรยาย และนำชมในส่วนจัดแสดง ตลอดจนควบคุมการจัดแสดงนิทรรศการ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่ง	อัตรากำลัง	หน้าที่	พฤติกรรม
8. ภัณฑารักษ์	1	ลงทะเบียนวัตถุ ทำบัญชี และตรวจตราวัตถุในการ รับเข้า-ออก ทำบัตรประจำ ตัววัตถุ จัดจำแนกเป็นหมวด หมู่	- ทำงานในห้องทำงาน
9. นักวิชาการซ่อมสงวน	1	ซ่อมแซม ตรวจของที่เข้า หรือชำรุดระหว่างการจัด แสดง และควบคุม เรื่อง พัสดุทั้งหมด	- ทำงานที่โต๊ะ
10. เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์	1	ถ่ายภาพวัตถุ และจัดกิจ- กรรมควบคุมทางด้านอุปกรณ์ โสตฯ	- ทำงานในห้องทำงาน
11. เจ้าหน้าที่วิศวกรรม	1	ควบคุมดูแล งานระบบต่างๆ ทั้งหมด ภายในศูนย์ ฯ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 พฤติกรรมของผู้ให้บริการ

ก. ศูนย์จำหน่ายสินค้า

พฤติกรรมของพนักงานแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ไว้ดังนี้

- พนักงานส่วนสำนักงานบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. ศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทยโบราณ

เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ฯ พดติกรรมของเจ้าหน้าที่ขึ้นอยู่กับหน้าที่ของแต่ละบุคคล การเดินทางมาสู่โครงการอาจทำโดย ทางรถ หรือพักอยู่ในเขตโครงการ และเดินมาทำงาน มาลงเวลาทำงาน ก่อนจะแยกไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งการทำงานจะยึดเวลาเริ่มปฏิบัติราชการ เป็นเกณฑ์ (ไม่ใช่เวลาเปิด - ปิดพิพิธภัณฑ์) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

8.00 - 8.30 น.	ลงเวลาทำงาน	
8.30 - 12.00 น.	ช่วงเวลาปฏิบัติงานตามหน้าที่	
12.00 - 13.00 น.	พักเที่ยง	
13.00 - 16.30 น.	ช่วงเวลาปฏิบัติงานตามหน้าที่	
16.30 -	เลิกงาน (วันธรรมดา)	
16.30 - 21.30 น.	ช่วงปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บางฝ่าย ในวันเสาร์ - อาทิตย์	
	ฝ่ายธุรการ	
	ฝ่ายวิชาการ	
	สำนักงาน	
	ฝ่ายเทคนิค	
	ฝ่ายการแสดง	
ลานจอดรถ	รับประทานอาหาร	ลงเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุแสดง พฤติกรรมของวัตถุที่จะนำมาแสดงมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

- มาจากห้องภายนอก
- มาจากคลังเก็บวัตถุแสดง

วัตถุที่มาจากภายนอกนั้น ส่วนใหญ่ได้มาจากการที่ฝ่ายพิพิธภัณฑ์เสาะแสวงหามา และอาจเป็นการขอยืมเพื่อการจัดแสดง และทางฝ่ายพิพิธภัณฑ์ก็จะทำประวัติวัตถุจากเจ้าของ และถ่ายภาพเพื่อเป็นหลักฐาน แล้วจึงบรรจุหีบ หรือ กล่อง จากนั้นก็จะทำการขนย้าย ขนลงสู่ลานจอดรถ เมื่อหีบห่อบรรจุมาถึงก็จะมีการรับของบริเวณลานรับของ โดยจะมีการตรวจรับโดยผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และมีการถ่ายทำหลักฐาน และทำทะเบียนวัตถุ กรณีที่วัตถุมีการชำรุด หรือต้องซ่อมแซม ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ก็จะส่งให้ฝ่ายซ่อมสงวน ในการที่วัตถุพร้อมจะแสดงก็จะขึ้นทะเบียนวัตถุแสดงเพื่อนำไปจัดแสดง หากเป็นกรณีวัตถุยังไม่พร้อมก็จะนำไปเก็บรักษาไว้ที่คลังพิพิธภัณฑ์ และขึ้นทะเบียนในคลังพิพิธภัณฑ์นั้น เพื่อรอโอกาสที่จะแสดงในโอกาสที่เหมาะสมต่อไป สำหรับวัตถุที่เก็บไว้ในคลังพิพิธภัณฑ์เมื่อจะนำออกแสดงก็ต้องเปลี่ยนทะเบียนคลังพิพิธภัณฑ์เป็นทะเบียนวัตถุจัดแสดงแล้วนำมาออกไปแสดง

ลานจอดรถ

ทางเข้าหลัก

คัดเลือก

คลังพิพิธภัณฑ์

เตรียมจัดแสดง

นิทรรศการ

รับของ

ซ่อมสงวนวัตถุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผู้รับบริการ

4.2.1 ประเภทของผู้รับบริการ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว (TOURIST) กลุ่มนี้จะเป็นลูกค้าหลักของโครงการ จะเป็นกลุ่ม TOURIST ที่มาท่องเที่ยวในสถานที่สำคัญของเกาะรัตนโกสินทร์ เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว เป็นต้น ทางเข้าของพวกนี้จะเป็นทางเข้าหลักคือ ทางติดกับส่วนจอครดทัวร์
2. ประชาชนทั่วไป หรือจะเรียกว่ากลุ่มลูกค้าทั่ว ๆ ไป (CUSTOMER) กลุ่มนี้จะได้แก่ประชาชน ที่อยู่รอบ ๆ โครงการและพื้นที่ใกล้เคียง หรือคนทั่ว ๆ ไป ที่ต้องการมาซื้อสินค้า หรือใช้บริการ พวกนี้จะเข้าทางอาคารจอครด หรือไม่ก็ทางรอบ ๆ โครงการ
3. แขกวีไอพี (VIP GUEST) หรือ พวกนักธุรกิจ (BUSINESS MAN) ลูกค้ากลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มลูกค้าที่มาติดต่อเฉพาะเรื่อง เช่น มาสั่งสินค้าเพื่อส่งออก แยกกลุ่มนี้โดยมากจะมาติดต่อที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าโดยเฉพาะ
4. สำนักงาน (OFFICER) ได้แก่ กลุ่มที่มาเข้าพื้นที่เพื่อดำเนินธุรกิจหรือเป็นสำนักงาน อยู่ด้านบนของโครงการ

4.2.2 พฤติกรรมของผู้รับบริการ

1. ลูกค้า (CUSTOMERS)
โดยปกติทั่วไป ห้างสรรพสินค้าจะให้ความสำคัญตอบสนองลูกค้าสุภาพสตรีมากกว่าสุภาพบุรุษ จะสังเกตเห็นการจัดแผนกสินค้าสุภาพสตรี จำนวนสินค้าแผนกสุภาพสตรี ตลอดจนนโยบายส่งเสริมการขาย การโฆษณา จัดเทศกาลต่าง ๆ มุ่งสนองตอบความต้องการของลูกค้าสุภาพสตรีมาก นอกจากนี้ การจัดออกแบบตกแต่งยังต้องคำนึงถึงวัยของลูกค้าซึ่งพอจะแบ่งวัยตามหลักจิตวิทยาได้ดังนี้

ลูกค้าวัยเด็ก วัยรุ่น (CHILD & ADOLESCENCE)

วัยเด็ก นับจากเด็กที่เริ่มเข้าใจอะไรต่าง ๆ จนถึงอายุ 8-9 ขวบ หรือ 10-12 ขวบ การออกแบบ ควรเน้นเรื่องที่เข้าใจง่าย คำนึงถึงความคิดคำนึงของเด็ก เน้นเรื่องราวของความตื่นเต้นมหัศจรรย์ และสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการซื้อ ตัวอย่างการจัดการ เช่น แผนกของเด็กเล่น โดยปกติเด็กวัยนี้มักจะไปกับผู้ปกครอง การตัดสินใจซื้อขึ้นอยู่กับตัดสินใจของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ แต่ในการออกแบบต้องคำนึงถึงพฤติกรรมของเด็ก เพื่อตอบสนองเด็กทางด้านอารมณ์ให้เกิดความต้องการอยากได้สินค้านั้น ๆ ทำให้ผู้ปกครองเกิดการตัดสินใจซื้อขึ้นได้

วัยรุ่น วัยรุ่นไม่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่าง มักมีอารมณ์เพื่อฝัน รักสวยรักงาม มักเลือกสินค้าที่มีแต่ความสวยงาม การออกแบบให้คำนึงถึงบรรยากาศในด้านความสวยงามเป็นหลัก การตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้ากลุ่มนี้ ไม่แน่นอน ทั้งนี้เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ยังหาเงินด้วยตนเองไม่ได้ ส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียน ซึ่งยังต้องอาศัยเงินผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม การออกแบบเพื่อให้เกิดความสนใจ เพื่อการตัดสินใจซื้อ ควรคำนึงถึงพฤติกรรมของเด็กเหล่านี้ด้วย

วัยผู้ใหญ่ (ADULT HOOD) เริ่มนับตั้งแต่วัยหนุ่มสาว วันนี้ไม่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่าง เริ่มเป็นผู้ใหญ่ แต่ยังมีอารมณ์เพื่อฝัน รักสวยรักงาม มีบางส่วนที่ดูสินค้าในแง่ความสวยงาม ประทับความรู้ บางส่วนทำงานแล้ว บางส่วนก็เป็นนักศึกษาอยู่ การตัดสินใจซื้อจึงแตกต่างกันบ้าง การออกแบบภายใน ตกแต่ง และจัดวางสินค้า จึงมุ่งสนองความต้องการของลูกค้าทั้งสองวัย คือ วัยเริ่มผู้ใหญ่ และวัยที่เป็นผู้ใหญ่ มีงานที่เป็นหลักฐานแล้ว

วัยคนแก่ (MIDDLE & OLD AGE) วัยคนแก่ส่วนใหญ่มีความต้องการสินค้าที่จำเป็น (DEMAND GOODS) มาก มักมีเหตุผลในการเลือกซื้อสินค้าประกอบกับฐานะและความรับผิดชอบมีมาก การตัดสินใจซื้อเป็นไปอย่างมีเหตุผล รสนิยมค่อนข้างสูง

2. นักธุรกิจ (BUSINESS MAN)

กิจการห้างสรรพสินค้าเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ จำเป็นต้องมีการติดต่อกับนักธุรกิจหลายสาขาคั้งนี้ คือ

1. พนักงานขายสินค้า (SALE MAN)
2. นักธุรกิจทั่วไป (OTHER BUSINESS)

1. พนักงานขายสินค้า (SALE MAN) เป็นพนักงานติดต่อยขายสินค้าให้กับห้างสรรพสินค้ารวมทั้งการติดตาม การตรวจเช็ค จำนวนสินค้าคงเหลือ การเก็บบัญชี การติดต่อเสนอขายสินค้าขนาดใหญ่ ราคาสูงจากพนักงาน ผู้แทนระดับสูง อาจต้องมีการพบปะเจรจาทำความตกลงในระดับสูงกับผู้จัดการของห้างสรรพสินค้านั้น ๆ โดยตรง ส่วนการเสนอขายสินค้าย่อมไม่จำเป็น เพียงแต่ยื่นรายการเสนอขายต่อพนักงานติดต่อกับทางห้างเท่านั้น ผู้แทนพนักงานขายสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบหลังมีจำนวนมาก เพราะจะทำให้เกิดผลดี คือ ลดความแออัดบริเวณส่วนสำนักงาน ส่วนบทบาทพนักงานชาย ดูจากเรื่องบทบาทของพนักงานชาย

2. นักธุรกิจโดยทั่วไป (OUTHER BUSINESS) นักธุรกิจกลุ่มนี้เป็นกลุ่มซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้ากับทางห้าง แต่จะเป็นบุคคลที่มาติดต่อเกี่ยวกับการราชการ การติดต่อรับเหมาต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นประจำ ติดต่อเกี่ยวกับการศึกษา การส่งนักศึกษาฝึกงาน การขออนุญาตฯ ฯลฯ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว จะไม่ใช่พวกที่มาติดต่อเป็นประจำ การติดต่อต้องเป็นไปตามขั้นตอนของระบบการติดต่องาน ซึ่งเป็นระเบียบห่าง

- พฤติกรรมของลูกค้า

- พฤติกรรมนักธุรกิจผู้มาติดต่อสำนักงาน

พักคอย

ทางเข้า

ประชาสัมพันธ์

บันไดเลื่อน

ที่จอดรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

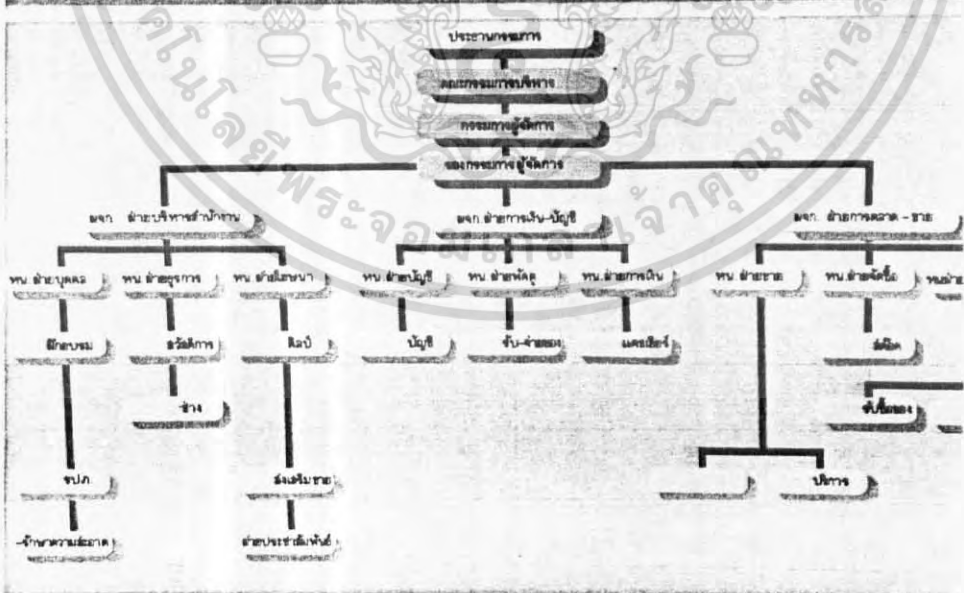

ดิ ไลต์ สยาม แพคเกจจิ้ง

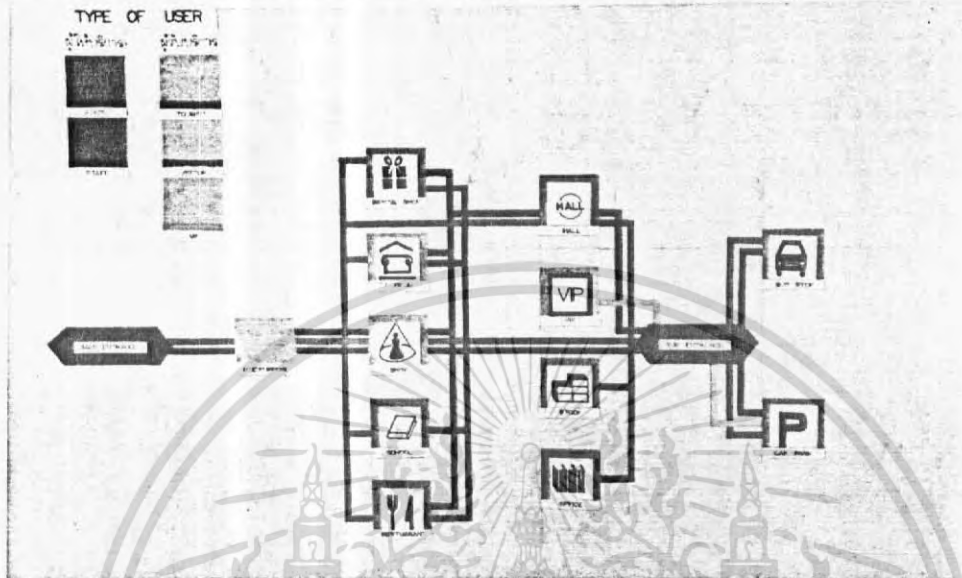
- บริการเตรียมสินค้า
 - บริการซ่อมแซมภาชนะบรรจุ
 - ศูนย์ผลิตแพคเกจจิ้ง
 - ศักดิ์สิทธิ์ในพระอุณาโลม
 - สถานที่งานประสงค
 - งานขายและส่งเสริมการขาย
 - ที่จอดรถ ๑๑ คัน

ORGANIZATION

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

USER BEHAVIOR

Room/Location	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
ก ห้องสอน, อบรม																					
ข ห้องสอน																					
ค บริการนักเรียน																					
ด แผนกเขียนเรียงความ																					
อ โรงอาหาร																					
จ ห้องเรียนพิเศษ																					
ช ห้องเรียน																					
ฉ ห้องเรียน																					
ช ส่วนลดสินค้า																					
ฉ ส่วนลดสินค้า																					
ค บริการนักเรียน																					
ด แผนกเขียนเรียงความ																					
อ โรงอาหาร																					
จ ห้องเรียนพิเศษ																					
ช ห้องเรียน																					
ฉ ห้องเรียน																					
ช ส่วนลดสินค้า																					
ฉ ส่วนลดสินค้า																					
ค บริการนักเรียน																					
ด แผนกเขียนเรียงความ																					
อ โรงอาหาร																					
จ ห้องเรียนพิเศษ																					
ช ห้องเรียน																					
ฉ ห้องเรียน																					
ช ส่วนลดสินค้า																					
ฉ ส่วนลดสินค้า																					
ค บริการนักเรียน																					
ด แผนกเขียนเรียงความ																					
อ โรงอาหาร																					
จ ห้องเรียนพิเศษ																					
ช ห้องเรียน																					
ฉ ห้องเรียน																					
ช ส่วนลดสินค้า																					
ฉ ส่วนลดสินค้า																					
ค บริการนักเรียน																					
ด แผนกเขียนเรียงความ																					
อ โรงอาหาร																					
จ ห้องเรียนพิเศษ																					
ช ห้องเรียน																					
ฉ ห้องเรียน																					
ช ส่วนลดสินค้า																					
ฉ ส่วนลดสินค้า																					
ค บริการนักเรียน																					
ด แผนกเขียนเรียงความ																					
อ โรงอาหาร																					
จ ห้องเรียนพิเศษ																					
ช ห้องเรียน																					
ฉ ห้องเรียน																					
ช ส่วนลดสินค้า																					
ฉ ส่วนลดสินค้า																					

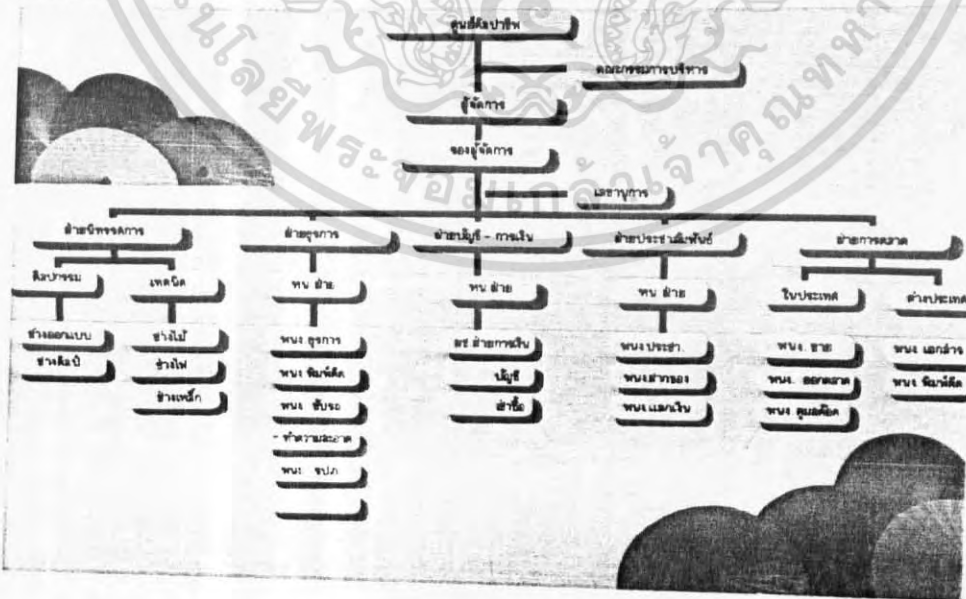
● ชั้นปีที่ 1/เรียน
● ชั้นปีที่ 2/พักอาศัย
● ชั้นปีที่ 3/เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ถ่ายทอดกรรม

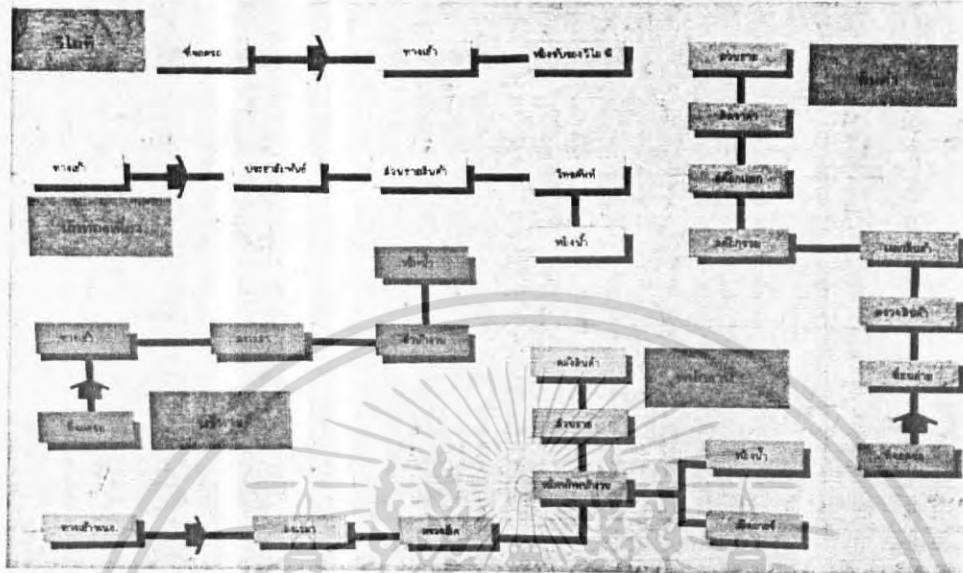

ORGANIZE

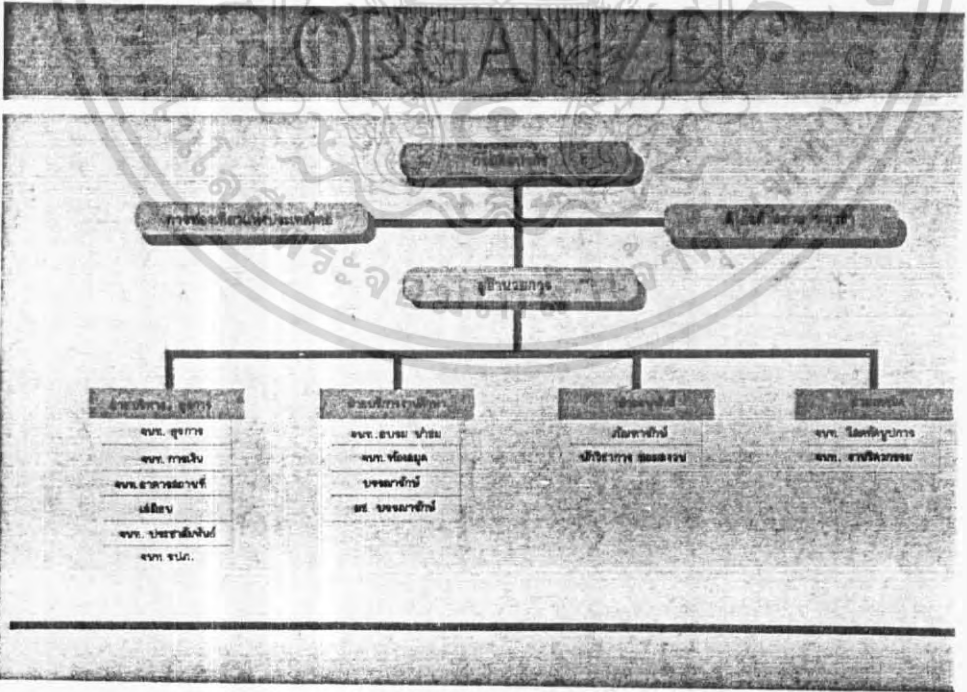
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

USER BEHAVIOR

ประเภท	ชื่อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ก	ศึกษา ทั่วไป																				
ข	ระดับปริญญาตรี	●																			
ค	ปริญญาโท	●	●																		
ด	ปริญญาเอก	●	●	●																	
จ	อื่นๆ	●	●	●	●																
ฉ	ไม่มีปริญญา	●	●	●	●	●															
ช	ปริญญาโท สาขาอื่น	●	●	●	●	●	●														
ซ	ปริญญาตรี สาขา	●	●	●	●	●	●	●													
ฌ	ปริญญาตรี	●	●	●	●	●	●	●	●												
ญ	ปริญญาโท	●	●	●	●	●	●	●	●	●											
ฎ	ปริญญาตรี/ปริญญาโท	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●										
ฏ	ปริญญาโท/ปริญญาเอก	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●									
ถ	ปริญญาโท/ปริญญาตรี	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●								
ท	ปริญญาตรี	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●							
ธ	ปริญญาตรี	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●						
ด	ปริญญาโท	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

USER BEHAVIOR

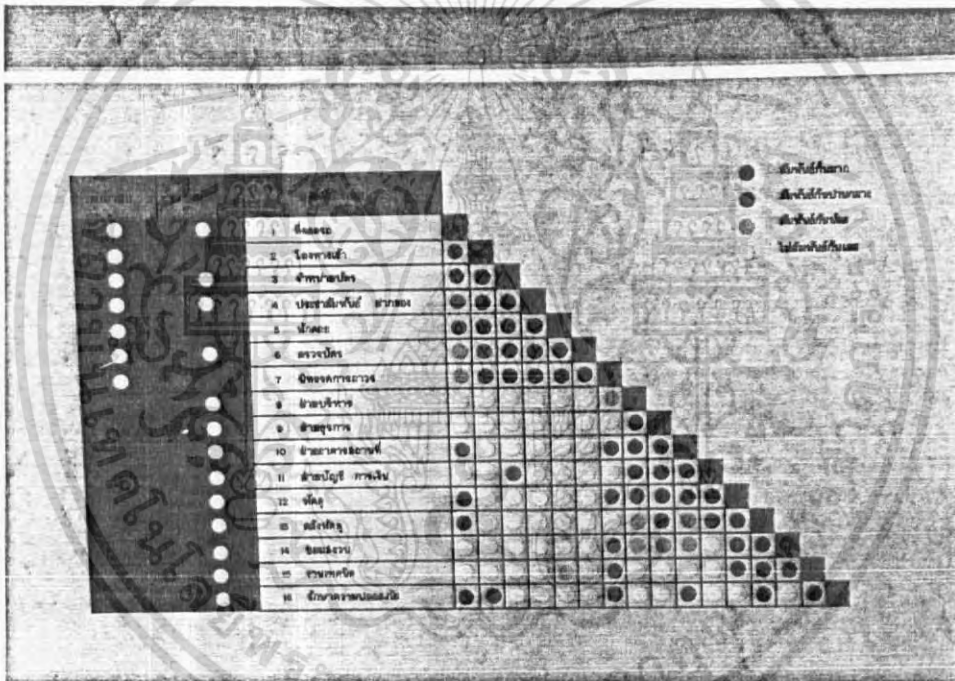
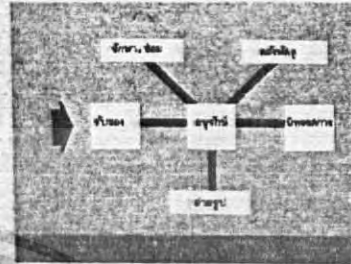
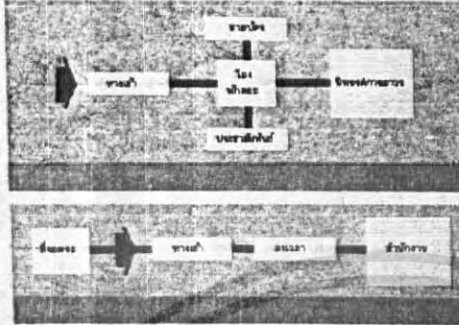
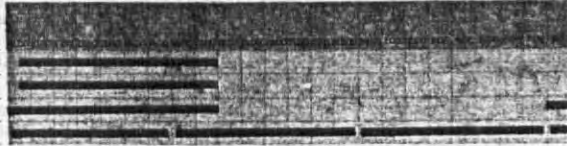
ชื่อผู้ทำ : 1387

ชื่อวิชา : _____

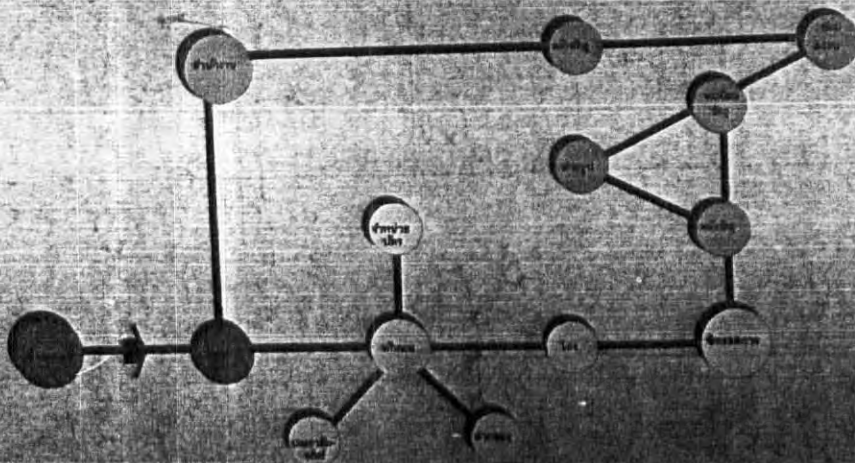
ชื่อกลุ่มวิชา : _____

ชื่ออาจารย์ : _____

ชื่อสถาบัน : _____

BUBBLE DIAGRAM

เอกสารนี้เป็น
ไม่ว่ากรณีใด

ด้านการค้า
นำไปใช้

บทที่ 5 สภาพแวดล้อมภายใน

5.1 ระบบปรับอากาศ

5.2 ระบบแสง สี เสียง

5.3 ระบบป้องกันภัยและรักษาความปลอดภัย

5.4 การใช้วัสดุตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 ระบบปรับอากาศ

สำหรับระบบปรับอากาศที่เหมาะสมกับโครงการ ควรใช้ระบบ WATER COOLED CHILLED WATER SYSTEM เพราะเหมาะสมกับพื้นที่โครงการที่มีขนาดใหญ่มาก ๆ

ก. หลักการทำงานของเครื่องปรับอากาศในระบบที่เลือกใช้

ในระบบนี้ คือ การส่งความเย็นไปยังบริเวณที่ต้องการ โดยผ่านท่อส่งและใช้น้ำเป็นตัวกลางนำ คือ เครื่องทำความเย็นจะทำให้เย็น แล้วปั๊มส่งไปตามท่อซึ่งท่อหุ้มด้วยฉนวนส่งไปยังส่วนต่าง ๆ ในอาคารที่ต้องการปรับอากาศ โดยมีอุปกรณ์ที่เรียกว่า UNIT หรือ AIR HANDLING UNIT เปลี่ยนสภาพจากน้ำเย็นเป็นลม โดยผ่านน้ำเย็นไปใน COIL เล็ก ภายใน FAN COIL UNIT นั้น และเป่าลมผ่าน COIL กลายเป็นลมเย็นออกมา น้ำเย็นจะหมุนเวียนกลับไปยังเครื่องทำความเย็น เพื่อทำให้เย็นขึ้นอีก ระบบนี้ให้การประหยัดในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ตัว FAN COIL ก็สามารถให้ความเย็นได้อย่างรวดเร็ว และให้ความสะดวกในการเปิดปิดเฉพาะส่วนได้ โดยแยก FAN COIL หลาย ๆ ตัวตามจุดต่าง ๆ ควบคุมอุณหภูมิด้วย THERMOSTAT ที่ติดตั้งไว้สำหรับตั้งอุณหภูมิของอากาศภายในห้อง โดยมักจะเชื่อมกับสวิทช์ของพัดลมใน FAN COIL นั้น พัดลมที่ใช้โดยทั่วไปจะมีความเร็ว 3 จังหวะ ส่วนอาคารที่มีขนาดใหญ่ เช่น โถงแสดงงาน โถงประชุม ฯลฯ ที่มีพื้นที่ใหญ่มาก และไม่อาจใช้ FAN COIL UNIT เป่าลมโดยตรงเพราะพื้นที่มากเกินไปจากจุด ๆ เดียวจะไปทั่วถึง ก็ใช้วิธีเป่าลมเย็นจาก FAN COIL ไปในท่อส่งซึ่งเชื่อมโยงกันไป และมีช่องปล่อยลมกระจายไปทั่ว

การระบายอากาศในส่วนที่ได้รับการปรับอากาศนั้น ทำได้โดยหมุนเวียนอากาศผ่านส่วน FAN COIL UNIT โดยส่วน FAN COIL UNIT นั้นจะมีการทิ้งอากาศที่ใช้ในห้องออกสู่อากาศภายนอก แล้วดูดเข้าอีกจากอากาศบริเวณบริสุทธิ์ภายนอก เป็นการหมุนเวียนอากาศในห้อง การที่จะ RETURN AIR ภายในห้องกลับสู่ส่วน FAN COIL นั้น อาจทำได้โดยใช้ RETURN AIR DUCT เดินบนส่วนในเพดานไป หรืออาจทำเป็น GRILL ที่ห้อง FAN COIL เลยก็ได้ ถ้าวางของห้อง FAN COIL นั้นอยู่ติดกับห้องนั้น ๆ แต่ต้องแล้วแต่ความพอดีที่เหมาะสมในประการต่าง ๆ เช่น ระยะทางในการกลับหรือประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่นั้น เช่น ห้องอาหาร การส่งอากาศกลับจะต้องคิดถึงกลิ่นที่มาจากเคาน์เตอร์ หรือครัวที่อยู่ติดกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ให้มีทิศทางไปสู่บริเวณที่ผู้คนนั่งทานอาหารอยู่ เป็นต้น ในกรณีนี้จึงอาจให้ส่วนที่แอร์ไหลกลับไป อยู่ใกล้ทางส่วนใกล้ครัว เป็นต้น นั่นอากาศก็จะเริ่มลงสู่ที่ต่ำ และถูกดูดกลับห้องดูดอากาศกลับ ซึ่ง จะทำให้อากาศภายในห้องเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

การเคลื่อนไหวของอากาศภายในห้องขึ้นอยู่กับ

1. แรงที่เกิดจากใบพัด
2. คุณสมบัติตามธรรมชาติของอุณหภูมิที่ซึ่งส่วนใหญ่ เครื่องปรับอากาศจะ อยู่บนหลังคาตึก อากาศเย็นจะลดย่ำลง และอากาศร้อนจะลอย

อากาศที่ส่งผ่านท่อควรมีอุณหภูมิต่ำกว่าอากาศภายในห้อง $20^{\circ} - 30^{\circ}$ ฟาเรนไฮ เพื่อชดเชยกับความร้อนภายนอกที่แทรกซึมเข้ามา หรือเข้ามาในขณะที่เปิดประตู

หัวจ่ายลม (AIR SUPPLY)

หน้ากากลมโดยทั่ว ๆ ไป จะเรียกรวม ๆ กันว่า SUPPLY AIR GRILLE

- หน้ากากจ่ายลม เรียกว่า SUPPLY AIR GRILLE
- หน้ากากลมกลับ เรียกว่า RETURN AIR GRILLE
- หน้ากากติดเพดาน เรียกว่า AIR DIFFUSER
- หน้ากากติดข้างฝา เรียกว่า AIR REGISTER

ชนิดของหัวจ่ายที่มีใช้ในปัจจุบัน แยกออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. ชนิดติดเพดาน AIR DIFFUSE

เท่าที่มีอยู่ในขณะนี้ คือ มีแบบสี่เหลี่ยมซึ่งมีทั้งแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส และแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบ SLOT และในบางแห่งเจาะผ้าเป็นรูใช้แทนหัวจ่าย ซึ่งมองดูผิว ๆ จะไม่เห็น

2. ชนิดติดข้างฝา AIR REGISTER

ชนิดนี้มักจะทำให้ใบปรับลมเอียงทำมุมได้ $0^{\circ} - 22^{\circ}$ หรือ 45° และมีใบปรับลมทั้งแนวอนและแนวตั้ง เพื่อให้หันได้ทิศทางลม และปรับให้ลมพุ่งไปถึงตำแหน่งที่ต้องการได้ หัวจ่ายแบบนี้จะใช้กันน้อยที่ไม่สามารถเดินท่อลมในผ้าได้ เช่น ในกรณีที่ต้องการเดินท่อลอยแล้ว

ติดล่องไม้ทับ หัวจ่ายจะต้องติดอยู่ข้างกล่อง หรือเดินท่อแบบฝาผนังแล้วเจาะช่องใส่หัวจ่ายเป่าลม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในหอพักนักศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ดูแลเห็นประโยชน์ของเอกสารนี้ กรุณาอย่าเผยแพร่ให้ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต มิฉะนั้นจะถือว่าผิดกฎหมาย และต้องแจ้งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เข้ามาในห้อง ลักษณะการเป่า เป่าในแนวราบ กล่าวกันว่าความเร็วของลมที่มาประทะตัวคน ไม่ควรเกิน 50 ฟุต/นาที่ สำหรับที่ที่คนเพียงแต่เดินผ่านไม่ควรเกิน 120 ฟุต/นาที่ และมักจะ เหลือให้มีระยะเป่าที่ระดับสูงจากพื้น 6 ฟุต - 3/4 ของความกว้างของห้อง คือ ระยะเป่า ของ REGISTER ไม่ควรเกิน 10 ม.

ลมกลับ (RETURN AIR SYSTEM)

ลมที่เป่าออกแล้วจะต้องถูกดูดกลับเข้าเครื่อง เพื่อให้เย็นแล้วจึงถูกส่งไปเป่า เนื่องจากลมภายนอกห้องร้อนกว่าลมเก่า ตัวเราใช้ลมจากภายนอกทั้งหมด เครื่องจะต้องมีขนาดใหญ่พอ จึงจะได้อากาศที่มีอุณหภูมิค่าตามต้องการ ส่วนเรื่องอากาศบริสุทธิ์ ถ้าติดพัดลมดูดอากาศเก่าออกไปอากาศใหม่ก็จะแทรกตัวเข้ามา ดังนั้น จึงต้องให้ลมที่เป่าออกไปสามารถเดินทางกลับเข้าเครื่องได้อีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ระบบแสง สี เสียง

แสง (LIGHTING)

ก. ภายในส่วนจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม

การให้แสงภายในส่วนขายสินค้า ควรคำนึงถึง

1. ให้ทัศนวิสัยที่ดี
2. ให้บรรยากาศที่ดี
3. จุดกำเนิดของแสงเด่นน้อยกว่าสินค้าและส่วนโชว์อื่น ๆ
หลักสำคัญอยู่ที่การ เน้นตัวสินค้าให้โดดเด่น

การให้แสงภายในส่วนขายเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาหลายด้าน เช่น การให้แสงที่พอเหมาะกับสายตา ในทัศนวิสัยที่กำลังสบาย บวกกับ ความน่าสนใจของแสงจ้าที่ส่องลงบนสินค้า ย่อมก่อให้เกิดเงาที่ตัดกันจนเข้มเกินไป

การสร้างบรรยากาศที่ดี จะก่อให้เกิด

1. ทำให้เกิดความประทับใจเมื่อพบครั้งแรก
2. สร้างบรรยากาศให้น่าเชื่อถือ
3. ช่วยให้ผู้กล้าสะดวกในการตีตรา

ในการให้แสงแต่ละแผนกสินค้านั้นขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า และความจำเป็นในการใช้แสงกับสินค้า เพื่อต้องการสร้างบรรยากาศในการดึงดูดลูกค้า แสงที่เลือกใช้ควรถูกควบคุมให้อยู่ในบริเวณที่พอเหมาะ ซึ่งแสงวิทยาศาสตร์สามารถควบคุมได้เหมาะสม กว่าแสงธรรมชาติอยู่แล้ว ดังนั้น ทัศนกรให้แสงสว่างภายในห้างสรรพสินค้า คือ คุณภาพของการกระจายออกเพื่อให้เกิดความนุ่มนวล ซึ่งสำคัญว่าปริมาณแสงที่ได้ที่ทัศนะของการให้แสงแบบนี้ จึงไม่ควรให้แสงอุปกรณ์ที่มีได้ปิดซ่อน และติดอยู่กับบริเวณจำหน่ายสินค้า ทัศนวิสัยที่ดีขึ้นอยู่กับความเข้มที่ตัดกันมากกว่า เพราะถ้าบริเวณจำหน่ายมีแสงสว่างเท่ากันหมด จะทำให้วัตถุสินค้าเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือแม้แต่ DISPLAY จมหายไป ไม่มีการเน้นสินค้า ซึ่งยังเกี่ยวข้องกับสี และ TEXTURE ของสินค้า และ WINDOW DISPLAY อีกด้วย

พิกัดของสายตา (ANGLE OF VIEWING)

KENNETH A WATCH ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การให้แสงภายในได้แยกเขตการมองของสายตาออกเป็น 3 เขต คือ

1. THE TOTAL FIELD OF VISION
2. IMMIDIAT FIELD OF VISION เนื้อที่ที่มองสามารถมองเห็นเป็นมุม 40-60 องศา จุดที่สามารถบอกรายละเอียดถึงความผันแปร
3. THE CONCENTRATED GAZE กินเนื้อที่ 1 นิ้ว

มนุษย์สามารถเคลื่อนจุดสายตาลงมองทำได้ง่ายกว่าเคลื่อนสายตาขึ้นสูง ดังนั้นจุดสนใจให้ส่วนขายจึงให้สูงกว่าระดับสายตาเพียง 12-15 องศา และนี่ก็เป็นเหตุผลว่าแหล่งกำเนิดแสงที่ทำมุมมากกว่า 45 องศา ก้นแนวเดิม จะถูกปิดบังไปบริเวณสายตาตามธรรมชาติ ดังนั้น จุดสนใจจึงไม่ควรอยู่สูงโดยทำมุมกับระดับสายตา มากกว่า 15 องศา

พฤติกรรมของลูกค้ำที่เกิดจากการให้แสง

เกิดความประทับใจเมื่อลูกค้ำมองเห็นมุมกว้างตาม TOTAL FIELD OF VISION ซึ่งเป็นมุมกว้าง เช่น สินค้าพื้น ผืน และ เพดาน อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ติดตั้งควรเน้นให้ชัดสินค้าให้ดูเด่น จุดเด่นที่สว่างกว่าปกติจึงไม่ควรกินเนื้อที่เกินกว่ามุมของ IMMIDIAT FIELD OF VISION แสงที่ลาดลงบนสินค้า ควรเป็นแสงที่นุ่มนวลไม่ทำให้เกิดเงาแข็งกระด้างเกินไป

วิธีการให้แสง การติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าเพื่อเน้นสินค้า

1. อุปกรณ์ติดตั้งซ่อนอยู่ภายในตู้โชว์
2. ส่งตรงจากเพดาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้แสงควรรักษาควบคุมไปทั้ง 2 วิธีนี้ เพื่อป้องกันการมองเห็นไม่ชัดเจนใน
ขณะที่สินค้าอยู่ในตู้และนอกตู้ ในการให้แสง ในข้อ 2 ควรมีโคมหรือ กระจบอกส่องตรงในแนว
ตั้งเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดแสงและเงา

ความเข้มสี และ ทิศทางการให้แสงสว่างในห้างสรรพสินค้า

ขึ้นอยู่กับเนื้อที่และความจำเป็นบริเวณจัดจำหน่าย

ทางเดินทั่วไป 3 - 5 ฟุต-กำลังเทียน

เขตที่ตั้งสินค้า 20 - 30 "

จุดที่ตั้ง 50 - 20 "

พน เพดาน ผัง 3 - 10 "

แสงทุกจุดควรมาจากแหล่งกำเนิดแสงที่มีกระบอกกับแสง และมีตัวกลางกระจายแสงอยู่

ชนิดของหลอดไฟ

1. หลอดฟลูออเรสเซนต์
2. หลอดไส้ร้อน

1. หลอดฟลูออเรสเซนต์ ตามห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปนิยมใช้ ซึ่งมักจะใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์เป็นแสงหลักในการให้แสงสว่าง เพราะ หลอดฟลูออเรสเซนต์ให้แสงเงา

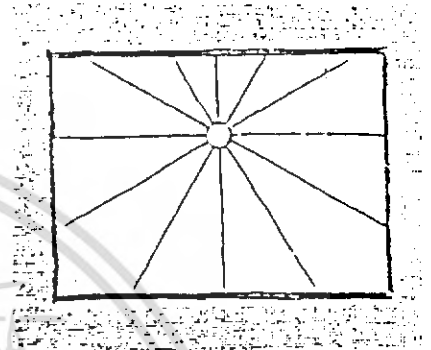
2. หลอดไส้ร้อน เป็นที่นิยมเพราะสามารถประหยัดกว่าหลอดฟลูออเรสเซนต์ $\frac{1}{2} - \frac{1}{3}$ เท่า และอายุการใช้งานนานกว่า 2-4 เท่าตัว แต่อุปกรณ์ของหลอดฟลูออเรสเซนต์นั้นมีราคาแพงกว่า ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบค่าความสิ้นเปลืองในระยะแรกค่าอุปกรณ์ทั้งสองชนิดจะเท่ากัน หลอดไส้ร้อน ให้บรรยากาศที่อบอุ่น แสงไฟส่งเสริมให้สินค้ามีสีสันและบรรยากาศที่มืดค่ำ แต่มีข้อเสียที่ทำให้เกิดความร้อน

ลักษณะการให้แสงไฟในลักษณะต่าง ๆ 7 แบบ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

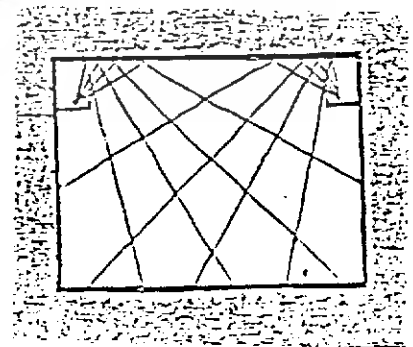
1. DIRECT GENERAL ILLUMINATION

- เป็นการให้แสงโดยตรง
- ออกแบบให้มีความจำนน้อยที่พื้นผิวของหลอด
- ติดตั้งสูงจากระดับสายตาอย่างน้อย 45 องศา
- ต้องไม่เป็นจุดเด่นมากเกินไปเพราะจะดึงดูดความสนใจ
- ภาพที่ได้เป็นภาพ 2 มิติ
- ประโยชน์ ติดตั้งง่ายและประหยัด เช่น โคมระย้า โคมทรงกลม พลูออเรสเซนต์

2. INDIRECT ILLUMINATION

- เป็นโคมไฟแบบซ่อนไว้หรือเป็นรางรอบเพดานห้อง มีครอบกระจกฝ้าซ่อนไว้
- แสงที่ได้นุ่มนวล เพราะเป็นแสงสะท้อนจากแหล่งกำเนิดแสง
- ไม่ทำให้เกิดแสงรบกวนสายตา
- มีข้อเสีย คือ ความสว่างที่ผนังและเพดานมากกว่า

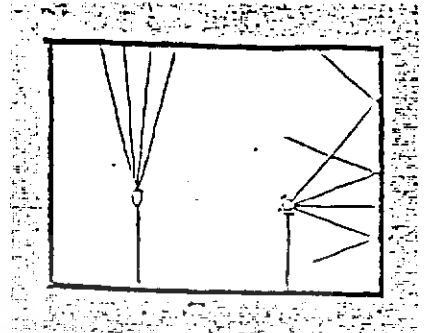

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
แม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สิ้นเปลือง ลำบากต่อการดูแลรักษา
- ราคาแพง

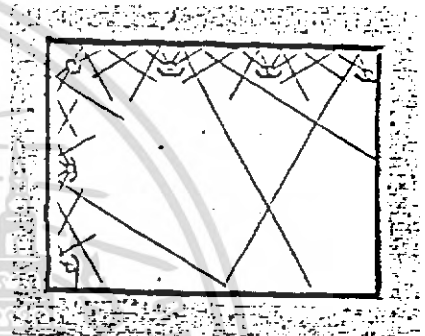
3. POINT TO POINT SOURCES

- เป็นการให้แสงสว่างโดยเน้น
สินค้าโดยตรง
- แสงที่ได้มีความเข้มตัดกันมาก

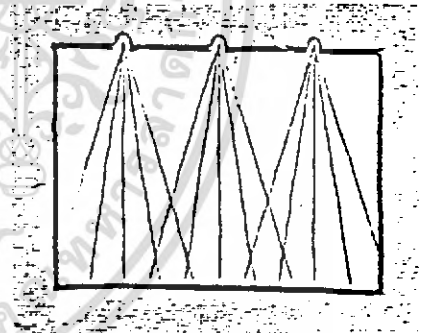
4. EXTENDED SOURCE

- ให้แสงคล้ายแสงธรรมชาติ
- อุปกรณ์การติดตั้งราคาแพง

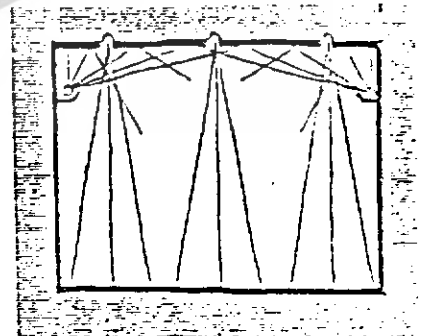
5. DOWNLIGHTING

- ให้แสงจากแหล่งกำเนิดแสง
บนเพดาน
- สาดตรงทางเดิน
- เป็นแบบเรียบง่าย และ
ประหยัด
- ติดตั้งเหนือระดับสายตา

6. DIRECT DOWNLIGHT AND INDIRECT UPLIGHT

- แบบผสมโดยรวบรวมวิธีการ
ติดตั้งของแบบ DIRECT
ILLUMINATION
เข้ากับแบบ DIRECT DOWN-
LIGHT เข้าด้วยกัน ทำให้
เกิดผลคือ คือ ได้บรรยากาศ
แสงที่นุ่มนวล และไม่รบกวน
สายตาผู้ชมสินค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. OVERALL CEILING GRID

- เป็นการปรับปรุงแบบ DOWN-

LIGHT ผสมกันระหว่าง

CEILING พวกแผ่นพลาสติก

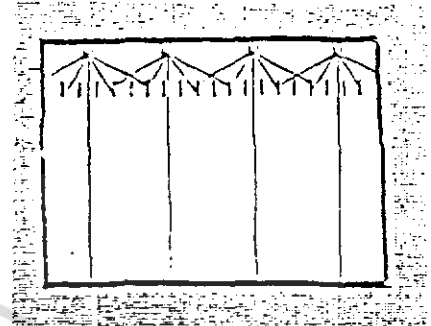
ติก หรือ ไม้ระแนงแขวน

เพื่อทำหน้าที่กระจายแสงบน

เพดานใช้เฉพาะแผ่นที่ไม่มี

ตุ้กระจก เฉพาะตุ้กระจก

อาจทำให้เกิดแสงสะท้อนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. ศูนย์แสดงงานศิลปหัตถกรรมไทยโบราณ

การกำหนดระบบแสงสว่างภายใน

เราสามารถแบ่งแหล่งกำเนิดแสงสว่างของอาคารศูนย์ฯ ได้ดังนี้

1. แสงธรรมชาติ (NATURAL LIGHT) เป็นแสงแบบธรรมชาติเหมาะ
กับส่วนที่ไม่ต้องการเน้นด้วยแสง

2. แสงประดิษฐ์ (ARTIFICIAL LIGHT) เป็นแสงที่ควบคุมได้ และมี
ปริมาณตามประสิทธิภาพ ยังแบ่งเป็น

- FLOUORESCENT LAMPS

- INCANDESCENT LAMPS

การเปรียบเทียบคุณสมบัติของแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ เพื่อนำไป
พิจารณาใช้ในการจัดนิทรรศการ

แสงธรรมชาติ

แสงประดิษฐ์

1. เป็นแสงที่กระจาย ไม่ทำให้เสียสายตา

1. แสงไปกระตุ้นเรตินา มีคุณสมบัติ
ที่สู้แสงธรรมชาติไม่ได้ ทำให้
นัยน์ตาเหนื่อยง่าย

2. เป็นแสงที่ให้เห็นถึงสี รูปทรง และผิว
ของวัตถุที่แสดงให้ได้ถูกต้องตามธรรมชาติ

2. มีสีไม่ถูกต้องนัก เช่น หลอดฟลูออ-
เรสเซนต์ แต่แสงจากสปอร์คไลท์
(จัดว่าเป็นแสงแบบ INCANDESCENT
ก็นับว่าเหมาะสมสำหรับใช้ในการ
โชว์วัตถุ ทั้งสามารถปรับทิศทาง

3. ควบคุมยาก เปลี่ยนไปตามฤดูกาล วัน
เวลา เช่น เวลาเย็นหรือค่ำ ก็ไม่มีแสง
ธรรมชาติแล้ว และในเวลาอากาศมืดครึ้ม
เป็นต้น

3. สามารถควบคุมได้ตามต้องการ
ปรับได้ทั้งปริมาณของแสง ความเข้ม
ของแสง ทิศทาง โดยใช้เลนส์ติด
เพิ่มเข้าไป หรือเมื่อต้องการให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสงธรรมชาติ

แสงประดิษฐ์

กระดาษและลดความแรงที่ใช้กระจกฝ้ากัน หรือเมื่อต้องการปรับความเข้มของแสงที่สามารถใช้สวิตช์ปรับความเข้มของแสงได้ เป็นต้น

4. แสงธรรมชาติ ได้แก่

แสงเหนือ - มีสีออกน้ำเงิน เยือกเย็น

เหมาะกับการงานจิตรกรรม

แสงใต้ - ออกสีเหลืองแดง เหมาะกับการงานปฏิมากรรม

4. ไฟฟลูออเรสเซนต์

- ไม่เหมาะกับการงานแสดงเหรียญ

เพราะไม่ให้เงาเด่นชัด

- พอใช้ได้สำหรับงานแสดงภาพถ่ายแต่มีส่วนที่ทำให้เงาน้ำมันที่ฉาบอยู่บนภาพหายไป

ไฟสปอร์ตไลท์

- ต้องควบคุมทิศทางและตำแหน่งการติดตั้งเพื่อไม่ให้เกิดแสงสะท้อนบนภาพ

- ใช้ได้ดีกับการงานแสดงเหรียญ ให้เงาชัด แต่ก็ควรระวังถึงคุณสมบัติการสะท้อนของผิววัตถุ

5. ประหยัด

5. สิ้นเปลือง

ดังนั้น จากการเปรียบเทียบคุณสมบัติทั้ง 5 ของแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ จึงเห็นได้ว่าการใช้แสงทั้ง 2 ชนิดควบคู่ไป เพื่อแก้ไขเสียของกันและกัน เช่น แสงธรรมชาติ อาจมีคุณสมบัติที่ดี สีสรรถูกต้อง แต่ไม่ได้มีอยู่ตลอดเวลา ทั้งเปลี่ยนไปตามสภาพอากาศ เช่น อาจเกิดมีดครึ้มขึ้น เหล่านี้ถ้าขาดแสงประดิษฐ์ซึ่งจะมาทดแทนไปไม่ได้ หรือแสงธรรมชาติ มีคุณสมบัติกระจาย จึงไม่เป็นวัตถุที่ต้องการ กรณีนี้ก็ต้องการแสงประดิษฐ์มาเน้นแทน เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรฐานของการส่องสว่างตามลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการดังนี้

ลักษณะของกิจการ	FOOT CANDLE
โถงบันได	3 - 5
โถงบริการสาธารณะ	3 - 15
ประชาสัมพันธ์	5 - 20
ห้องน้ำ - ส้วม	5
ห้องเก็บของ	5
ส่วนสำนักงาน	10 - 30
ส่วนเก็บเอกสาร	10 - 30
ส่วนเขียนแบบ	30 - 50

การวางสายไฟในโครงการ

1. เดินสายในท่ออ่อน มีลักษณะการเดินเหมือนกับการเดินสายไฟท่อแข็ง ต่างกันตรงชนิดท่อ ติดตั้งได้ทั้งแบบซ่อนสายและที่โล่ง แต่ไม่เดินในคอนกรีตในห้องกำลังไฟสูง หรือในบันได

2. เดินสาย CABLE มีฉนวนหุ้ม สายชนิดนี้อาจมีสายอยู่ 2 - 3 สาย ซึ่งอยู่ในฉนวนเดียวกัน สายหุ้มแต่ละเส้นอาจเป็นยางบนด้ายดัก หรือ BIBER สายชนิดนี้ ทนความร้อนได้ 20° และใช้กับไฟไม่เกิน 300° การใช้งานอาจเดินซ่อนสายหรือสายเปิดโล่ง ก็ได้ เดินในพื้นที่แห้ง

การติดตั้งสายทั้ง 2 ประเภท ใช้เดินใต้ฝ้าเพดานภายในส่วนนิทรรศการ

ระบบการให้แสงยังสามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 5 ประเภท คือ

1. DIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทางตรง

2. SEMI DIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทั้งทางตรงและทางอ้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า แต่ให้แสงสว่างทางตรงมากกว่า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. GENERAL DIFFUSE ดวงไฟชนิดส่องรอบตัว
4. SEMI INDIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ให้ทางอ้อมมากกว่า
5. INDIRECTIONAL LIGHTING ดวงไฟส่องทางอ้อม

หลักการใช้แสง

1. การให้แสงแบบ DIRECT จากไฟจุดเพียงดวงเดียวเกิดเงามาก
2. การให้แสงแบบ DIRECT จากไฟจุดหลายดวง เงาที่เกิดลดน้อยลง
3. การให้แสงแบบ INDIRECT โดยเพดานเป็นตัวสะท้อนแสง ถึงเกิดแสงที่กระจายออกก็ยังมีเงา
4. การใช้แสงแบบ INDIRECT โดยการกระจายแสงผ่านตัวกลางโปร่งแสง (มัว) เงานั้นแทบไม่เกิดเลย

ลักษณะการกระจายของแสง LIGHT DISTRIBUTION LIGHT METHOD

	ส่องขึ้น %	ส่องลง %	
1. DIRECT	10	90-100	จัดแสงให้พอเหมาะแก่สายตาและพยายามใช้ INDIRECT LIGHTING
2. INDIRECT	90-100	10	จัดแสงจ้าจัดทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. SEMI-DIRECT	10-40	60-90	การให้แสงสว่างอันเกิดจากการให้สี
4. SEMI-INDIRECT	40-90	10-40	การจัดระยะดวงไฟและเลือกใช้ชนิดของดวงไฟ
5. GENERAL DIFFUSE	40-60	40-60	ทำให้เกิดความรู้สึกตามเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

	ส่องขึ้น	ส่องลง	
6. GENERAL DIFFUSE	40-60	40-60	คำนึงถึงความร้อน (HEAT) อันจะเกิดจากดวงไฟเพื่อลดกำลังของเครื่องปรับอากาศ (ถ้ามี) รวมทั้งค่ากระแสไฟฟ้า

ดังนั้น ถ้าขาดไฟชนิดใดชนิดหนึ่งไป จะทำให้การออกแบบนิตรรศการไม่สมบูรณ์ เพราะต่างมีความสำคัญเสริมซึ่งกันและกันทั้งสิ้น

หลังจากการพิจารณาถึงการให้แสงแบบ DIRECT และ INDIRECT แล้ว ให้เรามาพิจารณาถึงไฟที่อยู่ใกล้กับวัตถุมากที่สุด ว่าควรใช้แบบใด หรือวัตถุประสงค์ใดบ้าง โดยพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้

1. เป็นไฟที่ให้แสงที่ไม่ทำให้สีสรรของวัตถุผิดเพี้ยนไป
2. เน้นผิว และรูปร่างของวัตถุได้ชัดเจน
3. มีความเข้มของการส่องสว่างเพียงพอ ที่จะเห็นถึงรายละเอียดของวัตถุ
4. มีวิธีการเน้นวัตถุ วิธีหนึ่ง โดยใช้ไฟส่องที่วัตถุ ขณะที่ยังบริเวณรอบ ๆ มืด จึงควรพิจารณาถึงไฟที่เหมาะสมกับวิธีนี้
5. การติดไฟโดยไม่ให้เกิดแสงสะท้อนที่สิ่งของวัสดุ โดยติดไฟทำมุมกับเพดานไม่เกิน 35°

สิ่งที่ควรระวัง

1. ระวังมุมกระทบบนวัตถุผิวมัน ไม่ควรเป็น 35° แต่ไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะทำให้เกิดเงามาก
2. หลีกเลี่ยงการเกิดแสงจ้า ซึ่งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้
 1. เกิดการติดกันของแสงสว่างมากและที่มืดมาก
 2. แสงสว่างจากพื้นที่มองเห็นมีมากเกินไป ซึ่งทำให้มองเห็นไม่ชัด และไม่สบายตา แต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่รับประกันการเห็น
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. จุดติดตั้งไม่เหมาะสมและไกลเกินไป ทำให้เกิดแสงจ้า
4. เกิดจากการสะท้อนแสงจากวัตถุผิวกัน ทำให้ตาพร่า

เรียงลำดับข้อความตามลำดับภาพ

1. การให้แสงสว่างพุ่งไปยังเพดานห้อง โดยใช้ไฟหลายดวง ทำให้เกิดแสงสว่างทั่วห้อง

2. ไฟที่ให้แสงสว่างทั่วห้อง โดยส่องไปยังเพดาน

3. ถึงแม้ว่าภายในตู้จะมีไฟอยู่แล้ว การใช้ไฟส่องลงมาช่วยจะทำให้เห็นวัตถุชัดเจน

4. การใช้ไฟส่อง โดยตรงมายังแนวแสงงาน

5. การให้แสงส่องวัตถุแสดง เมื่อมี 2 ระดับ

6. ไฟส่องโคเคก (SPOT LIGHT) มายังวัตถุที่วางอยู่บนโต๊ะ

7. เมื่อใช้ไฟส่องตรงมายังวัตถุ ก็ให้ใช้ไฟให้ความสว่างแก่ห้อง โดยส่งไปยังเพดาน เพื่อสะท้อนความสว่างไปทั่วห้อง

8. การใช้ไฟตรงและไฟช่วย เพื่อเกิดแสงสว่างเท่ากันทั้งสองด้าน

9. การใช้ไฟส่องโดยตรงและมีไฟช่วยทำให้สว่างได้ทั่วถึง

10. ไฟจากในตู้และไฟจากเพดานช่วยทำให้สว่างยิ่งขึ้น

11. ภายในตู้แสดง ควรซ่อนไฟไว้ไม่ให้เห็นหลอด

12. การใช้ไฟเพดานโดยใช้กระจกฝ้าช่วย จะทำให้สายผาบรับแสงได้ดีขึ้นเมื่อเดินเข้ามาจากภายนอกอาคาร

13. แสงไฟห้ำซึ่งสามารถจัดให้ตกตามที่ต้องการ

14. การใช้ไฟเพดานช่วยกำจัดแสง เงา ที่ไม่ต้องการ และการใช้ไฟเน้นงานแสดงในบางจุด เพื่อให้งานที่แสดงเด่นขึ้น การใช้ไฟในแบบต่าง ๆ จะช่วยไม่ให้เกิดการเบื่อหรือการจำเจในขณะชมผลงานของผู้เข้าชม

15. ไฟน้อนโดยมีกระจกฝ้า ทำให้แสงสว่างทั่วห้องเท่ากัน

16. การใช้ไฟส่องไปยังเพดาน เพื่อให้เกิดแสงสะท้อนกลับมา จะทำให้ได้แสง

สว่างที่นุ่มนวลทั่วห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

17. spot light ที่ส่องลงมายังวัตถุ จะไม่ช่วยทำให้ห้องสว่างเพียงพอ

18. ไฟที่ใช้อย่างถูกต้อง ทำให้แสงสว่างของห้องเพียงพอและส่องวัตถุได้

ชัดเจน

แสงสว่างภายในตู้

แสงสว่างภายในตู้

การติดตั้งแสงนีออนส์ ไว้ตามด้านบนของตู้ และวางแผ่นกระจกฝาครอบแสงปิดกันอีกชั้นหนึ่งภายในตู้ เพื่อไม่ให้รบกวนสายตาคน แผ่นกระจกมีคุณสมบัติในการลดแสงอุลตราไวโอเลตที่จะไปทำลายเอกสารหรือวัสดุต่าง ๆ ให้เสื่อมเสียไปด้วย หลอดไฟควรอยู่เหนือกระจกอย่างเหมาะสมและติดไฟเป็นกลุ่มให้เพียงพอ และสม่ำเสมอทั่วตู้ ด้านบนของตู้ทำเป็นฝาปิด - เปิด

ในตู้อาจต้องการไฟ 2 ส่วน SPOT LIGHT และส่วนนีออนส์ที่เปิดไฟอาจติดอยู่ด้านบนหรือด้านข้างของตู้ แต่ควรเดินสายไฟออกทางมุมหลังตู้ยาวออกไปหลาย ๆ ฟุต จนถึงที่เสียบปลั๊กที่ผนังห้องหรือตามพันอาคาร ที่เตรียมไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จิตวิทยาของแสง

จิตวิทยาของแสงในการจัดส่วนแสดงงานทัศนกรรมไทย

- แสงสีขาว ให้ความรู้สึกระมัดระวัง ให้ความรู้สึกสงบ สะอาด บริสุทธิ์ และให้ความรู้สึกเบาและเย็น
- แสงสีเหลือง ใช้กับสิ่งที่ชอบ สนใจ เป็นน้ำหนัก เอาอกหมูมปานกลาง
- แสงสีแดง เป็นแสงที่ทำให้เกิดการกระตุ้นและการแสดงออก สำหรับจิตใจที่สับสน เป็นสีที่ดึงดูด

การออกแบบแสงสว่างกับความกว้างความสูงของห้อง

แสงสว่างเข้าสู่ภายในทางหน้าต่าง ที่ส่งไปได้ไกลมากกว่าหน้าต่างที่กว้าง แต่จะทำให้เกิดแสงจ้าเข้าตามากกว่า

ความกว้าง ห้องยิ่งกว้าง แสงสว่างยิ่งลดลง
ความสูง ห้องยิ่งสูง แสงสว่างจะมากขึ้น

ลักษณะต่าง ๆ ของแสงสี

ใช้ไฟสีเขียว

ผนังสี

จะเปลี่ยนแปลง

1. แดง (RED)	เทาอมน้ำตาล
2. เหลือง (YELLOW)	เขียว (GREEN)
3. เขียวเข้ม (DARK GREEN)	เขียวยิ่งขึ้น (MOR INTENST GREEN)
4. ม่วง (PURPLE)	GRAY BLUE GREEN
5. ส้ม (ORANGE)	เหลืองอมเทา (GRAY YELLOW)
6. น้ำเงิน (BLUE)	เขียวอมน้ำเงิน (BLUE GREEN)

ใช้ไฟสีแดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผนังสี	จะเปลี่ยนเป็นสี
1. แดง (RED)	แดงมากขึ้น (INTENSE RED)
2. เหลือง (YELLOW)	ส้ม (ORANGE)
3. เขียวอ่อน (LIGHT GREEN)	เทา ๆ (MORE GRAY)
4. เขียวเข้ม (DARK GREEN)	แดงเข้มเกือบดำ
5. ม่วง (PURPLE)	ม่วงแดง (RED VIOLET)
6. ส้ม (ORANGE)	แสด (RED ORANGE)
7. สีน้ำเงินอ่อน (LIGHT BLUE)	ม่วงอ่อน (LIGHT PURPLE)

ใช้ไฟสีเหลืองอมน้ำตาล

ผนังสี	จะเปลี่ยนเป็นสี
1. แดง (RED)	ส้ม (ORANGE)
2. เหลือง (YELLOW)	เหลืองจัดขึ้น (AMBER OR HIGH VALUE)
3. น้ำเงินอ่อน (LIGHT BLUE)	เทาหรือเทาอ่อน (GRAY OR LOW VALUE)
4. เขียวเข้ม (DARK GREEN)	เขียวออกเทา (GRAY GREEN)
5. เขียวอ่อน (LIGHT GREEN)	เขียวออกเทา หรือจัดกว่า (GRAY GREEN)
6. ม่วง (PURPLE)	ม่วงแดงหรืออ่อนกว่า (RED VIOLET, LOW VALUE)
7. ส้ม (ORANGE)	สีส้มค่อนข้างเหลือง (YELLOW ORANGE)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สี (COLOUR)

การออกแบบสีภายในห้างสรรพสินค้า สถาปนิกผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงการออกแบบสีสรรให้ออกมาแล้วเกิดบรรยากาศที่ประทับใจลูกค้า เมื่อย่างเข้าสู่ภายในห้างสรรพสินค้า ทั้งนี้สีที่ก็จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ เช่น พื้นผิว ผนังต่าง ๆ ของภายในสรรพสินค้าด้วย การให้สีโดยส่วนมากตามสรรพสินค้าทั่วไปในกรุงเทพฯ จะเห็นว่า จะมีการให้สีส่วนรวมเป็นโทนสีส่วนใหญ่ไว้ เช่น สีเอกลักษณ์ของสรรพสินค้านั้น ๆ แล้วเป็นสีหลักใหญ่ของการให้สี

การศึกษาถึงลักษณะของสี

สีแดง ให้ความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์ ชวนลุ่มหลง การใช้สีแดงเพียงเล็กน้อย จะทำให้เป็นตัวเด่นภายในอาคาร สีแดงไม่เพียงแต่ให้ความรู้สึกเร้าใจ ทางด้านจิตวิทยาสีแดง จะให้ความรู้สึกมีพลัง

สีเหลือง ให้ความรู้สึกสดใส สีเหลืองอ่อนให้ความรู้สึกถึงความสะอาด ความสว่าง

สีเขียว สีเขียวให้ความรู้สึกสดชื่น กระชุ่มกระชวยอยู่เสมอ และสามารถพักสายตาได้ดีโดยธรรมชาติจะใช้สีเขียวเป็นสีที่ส่งเสริมทุก ๆ สีให้ดูสดใสขึ้น สีเขียวสมควรใช้ในการทำความเข้าใจบางอย่างมาจากสวนต้นไม้ สีเทา ส้ม ๆ หรือเขียวแก่ ส่วนมากใช้ได้ดีในการเน้นสีพื้น ที่นิยมสำหรับเครื่องเรือนทำด้วยไม้เมเบิล หรือไม้สัก สีเขียวใสรู้สึกสดชื่น

สีน้ำเงิน สีน้ำเงินเข้มให้ความรู้สึกสงบและลึกซึ้ง น้ำเงินอ่อน เช่น สีน้ำหรือฟ้า มีความสดใสของสีเขียวอยู่ด้วย แม้ว่าจะปราศจากตัวสีเขียวก็ตาม สำหรับผนังและเฟอร์นิเจอร์ สีฟ้าและสีใกล้เคียงกับน้ำ หรือสีน้ำเงินที่ใช้มากเกินไป จะทำให้เกิดความไม่เบิกบาน สีน้ำเงินอมเขียวให้ความรู้สึกตื่นเต้น

สีกลุ่มดำ, เทา, ขาว คือ สีเอกรงค์ ไม่ควรใช้รวมกันระหว่างแม่สี (น้ำเงิน, เหลือง, แดง)

สีขาว ให้ความรู้สึกสะอาด บริสุทธิ์ ระวังการใช้ห้องครัวที่เป็นสีขาว

เอกสารทั้งหมดหรือสีขาวทั้งหมดของห้องนั้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีคำ การใช้สีคำบางขบวนข้างในหนึ่งพร้อมกันสีอื่น ๆ จะทำให้เกิดความ
กระป๋องเปร่าและทำให้เกิดความมีชีวิตชีวา ร่าเริงแจ่มใส

สำหรับในส่วนศูนย์จำหน่ายสินค้าฯ มีวิธีจัดสีดังนี้

ระบบการใช้สีแบบง่าย ๆ 5 แบบ การจัดสีของผนังโดยไม่แข่งกับสินค้ามี 5 วิธี คือ

1. พื้นเพดานและผนังใช้สีแตกต่างกัน การใช้สีประเภทนี้เหมาะสำหรับแผนก
เครื่องแก้ว และกระเบื้องเคลือบ ซึ่งส่วนใหญ่สินค้าเป็นสีขาว และมักใช้วอลล์บนชั้นโชว์แบบไม่มี
กระจกปิด ประกอบด้วยกระเบื้องเคลือบเป็นสินค้าชิ้นเล็ก ๆ เมื่อโชว์การจัดกระจายอยู่ ดังนั้น
ถ้าเป็นผนังให้สีเข้มขึ้นร่วมกับสีของเพดาน ซึ่งเป็นสีแตกต่างกันก็ย่อมสามารถขับสินค้าให้เด่นขึ้น
โดยง่าย เนื่องจากผนังทาสีเขียวแก่ จะเป็นสีตัดกับเครื่องแก้วรุนแรง

2. เพดานสีเข้ม - ผนังและพื้นสีอ่อน วิธีนี้เหมาะแก่การใช้สีตามแผนกเครื่อง
แต่งกายสุภาพสตรี เหตุผลก็คือ คุณสมบัติของสินค้าที่โชว์อยู่ และความจำเป็นในการรวมเอา
แผนกย่อย ๆ ที่ซับซ้อนเข้าด้วยกัน เช่น เครื่องเพชร กระเป๋าถือ ถู่มือ ชุดชั้นใน สินค้าเกือบ
ทุกชนิดมีลักษณะคล้ายกัน และมีความสำคัญเท่าเทียมกัน จึงควรรวมทั้งหมดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว
กัน การแยกคุณสมบัติสีของสินค้าดังนี้ คือ สีแก่-อ่อน วรรดร่อน-เย็น สีมืด-สว่าง เรียบ-หยาบ
ตลอดจน ทึบ-เป็นวาว ดังนั้น ผนัง-พื้นที่ใช้สีอ่อนจนเกือบขาว จะตัดกับสีต่าง ๆ ละเอียดระยับ
ของสินค้า และช่วยขับสินค้าให้เด่นขึ้น แต่สำหรับเพดานซึ่งไม่เป็นฉากหลังให้แก่สินค้าเพียงแค่
ทำหน้าที่สะท้อนแสงให้แก่พื้นและผนังเท่านั้น จึงควรใช้สีเข้ม เพื่อช่วยกดสายตาของลูกค้าให้อยู่
ในแนวระดับสินค้าเท่านั้น

3. การใช้พื้นสีเข้ม ผนังและเพดานสีอ่อน วิธีนี้เหมาะสำหรับแผนกของขวัญ
เนื่องจากสินค้าที่วางจำหน่ายอยู่ในแผนกนี้ เช่น สิ่งประดิษฐ์ เครื่องเงิน ไม้และผ้า โดยมาก
จะโชว์ในตู้ไม้ ดังนั้น การใช้ฉากหลังอยู่ในลักษณะสีอ่อน ในวรรดอน การดึงดูดความสนใจก่อน-
ข้างชี้ต พื้นผิวขรุขระ ให้เข้ากับสีของสินค้า และปล่อยให้พื้นทำหน้าที่ตัดกันกับสินค้ามากที่สุด โดย
ใช้สีที่แก่ วรรดก่อนข้างเย็น มีความดึงดูดความสนใจมาก พื้นผิวมันจะสามารถถูกมัดเนื้อทั้งหมด
เข้าด้วยกัน ไม่กระจัดกระจาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ผนังโซลาร์เซลล์แก่ ส่วนผนังอื่น - ผนังและเพดานสีอ่อน เหมาะกับเครื่องแต่งกาย เช่น แขนงรองเท้า กระเป๋า เนื่องจากแผนกดังกล่าวมีความต้องการในการใช้สีที่สว่างและผนังขนาดใหญ่ และน้ำกระเป๋าดื่อก หอมกรวน แขนงโซลาร์โซลาร์เซลล์เหล่านี้ต่างมีสีสรรมากมายแตกต่างกัน เพื่อต้องการขับสีให้เด่นชัด จึงต้องใช้ผนังสีแก่ตัดกับสีที่สว่าง เช่น สีโอ๊คเข้ม ซึ่งมีค่าสีเข้ม วรรณะอุ่น การเน้นความสนใจสูง ผนังผิวเรียบ ปล่อยให้ผนังอื่น เพดาน และพื้นอยู่ในสีที่อ่อน ซึ่งดึงดูดความสนใจของลูกค้าให้เดินเข้ามาใกล้ ซึ่งจะเห็นผนัง เข้มเน้นสี

5. การใช้สีเข้มตลอดบริเวณจำหน่ายสินค้า คือให้สีทุกด้านของอาคารยกเว้นส่วนโซลาร์เซลล์จะใช้สีที่เข้ม เหมาะกับการให้สีในส่วนโซลาร์เซลล์ที่มีสีสรรมากมาย จะช่วยลดความน่าสนใจของส่วนตกแต่งอื่น ๆ ลง และส่งเสริมสินค้าขึ้นมา

ค่าของสี ความแตกต่างระหว่างสีที่ให้ความสว่างมาก และสีที่ให้ความสว่างน้อย เช่น สีขาว และสีดำ

วรรณะของสี วิตได้จากความร้อนที่เกิดจากความรู้สึกที่สีนั้นทำให้เกิดขึ้น เช่น สีวรรณะร้อน และสีวรรณะเย็น สีเทาเป็นสีที่มีวรรณะปานกลาง สีแดงและสีเหลืองจัดอยู่ในจำพวกสีวรรณะร้อน ส่วนสีวรรณะเย็นก็ได้แก่ สีเขียว และสีฟ้า เป็นต้น

การดึงดูดความสนใจของสี เช่น เดียวกันกับแสงไฟย่อมขึ้นอยู่กับความแข็งกล้าของมัน เช่น จากสีที่จัดจนกระทั่งสีแก่ ภายในสีเดียวกันสามารถแยกวัดขึ้นของความดึงดูด ความสนใจออกได้

พื้นผิวของสี เกิดจากพื้นผิวของวัสดุที่สีนั้นมาก ๆ อยู่เช่น หยาบ และละเอียด ผ้าและมัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การสะท้อนของแสงด้วย

ตัวอย่างสีที่มีต่อความรู้สึกของมนุษย์โดยตรง

- สีเทา - ให้ความรู้สึกเคร่งขรึม สุภาพ ผู้ดี เรียบร้อย เงียบสงัด
- สีดำ - ให้ความรู้สึกลึกซึ้ง มืด ทุกข์โศก น่ากลัว
- สีขาว - ให้ความรู้สึกสะอาด บริสุทธิ์ ปราศจากมลทิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สี - ให้ความรู้สึกตื่นเต้น เวิร์ใจ สนุก อันตราย อบอุ่น
- สีเหลือง - ให้ความรู้สึกร่าเริง ดีใจ มีอำนาจ ความมั่งคั่ง
- สีแดง - ให้ความรู้สึกมั่งคั่งสมบูรณ์ ความสวยงาม ความสุข ความหวาน ความอบอุ่น
- สีน้ำเงิน - ให้ความรู้สึกในด้านความรัก ความเศร้า มีฐานันดรศักดิ์
- สีขาว - ให้ความรู้สึกร่าเริง สดชื่น กระชุ่มกระชวย

ส่วนในศูนย์แสดงงานฯ มีข้อที่ควรคำนึงคือ "การสะท้อนแสงของสี"

การสะท้อนแสงของสี

ประเทศในแถบร้อนมีแสงสว่างแรงกล้าตลอดปี จะต้องมีการควบคุมหรือกรองแสงให้เหมาะสม ในการใช้สีในอาคารจึงควรจะได้ทราบถึง ค่าอัตราการสะท้อนแสงของสีต่าง ๆ ในอาคารด้วย ดังรายการต่อไปนี้

สี	อัตราการสะท้อนแสงร้อยละ
ขาว	80 - 90
งาช้าง	70 - 80
เหลือง	65 - 80
ครีม	65 - 75
ชมพูอมม่วง	60 - 65
เหลืองปนน้ำตาล	55 - 65
ชมพู	40 - 70
เทา	35 - 50
ฟ้า	35 - 50
เขียวอ่อน	25 - 50
เขียวแก่	15 - 25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สี	อัตราการใช้สี
แดง	15 - 25
น้ำตาลแก่	10 - 20
น้ำเงิน	8 - 12
แดงเข้ม	4 - 7
ดำ	2 - 5

ในการออกแบบสีสำหรับห้องเรียน ห้องทำงาน ที่เหมาะกับอาคารโครงการนี้ ควรให้ความเหมาะสมในการกระจายแสงดังนี้

เพดาน	คิดเป็นร้อยละ	70 - 90
ผนัง	"	50 - 70
ผนังตอนบนเพดาน-ขอบล่างหน้าต่าง	"	70 - 80
ผนังตอนล่างใต้ขอบหน้าต่างลงมา	"	50 - 60
บัวเชิงผนัง	"	40
โต๊ะและเก้าอี้	"	35 - 50
พื้น	"	35 - 50
กระดานดำ	"	20

ข้อสังเกต : เพดานจะใช้สีอ่อนที่สุด พื้นสีแก่ที่สุด และผนังสีปานกลาง

จิตวิทยาของสี

1. สีอุ่น (WARM COLOR) ได้แก่ สีเหลือง สีแสด สีแดง ทำให้เกิดความรู้สึกพิเศษ ก้าวร้าว คึกคัก ก่อให้เกิดอารมณ์ตื่นเต้นเสมอ ซึ่งตรงกันข้ามกับสีเขียว เช่น สีฟ้า น้ำเงิน ที่ทำให้รู้สึกถึงความสันโดษ ความนิ่งเฉย ความสงบเยือก
2. ผู้หญิงส่วนใหญ่มักชอบสีแดง ม่วง เขียว แสดและเหลือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีเหลือง	ทำให้รู้สึก	ร่าเริง เบิกบาน ปราดเปรื่องและเกิดพลังกำลัง
สีเขียว	"	ชุ่มชื้น กระปรี้กระเปร่า สดชื่นมีชีวิตชีวา
สีน้ำเงิน	"	สง่าผ่าเผย วังเวง สงบเจียบลึกซึ้ง เยือกเย็น
สีม่วง	"	สงบเจียบ หดหู่ เจื้อยชะ เมื่อยส่ายตา
สีน้ำตาล	"	อบอุ่น แห้งแล้ง มั่นคงและเศร้า
สีเทา	"	เจียบขริม อ่อนโยนและเศร้า
สีขาว	"	บริสุทธิ์ สุภาพ เกียรติยศ สันติภาพ
สีดำ	"	เจียบเหงา เศร้าใจ ต่ำช้า ความกลัว ความตาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสียง (SOUND)

เสียงประกอบด้วยเสียงที่ฟังปรารถนาและเสียงที่ไม่ฟังปรารถนา เสียงที่ฟังปรารถนา ได้แก่ เสียงดนตรี เสียงผู้หญิง เสียงที่รบกวน ได้แก่ เสียงที่มักจะรบกวนท่านเจ้าของร้านค้าอยู่เสมอ ได้แก่ เสียงรถรา เสียงคนชุกถนน เสียงข้างบ้านเปิดวิทยุ ดังแสบแก้วหู เป็นต้น

คราวนี้เราจะพูดถึงเสียงที่ไม่ฟังปรารถนา เสียงรบกวนจากภายนอกเมื่อผ่านเข้ามาภายในจะเกิดการสะท้อน เมื่อกระทบกับข้างฝา เสียงสะท้อนจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับเนื้อผิวของห้อง ปริมาณของเสียง และระยะเวลาที่เสียงเดินทางมา เมื่อเกิดการสะท้อนเช่นนั้น ย่อมเท่ากับเป็นการเพิ่มปริมาณของเสียงขึ้นนั่นเอง การบุวัสดุดูดกั้นเสียงที่ผิวของห้อง การติดม่านที่ประตูหน้าต่าง ทำประตูหน้าต่าง กระจกกันเสียง เหล่านี้เป็นวิธีป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการปลูกต้นไม้ก็จะช่วยกรองเสียงได้ และยังกรองแสงแดด และฝุ่นอีกด้วย

มาตรฐานการป้องกันเสียงสะท้อน

มาตรฐานในการป้องกันเสียงสะท้อน ชั้นตรงต่อภาวะการฟังเสียงทั้ง 4 ข้อ ซึ่งได้รวมกันขึ้นเป็นสูตร และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการออกแบบให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ปัญหาแรกซึ่งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และภาวะการฟังเสียงก็คือ การควบคุมเสียงเบื่องหลัง ระดับเสียงนี้เราอนุญาตให้มีในห้องต่าง ๆ ได้ไม่เท่ากัน

การควบคุมเสียงสะท้อนเบื่องหลังมีปัญหาคือไปนี้ คือ

การควบคุมเสียงต่อเนื่อง ได้แก่ การกั้นเสียงให้จางไป แม้ว่าจุดที่เปล่งเสียงจะหยุดแล้วก็ตาม ก็ยังมีเสียงสะท้อนต่อเนื่องอีกชั่วระยะหนึ่ง เรียกว่า "เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่อง" ได้แก่ เวลาเป็นวินาที ซึ่งเสียงสะท้อนต่อเนื่องจะจางลงถึงหนึ่งในล้านของความเข้มของเสียงเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งแวดล้อมของการป้องกันเสียงสะท้อนนั้น ต้องประกอบไปด้วยเวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่อง โดยให้เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่องอยู่ในเขตจำกัดซึ่งอาจน้อยกว่าเสียงพูดหรือเสียงดนตรี ถ้าหากห้องนั้นประดับด้วยวัสดุเก็บเสียง ซึ่งจะให้เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่องราว ๆ เดียวกับการฟังเสียงพูด ห้องนี้จะมีสภาพที่เหมาะสมที่สุด

ในกรณีส่วนมาก ห้องที่ให้เวลา ของเสียงสะท้อนต่อเนื่องมากกว่าเวลาที่กล่าวแล้ว 3 เท่า การป้องกันเสียงสะท้อนจะไม่ได้ผลดี เนื่องจากจะมีเสียงสะท้อนก้องและเพราะมากสำหรับความต้องการให้เสียงกระจายไปห้องอย่างดีขึ้น ห้องควรปราศจากจุดสะท้อนและจุดรวมเสียงสะท้อน ซึ่งทำให้เกิดเสียงรบกวนขึ้น

การดูดเสียง

พลังงานของเสียงประกอบด้วย A/R PRESSURE ซึ่งเกิดจากการไหวตัวของมัชฌิมในรูปและขนาดที่คลื่นเสียงที่ประสาทรูรับได้

ถ้ามีพลังงานของคลื่นเสียงมากพอ อาจทำให้มัชฌิมที่คลื่นเสียงไปกระทบสิ่งได้ เช่น นุ่น ผนังฉนวนใยหิน เมื่อเวลามีคลื่นเสียงมากกระทบ แรงกดในอากาศจะขยับเส้นใยนั้น พลังของมันจะหมดไป แต่ถ้าเสียงกระทบกับวัสดุแข็ง ผิวหน้าเรียบ (SOUND MATERIALS) เช่น ไม้หนา ๆ กำแพงคอนกรีต คลื่นเสียงจะสะท้อนกลับเป็นส่วนใหญ่

วัสดุดูดเสียง

ชนิดของวัสดุดูดเสียง

1. PREFABRICATED ACOUSTIC UNITS เป็นวัสดุดูดเสียงสำเร็จรูป รวมทั้ง ACOUSTIC ITEMS มักจะทำเป็นแผ่น ๆ และเจาะรูพรุน
2. ACOUSTIC PLASTER AND SPREYED ON MATERIAL เป็นวัสดุที่ประกอบด้วยรูพรุน (POROUS) และพวกพลาสติกหรือวัสดุที่มีใยผสมกัน (BINDER AGENTS) ใสพื้นด้วยกระบอกฉีด หรือฉาบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ACOUSTICAL BLANKETS เป็นวัสดุพวก BLANKET ส่วนใหญ่ทำด้วยแร่ MINERAL, WOOD, WOOL, GLASS, FIBERS

PREFABRICATED ACOUSTICAL UNITS แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เป็นแผ่นสำเร็จรูป รูปทรงแปดเหลี่ยม หรือผิวขรุขระ แบ่งเป็น

- ก. ALL MATERIAL UNIT เป็นเม็ดเล็ก ๆ และใช้ซีเมนต์หรือเป็นตัวยึด
- ข. ALL MATERIAL UNIT เป็นเม็ดเล็ก ๆ และใช้ PORTLAND CEMENT เป็นตัวยึด
- ค. MINERAL หรือใส่ไม้อ่อน ๆ ผสมกับ MINERAL BUNDER ซึ่งไม่ติดไฟ เช่น แผ่น SOFTIONS

ประเภทที่ 2 เป็นแผ่นสำเร็จรูปที่เจาะรูพรุนด้วยเครื่องจักร และมีรูเป็น PATTERN มีระเบียบแบ่งเป็น

- ก. เป็นแผ่นที่มีผิวหน้าแข็งและแกร่ง เจาะรูพรุนใช้สำหรับเป็นแผ่นปิดหน้าหรือเป็นตัวยึดให้กับวัสดุดูดเสียงที่อ่อนนุ่ม เช่น พวก BLANKET เป็นต้น แบบนี้ใช้สีที่ไม่อุดรูพรุนทาบหน้าผิวหน้าก็ได้
- ข. เป็นแผ่นวัสดุที่มีผิวหน้าอ่อนนุ่มกว่าแบบแรกและเจาะรูพรุน สามารถที่จะทาสีได้โดยไม่ทำให้คุณสมบัติดูดเสียงลดลง
- ค. เป็นวัสดุแบบเดียวกัน แต่จะเจาะให้ทะลุเป็นทางยาวหรือทำเป็นร่องซึ่งสามารถดูดเสียงได้ดี

ประเภทที่ 3 เป็นแผ่นที่มีผิวหน้าหยาบ (FISSURED SURFACE) อาจทำได้จากวัสดุหลายชนิด เช่น พวก MINERAL UNIT ที่เป็นเม็ดหรือพวก COCK มีคุณสมบัติดูดเสียงได้ดีเหมือนประเภทที่ 2 วัสดุชนิดนี้มีผิวหน้าหยาบและเป็นหลุมเป็นบ่อมาก ทาสีได้

ประเภทที่ 4 เป็นแผ่นผิวหน้าเป็นใย POLTED FIBER SURFACE แบ่งเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ก. ทำเป็นแผ่นที่ทำด้วยใยไม้บาง ๆ เช่น ชักบผสมกับ MINERAL BINER ผิวหน้าที่หึงเรียบ ปานกลาง และเงียบ
- ข. ทำด้วยไส้ไม้ชนิดอ่อน เช่น ไส้ไม้สน หญ้าปล้อง ฯลฯ วัสดุประเภทนี้ติดตั้งง่ายแต่ราคาถูก คุณเสียงได้ดี มักทำเป็นแผ่นสำเร็จรูปขนาดกว้าง 4 ฟุต ยาว 4-10-12 ฟุต ทาสีไม่ได้
- ค. ทำด้วยพวก MINERAL FIBERS นำมาอัด ซึ่งทำเช่นเดียวกับจำพวก ACOUSTIC PLASTIC คุณสมบัติขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ โดยเฉพาะคุณเสียงที่มีความถี่ต่ำ ๆ มีความหนาพอเหมาะและประหยัด หนา 1/2 นิ้ว

คุณสมบัติของ ACOUSTIC PLASTER จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความแห้ง หรือตัวของวัสดุที่ใช้ปูนฉาบ จะต้องมึคุณสมบัติในการดูดซึมไม่มากนัก และต้องมีความชื้นพอดีไม่เปียกมากหรือแห้งมาก เพราะถ้าเปียกมากการเกาะกันระหว่างผิวหน้ากับปูนหรือวัสดุที่ฉาบจะไม่เกาะกันดี แต่ถ้าแห้งเกินไป มันจะดูดเอาความชื้นจากปูนทำให้เสื่อมคุณสมบัติและร่วน

การทาสีบนแผ่นวัสดุดูดเสียง

การพิจารณาอย่างรอบคอบ ก่อนทาสีบนแผ่นวัสดุดูดเสียงเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะวัสดุบางส่วนเมื่อถูกทาสีจะเปลี่ยนคุณสมบัติไป

- วัสดุที่เป็นแผ่นบาง ๆ ดูดเสียงด้วยการสั่นไหว และวัสดุที่มีรูพรุนผิวหน้าเป็นรูขรระถ้าการทาสีไม่ไปอุดรูบนผิวอาจใช้สีทุกชนิดทาก็ได้
- วัสดุพวก ACOUSTIC PLASTER หรือ FIBER BOARD เมื่อทาสี สีจะไปเคลือบผิวให้คุณภาพดูดเสียงลดลง และจะลดลงมากที่สุดเมื่อใช้ดูดเสียงที่มีความถี่ประมาณ 500 ครั้งต่อวินาที จึงควรใช้สีพวก AMILINE DYES อย่างอ่อน ๆ CASOLINE หรือ VEROSENE หรือพ่นแลคเกอร์ ในหน้การพ่นสีประเภทสีน้ำมัน สีน้ำ วานิช CACININE DISTEMPER เสีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การดูดเสียงโดยวิธีอื่น ๆ

ABSORPTION BY DATCHER OF MATERIALS เป็นวิธีการดูดเสียงด้วยเสียงช่วย ลดความดังของเสียงลง ขึ้นอยู่กับการนำเอาวัตถุมาติดตั้งภายในห้องที่ต้องการ โดยการติดตั้งอย่างกระจายทั่วไป

เพื่อให้คุณสมบัติในการดูดเสียงที่ดีที่สุด การกระจายติดตั้งวัตถุเป็นแผ่นเล็ก ๆ แทนการติดตั้งวัตถุที่มีพื้นที่เท่ากัน แต่ติดตั้งเป็นแผ่นใหญ่แผ่นเดียว จากการค้นพบวัตถุดูดเสียงบางชนิด หนึ่ง หนา 1 นิ้ว เนื้อที่ 48 ตารางฟุต จะมีคุณสมบัติน้อยกว่านำมาตัดเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำมาจัดใหม่

การลดเสียงที่มีความถี่ต่ำ ๆ ควรใช้วัตถุที่เป็นแผ่นในไม้อัด กระดาษอัด ไม้อัด หรือพลาสติก เป็นผ้าเพดาน หรือมีไม้บุผนังตามปกติวัตถุเหล่านี้มีคุณสมบัติในการสะท้อนเสียงได้ดี ถ้าทำให้แข็ง เช่น ติดแนบกับโครงสร้างอย่างมั่นคง หรือปะติดผนังคอนกรีต ถ้าติดแน่นวัตถุเหล่านี้ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ เช่น ปะหน้าวัตถุหย่อนตัวได้ หรือ ทำให้มีช่องอากาศอยู่เบื้องหลังวัตถุ จะกลับมีคุณสมบัติดูดเสียงที่มีความถี่ต่ำ ๆ ได้ดี แต่จะดูดได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระยะของช่องอากาศและคุณภาพของวัตถุอ่อนตัว

เสียงดนตรีภายในร้านค้า เป็นเสียงที่สามารถผ่อนคลายความตึงเครียดให้กับพนักงานในร้านค้า ตลอดจนลูกค้าที่มาซื้อของในร้านค้าได้ด้วย จะเห็นได้ว่า ในบางประเทศ มีการทดลองกันว่าเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยการเปิดดนตรีเบา ๆ เป็น BACK GROUND ในขณะที่พนักงานกำลังทำงานอยู่ ซึ่งปรากฏว่า ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปแล้วจะมีการฝังลำโพงเหนือฝ้าเพดานตามจุด มุมต่าง ๆ ของห้างสรรพสินค้า เพื่อให้เสียงเพลงภายในแก่ลูกค้าที่มาซื้อของภายใน ทั้งยังสามารถประกาศเรื่องต่าง ๆ ได้ไปในตัวได้อีกด้วย

สำหรับแผนกเครื่องเสียง SOUND DEPARTMENT ในส่วนของห้องเครื่องเสียงเพื่อเสนอแก่ลูกค้า ควรจะเป็นห้องที่กันห้องและใช้วัสดุเช่นพวกแผ่นไม้ก๊อก เพื่อดูดซับเสียงไม่ให้เสียงดนตรีมารบกวนแผนกสินค้าอื่น และลูกค้าที่เดินผ่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ระบบความปลอดภัย (SECURITY)

ระบบท่อดับเพลิง

ปัจจุบันนิยมใช้ระบบท่อดับเพลิงพร้อมม้วนผ้าใบ และหัวฉีด เป็นเครื่องมือสำหรับดับเพลิงในระยะเริ่มแรก ปริมาณน้ำที่ต้องจ่ายจากหัวฉีดไม่ควรน้อยกว่า 5 แกลลอน/นาที และในการออกแบบคำนวณเพื่อกรณีที่ใช้หัวฉีด 3 หัว พร้อม ๆ กัน หน่วยดับเพลิงของอังกฤษได้แนะนำว่า น้ำที่ใช้ในการดับเพลิงไม่ควรต่ำกว่า 100 แกลลอน/นาที ท่อดับเพลิงยื่นสำหรับอาคารสูงกว่า 75 ฟุต ให้ใช้ท่อขนาด 6 นิ้ว

ท่อดับเพลิงอาจเป็นแบบเปียก หรือ แบบแห้งก็ได้ โดยทั่วไป ระบบท่อแบบแห้งนี้จะใช้กับอาคารสูงกว่า 5 ชั้น แต่ไม่เกิน 200 ฟุต ควรใช้ท่อดับเพลิงแบบเปียกมีถึงน้ำสำรองดับเพลิงเอง เพราะเครื่องสูบน้ำของระดับเพลิงมักจะไม่สามารถสูบน้ำได้สูงเกิน 200 ฟุต และก็มีถังเก็บน้ำสำรอง ซึ่งมักจะใช้ตรงส่วนล่างของถังเก็บน้ำ เพื่อใช้สำหรับบริโภค แล้วยังใช้สำหรับผลงเพลิงระยะเริ่มแรก ขนาดความจุ 7,500 แกลลอน ถ้าอยู่ระดับบนพื้นดิน หรือประมาณ 3,000 แกลลอน ถ้าเป็นถังบนชั้นสูงสุดของอาคารมีเครื่องสูบน้ำนี้เดินด้วย เครื่องยนต์ดีเซล หรือ แก๊สโซลีน หรือ มอเตอร์ไฟฟ้า ในกรณีที่มีเครื่องปั๊มกระแสไฟฟ้าฉุกเฉิน และเครื่องสูบน้ำ ควรจะสามารถจ่ายน้ำได้ 250-350 แกลลอน/นาที โดยที่ความดันที่หัวฉีดสูงสุดประมาณ 65,175 ปอนด์/ตารางนิ้ว

เครื่องสูบน้ำดับเพลิงดังกล่าวข้างบน ต้องมีระบบการทำงานเป็นอัตโนมัติ อาจจะทำด้วยสวิทช์ความดันซึ่งจะเปิดเพื่อที่กระแสไฟฟ้าจากหม้อแบตเตอรี่จะผ่านไปยังสตาร์ทเพื่อเดินเครื่องสูบน้ำเช่นเดียวกับระบบดับความดัน และยังมีอีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้ FLOW SWITCH ซึ่งอาศัยการเคลื่อนตัวของน้ำไปปิดสวิทช์เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้า

ระบบ SPRINKLERS ระบบนี้ตั้งให้ทำงานโดยอัตโนมัติเมื่ออุณหภูมิสูงถึง

570-71 องศาเซลเซียส (135-160 องศาฟาเรนไฮท์) โดยจัดระยะห่างระหว่างตัว SPRINKLERS ประมาณ 3.6-4.3 (12-14 ฟุต) ในส่วนทางเดิน (CORRIDOR) PUBLIC ROOM, LOBBIES เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

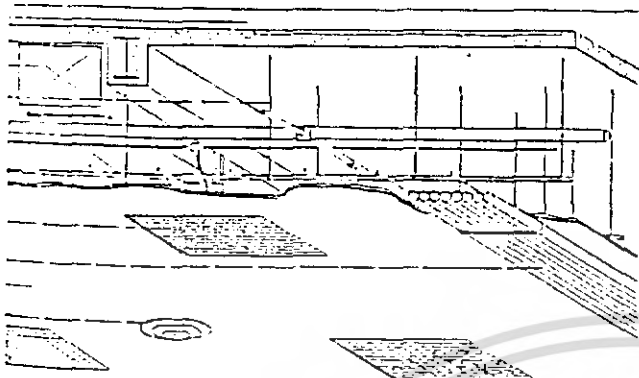

Fig. 55. Inflexible ceiling

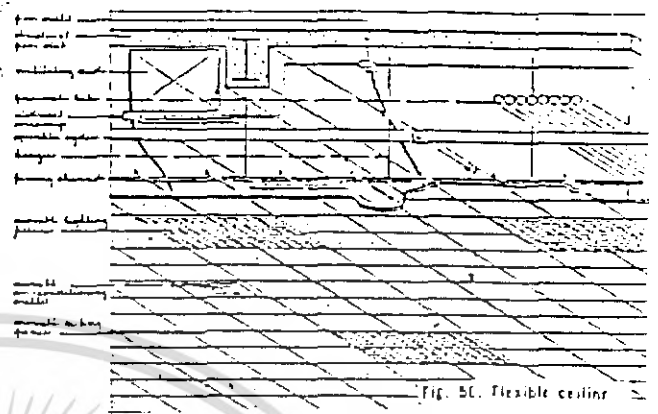

Fig. 56. Flexible ceiling

ระบบป้องกันไฟในโครงการ

มีระบบป้องกันไฟและเพลิงไหม้ โดยจะมีห้องน้ำขนาดใหญ่ พร้อมท่อดับเพลิงและหัวฉีดน้ำ (FIRE HOUSE CARBINET) อยู่บนชั้นชาย ชั้นละ 2 ชุด ซึ่งน้ำจะไหลจาก FIRE PUMP ซึ่งปั้มมาจาก WATER TANK ชั้นใต้ดิน ซึ่งมี 2 แทงค์ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ ปั้มจะปั้มน้ำเพื่อจ่ายไปตามท่อดับเพลิงของทุกชั้น นอกจากนี้ยังมีติดเครื่องดับเพลิงที่ใช้สารเคมีดับเพลิงตามจุดต่าง ๆ ของตัวอาคาร ในเรื่องของควันไฟจะมี HOOD ดูดควันไฟให้ออกนอกตัวอาคารแล้วก็ตาม ยังต้องใช้อุปกรณ์ ได้แก่ สัญญาณเสียงแจ้งเหตุอันตรายเพื่อช่วยพนักงานด้วย ความจำเป็นของแต่ละห้องใช้ประตูอัตโนมัติ เมื่อเกิดเสียงสัญญาณแจ้งเหตุชั้นที่ห้องใด ประตูนั้นจะเปิดโดยอัตโนมัติ เพื่อช่วยเจ้าหน้าที่จับผู้ร้ายได้ทันที

การแสดงแต่ละห้อง จะต้องมั่นคงปลอดภัย ผู้แสดงมีภูมูญแจแน่นหนา ของมีค่าอยู่ในตู้กระจกชนิดทุบไม่แตก วัตถุประเภทภาพเขียนต้องป้องกันด้วยระบบสัญญาณเสียง บางกรณีต้องใส่กรอบกระจกทนลูกปืน

ยามรักษาการณ์ในเวลากลางวัน หลังจากเวลาเปิดแสดงจะต้องมีเวรยามรักษาการณ์รอบบริเวณผลัดเปลี่ยนกันตลอดคืน ผลัดหนึ่งอาจจะเป็น 6-8 ชม. อาจจะมีมากกว่า 1 คน เช่น มียามตรวจและยามรักษาการณ์ที่ห้องยาม หรือห้องควบคุมความปลอดภัยการรักษาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของยามนั้น ถ้าเครื่องครัดตื่นระงับอยู่ตลอดเวลาที่ดี แต่ถ้าเผลอหรือหลับ ละเลยต่อหน้าที่ จะเกิดผลเสียหาย ดังนั้นจึงได้มีวิธีการต่าง ๆ ที่จะใช้ยามระหว่างอยู่เวรและมีการรายงานเพื่อ ส่งงานให้แก่ผลัดต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีการรักษาความปลอดภัยให้กับทรัพย์สินในโครงการ นั่นก็คือ มี ยามรักษาการณ์ตลอด 24 ชม. โดยจะตรวจรักษาความปลอดภัยรอบ ๆ บริเวณ ผลัดเปลี่ยนกัน ตลอดคืน ผลัดหนึ่งประมาณ 6-8 ชม. 1 ชั้น มียามประมาณ 6-8 คน

วิธีควบคุมให้ยามปฏิบัติงานเครื่องครัดนั้น คือการให้ตรวจตามจุดต่าง ๆ ซึ่งกำหนด โดยมีอุปกรณ์ช่วย ได้แก่

- บัตรเวลา ให้นำฬิกาอัตโนมัติซึ่งประทับตราหรือเจาะรูลงบัตร เมื่อยามรับ เวรและออกเวรจะต้องพิมพ์หรือเจาะรูบอกเวลาที่นาฬิกาซึ่งอยู่ที่ห้องยามและตามจุดต่าง ๆ ที่ กำหนดไว้ให้ตรวจ เมื่อตรวจที่ใด เวลาใด เครื่องนาฬิกาจะปรับหับเวลานั้นบนบัตร

- การควบคุมโดยนาฬิกา วิธีนี้ คือ ระบบโซลันนาฬิกา ซึ่งมีกระดาษม้วนบรรจุ อยู่ข้างใน ติดตั้งไว้ตามจุดต่าง ๆ ที่จะให้ยามตรวจ เมื่อยามไปถึงจะไขกุญแจโซลันนาฬิกา- เวลา และเลขกุญแจจะปรากฏอยู่บนม้วนกระดาษ ซึ่งบอกได้ว่ายามได้มาตรวจอาคารส่วนไหน เวลาใด

- การควบคุมโดยแสงไฟ เมื่อยามไปถึงจุดต่าง ๆ ที่ต้องการจะมีกุญแจสำหรับ ไขเมื่อไขกุญแจก็จะปรากฏไฟสว่างขึ้นที่แผงไฟในห้องทำงานยาม เป็นการรายงานว่าได้ตรวจ ถึงจุดนั้นแล้ว แต่ต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในห้องยามด้วย

ในส่วนศูนย์แสดงงานโบราณ ยังมีข้อที่ควรคำนึงอีก นั่นคือ

การป้องกันอันตรายจากผู้ชม

เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ผู้เข้าชมอดไม่ได้ที่อยากสัมผัสจับต้องวัตถุ เพื่อชื่นชมใน ความงาม หรือมีความสนใจเป็นพิเศษในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถาน จะต้องรีบจัดแสดงใน ตู้และนอกตู้ การจัดนอกตู้มักจะถูกสัมผัสจับต้องอยู่เสมอ การสัมผัสแตะต้องนั้นจะทำให้เกิดความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสียหายชำรุดแตกหักหรือเสื่อมสภาพง่าย การจัดจะต้องหาทางป้องกัน เช่น ทำยกพื้นให้ผู้ชม
เอื้อมถึง ใช้เชือกกัน ผู้ออกแบบและผู้จัดแสดงจะต้องคำนึงถึงในเรื่องความปลอดภัย และวาง-
แผนป้องกันพร้อมไปกับแบบนิทรรศการด้วย

การป้องกันโจรภัย

เครื่องมือจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยในการป้องกันโจรภัย คือ
สัญญาณแจ้งภัย (ALARM SIGNALS) ซึ่งเป็นปัญหามาก ในปัจจุบันมีระบบอิเล็กทรอนิกส์ทันสมัย
และมีเครื่องมือที่ก้าวหน้าในทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะเลือกนำมาติดตั้งในพิพิธภัณฑ์สถานอยู่มากขึ้น
การให้ความปลอดภัยที่ดีที่สุด นอกจากจะมีสัญญาณแจ้งภัยแล้วควรจะได้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย-
ภัยด้วย เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือที่เรียกว่า ยามรักษาการณ์ จะแบ่งหน้าที่เป็นทั้งกลาง-
วันกลางคืน จะต้องมีการระเบียบและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์ได้ทันที่

ในการคุ้มครองป้องกันอาคารพิพิธภัณฑ์สถานนั้น MRS. BAXI ได้แบ่งเป็น
4 วิธี คือ

1. PERIMETRIC PROTECTION ได้แก่การจัดให้มีรั้วรอบขอบชิดแน่นหนามั่นคง
2. VOLOMETRIC PROTECTION ได้แก่การจัดให้มีการป้องกันภายในอาคาร
หน้าต่างมีลูกกรงเหล็กหรือเหล็กตัดแข็งแรง ช่องลม ช่องเพดานให้มีลูกกรงทั้งสิ้น ประตูทางเข้า
มีทางเดียว ท่อน้ำไม่ให้ป็นได้ ไม่มีต้นไม้ใหญ่ที่จะป็นสู่อาคาร
3. FIXED POINT PROTECTION ได้แก่การป้องกันเป็นแห่ง ๆ โดยอาศัย
ระบบสัญญาณแจ้งภัยช่วย เช่น หัวตุ๊กตางูขึ้น
4. AGAINST DIRECT ATTACK ป้องกันการจู่โจมปล้นวัตถุสำคัญ จะต้องจัด
แสดงในที่มั่นคง ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ใช้ระบบสัญญาณแจ้งภัย เมื่อมีสัญญาณจะป็นประตูหน้าต่าง
ซึ่งช่วยในการตักจับคนร้ายได้

การจัดและการดูแลรักษา

สิ่งที่สัมพันธ์กับการแสดงวัตถุ คือ การจัดห้องและระเบียบห้องตลอดจนช่องทาง
เดินระหว่างห้อง มักจะมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างที่ตั้งรอบประตูห้อง ซึ่งจะให้ผู้ชมได้ทยอย
เข้าชมได้อย่างสม่ำเสมอในเวลาเดียวกัน ทำให้ยามเจ้าหน้าที่สามารถเฝ้ามองดูหลาย ๆ ห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รวบรวมไว้สำหรับเก็บใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ในขณะเดียวกันได้ และจะต้องหมั่นตรวจตรา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การดูแลรักษาอย่างดีจะช่วยรักษาความปลอดภัย วัตถุที่ทำด้วยไม้ให้เก็บให้
เหมาะสม สีนํ้ามัน ควรจะเก็บไว้ในที่ที่กันไฟได้ ห้องเก็บไม้ควรมีระบบดับเพลิงโดยอัตโนมัติ
ที่อื่น ๆ ทุกแห่งควรมีคาร์บอนไดออกไซด์และเครื่องกำจัดแก๊สรวมอยู่ด้วย การดับไฟ ไม้ควร
ใช้นํ้ายาที่เป็นฟอง เพราะจะทำให้จับติดกับวัตถุโบราณที่ชอบจะขจัดออกยาก และเป็นอันตราย
ต่อวัตถุเท่า ๆ กันไฟ ไม้ควรใช้นํ้า หรือกรดโซดาในการดับเพลิงเช่นเดียวกัน

ระบบแจ้งภัย

ระบบแจ้งภัยเป็นเครื่องช่วยงานพิพิธภัณฑ์สถานทุกแห่ง ควรมีสัญญาณแจ้งภัยเฉพาะ
แห่งติดอยู่ในที่สำคัญทุกแห่ง และควรออกแบบเพื่อให้ใช้แจ้งภัยอย่างเดียว อาจทำได้โดยการใช้
เครื่องกด ใช้ลวดหรือเทป ใช้กระแสไฟฟ้าเป็นระบบแจ้งภัยเฉพาะแห่ง มีประโยชน์มากที่สุด
เมื่อมีอันตรายเกิดขึ้นในที่นั้น ๆ แต่ควรจะให้ต่อไปยังประตูหน้าต่าง เพื่อป้องกันทั้งหมด ระบบ
แจ้งภัยชนิด "ADT" จะช่วยแจ้งภัยให้เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญภายนอก เข้าไปช่วยเหลือและให้เจ้า-
หน้าที่ผู้รักษาภุมหายมีส่วนช่วย จะช่วยให้ปลอดภัยที่สุด นอกจากนี้ยังติดตั้งระบบแจ้งภัยแบบ
อัตโนมัติ ระบบแจ้งไฟไหม้ โดยให้สายต่อไปยังสถานีดับเพลิงโดยตรง หรือติดตั้งเครื่องจับควัน
ไฟไหม้ (SMOKING DETECTOR)

ในอาคารสมัยใหม่จะมี เครื่องสังเกตผู้ชมโดยไม่ให้รู้ตัวอยู่ด้วย เครื่องมือชนิดนี้คือ
โทรทัศน์วงจรปิด โดยติดกล้องถ่ายไว้ตามจุดสำคัญ ๆ อีกวิธีหนึ่ง คือ การใช้กระจกโค้งตามมุม
ต่าง ๆ เป็นต้น

5.4 การใช้วัสดุตกแต่ง

หิน

วัสดุที่ใช้กับอาคารประเภทสาธารณะ จะต้องมีคุณสมบัติที่สะอาด และคงทน ทนทานและราคาไม่แพงนัก จะต้องเป็นวัสดุที่ดูแลรักษาทำความสะอาดง่ายด้วย เพื่อประหยัดค่าดูแลรักษา วัสดุที่เลือกใช้ ได้แก่

1. วัสดุประเภทหิน

เหตุผลสำคัญ ที่เลือกใช้หิน เนื่องจากหินมีคุณสมบัติที่ให้ความมั่นคงามเป็นที่ประทับใจ มีค่า และดูหรูหรา ตลอดจนทนทานต่อการสัมผัส เพราะโครงการเป็นพื้นที่ที่คนพลุกพล่าน นอกจากนั้นยังสามารถทำความสะอาดได้ง่าย

หินอ่อน สามารถทนความสกปรกได้ดี ทนต่อการเคี้ยวขูดขีดได้ หินอ่อนให้ลักษณะมีค่ามากกว่า หินประเภทอื่น ๆ มีสีให้เลือกหลายสี เช่น ชมพู เทา ขาว ฟ้า เขียว

หินแกรนิต เป็นหินที่แข็งที่สุด เนื้อแน่น ทนทาน เมื่อขัดให้มันเงาจะมีลักษณะคล้ายหินอ่อน บำรุงรักษา ทำความสะอาดได้ง่าย

หินชนงน มีสีต่าง ๆ ให้เลือก ได้แก่ สีดำ สีฟ้า สีเทา สีน้ำตาล มีราคาแพงอยู่บ้าง แต่ประหยัดค่าบำรุงรักษาได้ดี

2. วัสดุประเภทดินเผา

เช่น อิฐ กระเบื้อง และ TERRA COTTA สามารถใช้กรุพื้น ผนัง ราคาถูกกว่า หิน ทนทานดินฟ้าอากาศ ทนการสีกร่อน บำรุงรักษาง่าย ตลอดจนมีสีและลายให้เลือกได้กว้างขวางกว่า

อิฐ สามารถนำมาใช้ได้โดยสีธรรมชาติของมัน ซึ่งใช้ได้ทั้งภายนอก ภายในอาคาร สีธรรมชาติของอิฐมี สีแดง แสด เหลือง เทา หรือขาว ราคาถูกกว่าหิน ถ้าหากใช้อย่างถูกวิธี ก็จะได้ความคงทนและง่ายต่อการบำรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระเบื้อง กระเบื้องดินเผา ใช้เป็นวัสดุกรุต่าง ๆ มีสี พื้นผิว และลายให้เลือก มีราคาถูก

3. วัสดุผสมเหลว

ไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่ใช้เชื่อมอิฐ หรือฉาบหน้า ผนัง พื้น ย่อมเป็นวัสดุที่ใช้กันมาก และจำเป็นที่ใช้กับอาคาร เนื่องจากวัสดุกรุผนังและพื้น ต้องการวัสดุผสมเหลวเหล่านี้ นอกจากนั้นยังแบ่งออกเป็น

PLASTER AND STUCCO ปูนฉาบ เป็นวัสดุที่ทนและประหยัดมากที่สุดและยากแก่การดูแลรักษา งานฉาบต้องใช้เวลาทำให้ส่วนอื่น ๆ ของอาคารสกปรก ทั้งยังไม่อ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย ดังนั้น PLASTER AND STUCCO จึงไม่ควรใช้กับผนังกันโดยทั่วไป แต่เหมาะกับผนังซึ่งอยู่โดยรอบอาคาร ซึ่งเป็นผนังชั้นนอก ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงอีกต่อไป ทั้งยังเหมาะสมกับการตกแต่งผนังภายนอกที่จะให้ผิวเรียบราบ เหมาะกับการติดป้ายชื่อร้าน และเครื่องหมายอื่น ๆ แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือ จะต้องทาสีบ่อย ๆ และเมื่อสีทาบนผนังชั้นฉาบอาจเกิดรอยร้าวหรือสีที่ทาลอกออก ทำให้ไม่มาดู

คอนกรีตเปลือย ปัจจุบันอาคารต่าง ๆ มักนิยมตกแต่งผนังในลักษณะคอนกรีตเปลือยฉาบด้วยสีปูน ดังนั้น คอนกรีตในอดีตซึ่งใช้เป็นเพียงวัสดุ ปัจจุบันก็มีบทบาทมากในการตกแต่ง ซึ่งให้ความรู้สึกที่แข็งแรง ทึบ มีพื้นผิวหยาบเป็นธรรมชาติ และแสดงความจริงใจออกมาแต่ข้อเสียของคอนกรีตเปลือย คือ ดูแลรักษาลำบาก ไม่สามารถได้รับการสัมผัสบ่อย ๆ อาจทำสีฉาบสกปรก และต้องหาสีใหม่เสมอ ทั้งยังให้ความรู้สึกที่เป็นอันตราย ไม่สามารถเข้าใกล้ได้ ดังนั้น คอนกรีตเปลือยจึงมักใช้เฉพาะภายนอกอาคารเป็นส่วนใหญ่

หินขัด การทำพื้นหินขัด ได้แก่ การนำเอาเม็ดหินอ่อนผสมหินปูน แล้วขัดด้วยเครื่องให้เรียบ ซึ่งใช้กันมากและได้ผลดีตามห้างสรรพสินค้า และเพื่อป้องกันการแตกร้าวในพื้นที่กว้างเนื่องจากการยืดหดตัว จะต้องแบ่งพื้นที่ออกเป็นตาราง และฝังเส้นทองเหลืองไว้ อาจใช้เส้นอลูมิเนียมหรือพลาสติกได้ สามารถที่จะแบ่งสลับกัน โดยผสมสีลงในปูนขาวให้ความสว่างาม ทนทาน ให้ความสะดวกง่าย ทั้งยังสามารถใช้กับผนังและเสาได้อีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ไม้

ไม้เป็นวัสดุที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งขาดเสียไม่ได้ในการออกแบบ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุกรุผนัง พื้น ตลอดจนเครื่องเรือน และอุปกรณ์โดยทั่วไป โดยใช้ผลิตภัณฑ์ เช่น ไม้จริง ไม้อัด แผ่นป้องกันความร้อน ป้องกันเสียงสะท้อน เป็นต้น ประโยชน์สำคัญที่ได้จากการใช้วัสดุประเภทไม้ คือ มีความอ่อนตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี สามารถก่อสร้างได้เร็ว ราคาถูก สามารถรื้อถอนและนำมาประกอบใหม่ได้ง่าย ซึ่งหาวัสดุที่มีคุณลักษณะเหมือนไม้ได้ยากมาก ทั้งยังทำความสะดวกง่าย ราคาถูก ให้ความงดงาม และความรู้สึกที่อ่อนนุ่ม ตามธรรมชาติอีกด้วย ไม้ยังแบ่งออกเป็นประเภทดังนี้

ไม้ธรรมชาติ ไม้ธรรมชาติสามารถแปรรูปให้เข้ากับงานได้ง่าย มีความน่าสนใจ ความงดงามและมีลายในตัวของมันเอง สามารถนำมากรุผนังภายในอาคาร หรือมาใช้ในการทำโครงผนัง และเครื่องเรือนต่าง ๆ ได้

ไม้อัด ไม้อัดที่จำหน่ายในท้องตลาดแบ่งออกเป็นหลายชนิดด้วยกัน เช่น ไม้อัดยาง ไม้อัดสัก ตลอดจนขนาดความหนาที่แตกต่างกันออกไป เช่น 4 มม. 8 มม. เป็นต้น

ไม้อัดมีคุณลักษณะพิเศษ คือ โครงสร้างแข็งแรง สามารถนำมาย้อมสีเคลือบ แชลแลคเกอร์ หรือพ่นสีให้มีสภาพคงทนถาวรได้ ไม้อัดจึงนับว่าเป็นประโยชน์มาก ไม่ว่าจะกรุผนัง หรือทำเครื่องเรือนก็ตาม

ได้แก่ วัสดุซึ่งอันประสานกันจากเศษไม้ หรือเยื่อไม้ ลักษณะเป็นแผ่นมีขนาดต่าง ๆ น้ำหนักเบา ราคาถูก สามารถนำมาใช้กับผนังภายในอาคารได้ผลดีเมื่อเคลือบสีแล้วมีความคงทน และทำความสะดวกได้ง่ายเช่นกัน

5. วัสดุกรุผนัง

วัสดุเหล่านี้ ได้แก่ กระจกฝ้าผนัง แผ่นวีเนีย ไม้อัด โฟมฉนวน เป็นต้น วัสดุเหล่านี้สามารถนำมาตกแต่งบางส่วนของผนัง เพื่อดึงดูดความสนใจ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ วัสดุเหล่านี้ดูแลรักษาความสะอาดลำบาก แต่ปัจจุบันใช้วัสดุกรุผนังชนิดที่ทำจากพลาสติก จึงตัดปัญหานี้ออกไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. โลหะ

ปัจจุบันโลหะเป็นเทคโนโลยีในความก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่ใช้ในโครงสร้าง หรือใช้ในอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ก็ตาม โลหะพื้นฐานที่ใช้กันมาก ก็ได้แก่ เหล็กกล้า เหล็กปลอดสนิม อลูมิเนียม แมงกานีส โลหะผสมของอลูมิเนียม ตลอดจนวัสดุประเภทบรอนซ์ ซึ่งสามารถขึ้นรูปได้เป็นแผ่น หรือหล่อเป็นรูปร่างลักษณะต่าง ๆ โลหะที่จะกล่าวในที่นี้ มีดังนี้คือ

เหล็กกล้า โดยมากเหล็กกล้าใช้ในโครงสร้างของตึกโดยทั่วไป นำมาใช้กับกรอบกระจกหน้าต่าง แต่ส่วนใหญ่เหล็กกล้ามักซ่อนตัวอยู่ในโครงสร้างทั่วไป เช่น ในเสา คาน ตลอดจนพื้นคอนกรีต เป็นต้น

เหล็กปลอดสนิม โลหะผสมชนิดเดียวที่สามารถทนต่อสภาพอากาศทุกชนิดได้ก็คือ เหล็กปลอดสนิม ทำให้ความสะดวกสบาย ให้ความสง่างาม ใช้กรุผนังและเสา ตลอดจนใช้ประดิษฐ์ตัวอักษร บ้ายชื่อร้านได้ด้วย ซึ่งเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน

อลูมิเนียม โลหะชนิดนี้ให้ความสง่างาม และนำมาใช้กับหน้าร้านเป็นเวลานานแล้ว เช่น กรอบกระจกชนิดต่าง ๆ สามารถนำมาประกอบเป็นเครื่องเรือนได้ด้วย การใช้ตกแต่งหน้าร้าน กรุภายในร้าน เช่น เติ้นฝ้าเพดาน เป็นต้น บรอนซ์ใช้เป็นธรรมชาติ มีคุณค่าแต่ราคาแพง และต้องดูแลรักษาบ่อย ๆ จึงไม่นิยมใช้กับอลูมิเนียม แต่อาจใช้เพื่อแสดงความหรูหราฟุ่มเฟือยได้

7. วัสดุอื่น ๆ ได้แก่

กระจก มีบทบาทสำคัญในการตกแต่งห้างสรรพสินค้าเป็นอย่างมาก เช่น ใช้เป็นกระจกหน้าร้าน ใช้กับตู้โชว์กระจก ตลอดจนใช้วัสดุอื่น ๆ เพื่อผลิตผนังโปร่งแสง กระจกเงาก็มีบทบาทสำคัญไม่น้อย เช่น ใช้กรุเสา เพื่อให้โปร่งโล่งราวกับไม่มีเสา ใช้ตรวจสอบพฤติกรรม ของลูกค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

ผ้า วัสดุประเภทผ้ามีลาย สี และแบบให้เลือกมากมาย ใช้ทำผ้าม่าน กรุและบุเครื่องเรือน เป็นวัสดุที่มีความสำคัญในการตกแต่งอีกชนิดหนึ่งมักอยู่ในรูปของการตกแต่งชั่วคราว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีวัสดุเคลือบและการย้อมไม้ สีทาเป็นวัสดุที่คงทนน้อยที่สุด การทาสีในจุดที่แอ-
 วกมักมีการสัมผัสบ่อย ทำให้ต้องการทาสีใหม่บ่อย ๆ ดังนั้น บริเวณเหล่านี้ควรกรุวัสดุชนิดอื่น
 ที่มีความคงทนต่อความสกปรกแทน เช่น ไม้ หิน โลหะ หรือพลาสติก วัสดุเคลือบ เช่น แลค-
 เกอร์สามารถให้ความคงทนมากกว่าสีทา สามารถลดค่าดูแลรักษาได้ด้วย

ข้อเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของวัสดุที่ใช้

วัสดุที่ใช้ตกแต่งภายในอาคารโดยเฉพาะในเขตที่อยู่ในภูมิอากาศที่ร้อน ควรเป็น
 วัสดุที่สามารถป้องกันความชื้นได้ กันแมลง ปลวก และเชื้อราที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะวัสดุที่ใช้
 ภายนอกห้องสมุด เพราะจะใช้เป็นเวลานาน และควรมีคุณภาพที่ดีด้วย ต้องคำนึงถึงการป้อง-
 กันความร้อน แสงจากธรรมชาติ แสงสะท้อนจากวัสดุและเงา สี รูปฟอร์ม ผิวหน้า ลวดลาย
 ในเขตเมืองร้อน วัสดุที่ใช้จะมีราคาไม่แพงนัก ส่วนมากจะนำวัสดุพื้นเมืองท้องถิ่นมาใช้ โดย-
 เฉพาะไม้นิยมใช้กันมาก อย่างไรก็ตามก็มีนิกกอกแบบได้พยายามนำวัสดุแปลก ๆ และใหม่ ๆ มา
 ใช้ในเขตเมืองร้อนได้ผลบ้าง เช่น พลาสติก วัสดุทางวิทยาศาสตร์อย่างอื่น ดังนั้น ก่อนทำ
 การออกแบบ จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของวัสดุแต่ละชนิดเสียก่อน

วัสดุ	ข้อดี	ข้อเสีย
ไม้	เป็นวัสดุที่ทำงานในเขตร้อน แข็งแรง สวยงาม เก็บความร้อนได้น้อย ลวดลาย สวยงามเหมาะที่จะใช้ตกแต่งทำเฟอร์- นิเจอร์ ราคาไม่แพงนัก	จะเสื่อมคุณภาพได้โดยน้ำ ความร้อน อากาศ แสง การทาสีไม่แห้งเร็ว เพราะเชื้อรา ปลวก มอด แมลงกัด ไช ต้องหาวิธีป้องกัน
อิฐ	มีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ นำ ความร้อนต่ำ ทนต่อการเผาไหม้	กรรมวิธีเผาไม่ดีพอ เนื้อไม่แน่น ทำให้ น้ำซึมเข้าไป รวมทั้งแมลงต่าง ๆ
หิน	สามารถนำมาใช้ได้กับสภาพในเขต- ร้อน แข็งแรงทนน้ำ เหมาะกับการ ตกแต่ง ทำกำแพงกันดินจัดสวน	ค่าขนส่งแพงและแตกร้าวได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุ	ข้อดี	ข้อเสีย
<u>ยิปซัม</u>	สามารถคงคุณภาพที่ดีได้ในระยะเวลา เวลานานแม้ในที่ที่มีอากาศร้อนจัด กันความร้อนได้ดี	เปราะ หักแตกง่าย
<u>อลูมิเนียมและ</u>	แข็งแรงทนทานต่ออากาศร้อน ไม่	ราคาแพง
<u>โลหะผสม</u>	เป็นสนิม มีความสามารถในการสะท้อนสูง	
<u>อลูมิเนียม</u>	น้ำหนักเบา สะดวกในการขนส่ง ไม่ ต้องระวังในการแตกหัก ผลิตให้มีขนาด เล็กและบางมากได้	
<u>กระจก</u>	กันน้ำ, ฝุ่น, ฝน ปลอดภัยจากเชื้อรา เหมาะสำหรับใช้ในที่ที่ต้องการแสง ธรรมชาติ ถ้าเป็นกระจก 2 ชั้น จะ กระจายแสงได้ดีและช่วยกรองความ ร้อน ส่วนกระจกบานเกล็ดช่วยให้ภายใน ห้องรับลมได้โดยป้องกันฝน ถ้าฉาบ ผิวในด้วยแผ่นฟิล์มซุบสารเคมีอลูมิเนียม จะสะท้อนความร้อนออกไปได้ดี โดยที่ ยังได้รับแสงเข้าสู่ภายในห้อง	แตกง่าย โดยเฉพาะที่ทำเป็นแผ่น ใหญ่ ๆ ไม่เหมาะกับสภาพที่มีลม พายุแรง เป็นตัวนำความร้อนที่ดี
<u>ไฟเบอร์กลาส</u>	คงทนถาวรไม่ผุพังได้ง่าย ทนต่อการ เผาไหม้ ใช้ทำแผงกันห้องที่แข็งแรง มีโครงสร้างเสร็จในตัว โดยไม่ต้องมี กรอบคร่า	ราคาแพง
<u>สีทา</u>	ให้ความสวยงามยิ่งขึ้น มีหลายสี ให้เลือก ช่วยสะท้อนแสง โดย เฉพาะสีอ่อน ทำให้เกิดความสว่าง ภายในห้องมากขึ้น	ซีดเก่าเร็ว เมื่อถูกความร้อนแตกร้าว ง่ายด้วยความเปียกชื้น และความแห้ง- แล้งของอากาศ สีขาวจะเก่าเร็ว ต้องทาห้บ่อย ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุแต่ประสงค์อื่น และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุ	ข้อดี	ข้อเสีย
<u>กระเบื้องยาง</u>	มีความนุ่ม สามารถเก็บเสียงได้พอสมควร สะอาดเรียบมีความคงทนกันความร้อน ผิวไม่ลื่น แลดูใหม่เสมอ ราคาไม่แพงนัก และมีหลายสี	ร้อนหลุดได้ในที่ที่มีความชื้น เกิดรอยขีดข่วนได้ง่าย ต้องทำความสะอาดอยู่เสมอ
<u>ไม้อัด</u>	มีอายุทนกว่าไม้ธรรมชาติ ทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ไม้ยืด-หด เมื่อใช้ในร่ม คัดแปลงโค้งงอได้เป็นรูปต่าง ๆ ทนต่อสารเคมี เช่น กรด แก๊ส ค้างน้ำหนักเบา ดอกตะปูไม่แตก เหนียว และมีลวดลายต่าง ๆ ที่สวยงามอีกด้วย	ถ้าอยู่ในที่ชื้นและแห้งแล้งในกลางแจ้ง จะโค้งงอและแตกแยก กูตลีและสิ่งขัดมันทำให้เหลือง
<u>กระดานขานอ้อย (เชิโหลเท็กซ์)</u>	เก็บเสียงและความร้อนได้ดี น้ำหนักเบา มีขนาดแผ่นที่เท่ากัน ใช้ทำผนังได้	ติดไฟง่าย ถูกน้ำยุ่ยง่าย
<u>เซฟวิงบอร์ด</u>	มีความคงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ไม้ยืดหด ดอกตะปูไม่แตกมีลายไม้งดงามพอควร ตกแต่งงานประเภทเดียวกับไม้อัด	ไม่ทนค่อน้ำ ทำให้ยุ่ยได้ มีความเปราะ பலวกชอบกิน กูตลีและสิ่งขัดมันน้ำยาต่าง ๆ
<u>อะคูสติค</u>	เก็บเสียงได้ดี มีเนื้อนุ่ม ป้องกันความร้อน น้ำหนักเบา บุผนังทาสีได้ มีความคงทนไม่บิดงอ ดอกตะปูไม่แตก เลือยได้ตามต้องการ ติดตั้งง่าย	มองเห็นรอยต่อ ถูกน้ำยุ่ย กูตลี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุ	ข้อดี	ข้อเสีย
<u>พรม</u>	ช่วยเก็บเสียงได้ดี แก้เสียงสะท้อน ให้นุ่มนวล มีความอ่อนนุ่ม น่าสัมผัส ไม่ลื่น ส่งเสริมคุณค่าของสถานที่ให้ดู สง่างาม ใช้เน้นจุดสำคัญ เหมาะสำ- หรับทำพื้นที่ทำงาน ห้องนอน มีสี แบบ ลวดลาย ให้เลือกมากมาย	ราคาแพง ทำความสะอาดยาก สกปรกง่าย ติดไฟง่าย

ผนัง

ผนังหนัก (WALLS) หมายถึง ผนังอาคาร ซึ่งเป็นส่วนของสถาปัตยกรรม มีน้ำหนักมาก จำเป็นต้องมีคานรับ ผนังหนักทำหน้าที่เป็นกรอบของอาคาร เน้นแสดงรูปฟอร์มของอาคารภายนอก ความสำคัญในการใช้ผนัง ภายในส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับผนังเบา (PARTITIONS) ดังจะได้กล่าว

ผนังเบา (PARTITIONS) เป็นผนังภายในโครงสร้างเบา ไม่จำเป็นต้องมีคานมารับ ใช้กันแบ่งส่วนต่าง ๆ ของห้องทำงาน ตามความต้องการของเนื้อที่ใช้สอย ส่วนใหญ่เป็นงานตกแต่งภายใน ซึ่งช่างไม้เป็นผู้ทำ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

ผนังเบาโครงสร้างไม้ (PERMANENT PARTITION WOOD FRAMING) และ ผนังเบาโครงสร้างโลหะเปลม (PERMANENT PARTITION LIGHTWEIGHT METAL FRAMING) ซึ่งบุด้วยไม้อัด, ยิปซัมบอร์ด หรือพลาสติกแผ่น ซึ่งลักษณะการใช้งานแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของงาน ข้อดีและข้อเสียของโครงสร้างดังกล่าว มีดังนี้

<u>ผนังเบาโครงสร้างไม้</u>	<u>ผนังเบาโครงสร้างโลหะเปลม</u>
1. น้ำหนักเบา	1. น้ำหนักเบา
2. ติดตั้งยาก	2. ติดตั้งง่าย รวดเร็ว
3. เหมาะสมกับงานขนาดเล็ก	3. เหมาะสมกับงานขนาดใหญ่

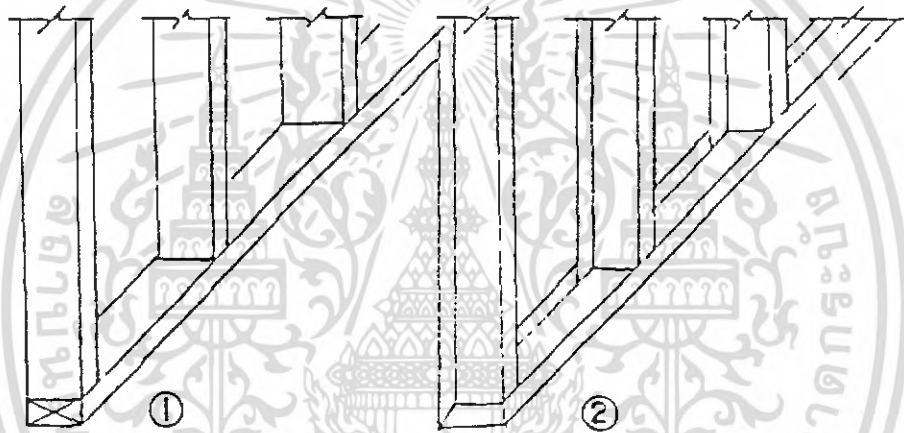
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผนังเบาโครงสร้างไม้

4. มีความอ่อนตัวในการเปลี่ยนแปลงน้อย
5. เดินสายหรือท่อภายในโครงสร้างลำบาก
6. ไม้ป้องกันไฟ

ผนังเบาโครงสร้างโลหะเพลม

4. มีความอ่อนตัวในการเปลี่ยนแปลงมาก
5. สามารถเดินสาย หรือเดินท่อภายในโครงสร้างได้ดีกว่า เพราะมีรูตลอดทุกเพลม
6. ใช้กับอาคารที่ติดตั้งระบบป้องกันไฟ

รูปแสดง ลักษณะโครงสร้างทั้งสองแบบ

1. แบบโครงสร้างไม้ (WOOD STUDS)
2. แบบโครงสร้างโลหะเพลม (STEEL STUDS)

เพดาน (GRID CEILINGS)

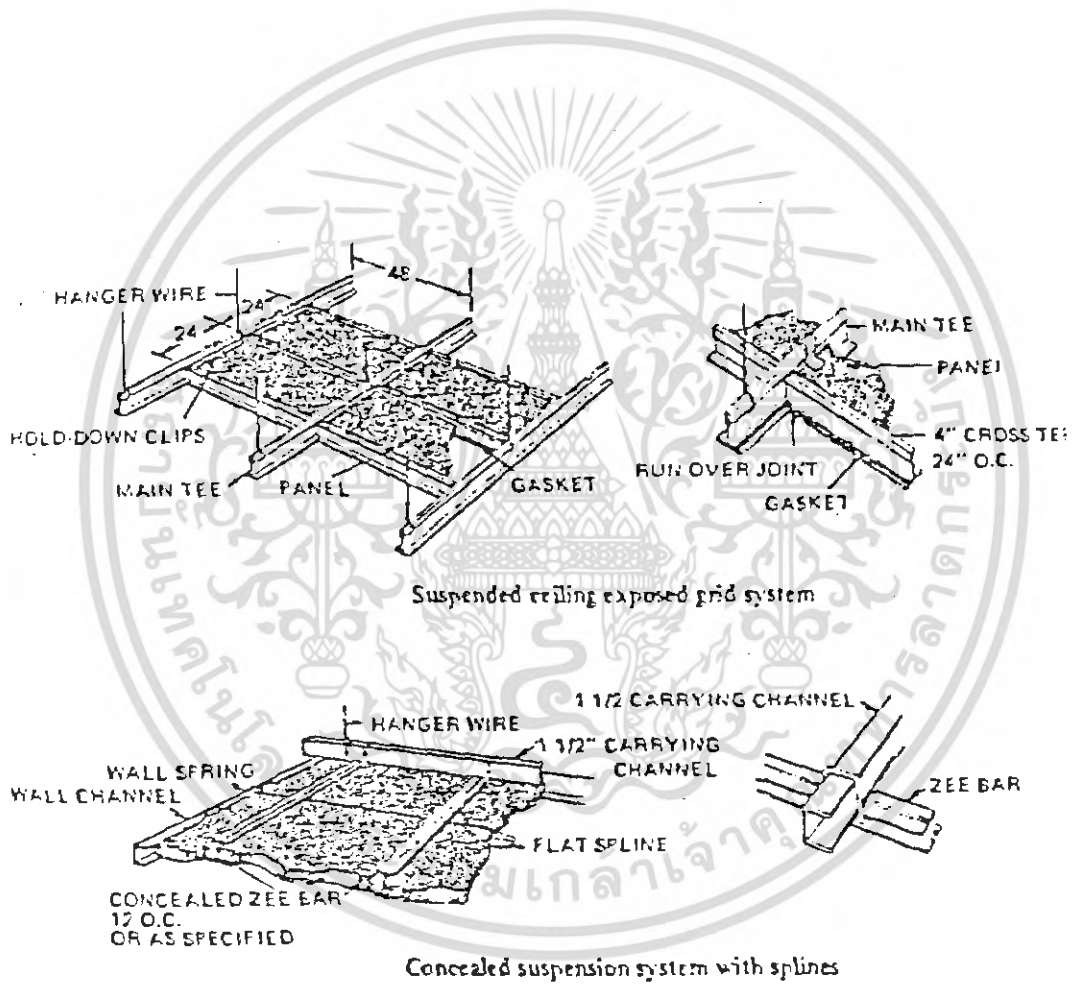
ปัจจุบันตามสถานที่ที่ได้มาตรฐาน ได้รับการออกแบบติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีระบบกลไกที่ทันสมัย อาทิเช่น ระบบป้องกันไฟ ระบบป้องกันเสียงสะท้อน และระบบปรับอากาศ เพดานแขวนกรุลูมิเนียม ACUSTIC (SUPENDED ACUSTICAL GRID CEILING)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีความสำคัญมากในงานดังกล่าว ระบบการติดตั้ง ระบบกริด (GRID SYSTEM)

ประกอบขึ้นด้วย

1. MAIN TEES เป็นอลูมิเนียม รูปตัวที แขนงกับพื้นอาคารด้วยเส้นลวด
2. CROSS TEES เป็นตัวเสริมระหว่างแผ่นฝ้าเพดาน
3. WALL ANGLES ใช้สำหรับเป็นตัวประกอบเข้ามุมผนัง

CONCEALED SUSPENSION SYSTEMS WITH SPLINES

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ การติดตั้งเพดานที่มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้นไปอีก ยังใช้
FLAY SPLIN (มีลักษณะเป็นไม้ หรือ โลหะอลูมิเนียมบาง ๆ เป็นตัวเชื่อมต่อของแผ่นฝ้าเพดาน
โดยซ่อนไว้ระหว่างรอยต่อฝ้าเพดาน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 การวิเคราะห์สู่การออกแบบ

- 6.1 วิเคราะห์ที่ตั้งอาคารและสภาพแวดล้อม
- 6.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ
- 6.3 วิเคราะห์พื้นที่โครงการ
- 6.4 แนวทางการออกแบบ
- 6.5 สรุปผลการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1 วิเคราะห์ที่ตั้งและสภาพแวดล้อม

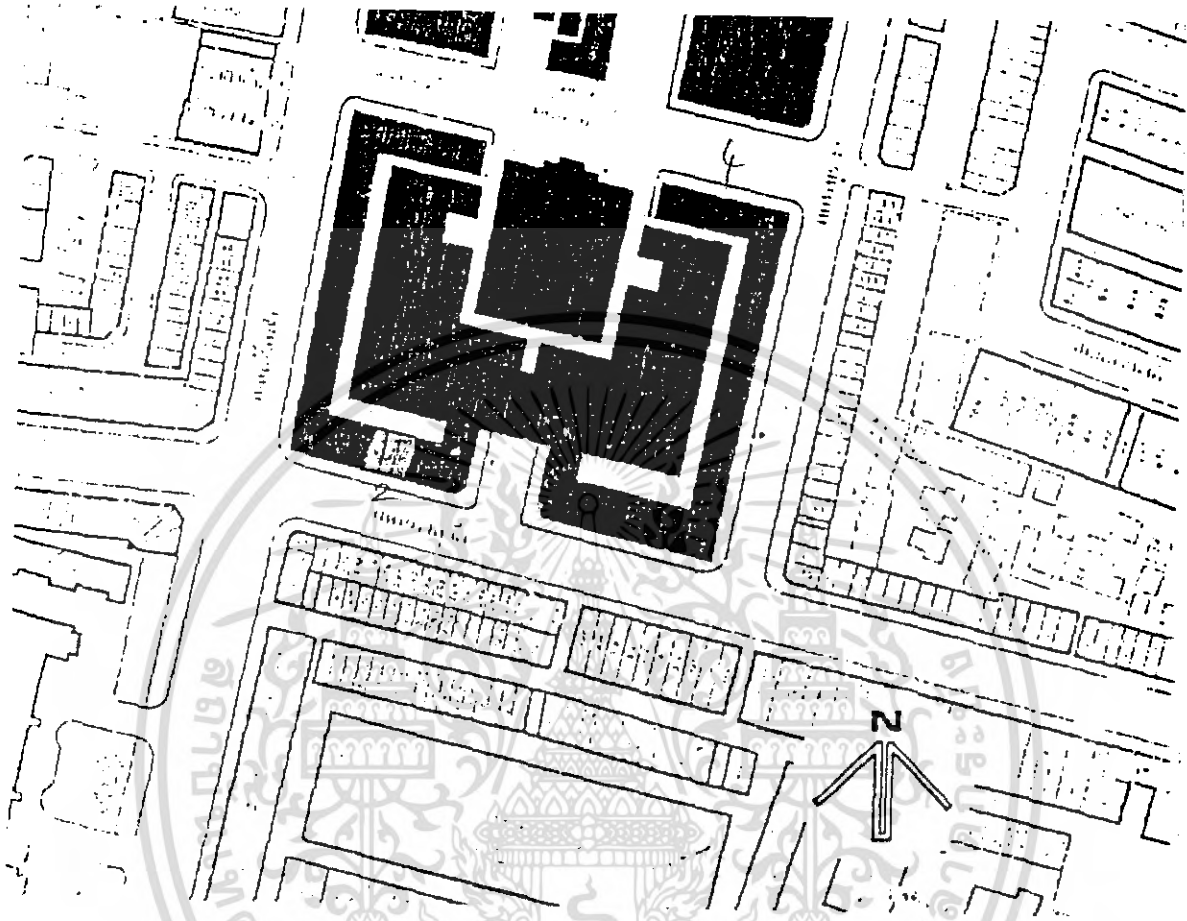
ที่ตั้ง โครงการ ดีโอล์ด สยาม พลาซ่า ตั้งอยู่ในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ ย่านตลาด
มิ่งเมืองเก่า มีเนื้อที่ 12 ไร่ มีอาณาบริเวณ ดังนี้

ทิศเหนือ	จรดถนนเจริญกรุง
ทิศใต้	จรดถนนพหลุรัค
ทิศตะวันออก	จรดถนนบูรพา
ทิศตะวันตก	จรดถนนตรีเพชร

การเข้าสู่บริเวณโครงการ สามารถเข้าได้หลายทาง เนื่องจากเป็นย่านการค้าที่สำคัญ
โดยสามารถมาทางรถยนต์ หรือรถประจำทาง จากถนนหลายสายที่ย่านรอบ ๆ โครงการ ได้แก่
มาจากทางเยาวราช ตรงมาเข้าถนนพหลุรัค หรือจากเสาชิงช้า โดยทางถนนตรีเพชร หรือมา
ทางถนนเจริญกรุง เป็นต้น

การเข้าสู่ตัวโครงการ สามารถกระทำได้ง่าย เนื่องจากทางเข้าโครงการจะเปิดตลอด
ถนนทั้ง 3 สาย คือ ถนนพหลุรัค บูรพา และตรีเพชร ซึ่งสามารถเดินเข้าได้เลย นอกจากนี้
ถ้ามาโดยรถยนต์หรือรถทัวร์ ก็ยังสามารถเข้าทางถนนตรีเพชร (บริเวณข้าง ๆ โรงภาพยนตร์
เฉลิมกรุง) เพื่อเข้าโดยตรงสู่ลานจอดรถและอาคารจอดรถได้เลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพดีมาก ไม่ต้องปรับปรุง

สภาพดีพอสมควร

สภาพพอใช้ได้ แต่ต้องปรับปรุง

สภาพทรุดโทรมมาก ส่อมควรรื้อทิ้ง

6.3 การวิเคราะห์พื้นที่โครงการ

การวิเคราะห์พื้นที่นี้จะวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่อยู่ในขอบเขตวิทยานิพนธ์เท่านั้น

พื้นที่ส่วน	อำนวยการ *ก.	=	330.75	ตารางเมตร
พื้นที่ส่วน	EXPORT SHOWROOM & V.I.P. ROOM	=	165.375	"
พื้นที่ส่วน	STOCK	=	275.625	"
พื้นที่ส่วน	โรงเรียนสอนการฝีมือ	=	117.25	"
พื้นที่ส่วน	แสดงงานโบราณ *ข.	=	1212.75	"
พื้นที่ส่วน	จำหน่ายสินค้า *ก.	=	2535.75	"
รวมพื้นที่อยู่ในขอบเขตวิทยานิพนธ์ทั้งหมด			4630.5	ตารางเมตร

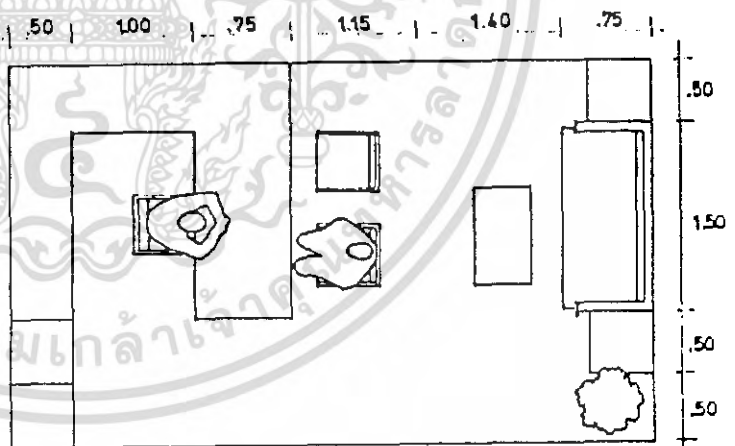
หมายเหตุ การหาพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ หาโดยเทียบอัตราส่วนกับการแบ่งพื้นที่ของโครงการ
เปรียบเทียบกับ STANDARD DATA

การวิเคราะห์พื้นที่ที่ใช้สอยทั่วไป

ก. ส่วนอำนวยการ

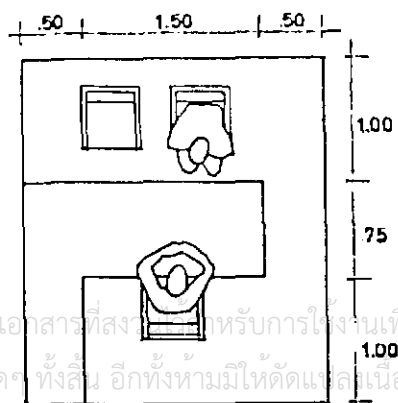
1. ผู้อำนวยการ

พื้นที่ 16.50 ม²/หน่วย

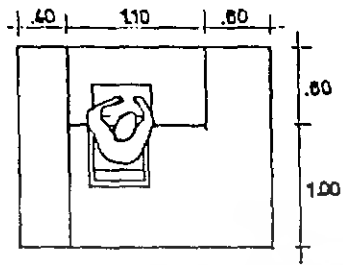

2. ฝ่ายธุรการ

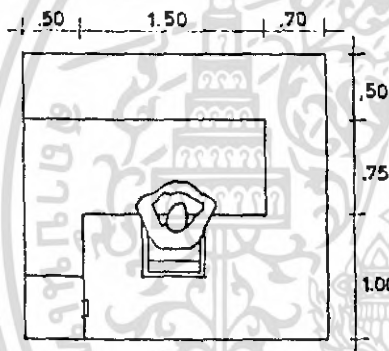
พื้นที่ 6.90 ม²/หน่วย

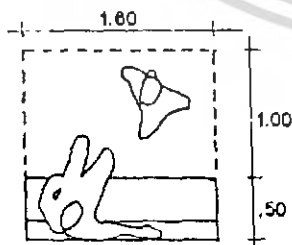
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปะลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. พนักงานพิมพ์ดีด
พื้นที่ 3.36 ม²/หน่วย

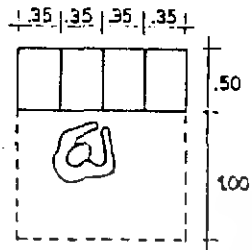

4. เจ้าหน้าที่ทั่วไป
พื้นที่ 5.85 ม²/คน

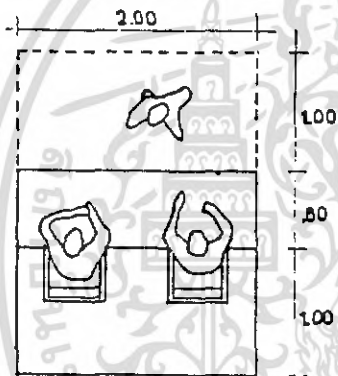

5. ส่วนพักคอย
พื้นที่ 1.20 ม²/คน

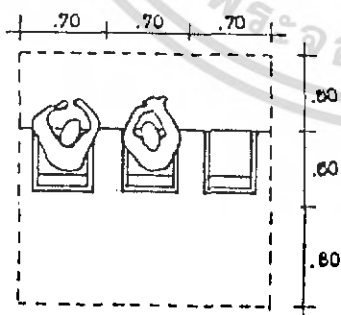
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ล็อคเกอร์เก็บของ
พื้นที่ 0.52 ม²/ตู้

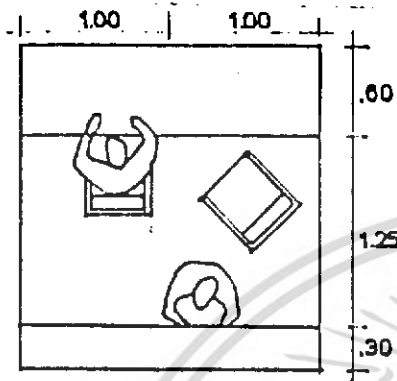
7. ติดต่อ-สอบถาม, ลงเวลา
พื้นที่ 5.20 ม²/คน

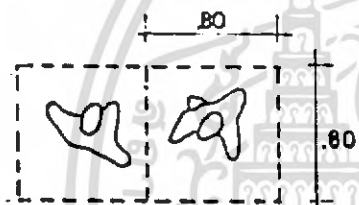
8. ส่วนประชุม
พื้นที่ 1.40 ม²/หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

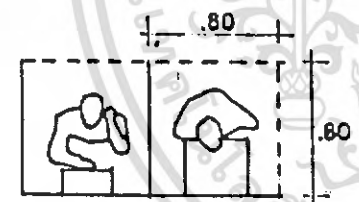
- ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

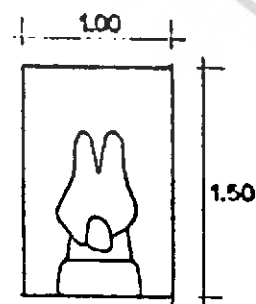
12. ประชาสัมพันธ์, ฝากของ
พื้นที่ 2.15 ม²/คน

13. ทางสัญจรในโรงพักคอย
พื้นที่ 0.64 ม²/คน

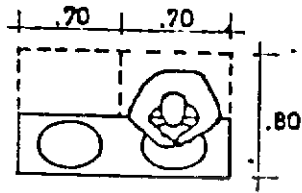

14. ตู้โทรศัพท์, ที่กินน้ำ
พื้นที่ 0.64 ม²/หน่วย

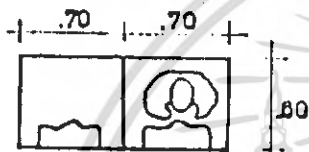

15. ห้องสุขา
พื้นที่ 1.50 ม²/หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

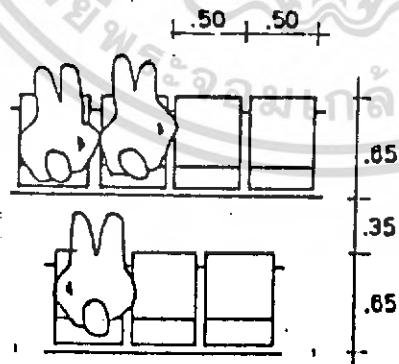

16. อ่างล้างมือ
พื้นที่ 0.56 ม²/หน่วย

17. ที่บัสสาวะชาย
พื้นที่ 0.42 ม²/หน่วย

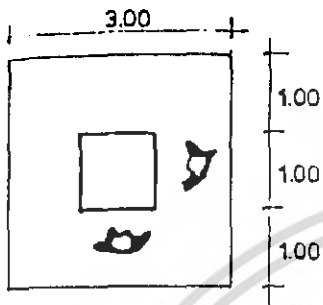
18. ที่นั่งชมภาพยนตร์-บรรยาย
พื้นที่ 0.50 ม²/ที่นั่ง

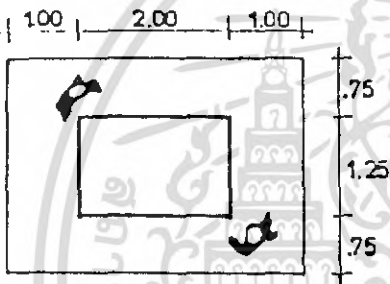
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์เนื้อที่จัดแสดง

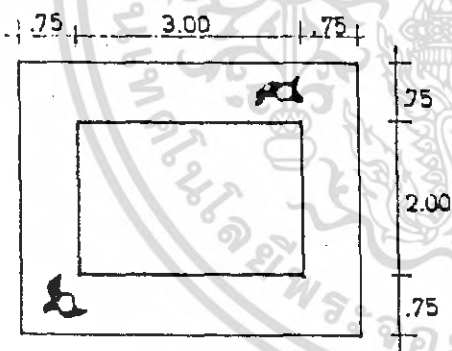
1. ตั้งบนพื้นหรือแทนแสดง

1.1 ขนาดเล็ก 9.00 ม²/หน่วย

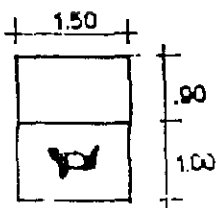

1.2 ขนาดกลาง 11.00 ม²/หน่วย

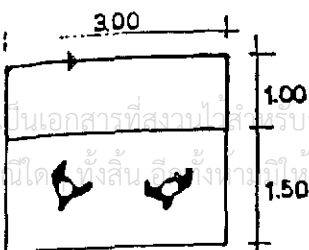

1.3 ขนาดใหญ่ 15.75 ม²/หน่วย

2. ตู้แสดงวัตถุ

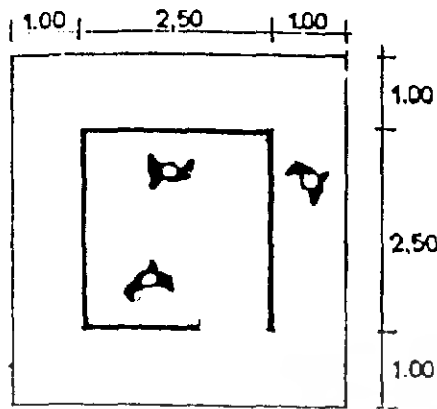

2.1 ขนาดเล็ก 2.85 ม²/หน่วย

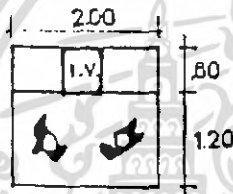
2.2 ขนาดใหญ่ 7.50 ม²/หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม ห้ามนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใด และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

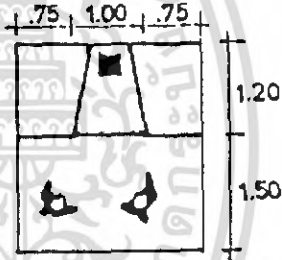

3.4 บอร์ดแสดงเดินชมภายใน 20.25 ม²/หน่วย

4. โสตทัศนศึกษา-ครูภัณฑ์

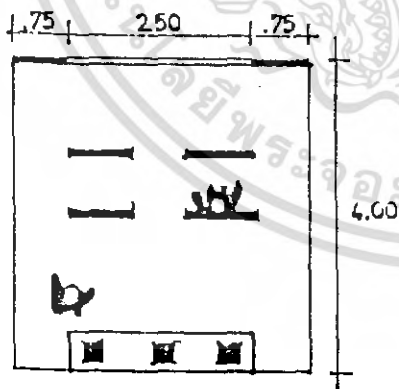

4.1 T.V. & V.D.O. 3.60 ม²/หน่วย

4.2 SLIDE PROJECTION

6.75 ม²/หน่วย

4.3 ส่วนฉายสไลด์ 16.00 ม²/หน่วย

รวมพื้นที่วิเคราะห์	พื้นที่จริง	พื้นที่ต่าง	%
989.5	1,000	-16.5	1.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

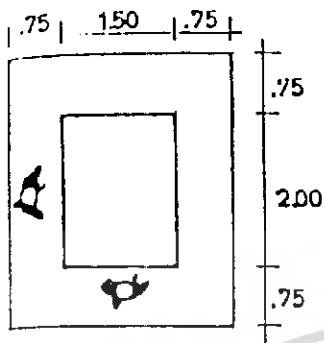
ข. ส่วนแสดงงาน

หัวเรื่อง	กรรมวิธีแสดง	อุปกรณ์	พื้นที่(ต.ร.ม.)	หมายเหตุ
หุ่นไทย	- แสดงหุ่นในตู้โชว์	- ตู้โชว์	18.4	
หนังใหญ่	ใช้จำลองการแสดงจริงให้ชม	- ฉาก - ที่นั่ง	36.75	
หัวโขน	- แสดงหุ่นจริง - ให้ดูภาพในเครื่องดูสไลด์ - ภาพถ่ายประกอบเรื่องราว	- STAN - เคาน์เตอร์ดูสไลด์	73.5	
หนังตะลุง	- แขนงหุ่นจริงให้ชมเป็นตัว ๆ - ใช้ดูเป็นเรื่องราวโดยทาง V.D.O.	- V.D.O.	10.5	
หุ่นกระบอก	- แสดงหุ่นจริงในตู้โชว์โดยจัดวางเป็นเรื่องราว	- ตู้โชว์	10.5	
ดนตรีไทย	- จัดแสดงของจริง โดยจัดวางเป็นวงพร้อมมีเสียงประกอบ - ดู SLIDE MULTIVISION - ภาพถ่าย, เรื่องราว	- ตู้โชว์ - SLIDE MULTIVISION - ELECTRONIC B.	110.25	

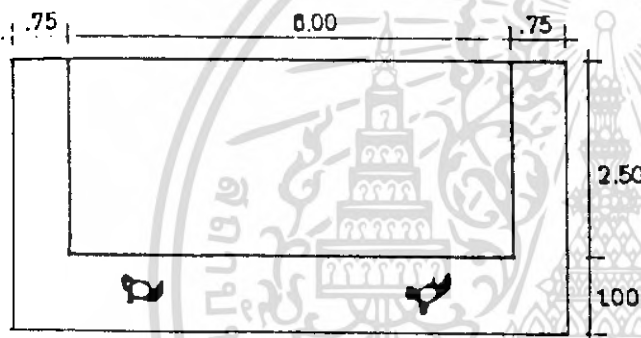
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อเรื่อง	กรรมวิธีแสดง	อุปกรณ์	เนื้อที่(ตร.ร.ม.)	หมายเหตุ
เบญจรงค์, ลายน้ำทอง, เครื่องเงิน, เขิน	- แสดงวัตถุจริง	- ตู้โชว์ - STAND	66	
เครื่องเรือน รัตนโกสินทร์	- จำลองบรรยากาศ ห้องในพระบรมมหาราชวัง ตกแต่งด้วยเครื่องเรือนจริง ๆ	- เครื่องเรือน	118.125	
วิถีชีวิตชาวบ้าน	- สร้างบรรยากาศของการใช้ชีวิตประจำวัน ของชาวบ้านสมัย ร.5 ไม่ว่าจะเป็นศาสนา, การดำรงชีวิต ฯลฯ โดยมีการจำลองศาลาไทยมาให้ดู	- หุ่นจริง - ELECTRO-NIC B.	115.5	
ชีวิตใต้ถุน	- แสดงบ้านเรือนไทยจริง ๆ พร้อมทั้งอุปกรณ์จริง ๆ ที่ใช้ในแต่ละห้อง เช่น นอน, ครัว นอกจากนี้ยังแสดงชีวิตใต้ถุน อันเป็นบ่อเกิดงานหัตถกรรม เช่น มีหูกทอผ้า และใช้ SOUND EFFECT ช่วย	- วัตถุจริง - SOUND	110.25	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

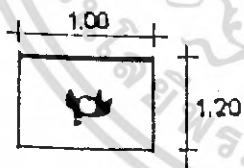

2.3 ชมโดยรอบ 7.50 ม²/หน่วย

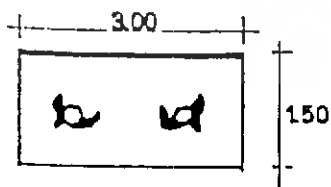

2.4 ตู้ 3 ด้านขนาดใหญ่ 11.00 ม²/หน่วย

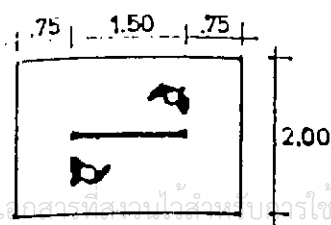
3. บอร์ดแสดง

3.1 ขนาดเล็ก 1.20 ม²/หน่วย

3.2 ขนาดใหญ่ 4.50 ม²/หน่วย

3.3 บอร์ดลอยตัวดู 2 ทาง 6.00 ม²/หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบุคลากรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวเรื่อง	กรรมวิธีแสดง	อุปกรณ์	เนื้อที่(ต.ร.ม.)	หมายเหตุ
เครื่องแต่งกาย	- แสดงผ้าจริงพร้อมหุ่น แสดงเครื่องแต่งกาย - ภาพถ่ายแสดงวิวัฒนาการ การ ๑ การแต่งกาย ของผู้คนในยุครัตนโก- สินทร์	- ตู้โชว์ - SOUND - ELETRONIC B.	91.8	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. ส่วนจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก

แผนก	คิดเป็น %	คิดเป็นพื้นที่จริง	พื้นที่โครงการ
หัวโขน, ตุ๊กตา, หนังสติ๊ก	7.8	195.9	330.75
ดนตรีไทย	1.6	86.3	105.75
หนังสือ	1.8	59.8	55.125
ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย, ผลิตภัณฑ์	21.5	760.2	551
เครื่องประดับ อัญมณี	6.6	232.4	220.5
เครื่องหนัง	2.1	69.7	72
ดอกไม้ประดิษฐ์, จักสาน	3.8	122.8	110.25
เฟอร์นิเจอร์, ของแต่งบ้าน	16.8	507.9	220.5
เครื่องเงิน, เข็ม, ทองเหลือง	14.9	468.1	551.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดของราวแขวนเสื้อแต่ละชนิด

	<u>กว้าง</u>	<u>ยาว</u>	<u>ลึก</u>
ลู่ท - โคน	1 - 6"	4 - 7"	-
กระโปรง	1 - 11"	2 - 11"	-
ชุดราตรี	-	6 - 9"	-
เสื้อคลุม	1 - 4"	4 - 4"	-
รองเท้า	4"	9 $\frac{1}{2}$ "	9"
	6 $\frac{1}{2}$ "	10 $\frac{1}{2}$ "	12"
	1" - 4"	-	8"
ร่ม, ไม้เท้า	3 $\frac{1}{2}$ "	2 - 11"	-
ถุงมือ	5"	1" - 2"	-
เน็คไท	-	2 - 0"	2"
ผ้าเช็ดหน้าพับ	5 $\frac{1}{2}$ "	5 $\frac{1}{2}$ "	-
เสื้อเชิ้ตพับ	10"	1 - 7"	-
เสื้อผ้าขนสัตว์	11"	13"	2"
เสื้อชุดนอน	10"	1 - 7"	-
กระโปรงชั้นใน	8"	8"	-
ที่แขวนหมวก	-	8"	-
ขาหยั่งตั้งรองเท้า	6 $\frac{1}{2}$ "	-	12"
ขอเกี่ยวต่าง ๆ	$\frac{1}{4}$ ", $\frac{3}{4}$ ", $1\frac{1}{2}$ "		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอเกี่ยวที่ใช้ได้หลายอย่าง แบบเดี่ยว (ตรง)

	ยาว $\frac{3''}{16''}$	4'' - 6''
	" $\frac{5''}{16''}$	4'' - 6''
แบบคู่ (ตรง)	ยาว $\frac{3''}{4''}$	$8\frac{1''}{2}$
	" $\frac{1''}{4''}$	4'' - 6''
	" $\frac{3''}{8''}$	12''

แบบเดี่ยว (เอียงลาด) 10'' หรือ 13''

ขนาดหุ่นโชว์ 1.6'' - 1.70 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 แนวทางการออกแบบ

แนวทางการออกแบบโครงการ ดีโอล์ค สยาม พลาซ่า ออกแบบให้มีเอกลักษณ์ของศูนย์หัตถกรรมไทย โดยการออกแบบในการนำเอาศิลปะไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 มาประยุกต์ใช้ในการตกแต่งภายใน (สาเหตุที่นำเอางานในสมัยรัชกาลที่ 5 มาใช้ในการตกแต่งภายใน เนื่องจากต้องการให้สัมพันธ์กับตัวสถาปัตยกรรม เนื่องจากรูปแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ ดีโอล์ค สยาม พลาซ่า ได้นำเอาศิลปะในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นการผสมผสานกันอย่างลงตัวที่สุดของศิลปะตะวันออกและตะวันตก รูปแบบของอาคารประกอบด้วย หลังคาแบบปั้นหยามุงด้วยกระเบื้องว่าว ตรีปชาคาและช่องลมใช้ลักษณะของการฉลุไม้ หน้าจั่ว มีการประดับประดาลายปูนปั้นอันงดงาม)

6.4.1 แนวทางการออกแบบในส่วนประกอบหลักของโครงการ

การออกแบบส่วนจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม เนื่องจากกลุ่มลูกค้าหลักของโครงการเน้นที่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การออกแบบโดยทั่วไป จึงเป็นการสร้างบรรยากาศให้เกิดความประทับใจในรูปแบบศิลปะไทย ไม่ว่าจะเป็นในทางสถาปัตยกรรม จิตรกรรม หรือประติมากรรม นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงการจัดแสดงสินค้า โดยหลักการเน้นให้ตัวสินค้าเด่น และน่าสนใจ รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง และการต่อเนื่องของแต่ละแผนก ตามที่ได้ศึกษา และวิเคราะห์พฤติกรรมและการออกแบบ

พื้น ในการออกแบบพื้น ได้ออกแบบให้มี PATTERN สีเหลือง เป็นแบบแผนที่ค่อนข้างชัด โดยวัสดุและ CONCEPT ที่ใช้ ได้ศึกษาจากตำหนักต่าง ๆ ในสมัยรัชกาลที่ 5 สรุปลงซึ่งได้ดังนี้ ลักษณะพื้นของตำหนักในรัชกาลที่ 5 ในส่วนที่เป็นพื้นที่ทั่ว ๆ ไป จะใช้กระเบื้องดินเผา ปูเป็น PATTERN ที่แน่นอน ส่วนในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัย จะใช้ไม้เป็นหลัก แต่จะมีการเน้นความสำคัญในแต่ละส่วนด้วยวัสดุมีค่า เช่น หินอ่อน เป็นต้น

ผนัง ผนังโดยทั่วไป ใช้ลักษณะผนังของบ้านไทย โดยศึกษาจากผนังห้องในพระตำหนักวิมานเมฆ เป็นส่วนใหญ่ สลับกับบางช่วงที่เจาะเป็นตู้โชว์สินค้า เป็นช่อง ๆ ไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพดาน เพดาน จะมีการวาง PATTERN ให้เข้ากับ พื้น จะมีกล่องคานาหลอกตามช่วงเสา เพดานส่วนใหญ่เป็นยิปซัมบอร์ดแผ่นเรียบทาสีขาว มีการเน้นด้วยการซ่อนไฟ และ ทีวีไม่ ในบางจุด

การออกแบบส่วนแสดงงานหัตถกรรมโบราณ การออกแบบในส่วนนี้ จะเป็นการสร้างบรรยากาศให้นักท่องเที่ยวเกิดความซาบซึ้งในงานหัตถกรรมของไทย ซึ่งมีมาแต่ครั้งโบราณกาล รวมถึงวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งเป็นบ่อเกิดของงานหัตถกรรมอีกด้วย การออกแบบทั่วไปจึงเป็นการสร้างความประทับใจในรูปแบบศิลปะไทย ไม่ว่าจะเป็นทางสถาปัตยกรรม จิตรกรรม หรือ ประติมากรรม โดยมีการจัดวางแสดง หุ่นจริง, วัตถุจริง ตามเรื่องราวที่น่าสนใจ มีการจำลอง บ้านไทย หรือห้องพระโรง ที่เหมือนจริง นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประกอบเพื่อช่วย ในการเข้าใจ และซาบซึ้งในเนื้อหา เรื่องราวอีกด้วย รูปแบบส่วนใหญ่ยังคงใช้งานในสมัยรัชกาล ที่ 5 เป็นหลัก เพื่อให้ต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับส่วนจำหน่ายสินค้า

พื้น ส่วนใหญ่ใช้หินอ่อน สีเทา มีการเน้นบางจุดด้วยลาย PATTERN หรือมีการใช้ไม้ และพรม ในบางส่วน

ผนัง ยังคงใช้ไม้และรูปแบบยังคงเหมือนส่วนแรก แต่มีการกรุด้วยวัสดุดูดซับเสียง

เพดาน ยิปซัมบอร์ดสีขาวยาวแผ่นเรียบ และมีวัสดุดูดซับเสียงประกอบด้วย

6.4.2 แนวทางการออกแบบในการจัดวางสินค้าตามชั้นต่าง ๆ

1. แผนกสินค้า ผู้ซื้อ พฤติกรรม การจัดวาง CONCEPT สีสรร
คู่กศคา, หัวโชน
โดยทั่วไปแล้วจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ทุกเพศและวัย
มีการซื้อโดยแรงกระตุ้น และจูงใจ
จัดวางแผนกไว้ตรงด้านหน้าทางเข้าใหญ่ เพื่อให้กระตุ้นจูงใจผู้ซื้อ
ทั้งขาเข้าและออกถึง 2 ครั้ง
ในการออกแบบ จัดวางให้การซื้อขายแบบกึ่ง SELF SERVICE ให้ลูกค้า
ได้มีโอกาสหยิบจับเอง
สีสรร ส่วนใหญ่เรียบ เรียบ เพื่อให้สินค้าดูเด่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เฟอร์นิเจอร์ การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ จัดวางตู้แบบ ISLAND คือ เป็นคู่ลอยตัว

2. แผนกสินค้า คนตรีไทย
- ผู้ใช้ ไม่เฉพาะเจาะจง
- พฤติกรรม ตั้งใจมาซื้อ
- การจัดวาง จัดวางไว้ด้านหลังของอาคารแรกใกล้แผนกหัวโขนและหนังสือ
- CONCEPT ในการออกแบบ ออกแบบจัดวางเป็นวง เหมือนบนเวทีหรือโรงละคร
- นอกจากนี้ยังจัดเป็นมุมในกรณีใช้เป็นที่นั่งพักผ่อน
- สีสรร สีสรรออกแบบเรียบ ๆ เช่น สีของไม้ธรรมชาติ ตกแต่งสีสรร ด้วยผ้าสีบางจุด

เฟอร์นิเจอร์ ส่วนใหญ่ทำเป็น STAGE วางเครื่องดนตรี และทำชั้นวาง สำหรับเครื่องดนตรีชิ้นเล็ก

3. แผนกสินค้า หนังสือ, การ์ด
- ผู้ใช้ นักท่องเที่ยว, นักศึกษา, ผู้สนใจ
- พฤติกรรม มักมาดูและยืมอ่านหรือเปิดหนังสือ หรือตั้งใจมาซื้อ
- การจัดวาง วางไว้ด้านข้าง ทางเข้าของอาคาร B ใกล้กับเครื่องดนตรีไทย
- CONCEPT ในการออกแบบ ออกแบบให้มีบรรยากาศเชิญชวนซื้อหนังสือ และสงบ
- สีสรร สีเรียบ ๆ เช่น ขาว หรือไม้สีอ่อน

4. แผนกสินค้า เครื่องประดับ, อัญมณี
- ผู้ใช้ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นผู้ใหญ่
- พฤติกรรม ต้องการซื้อและพิจารณาการซื้ออย่างรอบคอบ การซื้อก็มักจะ ตั้งใจมาซื้อ และเกิดจากการกระตุ้นจูงใจจากการเห็นเช่นกัน
- CONCEPT ในการออกแบบ จัดวางการซื้อขายเป็นแบบ COUNTER โดยมีเก้าอี้ ให้ผู้นั่งพิจารณา
- สีสรร เนื่องด้วยเกิดจากการซื้อโดยกระตุ้น จึงตกแต่งสีสรรที่เสริมคุณค่าของอัญมณี และมีความแวววาว รวมถึงการเน้นด้วย

เฟอร์นิเจอร์ เป็นตู้แบบ COUNTER ยาว ตอนหลังมีตู้โชว์ติดผนัง มีเก้าอี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. แพนกลินค้ำ เนคไท, ผ้าเช็ดหน้า, ปลอกหมอน และผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม และผ้าฝ้าย
- ผู้ใช้ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้หญิงตั้งแต่วัยรุ่นและชายในบางส่วน
- พฤติกรรม ลักษณะชอบความสวยงาม ช้อโดยแรงจูงใจ
- การจัดวาง วางไว้ในอาคาร C ในอาคารเดียวกับอัญมณี ภายในโถง สามารถเห็นได้จากทางเข้าของอาคาร

CONCEPT ในการออกแบบ ส่วนใหญ่จัดในลักษณะเปิด เพื่อลูกค้าสามารถหยิบจับ ด้วยตัวเอง

สีสรร สีสรรเรียบ ๆ สะอาด

เฟอร์นิเจอร์ มักจะเป็นตู้ลอยตัวแบบเปิด หรือเป็นแท่นวางโชว์ ลักษณะ แบบ ISLAND

6. แพนกลินค้ำ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย รวมถึง เสื้อผ้าด้วย
- ผู้ใช้ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้หญิง และชายในส่วนเครื่องแต่งกายชาย
- พฤติกรรม การซื้อสินค้ามักจะละเอียดรอบคอบโดยเฉพาะแบบและลวดลาย
- การจัดวาง วางไว้ในอาคารเดียวกับ ข้อ 4., 5. ต่อเนื่องกับข้อ 5. อยู่ในส่วนที่ค่อนข้างเป็น SPACE ที่เป็น PRIVACY กว่า เนื่องจากการซื้อจะไม่ฉาบฉวยเหมือนข้อ 5.

CONCEPT ในการออกแบบ ออกแบบให้ผู้ซื้อเกิดความอบอุ่นประทับใจ เมื่อเข้าถึง แพนกลินค้ำ การจัดเป็นแบบเปิดมีการจัดมุมโชว์สินค้าเป็นจุด ๆ

7. แพนกลินค้ำ เครื่องหนัง จำพวก กระเป๋า เข็มขัด
- ผู้ใช้ ผู้ใหญ่ ทั้งชายและหญิง โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ชาย
- พฤติกรรม ตั้งใจมาซื้อ และเกิดจากการกระตุ้นจูงใจจากการเห็น
- การจัดวาง สามารถมองเห็นได้ชัดจากทางเข้าของอาคาร D บริเวณ โถงตรงกลาง

CONCEPT ในการออกแบบ ออกแบบการวางให้เป็นลักษณะเปิดเพื่อให้ลูกค้าเกิด แรงจูงใจในการที่สมาชิกหยิบจับสินค้าด้วยตนเอง

สีสรร ใช้โทนสีอบอุ่น

เอกสารนี้เป็นเฟอร์นิเจอร์อันไว้สำหรับทำชั้นวางสินค้าแบบเปิด ด้านหลังทำตู้ติดผนังนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. แผนกสินค้า หองเหลือง, ฟิวเตอร์, เครื่องเงิน, เซ็น, ทอง, ลงยา ฯลฯ
- ผู้ใช้ โดยทั่วไปแล้วเป็นผู้ใหญ่
- พฤติกรรม มีความตั้งใจมาซื้อ และเกิดจากการกระตุ้นจูงใจจากการเห็นเช่นกัน
- การจัดวาง อยู่ภายในอาคาร D ซึ่งเป็นบริเวณเฉพาะเลย
- CONCEPT ในการออกแบบ มีส่วนที่จะโชว์สินค้าโดยการใช้ BACK GROUND และ LIGHTING ช่วยเสริมคุณค่าของสินค้า นอกจากนี้ก็มีส่วนจัดแสดงสินค้าแบบเปิด เพื่อลูกค้าได้มีโอกาสหยิบจับเอง เพื่อกระตุ้นการตัดสินใจ
- สีสรร สีสรรส่วนใหญ่เรียบ เน้นส่วนโชว์สินค้าด้วย ที่มีสีเข้มสินค้าให้มีค่าขึ้น
- เฟอร์นิเจอร์ มีทั้งที่เป็น COUNTER ยาว และแบบแท่นโชว์แบบเปิด
9. แผนกสินค้า ดอกไม้ประดิษฐ์
- ผู้ใช้ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นผู้หญิง
- การจัดวาง จัดวางแบบเปิด โดยมักจะวางโชว์ประกอบแจกัน หรือกระบุง ตะกร้า
- CONCEPT ในการออกแบบ ทำบรรยากาศสดชื่นเหมือนอยู่ในเรือนต้นไม้
- เฟอร์นิเจอร์ ส่วนใหญ่ทำเป็น STAND ที่ตั้ง และมีการทำตู้ติดผนัง
- สีสรร เลือกโทนสีสว่าง เช่น สีขาว หรือไม้สีอ่อน
10. แผนกสินค้า เฟอร์นิเจอร์, ของแต่งบ้าน
- ผู้ใช้ ผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิง
- พฤติกรรม ตั้งใจมาซื้อ เพื่อไปแต่งบ้านได้ทันทีไม่ต้องสั่งซื้อ
- การจัดวาง อยู่ในอาคาร D เป็น SECTION หนึ่งเลย โดยวางสินค้าจำลองแบบบรรยากาศในบ้านเรือนไทย แบ่งเฟอร์นิเจอร์ตามประโยชน์การใช้งานของห้อง
- CONCEPT ในการออกแบบ แผนกสินค้าที่มักจะไม่ต้องตายตัวเคลื่อนไหวได้ บรรยากาศส่วนใหญ่ควรให้มีบรรยากาศชวนฝัน เหมือนบ้าน
- สีสรร ออกแบบสีสรรให้ได้บรรยากาศเหมือนบ้าน มีการจัดแสงไฟช่วยเพิ่มบรรยากาศ

เอกสารนี้เป็นเฟอร์นิเจอร์วนไว้สำหรับยกขึ้นเป็น STEP กุญแจเพื่อวางเฟอร์นิเจอร์ขึ้นประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CASE STUDY

เป็นอาคารที่สร้างขึ้นโดยสถาปนิกชาวอิตาลี ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากสถาปัตยกรรมคลาสสิกของอิตาลี โดยเน้นที่ความงามและความสง่างามของอาคาร โดยมีการใช้หินอ่อนและหินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง

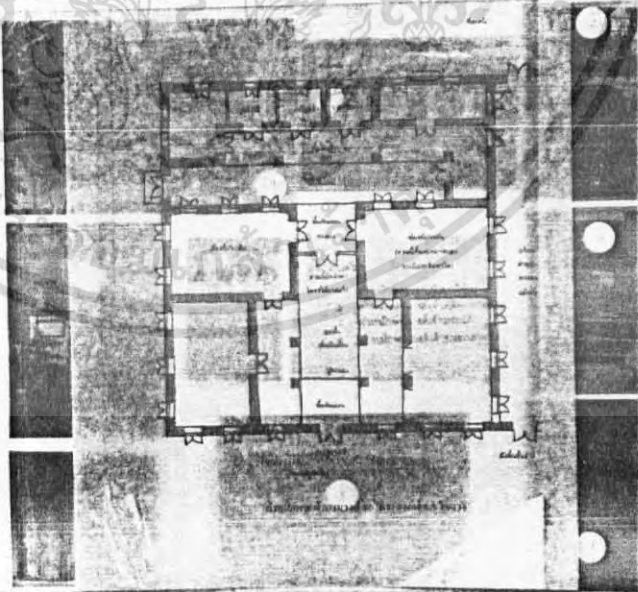
DESIGN CONCEPT

ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม

ลักษณะเด่น เป็นอาคารที่มีลักษณะเด่นชัดทางด้านสถาปัตยกรรม โดยมีการใช้หินอ่อนและหินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง และมีการใช้หินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง

ลักษณะเด่น เป็นอาคารที่มีลักษณะเด่นชัดทางด้านสถาปัตยกรรม โดยมีการใช้หินอ่อนและหินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง และมีการใช้หินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง

ลักษณะเด่น เป็นอาคารที่มีลักษณะเด่นชัดทางด้านสถาปัตยกรรม โดยมีการใช้หินอ่อนและหินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง และมีการใช้หินอ่อนเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้าง

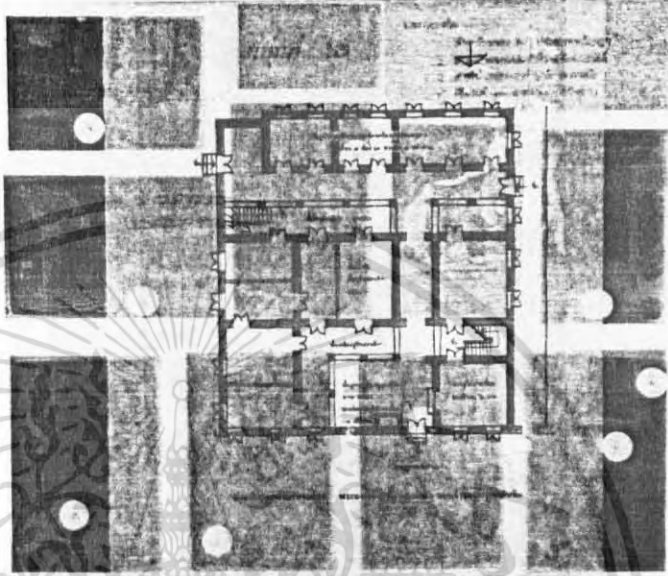

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN CONCEPT

ลักษณะเฉพาะทางสถาปัตยกรรม

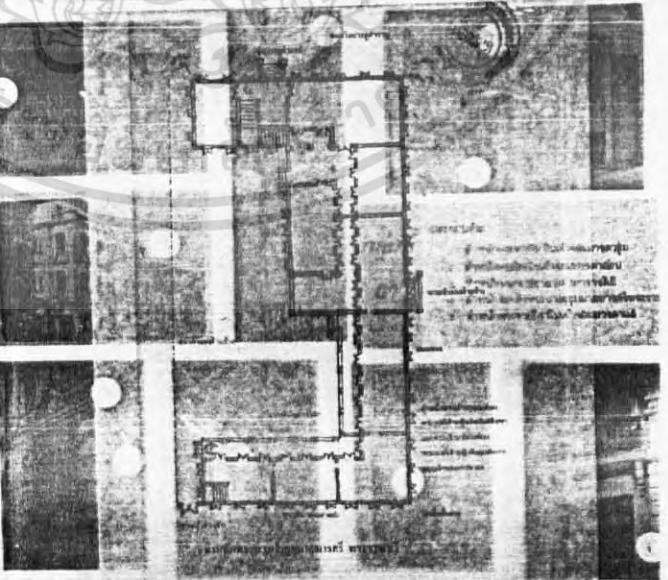
ลักษณะเด่น... (Text describing architectural features and design goals, including mentions of traditional Thai architecture and modern integration.)

DESIGN CONCEPT

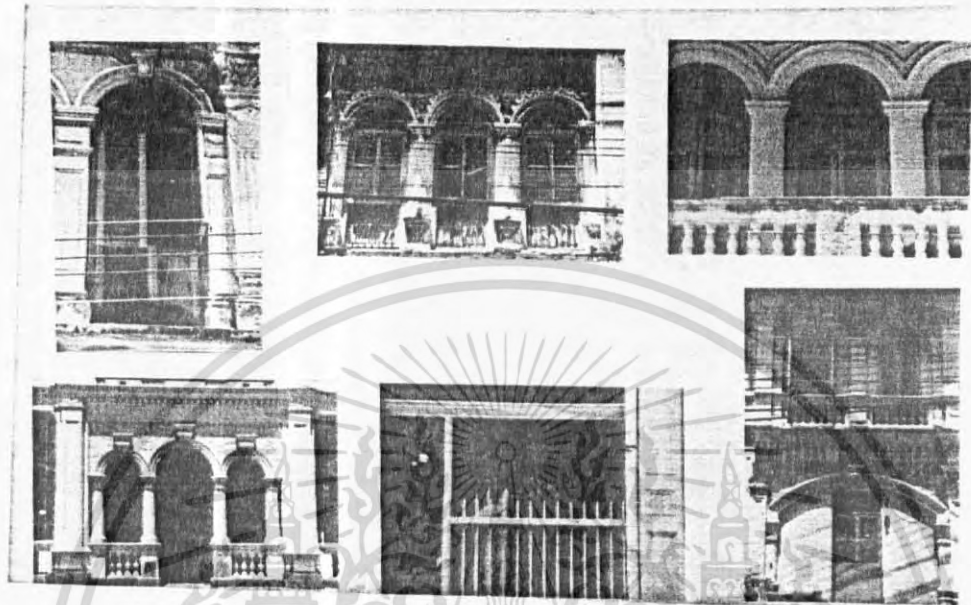
ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรม

ลักษณะเด่น... (Text describing architectural features and design goals for the second concept, focusing on traditional Thai architectural elements.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN CONCEPT

DESIGN CONCEPT

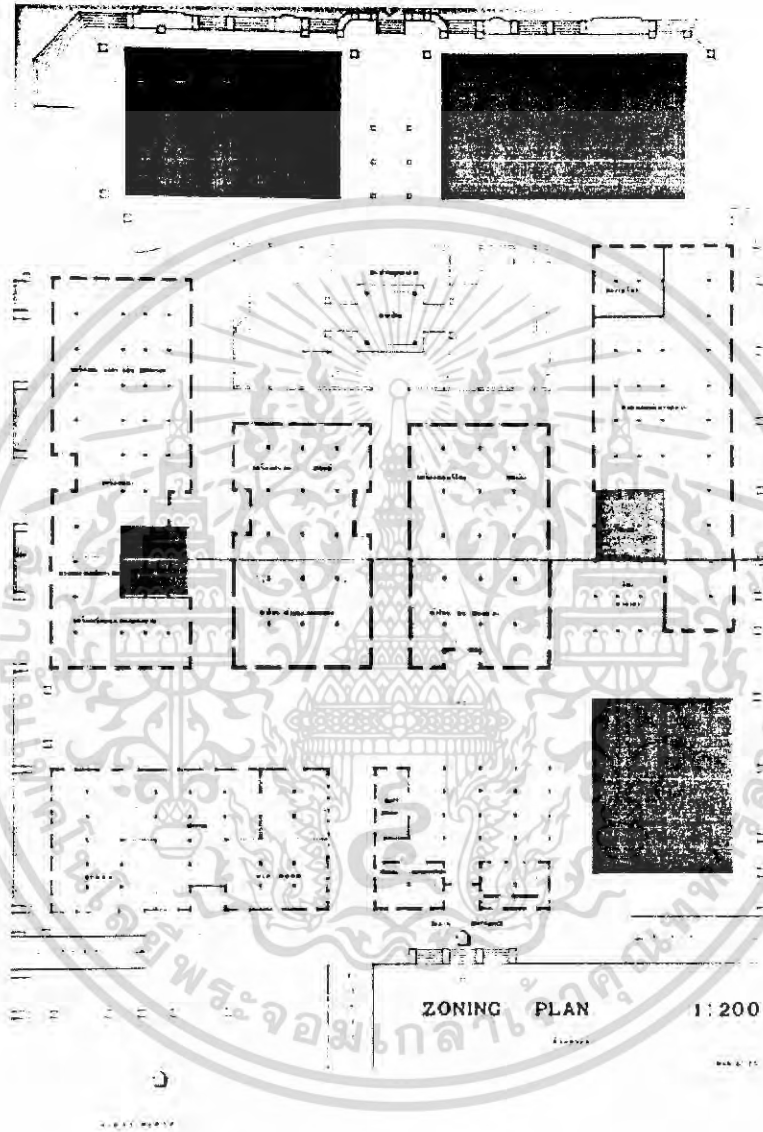

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

1. รศ.วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ ศิลปะทัศนกรรมไทย กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยว-
แห่งประเทศไทย, 2531
2. สุรศักดิ์ เจริญวงศ์ เครื่องเรือนรัตนโกสินทร์พระที่นั่งวิมานเมฆ
กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ รุ่งเรืองรัตน์
3. เมืองโบราณ เครื่องเรือนรัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ : เมือง-
โบราณ, โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์
4. อัญญาวุทธิ์ ศรีสถิตธรรม โครงการตกแต่งภายในศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์-
อยุธยา
วิทยานิพนธ์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี-
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2532
5. ชัยสุทธิ บุญศิริ โครงการตกแต่งภายในห้องสรรพสินค้ารายภัณฑ์
พาวิลเลียน
วิทยานิพนธ์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี-
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2531
6. โครงการปรับปรุงที่ดินย่านมิ่งเมือง
วิทยานิพนธ์ ภาควิชาสถาปัตยกรรม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี-
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,

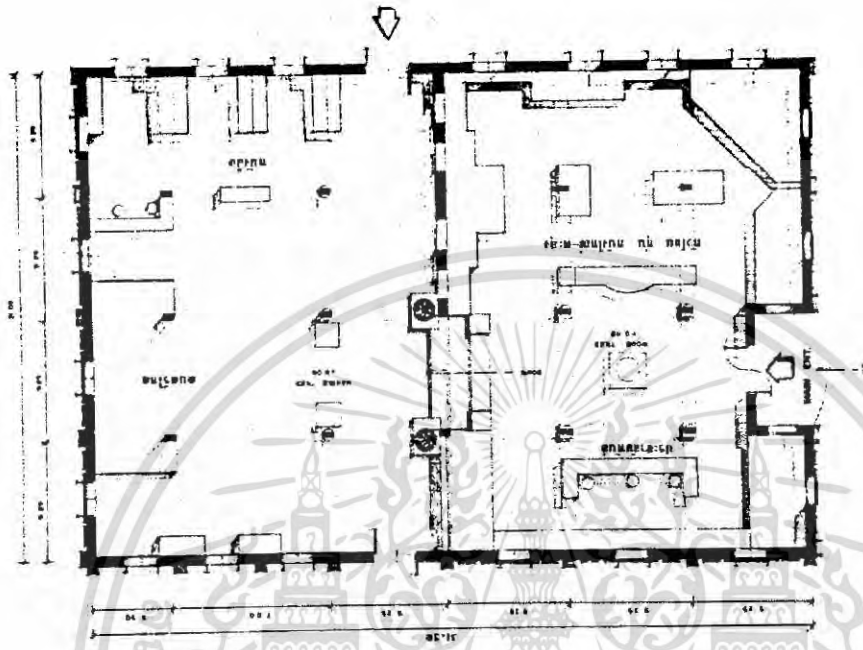
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

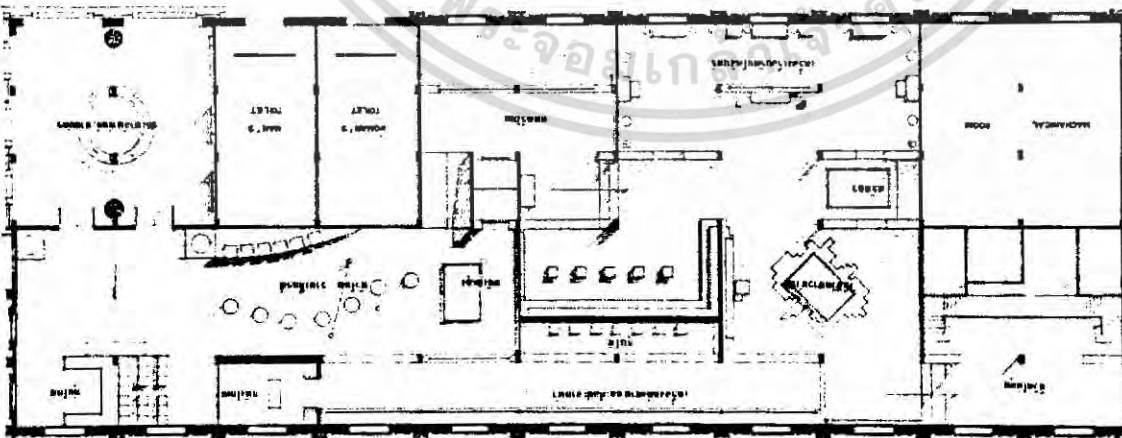
1:100

PLAN

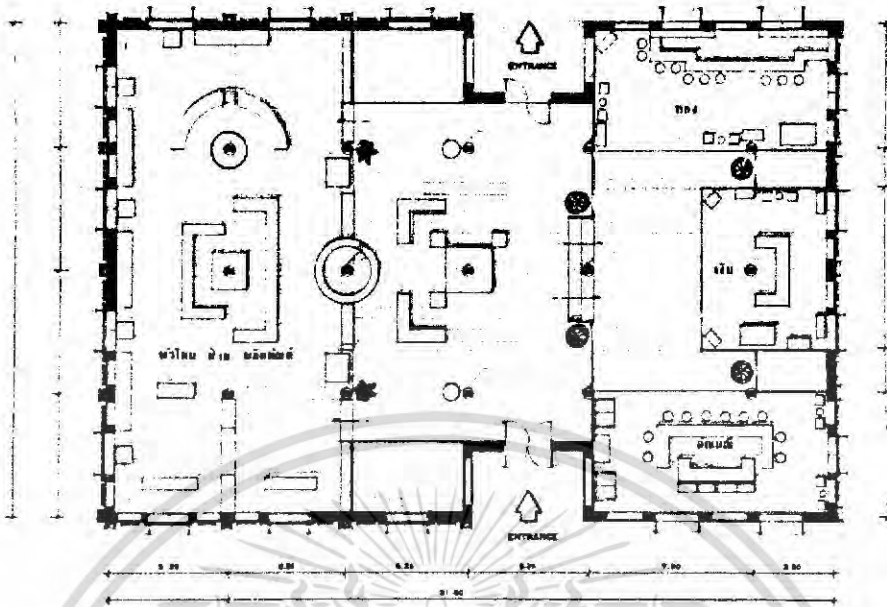

1:100

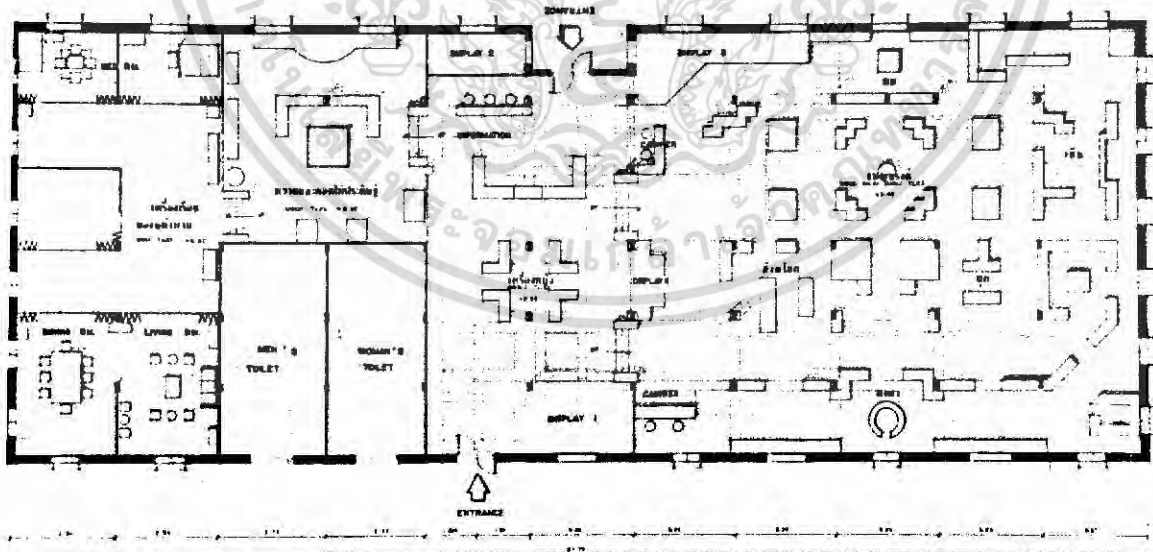
PLAN

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

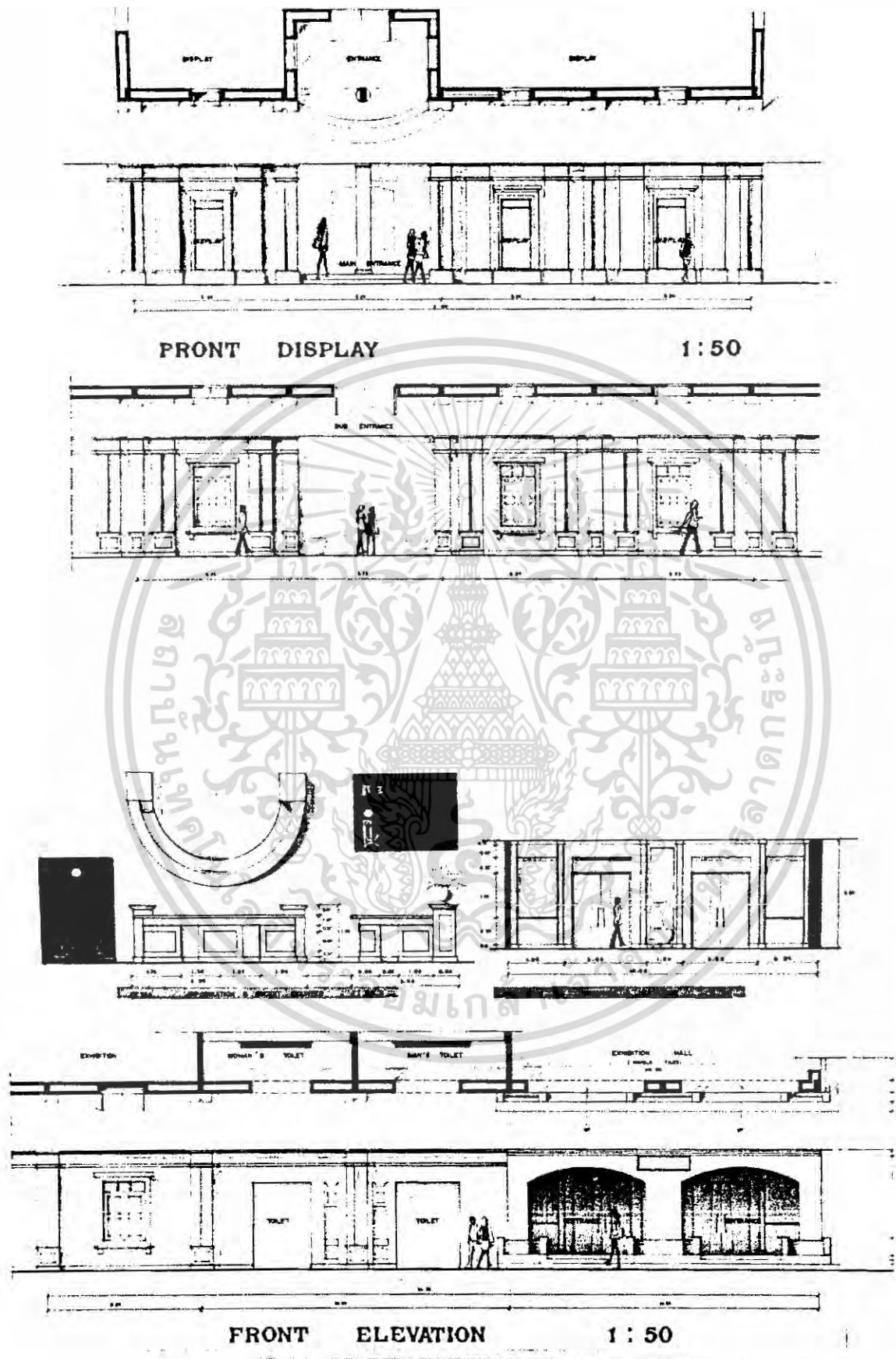

PLAN 1:100

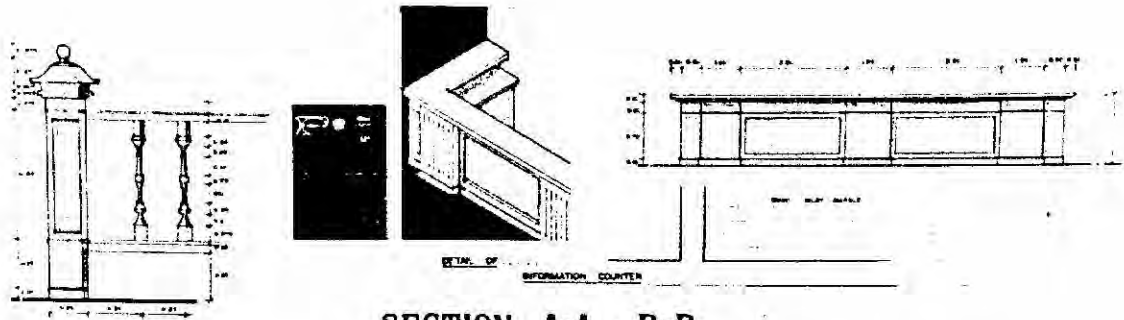

PLAN 1:100

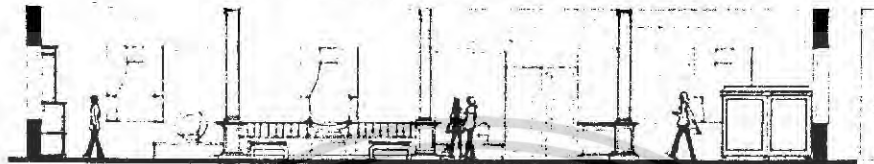
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

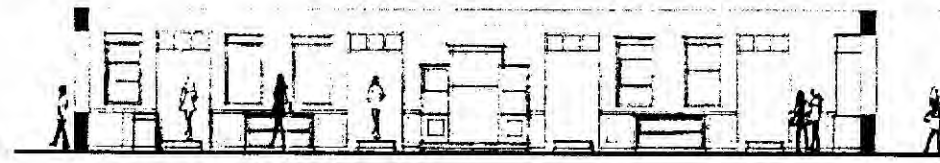

SECTION A-A , B-B

SECTION C-C , D-D , E-E

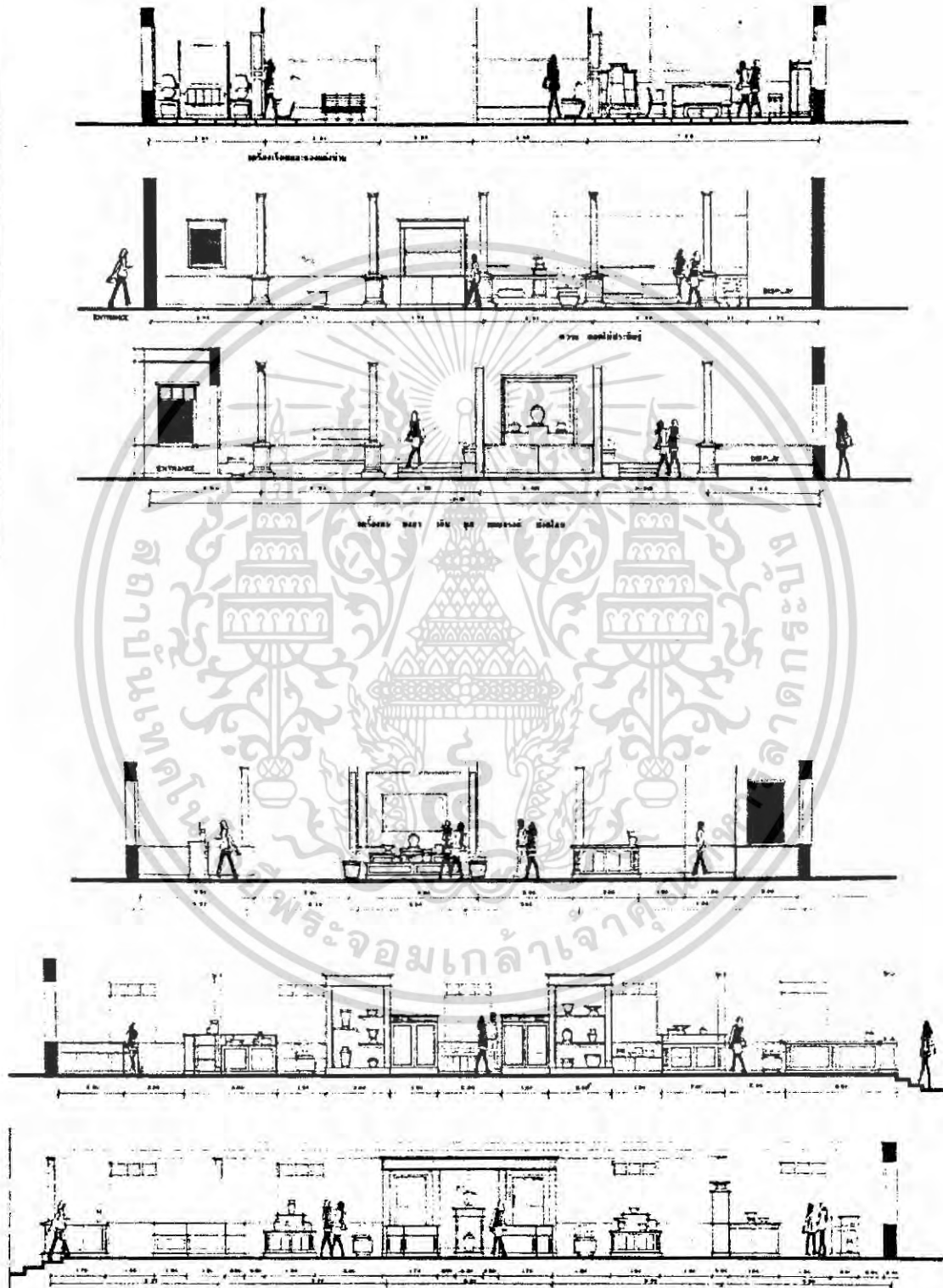
1:50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SECTION F-F , G-G , H-H

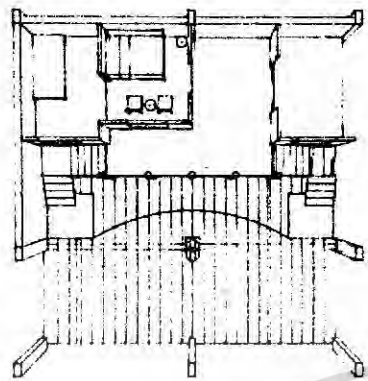
1:50

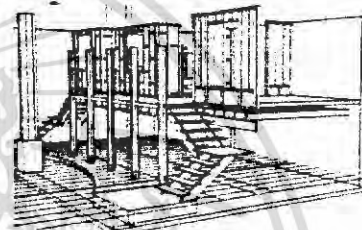
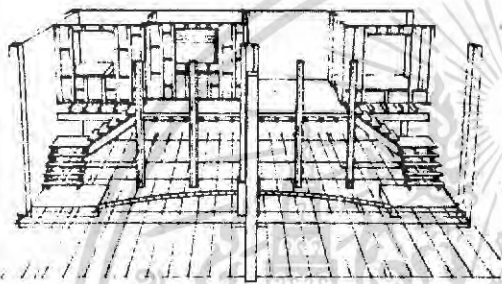
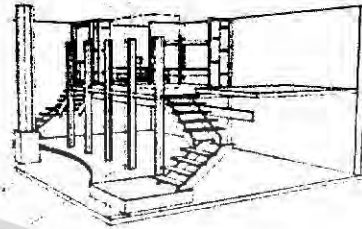
SECTION I-I , J-J , K-K

1:50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

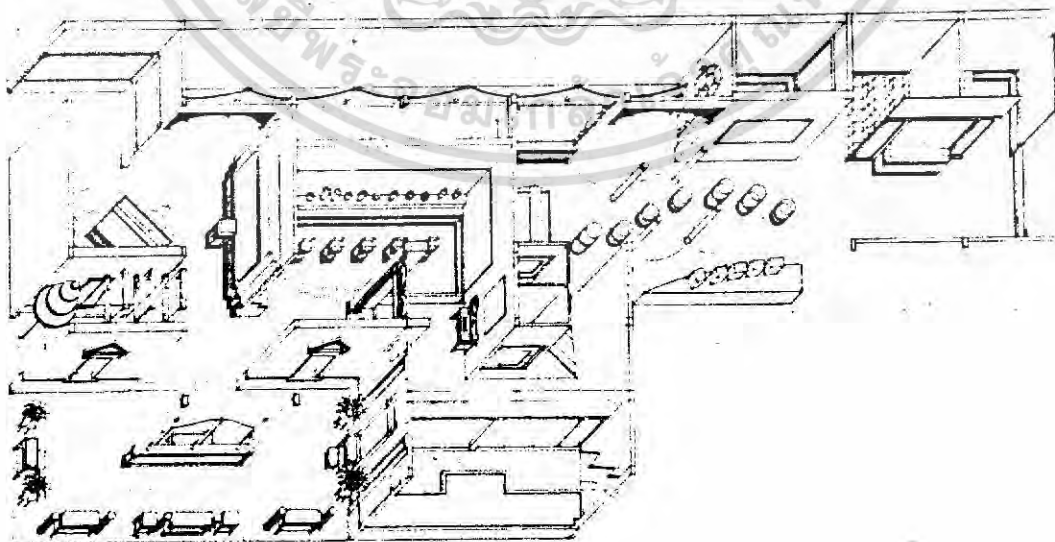

PERSPECTIVE

AXONOMETRIC

1:100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PERSPECTIVE

PERSPECTIVE

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PERSPECTIVE

PERSPECTIVE

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

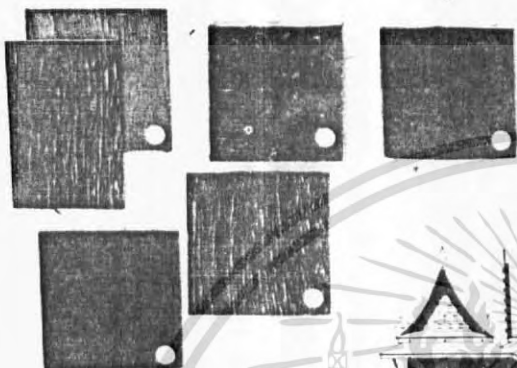
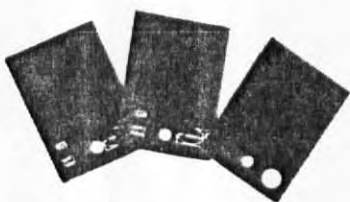
PERSPECTIVE

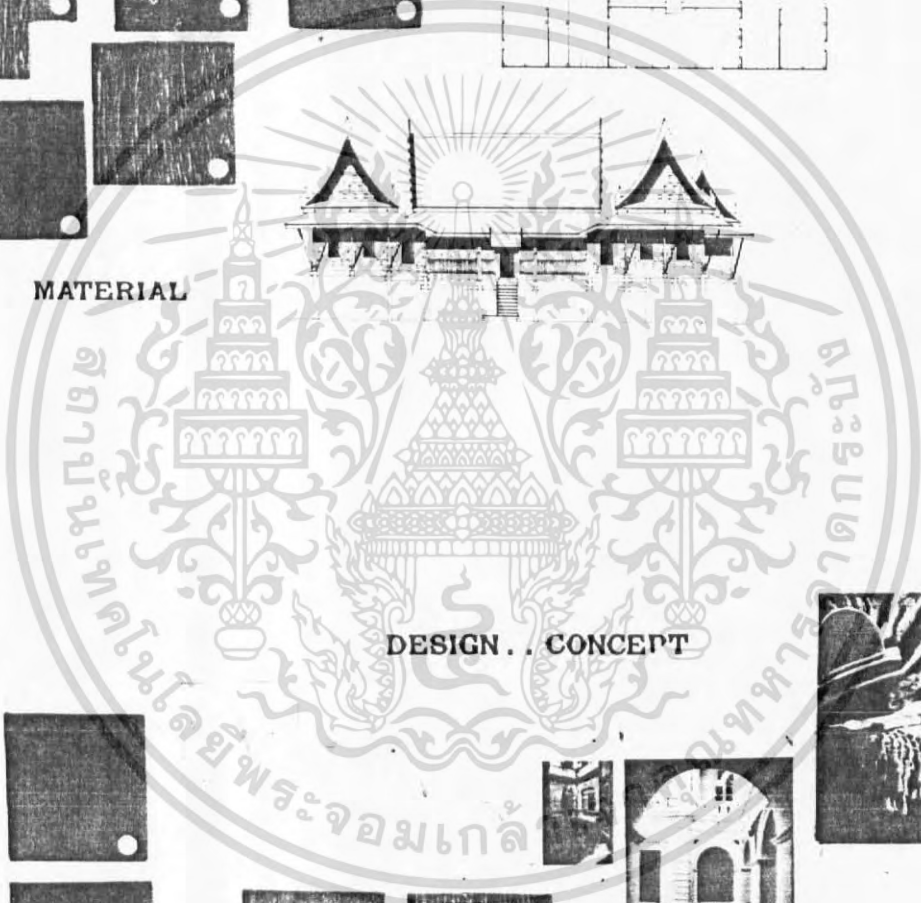
PERSPECTIVE

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

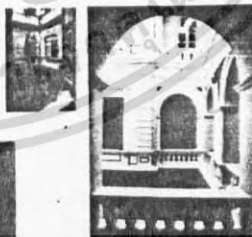
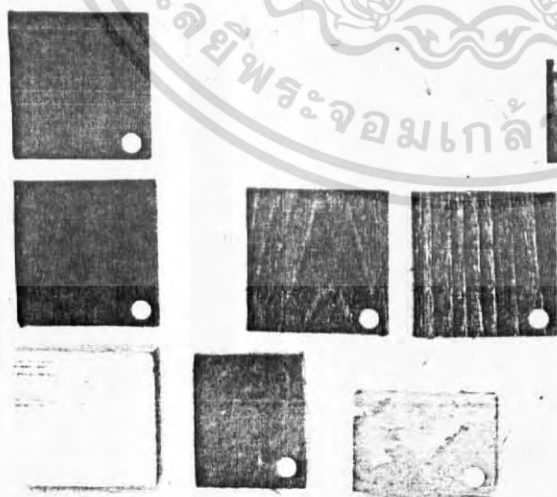
DESIGN . . CONCEPT

MATERIAL

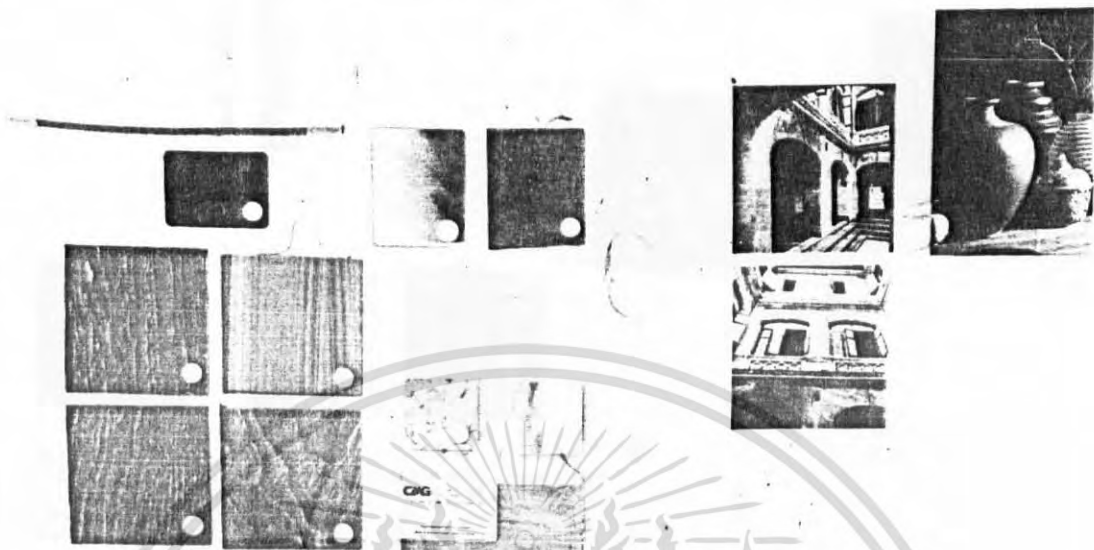
DESIGN . . CONCEPT

MATERIAL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

DESIGN... CONCEPT

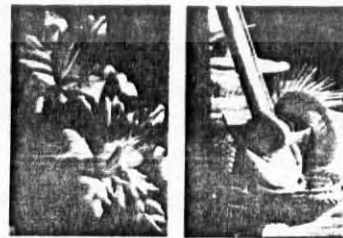
MATERIAL

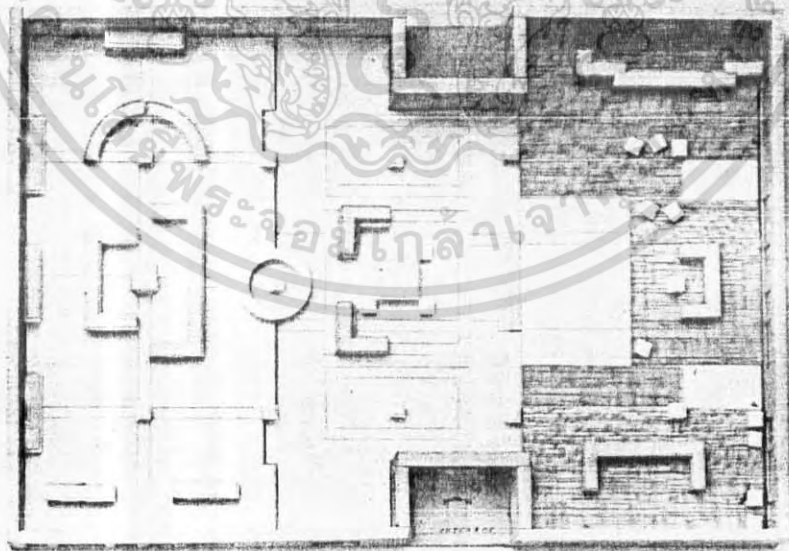
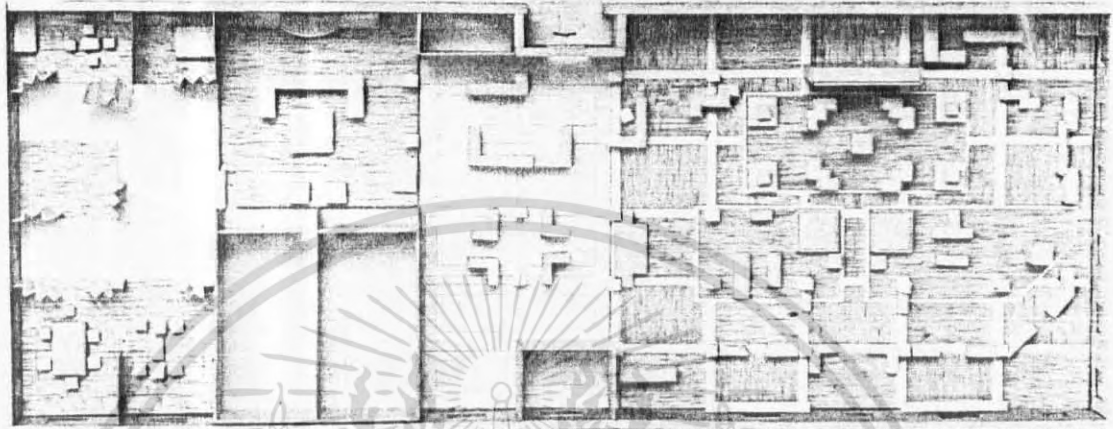
DESIGN... CONCEPT

MATERIAL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

ประวัติโดยย่อของโครงการ

"ย่านการค้ามิ่งเมือง" เป็นย่านการค้าเก่าแก่รายล้อมด้วยย่านการค้าพาหุรัด ย่านการค้าวังบูรพา และศูนย์การค้าบำเพ็ญบุญ เป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็นย่านการค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเกี่ยวกับสินค้า อันได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องทอง ปิ่น เป็นต้น

ย่านแห่งนี้ เกิดขึ้นพร้อมถนนเจริญกรุง ในสมัยรัชกาลที่ 4 (ประเทศไทยกำลังเจริญมั่งคั่ง) เป็นศูนย์กลางของธุรกิจทั้งขนาดเล็กและปานกลาง ดำเนินธุรกิจโดยชนชาติจีน และมุสลิม ดังนั้นจะเห็นว่าอาคารส่วนใหญ่มีอายุมาก ๆ ด้วยกันทั้งสิ้น โดยเฉพาะโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง ซึ่งถูกสร้างในปี พ.ศ. 2473 (ถูกสร้างในวาระฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 150 ปี ใช้ชื่อว่า เฉลิมกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อเป็นโรงหนังที่ใหญ่และทันสมัยที่สุดในเอเชีย) มีอายุถึงกว่า 50 ปี

ปัจจุบันย่านมิ่งเมืองทั้งหมดมีความทรุดโทรมถึงขีดสุด บางส่วนกำลังกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม อาคารเก่าบางส่วนเลิกใช้แล้ว สำนักงานทรัพย์สินฯ เจ้าของที่ดินเล็งเห็นประโยชน์อย่างสูงในการปรับปรุงที่ดินเพื่อป้องกันการกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม และยกระดับความสำคัญของย่านและที่ดินใกล้เคียงให้คืนสู่สภาพศูนย์กลางของการค้าที่เจริญดังในอดีต จึงดำริให้มีการปรับปรุงใหม่หมด

กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

1. กรรมสิทธิ์ที่ดินโครงการ ซึ่งมีพื้นที่ตามโฉนดกรรมที่ดินทั้งหมด 15 ไร่ 3 งาน 176.4 ตารางวา เป็นของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งทางสำนักงานทรัพย์สินมีนโยบายจะปรับปรุงอยู่

กรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตรอบ ๆ โครงการนี้ คือ เขตพระนครส่วนใหญ่เป็นที่ของราชการและทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้มาจากการจำนองชาติตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2-4 เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ทรงสร้างถนนเจริญกรุง บำรุงเมือง และเฟื่องนคร

เป็นต้นมา พระองค์ทรงโปรดเกล้าให้เจ้านายเชื้อพระวงศ์เสด็จไปดูความเจริญในต่างประเทศด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิงคโปร์ แล้วกลับมาก่อสร้างเป็น เรือนแถวติดต่อกัน พระราชทานให้พระประยูรญาติหลายพระองค์ ได้รับผลประโยชน์ โดยให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ดูแล และมีสิทธิอันชอบธรรมในการดำเนินการ บางส่วนถูกขายแก่เอกชน

การที่ที่ดินโครงการ เป็นของเจ้าของเดี่ยวย่อมจะมีผลต่อการปรับปรุงให้สำเร็จและสอดคล้องกันทั้งบริเวณเป็นไปได้ง่ายกว่ามีเจ้าของรายย่อยหลายราย ทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายของเจ้าของที่ดินเอง

ผลที่เกิดจากโครงการยังส่งผลให้ที่ดินในกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ข้างเคียงมีค่ามากขึ้นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศิลปหัตถกรรมไทย

ก. ความหมาย

หัตถกรรม (Craft) หมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ รูปแบบของงานหัตถกรรมพัฒนาขึ้นตามความชำนาญของช่างและการปรับปรุงเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยให้ดียิ่งขึ้น จึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและเลือกสรรวัสดุ เพื่อให้สนองการใช้สอยได้สมบูรณ์เป็นเวลานานนับร้อยนับพันหรือนับหมื่นปี หลักฐานการค้นคว้าเก่าแก่ที่สุดของหัตถกรรมอาจเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นับหมื่น ๆ ปีมาแล้ว โดยที่มนุษย์พยายามจะสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ขึ้นแรกขึ้นมา เพื่อสนองความต้องการในการใช้สอยเพื่อเป็นเครื่องช่วยให้สภาพการดำรงชีวิตดีขึ้น

หัตถกรรมชิ้นแรกของมนุษย์ควรจะได้แก่ หินก้อนแรกที่มนุษย์เก็บมาแล้วเอาหินหรือวัสดุอื่น ๆ ทาบ กระทบทำให้หินมีรูปร่างผิดไปจากเดิม เพื่อให้หินกะเทาะนั้น มีลักษณะเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ทุบ สับ ตัด สิ่งอื่น ๆ ได้ตามความต้องการ โดยนัยนี้ ถือว่าเครื่องมือหินกะเทาะนับเป็น "หัตถกรรมหรือประดิษฐกรรม" ที่เกิดจากฝีมือมนุษย์เป็นครั้งแรก และได้พัฒนาเรื่อยมา

จากการประดิษฐ์คิดค้นที่กระทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานานนับร้อยนับพันปีนั้น ช่วยให้มนุษย์เกิดความชำนาญและเรียนรู้ในการเลือกสรรวัตถุดิบ เรียนรู้ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบของหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ให้สามารถสนองประโยชน์ได้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเมื่อหัตถกรรมนั้น ๆ มีความสมบูรณ์ในการใช้สอยแล้ว ความชำนาญความชัดเจนในกรรมวิธีจะช่วยให้ช่างหรือผู้สร้างงานหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ได้พัฒนาฝีมือให้สูงขึ้น ส่งผลให้งานหัตถกรรมมีความงามและมีคุณค่าทาง "ศิลปะ" เป็นการพัฒนางาน "หัตถกรรม" (Craft) ไปสู่งาน

"ศิลปหัตถกรรม" (Art Craft)

จากพัฒนาการในการสร้างหัตถกรรมของมนุษย์ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นต้นมานั้น พอสรุปได้ว่าหัตถกรรมคืองานที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยมือ ด้วยกรรมวิธีและความชำนาญ เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยเป็นสำคัญต่อเมื่อสิ่งนั้น ๆ ใช้ประโยชน์ได้ดีแล้ว แต่ด้วยความชำนาญและฝีมือของช่างบางคนที่มีความสามารถสูงทำให้สร้างสรรค์ผลงานที่มีความงามและมีคุณค่าทางศิลปะ แต่กระนั้นก็ตามความงามและความเป็นศิลปะในงานหัตถกรรม ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แวนแค้วน มีเจ้าผู้ครองนครมีระบบกษัตริย์ปกครองเมืองจึงเกิดหัตถกรรมชั้นสูงดังกล่าวอีกประเภทหนึ่ง นอกจากนี้เมื่อมนุษย์เจริญขึ้น งานหัตถกรรมที่เคยทำเพื่อใช้สอยในครัวเรือน หรืองานหัตถกรรมที่ทำเพื่อแลกเปลี่ยนกับปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การทอผ้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับข้าวเปลือกหรือปัจจัยในการดำรงชีวิตอื่น ๆ ที่ครอบครัวนั้น ๆ ไม่สามารถผลิตได้ การแลกเปลี่ยนนี้จะช่วยให้ประชาชนมีปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตพร้อมมูล เอื้ออำนวยให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ต่อมาเมื่อมีความต้องการหัตถกรรมมากทำให้การผลิตงานหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ขาดความสมดุล คือ การผลิตและความต้องการมีปริมาณที่ไม่ทัดเทียมกัน จึงเกิดสื่อในการแลกเปลี่ยนแทนการแลกเปลี่ยนงานหัตถกรรมและสิ่งอื่น ๆ โดยตรงด้วยการนำหอยมาทำเป็นเบี้ย จนถึงการผลิต "เงิน" ขึ้นใช้แทนการแลกเปลี่ยนซื้อขายงานหัตถกรรมและสินค้าต่าง ๆ ในยุคต่อ ๆ มา การใช้สิ่งอื่นแลกเปลี่ยนแทนสินค้าหรือใช้เงินเป็นสิ่งทดแทนนี้ เป็นแรงกระตุ้นให้มีการผลิตงานหัตถกรรมเป็นจำนวนมาก จนเกิดการผลิตลักษณะหัตถอุตสาหกรรม (Industrial Craft) อันเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพ ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ถึงแม้ว่ามนุษย์จะผลิตงานหัตถกรรมขึ้น เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยเป็นหลักก็ตาม แต่ก็มีช่างหัตถกรรมจำนวนไม่น้อย ที่ผลิตงานหัตถกรรมให้มีลักษณะพิเศษตามความพอใจของตน สำหรับใช้สอยเองหรือเพื่อการชื่นชมของตนเอง งานหัตถกรรมลักษณะนี้จะผลิตขึ้นจำนวนน้อย เพื่อให้ได้คุณภาพสูงตามความพอใจของช่าง หัตถกรรมประเภทนี้จึงมีความงดงามเป็นพิเศษ มีความเป็นงานศิลปะมากกว่าหัตถกรรม

สำหรับงานหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมไทยนั้นมีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของไทยมาแต่โบราณกาล เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้คนทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นสูงจนถึงสามัญชน ทั้งนี้ถ้ามองย้อนไปในอดีตแล้วจะเห็นว่า รูปแบบของการปกครอง ลักษณะสังคม และวัฒนธรรมไทยเป็นองค์ประกอบและตัวกำหนดสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างงานศิลปหัตถกรรม และหัตถกรรม โดยอาจจะแบ่งออกเป็นสองประเภทกว้าง ๆ คือ งานศิลปหัตถกรรมชั้นสูง ที่สร้างขึ้นโดยช่างหลวง (Aristocratic Craft man) และงานหัตถกรรมและศิลปกรรมพื้นบ้าน ที่สร้างขึ้นโดยชาวบ้านทั่วไป

งานศิลปหัตถกรรมชั้นสูงนั้นส่วนมากจะสร้างขึ้นอย่างประณีตด้วยฝีมือ "ช่างหลวง" ซึ่งมักมีฝีมือละเอียดประณีต เพราะช่างหลวงส่วนมากจะได้รับคัดเลือกมาจากช่างฝีมือดี ให้เข้ามา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับราชการในกรมกองต่าง ๆ มีหน้าที่สร้างผลงานสนองพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ เช่น ทำเครื่องราชูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น และทำงานตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของตน ช่างเหล่านี้จะได้รับการเลี้ยงดูเช่นเดียวกับข้าราชการอื่น ๆ ช่างบางคนได้รับพระราชทานฐานันดรศักดิ์สูงถึงชั้นพระยาก็มี แสดงให้เห็นว่าในอดีต ช่างหลวงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าข้าราชการอื่น ๆ ดังมีหลักฐานปรากฏชื่อกรมช่างและช่างประเภทต่าง ๆ ในการปกครองครั้งอดีตในกฎหมายโบราณมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1991-2031) โดยมีชื่อ "กรมช่างสิบหมู่" ในพระราชกำหนดบทพระอัยการ ซึ่งต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ชำระกฎหมายนี้แล้วนิยมเรียกว่า กฎหมายตราสามดวง (ตราราชสีห์ คชสีห์ และตราบัวแก้ว) ในกฎหมายโบราณทั้งในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ปรากฏชื่อช่างต่าง ๆ ส่วนมากเป็นช่างฝีมือหรือช่างหัตถกรรมมีหลายประเภท เช่น ช่างเขียน ช่างแกะ ช่างสลัก ช่างปั้น ช่างหุ่น ช่างรัก ช่างสนะ (ช่างเสื้อผ้า) ช่างมุก ช่างเงิน ช่างหล่อ เป็นต้น ช่างเหล่านี้สังกัดกรมช่างสิบหมู่ซึ่งมีนายทหารกำกับ ต่อมาช่างต่าง ๆ ในกรมช่างสิบหมู่ปรากฏชื่อช่างใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายหลายสิบอย่าง ซึ่งเป็นหลักฐานให้รู้ว่า ช่างหลวงในอดีตของไทยนั้นมีช่างนานาประเภท มิใช่ว่าจะมีเพียงสิบหมู่หรือสิบอย่างดังชื่อกรมในเรื่องนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงมีลายพระหัตถ์ประทานพระยาอนุমানราชชน ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2499 ในหนังสือบันทึกความรู้ต่าง ๆ เล่ม 1 หน้า 10-11 มีความตอนหนึ่งว่า

"ช่างสิบหมู่เป็นแต่ชื่อกรม ที่รวบรวมช่างได้มี 10 หมู่ด้วยกัน ไม่ใช่ช่างในบ้านเมืองมีแต่ 10 อย่างเท่านั้น"

จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ช่างหลวง มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างงานศิลปกรรมชั้นสูงและประณีตศิลป์ให้แก่ราชสำนักและพุทธศาสนาแต่อดีต ผลงานศิลปหัตถกรรมชั้นสูง และประณีตศิลป์ต่าง ๆ ของบรรดาช่างหลวงนั้น ยังมีปรากฏอยู่จนปัจจุบัน เช่น เครื่องราชูปโภคต่าง ๆ เครื่องมุก เครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องถม เครื่องลงยา เป็นต้น งานศิลปหัตถกรรมที่ช่างหลวงสร้างขึ้นนั้นแม้จะมีประโยชน์ใช้สอยด้วยก็ตาม แต่จะให้ความสำคัญแก่ความประณีตงดงาม ฝีมือช่างชั้นสูง ให้สมกับฐานันดรศักดิ์ของผู้ใช้และเป็นเครื่องแสดงตำแหน่งเป็นการบอกลักษณะตำแหน่งของผู้ใช้ไปด้วย ซึ่งต่างไปจากงานหัตถกรรมและศิลปกรรมไทยที่ผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้สอยเป็นหลักทั้งความงามและความเป็นศิลปะ เป็นเพียงองค์ประกอบเสริมเท่านั้น ต่างกับงาน
วิจิตรศิลป์ (Fine Arts) ซึ่งผู้สร้างหรือศิลปินสร้างขึ้นด้วยความประสงค์เพื่อความงามและ
ศิลปะเป็นหลัก เช่น การสร้างงานจิตรกรรมเพื่อชื่นชมความงามและคุณค่าศิลปะ มิได้มีวัตถุประสงค์
เพื่อประโยชน์ใช้สอยแต่อย่างใด นอกจากนี้ลักษณะของช่างและศิลปิน (Artist) ผู้สร้างงาน
ศิลปะยังต่างกันด้วย ศิลปินผู้สร้างสรรค์ส่วนใหญ่จะต้องผ่านการเรียน การศึกษา และได้รับการ
ฝึกฝนจากโรงเรียนศิลปะหรือสถาบันศิลปะโดยตรง ต่างกับช่างหัตถกรรม (Craft man)
ในอดีตซึ่งไม่ได้ผ่านการศึกษาแล้ว เรียนอย่างเป็นระบบ หากแต่อาศัยการฝึกฝนจากบรรพบุรุษ จาก
เพื่อนบ้านจนเกิดความชำนาญ สามารถผลิตงานหัตถกรรมเพื่อศิลปะหัตถกรรมขั้นได้ในที่สุด

การสร้างงานหัตถกรรมของมนุษย์ได้พัฒนาเรื่อยมา เริ่มตั้งแต่การตัดแปลงวัตถุดิบ
ที่มีอยู่ตามธรรมชาติเพียงเล็กน้อย จนถึงนำวัตถุดิบธรรมชาติมาแปรรูปเพื่อสร้างเป็นงานหัตถกรรม
ที่มีรูปแบบใหม่ต่างไปจากรูปทรงของวัตถุดิบธรรมชาติดั้งเดิม เช่น การนำไม้ไผ่ หวาย ใบตาล ใบลาน
มาจักเป็นดอกเพื่อสร้างเป็นเครื่องจักสาน การนำดินแร่มาถลุง แล้วนำมาหลอม หล่อเป็นเครื่อง-
มือเครื่องใช้โลหะ ฯลฯ

งานหัตถกรรมเหล่านี้มีกระบวนการในการสร้างที่ซับซ้อนมากขึ้น และเมื่อมนุษย์มี
ความเจริญมากขึ้นเท่าใด ความต้องการในการใช้สอยก็มีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ในขณะที่เดียวกัน
เมื่อมนุษย์มีความสามารถในการรับรู้ในเรื่องความงามได้ดียิ่งขึ้น งานหัตถกรรมจึงได้รับการพัฒนาให้
มีความสวยงามควบคู่ไปกับประโยชน์ใช้สอย จนมีงานหัตถกรรมบางประเภทสร้างขึ้นเพื่อความ
งดงามมากกว่าประโยชน์ใช้สอยก็มี เช่น งานหัตถกรรมประเภทประณีตศิลป์ หรืองานหัตถกรรม
ของราชสำนัก (Aristocratic Craft) เป็นต้น

งานหัตถกรรมของราชสำนักนั้นแท้จริงก็พัฒนาไปจากงานหัตถกรรมพื้นบ้าน (Folk
Craft) หรืองานหัตถกรรมของชาวบ้านที่ประชาชนทั่วไปใช้สอยในชีวิตประจำวัน อันเป็นงาน
ที่สร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ มีรูปแบบที่เรียบง่าย ตามชนบประเพณีตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น
ต่อเมื่อเกิดชนชั้นปกครอง เกิดชนชั้นสูง งานหัตถกรรมที่ถูกนำมาใช้สอยจึงได้รับการพัฒนาดัดแปลง
ให้หรูหรา มีความวิจิตรงดงามให้สมฐานะของผู้ใช้ ทำให้เกิดผลงานที่มีลักษณะเป็นหัตถกรรมราช-
สำนัก และประณีตศิลป์ขึ้นมา จึงสรุปได้ว่า งานหัตถกรรมดั้งเดิมนั้นเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่
สร้างโดยประชาชน อันเป็นชนกลุ่มใหญ่ ต่อเมื่อมนุษย์พัฒนาขึ้นมาจนถึงยุคที่มีการอยู่ร่วมกันเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยช่างพื้นบ้านเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน เป็นงานที่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก เราเรียกงานประเภทนี้ว่าหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

หัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีลักษณะที่ต่างไปจากงานหัตถกรรมศิลปหัตถกรรมชั้นสูง เป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มเพราะคำว่า "พื้นบ้าน" นั้น ตามความหมายทางคติชนวิทยา (Folklore) หมายถึงกลุ่มชนที่มีลักษณะร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น มีชนบประเพณีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีวิถีทางในการดำรงชีวิตคล้ายคลึงกัน พูดภาษาเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน เป็นต้น ลักษณะร่วมกันของกลุ่มชนนี้เป็นองค์ประกอบร่วมที่ทำให้กลุ่มชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นคนพวกเดียวกัน เหล่านี้จะมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่ต่างกันไป และจะต้องดำรงสภาพของตนอย่างอิสระ ปราศจากวัฒนธรรมจากภายนอก จึงจะถือว่า กลุ่มชนเหล่านั้นเป็นกลุ่มชนพื้นบ้านหรือกลุ่มชาวบ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นของตนเอง ผลผลิตทางด้านหัตถกรรมของกลุ่มชนเหล่านี้จึงเป็นงานที่มีลักษณะเป็นศิลปหัตถกรรมและศิลปกรรมพื้นบ้านนั่นเอง

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนั้นแต่เดิมไม่มีใครจะได้รับความสนใจมากนักโดยเฉพาะคำว่า "พื้นบ้าน" ก็ยังไม่แพร่หลายเหมือนปัจจุบัน หากแต่มักเรียกกันว่าเป็นศิลปะของชาวบ้าน หรือศิลปะชาวบ้าน (Folk art) ดังที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ให้คำนิยามไว้ว่า

"ศิลปะชาวบ้านอาจมาแต่ประชาชนเองเป็นผู้สร้างหรืออาจมาแต่ผู้เป็นศิลปินจริง ๆ ซึ่งมองเห็นชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีเป็นปรัมปราคติ หรืออะไรอื่น ๆ ของชาวบ้านเป็นผู้สร้างขึ้นก็ได้"

ศิลปะชาวบ้านมีแปลก ๆ ต่าง ๆ กันมากมายเพราะประเทศหนึ่ง ๆ ก็มีแตกต่างกันออกไป แม้ในประเทศเดียวกัน ต่างถิ่นต่างท้องที่ก็มีแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นศิลปะชนิดนี้จึงอุทิศไปด้วยลักษณะที่แสดงให้เห็นความรู้สึกนึกเห็นอย่างง่าย ๆ และถือเป็นปรัมปราคติสืบกันมาของประชาชนในระเทศหรือในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นเครื่องส่องให้เห็นลักษณะพิเศษเกี่ยวกับพฤติกรรมปัญญาและจิตใจของประชาชนเหล่านั้น "ไม่ว่าของชาติใดได้เป็นอย่างดี"

นอกจากคำนิยามของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ดังกล่าวแล้ว ต่อมา มีนักวิชาการให้ความสนใจแก่ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมากขึ้น และพยายามจะให้คำนิยามและกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านให้มีขอบข่ายและมีคุณสมบัติเป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงกำหนดสาระสำคัญของศิลปะพื้นบ้านไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านส่วนใหญ่สร้างขึ้นโดยช่างนิรนาม
2. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านสร้างขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน เป็นสำคัญ
3. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านมักสร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก
4. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านมักมีรูปแบบที่เรียบง่าย
5. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านควรมีลักษณะ เฉพาะถิ่น
6. ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านต้องสร้างขึ้นด้วยมือเป็นหลัก

จากสาระสำคัญดังกล่าวของศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านจะช่วยให้มองเห็นความแตกต่างระหว่างศิลปะหัตถกรรมชั้นสูง และศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยได้ เพราะศิลปะหัตถกรรมทั้งสองประเภท มีวัตถุประสงค์ในการสร้าง ความต้องการในการใช้สอย และกรรมวิธีในการสร้าง ตลอดจนรูปแบบที่แตกต่างกัน ถึงกระนั้นก็ตามเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป สภาพของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมเปลี่ยนไปทำให้ศิลปะหัตถกรรมไทยทั้งสองประเภทมีความใกล้เคียงกันมากขึ้นในปัจจุบันแทบไม่อาจแยกแยะได้ชัดเจนดังแต่ก่อน ทั้งนี้ต่อไปนี้จึงจะเรียกงานศิลปะหัตถกรรมเหล่านั้นรวมกันไปเป็น "ศิลปะหัตถกรรมไทย"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. เอกลักษณ์และศิลปหัตถกรรมไทยประเภทต่าง ๆ

จากประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศไทยได้หลอมรวมความหลากหลายของชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ที่กระจุกกระจายอยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีสถาบันกษัตริย์และพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลาง กระนั้นก็ตามถ้าพิจารณาให้ลึกลงไปแล้วแม้ในภาพรวมกว้าง ๆ คนไทยจะมีความผสมกลมกลืนเป็นกลุ่มชนที่มีเอกลักษณ์ร่วมกันก็ตาม แต่ในจุดเล็ก ๆ หรือชุมชนย่อยของสังคมจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของชนบประเพณี คตินิยม วิถีชีวิต ความเชื่อ ความต่างกันของกลุ่มชนในส่วนย่อยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ และเป็นตัวกำหนดประการหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดการสร้างงานศิลปหัตถกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตนไปต่าง ๆ กัน เช่นเดียวกับความหลากหลายของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มนั่นเอง

ดังกล่าวแล้วว่า สถาบันกษัตริย์และพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลางของวิถีชีวิตของคนไทย มาแต่อดีต และเป็นสถาบันสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างงานศิลปหัตถกรรมเกี่ยวเนื่องกับสถาบันทั้งสองมาเป็นเวลาช้านาน จนอาจกล่าวได้ว่างานศิลปหัตถกรรมไทยมีเอกลักษณ์สำคัญประการหนึ่งคือ เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์และพุทธศาสนา โดยเฉพาะงานศิลปหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์จะมีความละเอียดประณีตเป็นประณีตศิลป์เสียส่วนใหญ่ ส่วนงานศิลปหัตถกรรมที่เนื่องในพุทธศาสนานั้นมีทั้งที่เป็นงานละเอียดประณีตและงานที่สร้างขึ้นตามคตินิยมของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่นที่มีรูปแบบต่าง ๆ กันไป ดังนั้นงานศิลปหัตถกรรมที่สร้างขึ้นเนื่องในสถาบันกษัตริย์และพุทธศาสนาจึงถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ประการหนึ่งของงานศิลปหัตถกรรมไทย

นอกจากงานลักษณะดังกล่าวแล้ว เอกลักษณ์สำคัญอีกประการหนึ่งของงานศิลปหัตถกรรมไทยคือ สร้างขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยมีกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ประโยชน์ใช้สอย และสภาพภูมิศาสตร์ ของแต่ละท้องถิ่นเป็นตัวกำหนดซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ศิลปหัตถกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ หรือศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยมีความหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นของตนเอง

อย่างไรก็ตาม เรื่องของเอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมไทยนี้ จะเห็นว่าเอกลักษณ์นั้นเกิดขึ้นจากวัตถุประสงค์ในการสร้างและวัตถุประสงค์ในการใช้สอยเป็นสำคัญ ได้แก่ สร้างขึ้นเพื่อเป็นของใช้ของชนชั้นสูง อันได้แก่ ศิลปหัตถกรรมที่สร้างขึ้นสำหรับพระมหากษัตริย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และบุคคลในราชสำนัก งานศิลปหัตถกรรมประเภทนี้จะมีเอกลักษณ์และลักษณะพิเศษอยู่ที่รูปแบบงดงามและมีความประณีตเป็นพิเศษ เช่น งานเครื่องมุก เครื่องถม เครื่องเงิน เครื่องทอง เป็นต้น

งานศิลปหัตถกรรมไทยที่มีเอกลักษณ์พิเศษต่างไปจากงานศิลปหัตถกรรมประเทศอื่น ๆ อีกประเภทหนึ่งคือ งานศิลปหัตถกรรมที่เนื่องในพุทธศาสนา งานประเภทนี้มีทั้งชนิดที่ทำขึ้นเป็นพิเศษด้วยความศรัทธา เพื่อแสดงสถานภาพที่ต่างไปจากสามัญชนของผู้ใช้คือ พระสงฆ์ จึงมักมีรูปแบบที่พิเศษต่างไปจากงานศิลปหัตถกรรมที่เป็นเครื่องใช้ของประชาชนทั่วไป ลักษณะพิเศษหรือเอกลักษณ์ของงานศิลปหัตถกรรมไทยประเภทนี้ มีทั้งที่เป็นความละเอียดประณีตและวัสดุพิเศษ เช่น เครื่องมุก เครื่องถมลงยา และงานประเภทที่ทำจากวัสดุพื้นบ้าน แต่มักมีรูปแบบพิเศษออกไปมีทั้งเพื่อประโยชน์ใช้สอยโดยตรงและใช้เป็นเพียงเครื่องแสดงความเคารพ ความเชื่อถือ และเป็นพุทธบูชาเท่านั้น เช่น ตะลุ่มมุก ขันดอก ตุ้งกระด้าง ตุ้งโยแมงมุม เป็นต้น ศิลปหัตถกรรมไทยประเภทนี้ถือได้ว่า เป็นเอกลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวไทย

นอกจากเอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมไทยที่เกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวแล้ว สิ่งที่เป็นองค์ประกอบและเป็นตัวกำหนดรูปแบบการใช้วัสดุและวิธีการสร้างสรรค์ของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านคือการสร้างขึ้นเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันตามชนบประเพณี ความเชื่อ คตินิยม สภาพภูมิศาสตร์และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นทั้งกรอบและองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของศิลปหัตถกรรมไทย

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า เอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมไทยนั้น มีความหลากหลาย ไม่สามารถกำหนดได้ด้วยรูปแบบหรือวัสดุโดยตรง แต่เอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมแต่ละประเภทยังขึ้นอยู่กับกลุ่มคนที่เป็นผู้สร้างและกลุ่มคนผู้ใช้สอยศิลปหัตถกรรมนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ ศิลปหัตถกรรมไทยที่สร้างขึ้นเนื่องในสถาบันกษัตริย์ มีพระมหากษัตริย์และชนชั้นสูงเป็นผู้ใช้

ศิลปหัตถกรรมไทยที่สร้างขึ้นเนื่องในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีทั้งพระภิกษุสงฆ์ สามเณร เป็นผู้ใช้ รวมถึงศิลปหัตถกรรมที่สร้างขึ้นถวายเป็นพุทธบูชา

ศิลปหัตถกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ ที่มีประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ใช้ และสร้างขึ้นเพื่อชาวบ้านด้วยตนเอง คือ ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีความหลากหลาย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สุด โดยแต่ละถิ่นแต่ละชุมชนจะมีเอกลักษณ์และลักษณะ เฉพาะถิ่น เป็นของตนเองแตกต่างกันไป

นอกเหนือจากเอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมไทยที่เกิดขึ้น โดยวัตถุประสงคืในการใช้สอยของบุคคลทั้งสามกลุ่มใหญ่ดังกล่าวแล้ว กรรมวิธีและวัตถุดิบที่นำมาใช้สร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมยังเป็นตัวจำแนกให้เกิดงานศิลปหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ด้วย เช่น งานศิลปหัตถกรรมโลหะ งานศิลปหัตถกรรมเครื่องเคลือบดินเผา งานศิลปหัตถกรรมประเภทจักสาน งานศิลปหัตถกรรมประเภทถักทอ งานศิลปหัตถกรรมประเภทแกะสลักไม้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจำแนกประเภทงานศิลปหัตถกรรมไทยนั้น อาจแบ่งได้ทั้งการจำแนกตามกลุ่มคนผู้ใช้ วัตถุประสงค์ในการสร้างและแบ่งตามกรรมวิธีและวัตถุดิบที่ทำแล้วยังอาจแบ่งย่อยลงไปได้อีกหลายลักษณะ เช่น แบ่งละเอียดลงไปถึงวัสดุแต่ละประเภทที่นำมาผลิตงานศิลปหัตถกรรม ตามที่กองส่งเสริมหัตถกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แบ่งไว้ ถึง 40 ประเภท คือ ศิลปหัตถกรรมประเภท ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าบาติก ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน ผลิตภัณฑ์โลหะหล่อ เพชรพลอยเจียรระโน รูปแกะสลักและรูปปั้น เครื่องรูปพรรณเครื่องประดับ ภาพเขียน ภาพลอกลาย ผาผนังโบสถ์ ภาพหนังตะลุง เครื่องหนัง เครื่องเขิน เครื่องไม้แกะสลัก ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องเรือนไม้ เครื่องเรือนหวาย เครื่องจักสาน เครื่องดนตรีพื้นบ้าน หัวโขน ตุ๊กตารำไทย โคมบาย ดอกไม้ประดิษฐ์ ผลไม้ประดิษฐ์ รมกระต่าย เครื่องปั้นดินเผา เซรามิก เซรามิกแก้ว แกะสลัก ผลิตภัณฑ์หอยมุก ผลิตภัณฑ์เปลือกหอย ผลิตภัณฑ์จากงา ผลิตภัณฑ์จากกระดูกสัตว์ พรหมทอมือ ผลิตภัณฑ์จากหิน ผลิตภัณฑ์เส้นใยพืชต่าง ๆ (กก ป่าน กระจูด กล้วย ใบบลาน ใบบอ เขือกกล้วย ใบมะพร้าว ฟาง หางอวน ใบพ้อ ใบเตย ผักตบชวา และอื่น ๆ)

การแบ่งประเภทงานศิลปหัตถกรรมในลักษณะนี้ เป็นการแข่งตามงานศิลปหัตถกรรมที่มีการผลิตอยู่ในปัจจุบัน โดยยึดวิธีการผลิตและประเภทของวัตถุดิบเป็นหลัก แต่ในที่นี้จะแบ่งประเภทของศิลปหัตถกรรมไทยอย่างกว้าง ๆ และเลือกเฉพาะประเภทที่เป็นงานศิลปหัตถกรรมดั้งเดิม ที่มีการสืบทอดมาจากโบราณกาลและมีความผูกพันกับวิถีความเป็นอยู่ของคนไทยมาแต่อดีตเป็นหลักจะไม่แยกประเภทงานศิลปหัตถกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังและประยุกต์ขึ้นตามยุคสมัย เพราะเป็นสิ่งที่ไม่อาจกำหนดได้แน่นอน นอกจากนี้ในการกล่าวถึงศิลปหัตถกรรมไทยที่สำคัญแต่ละประเภทจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาโดยสังเขป เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมไทยประเภทต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องถมเป็นงานศิลปหัตถกรรมไทยประเภทหนึ่ง ซึ่งแต่เดิมกรรมวิธีในการทำทั้งหมดทำด้วยมือแทบทั้งสิ้น การเรียกชื่องานศิลปหัตถกรรมประเภทนี้ว่า เครื่องถม ก็เป็นการเรียกตามวิธีทำคือการถม ถม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2493 ให้คำอธิบายไว้ว่า วิธีทำภาชนะโดยลงยาตะกั่วทับหรือถมรอยเป็นลวดลายต่าง ๆ เรียกภาชนะชนิดนี้ว่า "เครื่องถม"

เครื่องถม ภาชนะเครื่องใช้ที่ทำด้วยเงินหรือทอง มีลวดลายแกะเป็นสีเงินหรือสีทองตัดกับสีพื้นหรือสีของน้ำยาสีคำสนิท ลวดลายที่เกิดขึ้นบนเครื่องถมเกิดจากการแกะสลักเป็นลวดลายเป็นร่องลึกลงไปบนภาชนะแล้วใช้ตัวยาซึ่งเป็นโลหะผสมที่มีสีคำผสมกับน้ำประสานทองหลอมละลายแทรกลงไปในช่วงว่างระหว่างลาย เพื่อช่วยให้เห็นลายเด่นชัดขึ้น การทำถมนี้จะทำได้เฉพาะภาชนะเครื่องใช้ที่เป็นเงินหรือทองเท่านั้น ถ้าจะเอาโลหะอื่นมาทำจะต้องชุบหรือฉาบเงินเสียก่อน แต่ก็ไม่คุ้มกันนักซ้ำยุ่งยาก การทำเครื่องถมแต่โบราณนั้นทำด้วยมือทั้งหมด เพิ่งจะมาใช้เครื่องมือและกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ช่วยเมื่อภายหลัง เช่น เครื่องถมชนิดหนึ่งที่เรียกว่า "ถมจุฑาทูซ" ซึ่งใช้การพิมพ์ลายลงบนภาชนะโดยสกรีน แล้วใช้กรดและน้ำยาเคมีกัดให้เกิดลวดลายแทนการแกะสลักด้วยมือแม้จะเป็นวิธีที่นิยมทำกันระยะหนึ่งแต่ความประณีตงดงามสู้เครื่องถมที่ทำด้วยมือล้วน เช่นสมัยโบราณไม่ได้

เครื่องถมมีกำเนิดขึ้นในเมืองไทยในสมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่นอน หากแต่มีผู้สันนิษฐานว่าอาจจะเอาแบบอย่างมาจากประเทศอินเดีย เปอร์เซีย หรือมาจากกลุ่มประเทศทางตะวันตก เช่น ประเทศโปรตุเกส เป็นต้น

การทำเครื่องถมเป็นงานศิลปหัตถกรรมประเภทหนึ่งของไทยที่มีการทำสืบทอดมาช้านาน แม้ในปัจจุบันก็มีการทำกันอยู่ นับเป็นงานศิลปะหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์ไทยโดดเด่นประเภทหนึ่งที่มีทั้งคุณค่าทางศิลปะและความงามอย่างยิ่ง

เครื่องลงยา เป็นศิลปหัตถกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีกรรมวิธีคล้ายคลึงการทำเครื่องถมแต่เป็นการทำเครื่องประดับที่มีราคาถูกขึ้นแทนการประดับด้วยพลอยและแก้วมณีลงบนเครื่องเงินเครื่องทองที่มีราคาแพง การลงยาเป็นการนำเอาแร่บางชนิดที่หลอมละลายได้มาหลอมละลาย เพื่อให้แร่ที่หลอมละลายนี้ไหลไปในช่องที่แกะไว้ แทนน้ำยาถม การลงยาจะแตกต่างไปจากการลงถมก็อยู่ที่การลงยาทำเป็นสีต่าง ๆ ได้ ปัจจุบันการลงยามักจะใช้ชักโครกเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผสมน้ำยาเคลือบแล้วใช้พู่กัน (เบ้าเล่น) เฝ้าให้หลอมละลายเคลือบเช่นเดียวกับวิธีเคลือบ
การลงยานี้เป็นกรรมวิธีการตกแต่งประดับโลหะของไทย ที่มีควบคุมมากับการทำ
เครื่องถม หากแต่การลงยาอาจจะทำลงบนโลหะอื่นนอกเหนือจากเงินได้ เช่น ทอง นาค
ทองแดง เป็นต้น และการลงยาอาจจะใช้แร่ที่หลอมละลายได้หลายสีทำให้เกิดลวดลายหลากสี
ที่งดงามไปอีกแบบหนึ่ง

เครื่องลงยาของไทยที่นิยมทำกันประเภทหนึ่งคือ การใช้ภาชนะที่ทำด้วยทองแดง
มาเคลือบพื้นแล้วเขียนลวดลายเป็นสีต่าง ๆ ลงไป แทนการถมด้วยน้ำยาสีเป็นลักษณะการทำ
เครื่องลงยาแบบก้ำมะลอเรียกว่า **ถมปัก** เครื่องลงยาชนิดนี้ในสมัยก่อนนิยมทำเป็นเครื่องใช้
ของพระราชอาคันตุกะ เช่น กระโถน ปิ่นโต ชันโอ เป็นต้น

งานศิลปหัตถกรรมที่มีลักษณะการตกแต่งให้เกิดลวดลายบนผิวโลหะที่มีกรรมวิธี
ใกล้เคียงกับการทำเครื่องถมและเครื่องลงยาของไทยคือ "คร่ำ" ซึ่งเป็นกรรมวิธีตกแต่งโลหะ
ของไทยที่อาจรับอิทธิพลมาจากอาหรับ ทำโดยการสลักลวดลายลงบนเนื้อเหล็กให้เป็นร่องลึก
แล้วนำเส้นเงินหรือทองฝังลงไป ถ้าฝังด้วยเส้นเงินก็เรียกว่า "คร่ำเงิน" ถ้าฝังด้วยทองก็
เรียกว่า "คร่ำทอง" การทำคร่ำมักทำเป็นเครื่องใช้และอาวุธต่าง ๆ เช่น พระแสงดาบ
กรรไกร ดาบ ค้อนปิ่น เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมไทยประเภทดังกล่าวเป็นหัตถกรรมเก่าแก่ของไทยที่ทำสืบต่อกันมา
แต่โบราณกาล ที่ควรจะได้รับอนุรักษส่งเสริมให้ดำรงอยู่สืบไป

เครื่องเขิน เป็นชื่อเรียกภาชนะเครื่องใช้ที่สานด้วยไม้ไผ่แล้วเคลือบด้วยรัก
เขียนลวดลายประดับตกแต่งด้วยชาด ทองคำเปลว หรือเงินเปลว เครื่องเขินเป็นภาชนะเครื่องใช้
ที่นิยมใช้กันในภาคเหนือโดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ ถึงกับมีหมู่บ้านที่ผลิตเครื่องเขินด้วย
ภาษาพื้นเมืองว่าบ้าน "ท่าฮักท่าหาง" หรือบ้านเขิน

"**เครื่องเขิน**" นั้นเชื่อกันว่าเรียกตามชื่อของเผ่าหรือกลุ่มคนผู้ทำคือพวก "**ไทยเขิน**"
ที่อยู่ในเชียงใหม่ ต่อมาได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานท่ามาหากินอยู่ในเชียงใหม่ในสมัยพระเจ้ากาวิละ
(ประมาณ พ.ศ. 2325-2358) แล้วรวมกันตั้งเป็นหมู่บ้านซึ่งกลายเป็นหมู่บ้านหนึ่งคือ "**บ้านเขิน**"
อยู่ในตำบลหายยา อำเภอเมืองเชียงใหม่ มาจนทุกวันนี้ เครื่องเขินที่ทำกันในหมู่บ้านนี้ทำสืบต่อ
กันมาตามแบบอย่างของบรรพบุรุษนานนับร้อยปี เครื่องเขินที่ทำส่วนมากเป็นหจกภาชนะเครื่อง
ใช้สอยที่เป็นประโยชน์มากกว่าที่จะใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง เช่น ชันน้ำ โถแห้ง กล่องใส่ยาเส้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พานแว่นฟ้า เขียนหมาก เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการเรียกเครื่องเงินนี้ นายเสนอ นิลเดช ได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องกำมะลอว่า

"...จะเป็นไปได้ไหมว่าการผลิตเครื่องเงินของเมืองเชียงใหม่มีมาแต่เดิมสมัยเชียงใหม่เป็นเมืองเอกราชร่วมสมัยอยุธยา และภายหลังที่พระเจ้ากาวิละได้นำพวกชาวไทยจากเมืองเขินมาอยู่ที่เชียงใหม่ ชาวไทยเขินได้ผลิตเครื่องเงินขึ้นเป็นชั้นหมาก และแอบหมากขนาดต่าง ๆ ขึ้นจำหน่ายให้ชาวเชียงใหม่ใช้จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่เรียกกันเฉพาะว่า เขิน คำว่าเขินเลยรู้จักกันดีภาชนะใดก็ตามที่สานด้วยไม้ลงรักปิดทองแต่มีสีต่าง ๆ จะต้องเรียกกันว่าเขิน..."

เครื่องมุก เป็นศิลปหัตถกรรมไทยประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้เปลือกหอยมุก ซึ่งเป็นหอยทะเลชนิดหนึ่งมาฉลุเป็นชิ้นเล็ก ๆ ประดับลงบนภาชนะ บานประตู หน้าต่าง ๆ ฯลฯ โดยมีรักเป็นตัวเชื่อมให้มุกฝังตัวอยู่บนผิวภาชนะหรือวัตถุที่ต้องการประดับ ความแวววาวของเปลือกหอยมุกสีขาวแกมชมพู จะตัดกับสีดำของรักเกิดเป็นลวดลายที่งดงามคนไทยจึงนิยมประดับมุกลงบนภาชนะเครื่องใช้และสิ่งต่าง ๆ เช่น ตั่ง ตะลุ่ม พาน กล่องหมากพลู เครื่องดนตรี ธรรมมาสน์ บานประตู บานหน้าต่างของวัด และปราสาทราชวัง เป็นต้น

เครื่องมุกและการประดับมุกเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดประณีต ต้องใช้ช่างที่มีความสามารถสูง ในอดีตจึงมักทำเป็นเครื่องใช้ของคนชั้นสูง พระภิกษุสงฆ์ และทำสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์และศาสนาเป็นส่วนใหญ่

แม้ว่างานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องมุกของไทยจะเป็นงานศิลปหัตถกรรมเก่าแก่ที่มีคุณค่าแต่เมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป การนำเปลือกหอยมุกมาประดับเครื่องมุกที่ต้องใช้เวลาและความประณีตสูงจึงมีใคร่คุ้มค่า การประดับมุกในปัจจุบันจึงมักทำสิ่งของที่สีขนาดเล็ก ๆ เป็นลักษณะของที่ระลึก เช่น พาน โถก กล่องบุหรี ขนาดเล็ก ๆ จนถึงไฟแช็ค มากกว่าที่จะทำเป็นสิ่งของที่มีขนาดใหญ่อย่างโบราณ

กรรมวิธีการประดับมุกของไทย เป็นกรรมวิธีที่ทำกันมาแต่โบราณ ถ้าพิจารณาดูขั้นตอนและวิธีการจะเห็นว่าเป็นไปอย่างธรรมดาไม่ได้มีวิธีการที่ซับซ้อนแต่อย่างใด วัสดุที่นำมาใช้ก็เป็นวัสดุตามธรรมชาติธรรมดา ๆ หากแต่ความงดงามนั้นขึ้นอยู่กับความประณีตของฝีมือช่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และลวดลายที่เกิดจากความคิดของช่างไทย ที่มุ่งเน้นมิติความงามขึ้นให้สอดคล้องกับวัสดุและรูปแบบของสิ่งที่สร้างขึ้นมาเพื่อประโยชน์ใช้สอยด้านต่าง ๆ ให้มีความงดงามมีสุนทรียภาพแฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น เท่ากับเป็นการเพิ่มคุณค่าและความน่าใช้ไปด้วย

การประดับมุกในปัจจุบันแม้จะมีทำกันอยู่บ้าง เช่นที่บริเวณอำเภอเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เป็นเครื่องมุกที่ประยุกต์วิธีการจากโบราณ ตั้งแต่การใช้สีไปวหรือสีรองพื้นแทนรักและการฉลุลวดลายก็เป็นการทำแบบซ้ำ ๆ แล้วนำมาประกอบเป็นลวดลายที่สามารถใช้กับเครื่องมุกที่มีรูปทรงต่าง ๆ กันทั่วไป ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและแรงงาน

อย่างไรก็ตาม การนำเปลือกหอยมุกมาทำเป็นงานศิลปหัตถกรรมและสิ่งประดิษฐ์ประเภทต่าง ๆ ในลักษณะเครื่องใช้และของที่ระลึกในบริเวณภาคใต้โดยเฉพาะบริเวณจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีการผลิตหัตถกรรมจากเปลือกหอยมุกมากที่สุด สิ่งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ได้แก่ โคมไฟ เครื่องแขวน จานรองแก้ว พวงกุญแจ เป็นต้น เป็นการนำเปลือกหอยมุกให้เกิดประโยชน์ด้วยขบวนการทางหัตถกรรมและกึ่งอุตสาหกรรมตามสภาพสังคมปัจจุบัน

เครื่องแกะสลักเป็นศิลปหัตถกรรมไทยที่มีมาแต่อดีต ตั้งแต่การแกะสลักไม้หรือเครื่องไม้จำหลัก ซึ่งมีหลักฐานปรากฏมาตั้งแต่วันนี้มากมาย และแม้ในปัจจุบันก็ยังมีการใช้และส่วนประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรมต่าง ๆ อยู่ทั่วไป นอกจากนี้ก็มีการแกะสลักงา ซึ่งเป็นงานประณีตศิลป์อีกประเภทหนึ่งที่มีทำมาช้านาน และมีความวิจิตรพิสดารเป็นอย่างยิ่งประเภทหนึ่ง

อย่างไรก็ตามงานศิลปหัตถกรรมไทยประเภทเครื่องแกะสลักของไทยนั้น มีการนำวัสดุต่าง ๆ มาแกะสลักเป็นงานศิลปหัตถกรรมให้มีรูปแบบและกรรมวิธีในการผลิตที่ต่างกัน ไปหลายชนิด เช่น เครื่องไม้แกะสลักหรือเครื่องไม้จำหลัก เครื่องงาจำหลัก การแกะสลักหินการแกะสลักกระดูกสัตว์ การแกะสลักตัวหนังใหญ่และตัวหนังตะลุง เป็นต้น

เครื่องไม้แกะสลัก หรือเครื่องไม้จำหลัก เป็นงานศิลปหัตถกรรมเก่าแก่ของไทย ซึ่งมีทั้งชนิดที่เป็นไม้แกะสลักธรรมดา และชนิดที่แกะสลักแล้วลงรักปิดทอง ประดับกระจกซึ่ง เรียกว่า เครื่องไม้จำหลัก ซึ่งมักทำเป็นส่วนประกอบอาคารสถาปัตยกรรม: เช่น ซุ้มฟ้า หน้าบัน บานประตู หน้าต่าง โบสถ์วิหาร และปราสาทราชมนเฑียร เป็นต้น

เครื่องไม้จำหลัก หรือเครื่องไม้แกะสลักนี้เป็นศิลปหัตถกรรมที่คนไทยทำกันมาแต่โบราณกาล เพราะประเทศไทยอยู่ในเขตร้อน ไม้หาได้ง่ายและไม้ยังใช้ประโยชน์ได้ไม่จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อนำมาทำเป็นงานศิลป์ ยังให้คุณค่าและลักษณะพิเศษที่ต่างไปจากการใช้วัสดุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็น หิน ปูน สําริต หรือโลหะอื่น ๆ นอกจากนี้ไม้อย่างนี้เป็นวัสดุที่มีเนื้อไม้แข็งจนเกินไป สามารถใช้เครื่องมือแกะสลักให้เป็นรูปร่าง ลวดลาย ตามความต้องการได้โดยไม่ง่าย ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ของไม้ จะสอดคล้องกับความต้องการของชาวไทย และลักษณะของศิลปะไทยที่ต้องการความอ่อนช้อยละเมียดละไม

เครื่องมือจำหลักที่คนไทยสร้างขึ้นเป็นศิลปหัตถกรรมและเครื่องมือ เครื่องใช้มีหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่จำหลักเป็นพระพุทธรูปต่าง ๆ จำหลักเป็นลวดลายประดับตกแต่งพระที่นั่งบุษบกมาลา พระราชพาหนะ ประดับบานประตู หน้าต่าง หน้าบ้าน และส่วนประกอบอื่น ๆ ในการสถาปัตยกรรม ตกแต่งธรรมาสน์ อาสนะ สังเค็ด และใช้ตกแต่งเครื่องเรือน พวก เตียง ตู้ โต๊ะ คันฉ่อง เป็นต้น

คนไทยใช้เครื่องมือจำหลักในงานศิลปหัตถกรรมมาแต่สมัยใด ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่เข้าใจว่าช่างไทยอาจจะนำเครื่องมือจำหลักเข้ามาใช้ในงานศิลปะก่อนสมัยสุโขทัย

อย่างไรก็ตามเครื่องมือจำหลักได้เจริญสูงสุดในสมัยอยุธยา ดังมีหลักฐานปรากฏเหลือตกทอดมาจนปัจจุบัน

การแกะสลักไม้ของคนไทยยังคงสืบต่อมาปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการแกะสลักไม้ในภาคเหนือที่ยังมีทำกันอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่แกะสลักเป็นเครื่องเรือนและสิ่งอื่น ๆ ในประเภทของหัตถ์และสิ่งของสำหรับตกแต่งอาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ทั้งที่ประยุกต์มาจากรูปแบบดั้งเดิม และแบบที่สร้างขึ้นใหม่แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ การนำรูปแบบของเครื่องมือจากต่างประเทศเข้ามา แล้วทำอย่างหยาบ ๆ มุ่งไปที่การผลิตจำนวนมาก ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำลายทรัพยากรของชาติแล้ว ยังทำให้ฝีมือช่างเสื่อมลงไปด้วย เรื่องนี้ควรจะได้มีการส่งเสริมให้มีการแกะสลักไม้ตามรูปแบบดั้งเดิมของไทย เช่น เครื่องไม้แกะสลัก ของไทยประเภทปัจจัยไม้ ที่ทำเป็นรูปไก่ วัว นกคุ้ม และรูปสัตว์ต่าง ๆ อันเป็นงานแกะสลักไม้แบบไทย ๆ ที่มีทำกันมาแต่โบราณ ล้วนมีรูปแบบที่งดงามทั้งสิ้น

การแกะสลักไม้ประเภทปัจจัยไม้รูปสัตว์ต่าง ๆ ปัจจุบันแม้จะมีทำกันมากในบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ก็ตาม แต่รูปแบบและฝีมือควรจะได้มีการเสนอแนะและส่งเสริมพัฒนาให้ได้มาตรฐานต่อไป

หนังตะลุง ที่ใช้เชิดในการเล่นหนังตะลุงนั้น จะต้องอาศัยการแกะสลัก และฉลุด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝีมือช่างและหนังเพื่อให้ได้ตัวหนังที่สวยงาม ดังนั้นการแกะและฉลุตัวหนังตะลุงจึงเป็นงานศิลปหัตถกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งทุกวันนี้ตัวหนังตะลุงมิได้ใช้เล่นหนังตะลุงเท่านั้น หากแต่ได้มีการประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสมสำหรับใช้เป็นของที่ระลึกและนำไปเป็นของที่ระลึกจนเป็นงานศิลปหัตถกรรมไทยประเภทหนึ่ง ซึ่งมีทำกันมากในบริเวณภาคใต้ เช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง เป็นต้น

ลักษณะของตัวหนังตะลุง แต่โบราณมานิยมทำตัวหนังตามเรื่องรวมเกียรติ เช่นเดียวกับหนังใหญ่ ตัวหนังตะลุงจะมีไม้ประกบคานตัวหนัง เลี้ยลงมาจกตัวหนังด้านล่างสำหรับมือจับ เข็ดอันเดียวและมีคันไม้โยงสำหรับขั้ให้แขนของตัวหนังเคลื่อนไหวไปตามบท ตัวหนังตะลุงจะมีลักษณะเช่นเดียวกับภาพจับในภาพไทย โดยฉลุเป็นรูปโปร่งแทนการใช้เส้นแสดงลวดลายนอกจากตัวหนังที่เป็นตัวตลกซึ่งยังคงมีลักษณะคล้ายตัวหนังของชวาอยู่ ส่วนตัวหนังที่สร้างขึ้นเล่นกันในสมัยหลัง ๆ หรือที่ใช้เล่นกันในสมัยปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เข้ากับคความนิยมของชาวบ้านมากขึ้น จึงได้มีการสร้างตัวหนังใหม่ ๆ ขึ้นอีกมาก เช่น เจ้าเมือง มนุษย์ ยักษ์ โจร คันไม้ เรือ รถไฟ ปราสาท สัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

หนังใหญ่ เป็นการแสดงที่อาศัยเงาของภาพที่สลักจากหนังสัตว์ โดยใช้บทบาทย์และดนตรีประกอบ สันนิษฐานกันว่ามีเล่นกันในกลุ่มประเทศเอเชียทางใต้ของประเทศไทย คืออินโดนีเซียและมาเลเซีย ส่วนประเทศไทยจะเป็นต้นคิดเป็นแหล่งกำเนิดของการแสดงประเภทนี้ยังไม่ทราบแน่ชัด แต่เชื่อกันว่าแหล่งกำเนิดเดิมอาจจะมาจากอินเดีย เพราะเรื่องที่น่ามาเล่นเป็นเรื่องของอินเดีย คือ รามเกียรติ์ และมหาภารตยุทธ เหมือนกัน แต่ได้ดัดแปลงรายละเอียดของเรื่องไปตามความคิดและคติพื้นบ้านของตน

หนังใหญ่เกิดขึ้นในประเทศไทยแต่เมื่อใดนั้น ประมวลกันว่าคงเกิดขึ้นในราวสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น เพราะในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีหลักฐานปรากฏว่าให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้พระมหาราชครูแต่งเรื่อง "สมุทรโฆษคำฉันท์" ขึ้นเพื่อใช้เล่นหนังแสดงว่าการเล่นหนังคงจะมีมาก่อนแล้ว และมีเล่นสืบมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

การแกะสลักตัวหนังทั้งสองชนิดเป็นงานศิลปหัตถกรรมไทยเก่าแก่ที่หาสืบต่อกันมาช้านาน แม้ว่าการทำหนังใหญ่ในปัจจุบันจะมีการทำน้อยมากก็ตาม แต่เห็นว่าควรรักษาเรื่องราว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของหนังใหญ่มาบันทึกไว้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและมักประยุกต์มาเป็นตัวหนังที่ใช้สำหรับตกแต่ง และเป็นของที่ระลึก เป็นหลักในอนาคต

เครื่องจักสาน เป็นงานศิลปหัตถกรรมไทยที่ทำกันแพร่หลายมาแต่อดีต เพราะการดำรงชีพในสังคมไทยแต่เดิมนั้นส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม ที่สมาชิกในชุมชนมักผลิตปัจจัยในการดำรงชีวิตได้เอง โดยเฉพาะ เครื่องจักสานเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมเกษตร ที่พบเห็นได้ทั่วไปทุกภาคของประเทศ

เครื่องจักสาน เป็นศิลปหัตถกรรมที่ยังมีทำกันอยู่มากมายในปัจจุบัน เครื่องจักสานหลายท้องถิ่นมีฝีมือสูงและรูปแบบทั้งงดงามเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น เครื่องจักสานย่ำลิพาของเมืองนครศรีธรรมราช เครื่องจักสานอำเภอน้ำสนิคม และเครื่องจักสานอ่างทอง เป็นต้น เครื่องจักสานจากถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ได้สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษเป็นเวลายาวนาน เพราะ เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมเก่าแก่ประเภทหนึ่งของมนุษย์

เครื่องจักสานนับเป็นงานศิลปหัตถกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีลักษณะ เป็นของพื้นบ้านพื้นเมืองมากกว่าที่จะเป็นงานประณีตศิลป์ และเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการทำเครื่องจักสานพื้นบ้านพื้นเมืองจึงเป็นไปเพื่อการใช้สอยแทบทั้งสิ้น และ เครื่องจักสานแต่ละชนิด แต่ละประเภทมีวิวัฒนาการมาเป็นเวลายาวนานนับร้อย ๆ ปี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต่อเมื่อเครื่องจักสานนั้น ๆ สนองประโยชน์ใช้สอยได้ดีแล้ว จึงคำนึงถึงความสวยงาม ความน่าใช้ พัฒนารูปแบบ และลวดลายให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น เช่น ก่องข้าวสำหรับใส่ข้าวเหนียวของภาคเหนือและภาคอีสาน นั้นแต่เดิมนั้นเป็นกล่องทรงกระบอกอย่างง่าย ๆ ต่อเมื่อใช้ใส่ข้าวเหนียวได้ดี ด้วยวิธีการสานซ้อนกันสองชั้นแล้วจึงได้ประดิษฐ์ก่องข้าวให้มีรูปทรงสวยงาม และมีลวดลายในการสานให้งดงามพิเศษออกไปตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสิ่งนี้เป็นองค์ประกอบและเป็นกรอบกำหนดสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดก่องข้าวและกระติบข้าวที่มีรูปทรง ลวดลาย และสีสันผิดแปลกแตกต่างกันไป

จะเห็นว่า เครื่องจักสาน เป็นศิลปหัตถกรรมเก่าแก่ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมนุษย์มาช้านาน โดยเฉพาะประชาชนสามัญส่วนใหญ่ของประเทศไทยและในปัจจุบันประชาชนชาวชนบทยังมีการทำเครื่องจักสานกันอยู่ในหลายท้องถิ่นทั้งที่ทำขึ้นเป็น เครื่องมือ เครื่องใช้ในครัวเรือน และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชนิดที่ทำเป็นหัตถกรรมในครอบครัว เครื่องจักสานในห้องกินต่าง ๆ จะมีลักษณะเฉพาะถิ่นพิเศษ แตกต่างกันไป

เครื่องจักสานในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นประเภท ๆ ได้สองลักษณะ คือ แบ่งตามลักษณะการใช้สอย เช่น เครื่องจักสานสำหรับใช้ดักจับสัตว์น้ำ ได้แก่ ลอบ ไซ อีจู้ ตุ่ม สุ่ม ชะนาง ช้อง เป็นต้น เครื่องจักสานสำหรับใช้เป็นภาชนะต่าง ๆ เช่น กระบุง ตะกร้า ก่องข้าว กระติบ เบียด กระเชอ เข่ง หลัว กระเป่าถั่ว เป็นต้น เครื่องจักสานที่ใช้สำหรับปูลาด ได้แก่ เสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น เสื่อกก เสื่อปาหนัน เสื่อกระจูด เสื่อแหียง เป็นต้น เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องสวมศีรษะ ได้แก่ งอบ กุ่ม หมวก จากลา งอบแมงดา หมวกจีน กุยเลี้ยง เป็นต้น

เครื่องจักสานสำหรับใช้เป็นส่วนประกอบของอาคารบ้านเรือน ได้แก่ ฝาเรือน ที่สานด้วยดอกไม้ไม้ไผ่ประเภทเสื่อร้านเน ฝาซัดเตะ โครงหลังคา เป็นต้น

นอกจากการแบ่งประเภทของเครื่องจักสานโดยสังเขปด้วยลักษณะการใช้สอยแล้ว ยังสามารถแบ่งประเภทเครื่องจักสานด้วยวัสดุและวัตถุดิบที่ใช้ในการทำเครื่องจักสานได้ด้วย เช่น เครื่องจักสานที่ทำด้วยไม้ไผ่ หวาย กก กระจูด ปาหนัน ปหยัง ย่านลิเภา ไบลาน ไบมะพร้าว ก้านลาน และผักตบชวา เป็นต้น

เครื่องจักสานประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวในแต่ละถิ่นแต่ละท้องที่จะมีรูปทรง โครงสร้างและลวดลายที่ผิดแผกแตกต่างกันไปตามคตินิยมของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้มักจะผสมผสานกับชนบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และมีมือความสามารถ ของช่างจักสานแต่ละถิ่นที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษในชุมชนของตนจนเกิดเป็นลักษณะ เฉพาะถิ่นของตนเองในที่สุด

การทำเครื่องจักสานที่สืบทอดกันมาแต่อดีตนั้นมีวัตถุประสงค์ในการใช้สอยเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไป ความต้องการในการใช้สอย เครื่องจักสานในชีวิตประจำวันโดยตรงลดน้อยลงไป ประกอบกับวัตถุดิบบางชนิดเริ่มมีราคาแพง และหายากมากขึ้น ทำให้ผู้นำวัตถุดิบใหม่ ๆ เช่น ผักตบชวา ก้านมะพร้าว เชือกกล้วย พลาสติก มาใช้ผลิตเครื่องจักสาน พร้อมทั้งการพัฒนาปรับเปลี่ยนไปจากเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค เช่น การประยุกต์ลายขีดและรูปทรงของก่องข้าวอีสานมาทำเป็นกระเป่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวเกาหลีใต้ การนำผักตบชวา มาสานเป็นรูปไก่ ถาดผลไม้ ซึ่งทำกันในหลายท้องถิ่น หรือในบางถิ่น ยังคงอนุรักษ์รูปแบบดั้งเดิมของท้องถิ่นไว้ เช่น การสานกระบุงขนาดเล็ก ของชาวบ้านตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง การสานเครื่องไม้ไผ่อย่างประณีตที่อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี เป็นต้น วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความพยายามที่จะนำวิถีจักสานและวัตถุดิบของแต่ละท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นับเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องจักสานของไทยให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยแนวทางหนึ่ง

เครื่องเคลือบดินเผาและเครื่องปั้นดินเผา เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีทำกันทั่วไปทุกภาคของประเทศ มีทั้งที่ผลิตเป็นอุตสาหกรรมและที่ผลิตเป็นหัตถกรรมอุตสาหกรรมตามแบบบ้านดั้งเดิม เฉพาะเครื่องปั้นดินเผาประเภทพื้นบ้านพื้นเมืองของไทยนั้นยังมีผลิตกันในหลายท้องถิ่น ในลักษณะที่เป็นศิลปหัตถกรรมที่มีราคาเหมาะสมกับฐานะของชาวบ้าน และส่วนใหญ่ยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมตามความนิยมของท้องถิ่นเอาไว้ โดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผาประเภทภาชนะสำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น หม้อข้าว หม้อแกง หม้อน้ำ กระถาง ไห น้ำดัน เป็นต้น

ลักษณะการผลิตเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านพื้นเมืองตามภาคต่าง ๆ นั้นมีทั้งการผลิตขายแลกเปลี่ยนกันในหมู่บ้าน หมู่บ้านที่ผลิตมักจะเป็นหมู่บ้านที่มีสภาพแวดล้อมและเป็นแหล่งที่มีวัตถุดิบเอื้ออำนวยให้ เช่น เป็นแหล่งที่มีดินสำหรับใช้ทำเครื่องปั้นดินเผาได้ดี เป็นต้น นอกจากนี้หมู่บ้านที่จะผลิตเครื่องปั้นดินเผามักเป็นหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้สืบทอดวิธีการมาจากบรรพบุรุษ และส่วนมากจะทำเป็นอาชีพรองในยามว่างจากการทำไร่ ทำนา ดังนั้นการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจึงเป็นลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือนยามว่างจากอาชีพหลักมากกว่าที่จะเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นลำเป็นสัน ด้วยเหตุนี้การผลิตจึงมักไม่ใคร่พัฒนา มักทำตามแบบสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ยังคงนับถือกรรมวิธีนี้มาจนปัจจุบันต่างไปจากการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในระบบอุตสาหกรรมและระบบกึ่งหัตถอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าทั้งรูปแบบและกรรมวิธีการผลิตเพราะเป็นการผลิตที่ต้องแข่งขันในตลาดที่กว้างขวาง ทั้งยังต้องทำให้กิจการก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ต่างไปจากระบบอุตสาหกรรมในครอบครัวที่ทำเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวมากกว่าการเติบโตไปสู่ระบบอุตสาหกรรม นอกจากนี้เป้าหมายการผลิตที่แตกต่างกันระหว่างเครื่องปั้นดินเผาในระบบอุตสาหกรรมและเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านแล้ว จะเห็นว่าเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านของไทยนั้นมีลักษณะเฉพาะถิ่นที่โดดเด่นมากกว่า ทั้งขบวนการผลิตและรูปแบบของผลิตภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำเครื่องปั้นดินเผาแบบพื้นบ้านชนิดไม้เคลือบนี้ ปัจจุบันยังทำในหลายท้องถิ่น ทุกภาคของประเทศ เช่น ที่บ้านชุมช้าง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย บ้านหม้อ ตำบลเขวาสองแอม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม บ้านคู่มือใหญ่ ตำบลคู่มือใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี บ้านคันทวี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บ้านอกไร้ ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช สหิงหม้อ ตำบลหิงหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา บ้านสะก้า ตำบลสะก้า อำเภอมาบยาง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี บ้านเหมืองกุง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และแหล่งเครื่องปั้นดินเผา ปากเกร็ด นนทบุรี บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ฯลฯ

นอกจากแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาชนิดไม้เคลือบตามกรรมวิธีพื้นบ้านดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันยังมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาชนิดเคลือบในลักษณะหัตถอุตสาหกรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ อีกหลายแห่ง เช่น เครื่องเคลือบดินเผาราชบุรี เครื่องเคลือบดินเผาอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร และผลิตเครื่องเคลือบดินเผาในบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง อีกเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผาของไทยในปัจจุบัน เฉพาะที่ยังคงกรรมวิธีและรูปแบบพื้นบ้านอยู่นั้น มักมีการผลิตที่ไม่แน่นอนและไม่มั่นคง ควรที่จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำรงอยู่สืบไป เพื่ออนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมไทยประเภทนี้เอาไว้

ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องโลหะ ได้แก่การหล่อหลอมโลหะสำริด ทองเหลือง ทองแดง รวมถึงการตีเหล็กเป็นเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธต่าง ๆ ศิลปหัตถกรรมประเภทนี้ มีทำกันมาช้านานในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เรื่อยมาจนถึงยุคประวัติศาสตร์และแม้ในปัจจุบันก็ยังทำกันทั่วไปในหลายท้องถิ่นแทบทุกภาคของประเทศ

ศิลปหัตถกรรมเครื่องโลหะนี้อาจเป็นออกได้เป็นสองประเภทกว้าง ๆ คือเครื่องโลหะที่ผลิตโดยวิธีหล่อ ได้แก่ เครื่องทองเหลือง และสำริด ประเภทต่าง ๆ เช่น พระพุทธรูป กระจดง เต่าปูน กระจดงขมจีน รูปสัตว์ ฯลฯ และเครื่องโลหะประเภทที่ผลิตด้วยกรรมวิธีที่ใช้ความร้อนและตี ได้แก่ การตีเหล็กเป็นเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธประเภทต่าง ๆ เช่น จอบ เสียม มีด พร้า เคียว ขวาน ฯลฯ ไปจนถึงเครื่องโลหะที่ต้องใช้ฝีมือและความประณีตสูง ประเภทเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องลงหิน เป็นต้น

การหล่อโลหะไม่ว่าจะเป็นสำริด ทองเหลือง หรือโลหะผสมก็ตาม จะเห็นว่าคนไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีความสามารถสูงมาแต่โบราณกาลโดยเฉพาะกรรมวิธีในการหล่อโลหะชั้นสูงประเภทลัทธิ
อันได้แก่พระพุทธรูปและสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพุทธศาสนา ซึ่งกระทำสืบ
ต่อกันมาช้านาน และมีปัจจุบันศิลปหัตถกรรมโลหะประเภทหล่อพระพุทธรูป รูปเคารพต่าง ๆ
ของไทย ก็ยังมีทำกันอยู่หลายแห่ง เช่น บริเวณบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
 เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการหล่อโลหะเป็นเครื่องใช้และสิ่งของอื่น ๆ ตามแบบพื้นบ้านในท้อง
ถิ่นต่าง ๆ อีกหลายแห่ง และบางแห่งยังคงรักษารูปแบบและกรรมวิธีแบบพื้นบ้านดั้งเดิมไว้ เช่น
การทำเครื่องโลหะที่บ้านปะอ่าว ตำบลหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแหล่ง
ผลิตศิลปหัตถกรรมโลหะประเภท เต้าปูน กระจัง และที่ใส่ของเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งประยุกต์มา
จากรูปแบบของเต้าปูนพื้นบ้านอีสานแบบดั้งเดิม

ส่วนงานตีเหล็กเป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังมีทำกันอยู่ในหลายท้องถิ่น เช่น
การตีเหล็กบ้านไผ่หนอง บ้านต้นโพธิ์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่รู้จักกันทั่วไปในนาม หมูบ้านอรุณฤกษ์ เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องเงิน เครื่องทอง และเครื่องทองเหลือง ที่ยังมีทำ
กันไปในหลายท้องถิ่น เช่น การทำเครื่องประดับเงิน บริเวณ ตำบลเขาวนรินทร์ อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์ การทำเครื่องเงิน บ้านวัวลาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การทำภาชนะ
ทองเหลืองและสังกะสี บริเวณ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องถักทอ ได้แก่ การทอผ้า การทอเสื่อประเภทต่าง ๆ
และผลิตภัณฑ์ที่ถักด้วยเส้นใยนาขนิด เป็นศิลปหัตถกรรมเก่าแก่ประเภทหนึ่งที่น่าจะเริ่มต้นด้วย
การถักเส้นใยจากเปลือกพืชบางชนิดเพื่อทำเป็นเครื่องปกปิดร่างกาย เครื่องปูลาด ด้วยกรรมวิธี
ง่าย ๆ ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นการทอผ้าด้วยฝ้ายและไหมที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

การทอผ้าด้วยมือประเภทที่เป็นหัตถกรรมในปัจจุบันนั้น ได้พัฒนามาจากการทออย่าง
ง่าย ๆ ด้วยเส้นใยพืช เช่น เส้นใยกาน ลินิน ปอกล้วยชา ก่อนที่จะใช้ฝ้าย ขนสัตว์ และไหม การ
ทอผ้ามีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทวิวัฒนาการของศิลปหัตถกรรมว่า
การปั่นด้ายและการทอผ้าในยุคแรก ๆ อาจทำเป็นผืนเล็ก ๆ โดยผูกทูกหรือก็เข้ากับเอวและเสา
เรือนหรือต้นไม้ ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นที่ทอผ้าขนาดใหญ่และเป็นที่กระตุกอย่างที่ทำกันอยู่ในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทอผ้าในอาณาจักรไทยนั้นมีสืบมาแต่โบราณกาล โดยเฉพาะการทอผ้าด้วยมือในบริเวณจังหวัดแพร่ น่าน โดยเฉพาะบริเวณจังหวัดน่านนั้นมีคนไทยเชื้อสายลาวอยู่หลายเผ่า และที่มีอยู่มากคือ ลาวหุงคำ ที่นิยมทอผ้าฝ้ายสอดคั่นเงินและทองลายขวางลำตัวเช่นเดียวกับผ้าล้านนาไทยทั่วไป การทอผ้าของชาวเมืองน่านเชื่อกันว่ารับอิทธิพลมาจากหลวงพระบางคือ นิยมทอผ้าสีด้า สีแดง สีทอง และสีน้ำตาล ซึ่งเป็นสีที่ย้อมแบบธรรมชาติ นอกจากนี้การทอผ้าอีกชนิดหนึ่งของชาวเมืองน่าน ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะถิ่นคือ ผ้าลายน้ำไหล และ ผ้าลายล้วง

ผ้าลายน้ำไหลนั้นเป็นผ้าทอด้วยวิธีกลับด้ายหรือย้อมเส้นด้ายใช้ทั้งด้ายและไหมหรือสอดคั่นด้วย ลักษณะของลายคล้ายกับน้ำไหล จึงเรียกว่าลายน้ำไหล ลายชนิดนี้ได้พัฒนาเป็นลวดลายต่าง ๆ อีกหลายลาย เช่น ลายน้ำไหลสายรุ้ง ลายกำบังหรือลายแมงมุม เป็นต้น

ส่วนผ้าลายล้วงหรือขิ้นล้วงนั้นทอด้วยวิธีล้วงด้วยมือเป็นลวดลายและทอด้วยด้ายล้วน ๆ ซึ่งเป็นผ้าที่ชาวบ้านนิยมใช้ทั่วไป นอกจากนี้ก็มีผ้าอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า "ลายเก็บมูก" เป็นผ้าทอดอกเล็ก ๆ ยกดอกในตัวคล้ายผ้าขิดของอีสานแต่เก็บลายด้วยไม้ไผ่เหลากลมลายไม้แหลมคล้ายไม้ถักนิตติ้ง ผ้าชนิดนี้มีมากมายหลายชนิดและมีชื่อต่างกันไปตามความนิยมของท้องถิ่น

ในบริเวณจังหวัดแพร่นิยมทอผ้าชนิดหนึ่ง คือ ผ้าข้อม หรือผ้าข้อมสี่ครามซึ่งย้อมด้วยต้นข้อมหรือต้นคราม ตามกรรมวิธีพื้นบ้าน ผ้าชนิดนี้เป็นผ้าพื้นเมืองที่นิยมใช้กันทั่วไปในเมืองแพร่

การทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองในบริเวณภาคเหนือยังมีผ้าของกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวโยนก ผู้ไทย เขมร ซึ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง บริเวณจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร โดยเฉพาะในบริเวณจังหวัดอุตรดิตถ์ในเขตอำเภอลับแลนั้น ยังมีการทอผ้ากันอยู่มากซึ่งเรียกว่าผ้าลับแล ผ้าลับแลนั้นเป็นผ้าลายขวางเช่นเดียวกับผ้าทอล้านนาไทยทั่วไป แต่ผ้าลับแลนิยมทอตัวเป็นขิ้นดอกกลม ๆ เรียกว่า "ลายมูก" นิยมใช้สีเขียว ส่วนขิ้นนิยมทอเป็นลายจก ลายเรขาคณิต ลายเครือเถา ลายดอกไม้ และลายรูปสัตว์ เป็นต้น

ถัดจากจังหวัดอุตรดิตถ์ลงมาในเขตอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวพวนและลาวอื่น ๆ อาศัยอยู่ค่อนข้างหนาแน่นกระจายอยู่ในหลายอำเภอของจังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะในเขตอำเภอศรีสัชชนาลัยนั้นมีแหล่งทอผ้าที่มีชื่อเสียงอยู่หลายหมู่บ้าน เช่น บ้านหาคเสี้ยว บ้านหาคสูง บ้านใหม่ บ้านแม่ราก เป็นต้น ซึ่งมักเรียกรวม ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กันว่า "ผ้าหาคเสี้ยว" ซึ่งเป็นผ้าที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ผ้าหาคเสี้ยวนิยมทอผ้าฝ้ายมากกว่าไหม นอกจากนี้ก็มีการทอผ้าอีกชนิดหนึ่งของหาคเสี้ยวคือ การทอด้วยด้ายหลายสีตีเกลียวเข้าด้วยกัน เมื่อทอเป็นผ้าแล้ว จะเป็นเงา-เลื่อมคล้ายผ้าหางกระรอก เรียกว่า "ซิ่นเซิน" ผ้าหาคเสี้ยวบางชนิดได้รับอิทธิพลมาจากล้านนาไทยก็มี เช่น ฝ้านุ่งหรือผ้าซิ่นที่นิยมทอหลายขวางอย่างล้านนาไทย คั้นจกหรือคั้นซิ่นที่ทอด้วยการจกของหาคเสี้ยวมักมีหลายสีเป็นสีสด ๆ ตัดกัน แต่ด้วยเหตุที่เป็นสีย้อมตามธรรมชาติ จึงไม่ทำให้สีสดดูจืดจางทุกสี ทำให้ไม่เกิดการตัดกันอย่างรุนแรง ยังมีความประสานกลมกลืนกัน อยู่ในตัว คั้นจกเหล่านี้นิยมทอด้วยฝ้ายหรือฝ้ายสลับไหมก็มี

นอกจากผ้าซิ่นคั้นจกแล้ว ในบริเวณอำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัยยังทอผ้า-ห่มลายดอกพริกไทย ซึ่งนิยมทำเป็นลายละเอียด มีสีดำ เหลือง แดง มีเชิงมีลาย มักทำเป็นลายครุย ลายเชิง ด้านหนึ่งกว้างด้านหนึ่งแคบ ทอเป็นลายรูปสัตว์ เช่น ช้าง ม้า เป็นต้น ผ้าห่มชนิดนี้มักจะใช้ในพิธีแต่งงาน หรือเป็นผ้าเช็ดหน้าในรุ่งเช้าของวันแต่งงาน จึงทำให้มีลวด-ลายงดงามเป็นพิเศษ เพื่อเก็บไว้เป็นสิริมงคล

บริเวณภาคเหนือตอนล่างในเขตจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ยังมีการทอผ้าอีกหลายท้องถิ่น ที่มีคนไทยเชื้อสายลาวอาศัยอยู่ ผ้าพื้นบ้านพื้นเมือง เหล่านี้ มักจะทอด้วยวิธีการจก ยก และมัดหมี่ เป็นส่วนใหญ่ การทอผ้าพื้นบ้านในบริเวณภาค-กลางยังมีอีกหลายแห่ง เช่น บริเวณบ้านโคกหม้อ อำเภอทัพทัน บ้านไร่ อำเภอบ้านไร่ จังหวัด อุทัยธานี บริเวณบ้านทุ่งนาตาป็น อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี บริเวณตำบลกุ่มบัว อำเภอ เมือง จังหวัดราชบุรี และบริเวณอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เป็นต้น การทอผ้าของชาวไทย เชื้อสายต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็ยเชื้อสายลาวครั้ง ลาวกา หรือลาวพวนก็ตาม นิยมทอผ้า ฝ้ายและไหมด้วยวิธีการทำลวดลายด้วยการทอจก มัดหมี่ อันเป็นผ้าทอมือที่งดงามยิ่งของไทย

ชุมชนที่มีการทอผ้าประจำกลุ่มสืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษที่น่าสนใจอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวโขง ซึ่งชนกลุ่มนี้แต่เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในบริเวณแคว้นสิบสองจุไทย บริเวณแม่น้ำคำ และแม่น้ำแดง ในประเทศเวียดนาม ชาวโขงเหล่านี้ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี สมัยรัชกาลที่ 1 และสมัยรัชกาลที่ 3 โดยกระจายไปตั้งถิ่นฐาน อยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ในบริเวณภาคกลาง เช่น ในบริเวณจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี ตลอดจนจนถึงบางท้องถิ่นในจังหวัดสุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก กาญจนบุรี ลพบุรี และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลาวโซ่ง เดิมเรียกกันว่า ไทยดำ หรือผู้ไทยดำ (Black Tai) หรือลาว-ทรงดำ เนื่องจากนิยมแต่งกายด้วยชุดดำ ต่อมาคำว่า "ดำ" หายไปแล้ว เรียกเพี้ยนเป็นลาวทรง หรือลาวโซ่ง อย่างที่เรียกกันอยู่ในปัจจุบัน

การทอผ้าของชาวโซ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ้ายหรือฝ้ายแกมไหม โดยเฉพาะชิ้นของผู้หญิงโซ่งทอเป็นสี่ครามแก่ มีลายเป็นทางเล็ก ๆ ตามลำตัวคล้ายผลแดงโม เรียกว่า ลายแดง-โม หรือชะโต นอกจากชิ้นแล้ว ชาวโซ่งยังนิยมประดับตกแต่งด้วยการปักเศษผ้าไหมสีต่าง ๆ ให้เกิดเป็นมุมแล้วเย็บตกแต่งบนตัวเสื้อลายเรขาคณิต นอกจากการตกแต่งด้วยการปักเศษผ้าปะแล้วยังนิยมปักด้วยไหม เช่น ลายขอกุด ซึ่งเป็นลายปักไหมเส้นเล็ก ๆ บนผ้ามักทำเป็นลายวงกลมคล้ายลายดอกไม้ บักเหมือนกันทั้งสองข้างของเนื้อผ้าและเป็นลายที่หาจุดเริ่มต้นและจุด-จบของตัวลายไม่พบ เป็นลายที่แปลกตาหลายหนึ่งของชาวโซ่ง

ชาวโซ่งนั้นนอกจากเห็นจากการทอผ้าที่มีลักษณะพิเศษแล้ว การแต่งกายและขนบ-ประเพณีเป็นของตนต่างไปจากชนอื่นอีกหลายอย่าง

ในบริเวณภาคกลางแหล่งอื่น ๆ ที่มีการทอผ้าอีกบางแห่ง เช่น การทอผ้าในกรุงเทพฯ ชลบุรี และราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าพื้นลายสลักสี ผ้าขาวม้าเป็นส่วนใหญ่ เป็นผ้าที่มีคุณภาพดี แต่ไม่มีใครมีคุณภาพทางศิลปะเหมือนผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองของชาวไทยเชื้อสายลาวในถิ่นต่าง ๆ และในปัจจุบันมักจะนำเครื่องจักรเข้ามาใช้มากกว่าการทอมือ เป็นการผลิตเป็นอุตสาหกรรมมากกว่างานหัตถกรรมตามแบบโบราณ

ศิลปหัตถกรรมประเภทผ้าทอของไทยในบริเวณภาคเหนือ และภาคกลาง โดยเฉพาะผ้าทอของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะถิ่น เฉพาะกลุ่มชนที่แตกต่างกันไป ผ้าทอพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนยังมีในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบริเวณภาคใต้ด้วยเช่นกัน

บริเวณภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีกลุ่มชนหลายเชื้อสายอาศัยอยู่ แต่ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายลาว ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่กระจายอยู่ในหลายจังหวัดของภาคอีสาน กลุ่มคนไทยเชื้อสายลาวเหล่านี้จะมีกรรมวิธีในการทอผ้า ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งได้แก่ การทอผ้าฝ้ายและไหมด้วยการทอิต และมีดหมี่เป็นส่วนมาก เช่น ผ้าทอบ้านเขว่า อำเภอบ้านเขว่า จังหวัดชัยภูมิ ผ้าทออำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น ผ้าทออำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตผ้าไหม และผ้าฝ้ายที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันไปทั่ว

การทอผ้าในภาคอีสานโดยเฉพาะผ้าไหมส่วนมากจะทำตามวิธีการพื้นบ้านดั้ง-
แต่การเลี้ยงไหม การสาวไหม การย้อมไหม ตลอดจนถึงการทอ นอกจากบางแห่ง เช่น การ
ทอผ้าในบริเวณอำเภอชนบท และอำเภอปักธงชัย ส่วนใหญ่ทำเป็นระบบโรงงานอุตสาหกรรมที่
นำวิธีการและเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์เข้ามาผสมกับวิธีการพื้นบ้านทำให้ลักษณะเฉพาะของ
ผ้าเปลี่ยนไป

การทอผ้าพื้นบ้านของคนไทยเชื้อสายลาวในภาคอีสานในปัจจุบัน ยังมีทำกันอยู่
หลายท้องถิ่น เช่น ในบางท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานี หนองคาย อุบลราชธานี สกลนคร ยโสธร
 เป็นต้น การทอผ้าในภาคอีสานส่วนใหญ่ นิยมทอหลายด้วยวิธีการชิตและมัดหมี่เป็นหลักมากกว่า
วิธีการอื่น

ในบริเวณภาคอีสานยังมีกลุ่มชนที่นิยมทอผ้าขึ้นใช้เอง และถือว่าเป็นงานศิลปะ-
หัตถกรรมประจำกลุ่มของตนคือกลุ่มชาวไทยเชื้อสายผู้ไทยและกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายผู้ไทยนั้นอาศัยอยู่ในหลายท้องถิ่นที่มีการทอผ้าเป็นที่รู้จัก
กันดี เช่น กลุ่มผู้ไทยบ้านแพน ตำบลโพธิ์ อำเภอกำแพง อำเภอภูพาน อำเภอภูพาน
จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มผู้ไทยในบริเวณ **เรณูนคร** อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยทั่วไปชาว
ผู้ไทยนิยมทอผ้าไหม และผ้าไหมลายจก โดยเฉพาะผ้า **"แพว"** หรือ **"แพรว"** ซึ่งเป็นผ้าทอเฉียง
ไหลหรือผ้าคลุมไหล่ หรือผ้าสไบที่ผู้หญิงผู้ไทยนิยมใช้ในงานเทศกาลต่าง ๆ และงานบุญตาม
ประเพณี **"ผ้าแพม"** เป็นผ้าอีกชนิดหนึ่งที่ชาวผู้ไทยนิยมใช้กันมาก ใช้เช็ดหน้าหรือคลุมศีรษะ
ผ้าทั้งสองชนิดจะทอหลายด้วยวิธีจกแพททั้งสิ้น

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคอีสานใต้ได้แก่
บริเวณจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษนั้น นิยมทอผ้าไหมและผ้าฝ้ายสีทั้งชนิดที่ใช้เป็นผ้าขึ้น
ผ้าขาวม้า และโสร่ง ผ้าทอพื้นบ้านพื้นเมืองของกลุ่มคนไทยเชื้อสายเขมรโดยทั่วไป มักจะทอ
ลวดลายละเอียด มีสีเส้นที่ประสานกลมกลืนกัน จนบางครั้งดูเป็นสีเดียวหรือสองสี เช่น ผ้าหาง-
กระรอก ผ้าอำพร ผ้าลายระเบิด เป็นต้น

ในบริเวณภาคใต้ในปัจจุบัน ยังมีการทอผ้าที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นและมีชื่อเสียง
แพร่หลาย เช่น **ผ้าทอพุมเรียง** อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นกลุ่มชนเชื้อสายมลายู
ที่ทำการทอผ้าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีหรือสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวพุมเรียงนิยม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทอผ้าไหมผสมฝ้ายกันมากทั้งที่ใช้เป็นผ้าขี้ผึ้ง โสร่ง ผ้าขาวม้า และผ้าสำหรับใช้สอยอื่น ๆ ลวดลายที่มีหลายแบบ เช่น ลายราชวัตร ลายโคม ลายดอกพิกุล ลายสมุก เป็นต้น

เกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งผลิตผ้าพื้นบ้านที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ที่มีการทอผ้าสืบกันมาช้านาน ผ้าทอเกาะยอส่วนมากเป็นผ้าฝ้ายทอเป็นลวดลายตามแบบที่นิยมกันมาแต่โบราณ เช่น ลายสมุก ลายราชวัตร เป็นต้น ปัจจุบันการทอผ้าของเกาะยอเป็นหัตถกรรมที่ทำรายได้ให้แก่ชาวเกาะยอเป็นจำนวนไม่น้อย

อย่างไรก็ตามการทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองที่ยังมีสืบต่อกันมาจากอดีตบ้างก็มี เช่น การทอผ้ายกในบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช และการทำผ้าปาเต๊ะในบริเวณจังหวัดนราธิวาส เป็นต้น

แม้ว่า การทอผ้าพื้นบ้านพื้นเมืองดังกล่าวแล้วทั้งหมดจะเป็นศิลปหัตถกรรมไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นต่างกันไปก็ตาม แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมทำให้ผ้าทอมือบางชนิด เปลี่ยนแปลงกรรมวิธีและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ไปบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้ว ผ้าทอพื้นบ้านพื้นเมืองเหล่านั้น ยังคงรักษาความเป็นผ้าทอมือ ไว้เป็นส่วนใหญ่ นับเป็นศิลปหัตถกรรมที่ควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ประเภทหนึ่ง

ศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักทอนั้น หมายถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการจัก และทอเป็นหลัก การทอผ้าก็เป็นศิลปหัตถกรรมประเภทนี้ชนิดหนึ่ง และยังมีศิลปหัตถกรรมอีกชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นด้วยกรรมวิธีที่เรียกว่า "ทอ" เช่นเดียวกันคือ การทอเสื่อ

เสื่อเป็นศิลปหัตถกรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทอ แต่การทอเสื่อนั้นใช้วัสดุที่ต่างไปจากการทอผ้า เสื่อนั้นทอด้วย "กก" เป็นหลักมีทั้งกกย้อมสีที่ทออย่างละเอียดประณีตของชาวฉันทบุรีที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ "เสื่อฉันทบุรี" และเสื่อกกที่ไม่ย้อมย้อมสีของชาวอีสาน ที่เรียกว่า เสื่อมือ ซึ่งทอจากกกชนิดลำต้นสามเหลี่ยม และเสื่อที่ทอจากต้นกกชนิดเดียวกับกกฉันทบุรีที่เรียกว่า ไทล ทั้งเสื่อของชาวฉันทบุรีและเสื่อของชาวอีสาน เป็นศิลปหัตถกรรมประเภทจักทอที่ยังทำกันอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะเสื่อฉันทบุรีนั้นได้พัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์จากเสื่อฉันทบุรีมาเป็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย เช่น นำมาทำกระเป๋าดู กระเป๋าสะตางค์ ที่รองจาน รองแก้ว และสิ่งอื่น ๆ อีกมาก ทำให้ศิลปหัตถกรรมประเภทนี้ดำรงอยู่ได้จนทุกวันนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามศิลปะหัตถกรรมประเภทถักทอที่ควรกล่าวถึงอีกชนิดหนึ่งคือ ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการถัก เช่น การถักเชือกปอ ถักผักตบชวาเป็นเบส และภาชนะต่าง ๆ การถักเชือกปอและผ้าย้อมสีเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับตกแต่งอาคารบ้านเรือน เป็นต้น งานศิลปะหัตถกรรมที่เกิดจากการถักนี้ไม่มีใครมีทำแพร่หลายเหมือนศิลปะหัตถกรรมประเภทอื่น ๆ

กระดาษ เป็นวัสดุที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้สอยมานานนับพันปีแล้ว และเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่อำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์นานับการจนทำให้กระดาษ กลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้มนุษย์ต้องพัฒนาคุณภาพและกรรมวิธีการผลิตกระดาษให้เหมาะสมกับความต้องการในการใช้สอย จนมีกระดาษสารพัดชนิดมากมายในปัจจุบัน

สำหรับกระดาษที่คนไทยผลิตขึ้นใช้มาแต่โบราณกาล จนถือได้ว่าเป็นกระดาษไทยคือ **กระดาษสาและกระดาษข่อย**

กระดาษสาเป็นกระดาษพื้นบ้านของไทยที่ยังมีการผลิตกันอยู่ในบริเวณภาคเหนือหลายแห่ง กรรมวิธีการผลิตกระดาษสาของไทย ส่วนใหญ่ยังคงเป็นแบบพื้นบ้านที่ผลิตกันมาแต่โบราณ ตั้งแต่การใช้เยื่อกระดาษจากต้นสาที่มีอยู่ในบางท้องถิ่นของภาคเหนือ ส่วนเยื่อข่อยก็ได้จากเปลือกต้นข่อยที่มีอยู่ทั่วไปแทบทุกภาคของประเทศ

อย่างไรก็ตาม การทำกระดาษข่อยและกระดาษสาของไทยทั้งสองชนิดนี้มีขั้นตอนการทำที่เหมือนกันเกือบทั้งหมด ต่างกันแต่ลักษณะการใช้คือ กระดาษข่อยมักนำไปทำเป็นสมุดชนิดที่เรียกว่าสมุดไทยสมัยโบราณ หรือทำคัมภีร์ทางศาสนามากกว่าอย่างอื่น เพราะกระดาษข่อยมีเนื้อหนาและหยากกว่ากระดาษสา โดยเฉพาะกระดาษสาที่ผลิตได้ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็กระดาษสาจากเชียงใหม่ หรือจากลำปางก็ตาม จะมีคุณภาพดีกว่ากระดาษสาสมัยโบราณอย่างมาก จึงทำให้มีผู้นำกระดาษสาไปประดิษฐ์เป็นงานศิลปะหัตถกรรมได้ขึ้นหลายชนิด เช่น นำไปทำโคมไฟ นำไปย้อมเป็นภาพแขวนผนังเช่นเดียวกับผ้าบาติก นำไปประดิษฐ์เป็นดอกไม้ เป็นต้น

ศิลปะหัตถกรรมประเภทงานกระดาษนี้ นอกจากผลิตภัณฑ์จากกระดาษข่อยและกระดาษสาคงกล่าวแล้ว ชาวไทยยังใช้กระดาษชนิดอื่นเช่นพวกกระดาษสี กระดาษแก้วมาประดิษฐ์เป็นเครื่องตกแต่งอาคารบ้านเรือน ประดิษฐ์เป็นริ้วธงต่าง ๆ ในงานพิธีงานบุญ งานเทศกาลของท้องถิ่น เช่น ธงและตุ่งสำหรับประดับวัด ประดับเจดีย์ ของชาวเหนือและชาวอีสาน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระดาษฉลุสำหรับปิดศาลาและบ้าน เรือนไปจนถึงกระดาษที่ทำเป็นโคมสำหรับแขวนในเทศกาล
ของชาวเหนือ การตัดกระดาษสีเป็นลูกโลก พวงโคมค ในบริเวณภาคกลาง การตัดกระดาษ
เป็นของเล่นเด็ก ๆ ไปจนถึงการใช้เศษกระดาษมาเป็นตุ๊กตาหมูและรูปสัตว์อื่น ๆ สิ่งเหล่านี้
เป็นการใช้กระดาษมาสร้างเป็นศิลปหัตถกรรมนาชนิต ตามแบบอย่างประเพณีไทยที่มีมาช้านาน
แม้ในปัจจุบันงานเครื่องกระดาษบางชนิดจะสูญไปแล้วก็ตาม แต่การผลิตกระดาษไทยและงาน
เครื่องกระดาษบางชนิดก็ยังมีผู้ผลิตอยู่ และบางชนิดมีการผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมประเภทของ
ที่ระลึกจนเป็นที่นิยมก็มี เช่น ร่มกระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษสา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากศิลปหัตถกรรมประเภทหลัก ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีงานศิลปหัตถกรรมย่อย ๆ ที่เป็นผลผลิตจากฝีมือของคนไทยอีกหลายชนิด เช่น การทำหัวโขน การแกะสลักผักผลไม้ การทำตุ๊กตาชนิดต่าง ๆ การทำเครื่องแขวน เป็นต้น

การทำหัวโขนนั้น แต่เดิมเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเล่นโขน คือทำขึ้นเพื่อใช้สวมแสดงโขนเท่านั้น แต่จากความสวยงามของหัวโขนทำให้ผู้นิยมนำไปเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้าน สะสมไว้ชื่นชม ตลอดจนเป็นของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดกิจการการทำหัวโขนขึ้นในปัจจุบัน

หัวโขนนั้นมีหลายแบบตั้งแต่หัวพระ ยักษ์ เทพ วานร และหัวสัตว์ต่าง ๆ หัวแต่ละหัวจะมีสีสันทันและแบบอย่างต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะของหัวนั้น ๆ เช่น หัวพระอิศวรจะมีหน้าสีเขียว หัวพระนารายณ์หน้าสีดอกตะแบกสวมมงกุฎชัย พระพรหมหน้าสีเขียว เป็นต้น

ส่วนการทำตุ๊กตาประเภทต่าง ๆ เป็นศิลปหัตถกรรมไทยอีกประเภทหนึ่งที่ทำสืบต่อกันมาแต่โบราณกาล อาจเริ่มจากการนำดินเหนียวมาปั้นเป็นตุ๊กตาสำหรับเด็กเล่นก่อน แล้วพัฒนามาเป็นตุ๊กตาที่ทำด้วยวัสดุอย่างอื่น เช่น ตุ๊กตาไม้ ตุ๊กตาดินเผา ตุ๊กตาผ้า ตุ๊กตากระดาษ ตุ๊กตาพลาสติก เป็นต้น

ตุ๊กตาที่เป็นที่รู้จักกันดีชนิดหนึ่งคือ ตุ๊กตาชาววัง ซึ่งเป็นตุ๊กตาที่กล่าวกันว่าเริ่มทำขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ตามที่ **ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช** เขียนไว้ในหนังสือโครงการกระดูกในตู้ว่า

"...คุณแก้วแก่กล้า ผู้เป็นคนค้นคิดทำตุ๊กตาชาววังขึ้นจำหน่ายเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายทั่วไป..."

ตุ๊กตาชาววังในสมัยนั้นก็ทำจากดินเหนียว ปั้นเป็นรูปคนเลียนแบบกิริยาอาการของชาววัง ตุ๊กตาประเภทนี้จะเน้นความพิเศษที่ขนาดเล็ก บางตัวมีหัวเพียงเท่าหัวไม้ขีดไฟเท่านั้น การปั้นจึงต้องใช้ความละเอียดประณีตอย่างมาก การทำตุ๊กตาชาววังนี้สูญหายไปประยะหนึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถโปรดซื้อหุ่นขี้ผึ้งใหม่ที่หมู่บ้านบางเสด็จ อำเภอบำมอ จังหวัดอ่างทอง เมื่อปี พ.ศ. 2519 เป็นโครงการในพระบรมราชินูปถัมภ์ ตุ๊กตาบางเสด็จนี้ทำขึ้นตามกรรมวิธีโบราณ หากแต่เป็นฝีมือของชาวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทำตุ๊กตาดินเหนียวระบายสีของชาวบ้านบางเสด็จ ถือได้ว่าเป็นวิวัฒนาการของการปั้นตุ๊กตาชาววัง มาเป็นตุ๊กตาที่สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในชนบท เป็นฝีมือและความคิดค้นในการสร้างสรรค์อย่างง่าย ๆ ของผู้คนที่ เป็นชาวไร่ชาวนา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีศิลปะนิสัยที่ไม่เคยหายไปจากสายเลือดของคนไทย

การแกะสลักผลไม้ เป็นศิลปะหัตถกรรมประจำชาติอีกประเภทหนึ่งที่แสดงให้เห็นความประณีตละเอียดละไมของคนไทย ซึ่งแม้แต่อาหารที่จะรับประทานยังแกะสลักเพิ่มความสวยงามเสียก่อน การแกะสลักผักผลไม้้นอกจากจะใช้รับประทานแล้ว ยังแกะสลักประกอบในการตกแต่งและจัดพุ่มดอกไม้ในพิธีกรรมหลายอย่าง การแกะสลักผักผลไม้จะต้องเลือกสรรผลไม้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการแกะสลัก เช่น มัน ฟักทอง เพือก มะละกอ ชมพู แดงโม เป็นต้น ส่วนรูปแบบของการแกะสลักนั้น อาจแกะเป็นรูปสัตว์ ดอกไม้ หรือแกะเป็นลวดลายประดับประดาประกอบไปกับสิ่งอื่น ๆ และมีการย่อระบายสีเพิ่มเติมตกแต่งให้พิเศษออกไปด้วย นอกจากการแกะสลักผลไม้แล้ว ศิลปะหัตถกรรมที่น่าจะเกี่ยวเนื่องกันและเป็นงานของสตรีคือ ศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้สดและใบทอง ซึ่งมีทำทั้งในราชสำนักและสามัญชน สิ่งที่ประดิษฐ์ด้วยดอกไม้และใบทองนั้นมีหลายชนิด เช่น การประดิษฐ์บายศรี กระถางเจิม พานพุ่ม เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย

ในการแสวงหาแนวทางเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทยจำเป็นต้องศึกษาสภาพวัฒนธรรมของแหล่งกำเนิดงานศิลปหัตถกรรม และต้องศึกษาเกี่ยวโยงถึงองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งเป็นตัวกำหนดการสร้างสรรครูปแบบของงานศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วย ตั้งแต่สภาพภูมิศาสตร์ไปจนถึงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของท้องถิ่น เพราะสภาพภูมิศาสตร์จะเป็นตัวกำหนดและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผลักดันให้กลุ่มชนต่าง ๆ สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ ซึ่งส่วนมากจะเป็นงานศิลปหัตถกรรมขึ้นสนองความต้องการในการใช้สอยในชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตตามสภาพของท้องถิ่น

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมและศิลปพื้นบ้านของไทยติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปี จึงพอสรุปขั้นตอนการสร้างสรรคงานศิลปหัตถกรรมของไทย เพื่อให้เห็นขั้นตอนและเป้าหมายในการสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจในการแสวงหาแนวทางอนุรักษ์และพัฒนาส่งเสริมให้ได้ดังนี้

ศิลปหัตถกรรม
รูปแบบ กรรมวิธี
สภาพภูมิศาสตร์
ประวัติศาสตร์-วัฒนธรรม
ชนประเพณี ความเชื่อ ศาสนา
วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิต
ความต้องการใช้สอย-ซื้อขายแลกเปลี่ยน
เพื่อสนองความต้องการทางจิตใจ

จากขั้นตอนการสร้างศิลปหัตถกรรมนี้ จะเห็นว่าจุดประสงค์หลักของการสร้างศิลปหัตถกรรมอยู่ที่ความต้องการในการใช้สอยในชีวิตประจำวัน เพื่อให้การดำรงชีพมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เป็นพื้นฐานก่อนที่จะผลิตเพื่อการค้า ซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน และเมื่อรู้วัตถุประสงค์และความต้องการแล้ว สิ่งต่อไปที่ผู้สร้างศิลปหัตถกรรมจะต้องคำนึงคือ การแสวงหาวัตถุดิบตามธรรมชาติในท้องถิ่นที่จะหาได้และสามารถนำมาสร้างด้วยเครื่องมือเครื่องใช้เท่าที่มีอยู่ตามสภาพท้องถิ่นของตน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นต่อไป เป็นการกำหนดรูปแบบ **รูปแบบ** ในที่นี้หมายถึงรวมถึง รูปทรง โครงสร้าง และลวดลายของงานหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ รูปแบบของงานศิลปหัตถกรรมนั้นจะอยู่ในกรอบของสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนที่สืบทอดกันมาจนเป็นประเพณีนิยมของท้องถิ่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของแต่ละชุมชน **รูปแบบ** จึงถูกกำหนดด้วยสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่เห็นได้ชัดเจนมีมากมาย เช่น รูปทรงของอาคารพื้นบ้านของภาคเหนือที่ต่างกับอาคารบ้านเรือนภาคอื่น ๆ งาม เครื่องสวมศีรษะบั้งกันแดด ผนของภาคใต้ที่เรียกว่า เปี้ยว กับ กู๊ย ของภาคเหนือแม้จะมีประโยชน์ใช้สอยเหมือนกัน แต่ด้วยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมของชุมชนที่ต่างกัน ทำให้เครื่องจักสานสำหรับสวมศีรษะชนิดนี้ มีรูปแบบและชื่อที่แตกต่างกันไปอย่างเห็นได้ชัดเจน เป็นต้น

โดยนัยนี้ จะเห็นว่างานศิลปหัตถกรรมโดยเฉพาะงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านสะท้อนให้เห็นเรื่องราวของชุมชนผู้เป็นเจ้าของ ลึกลงไปในอดีตและความเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมได้เป็นอย่างดี

ถัดจากการกำหนดรูปแบบของศิลปหัตถกรรม คือ กรรมวิธีหรือเทคนิคในการสร้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะ เช่นเดียวกับรูปแบบ คือ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่อดีตเป็นกรอบที่สำคัญ กรรมวิธีในการสร้างศิลปหัตถกรรมแต่ละถิ่นส่วนมากจะได้รับการสืบทอดจากช่างรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งด้วยการบอกเล่าแบบมุขปาฐะ แบบพ่อสอนลูก เพื่อบ้านสอนเพื่อนบ้าน เป็นส่วนใหญ่ ส่วนมากการเรียนรู้หรือการถ่ายทอดกันอย่างมีระบบและกรรมวิธีนั้น ๆ จะต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ จนได้รับรูปแบบและกรรมวิธีในการผลิตลงตัวคือสามารถใช้สอยได้สมบูรณ์ที่สุดแล้ว จึงเริ่มคิดถึงความมั่งคั่งทางด้านศิลปะ หันรูปแบบที่สร้างขึ้นในช่วงแรก ๆ นั้น จะคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความมั่งคั่งและความเป็นศิลปะ

ดังนั้นจึงเห็นว่า ความมีคุณค่าทางศิลปะ (Artistic Value) และคุณค่าด้านความงาม (Aesthetic Value) เป็นงานศิลปหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยนั้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสร้างสรรค์ ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาจนเกิดทักษะและความชัดเจนที่ผ่านพ้นของความต้องการในเรื่องใช้สอยมาแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นเอกลักษณ์ของงานศิลปหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาไว้ มิควรทำลายด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคหรือสนองความต้องการของตลาดอย่างฉาบฉวย เพราะสิ่งเหล่านั้นต้องใช้เวลาในการสั่งสมมาหลายชั่วอายุคน และต้องใช้ทักษะทางช่างขัดเกลาให้เกิดความสมบูรณ์มาเป็นเวลาช้านานกว่าจะปรากฏเป็นงานศิลปหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยในปัจจุบัน

ช่าง ผู้สร้างงานศิลปหัตถกรรมและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จะแสดงความสามารถเชิงศิลปะและความงามให้ปรากฏในลักษณะของสำนึกในทางศิลปะที่มีอยู่ในตัวผ่านการฝึกฝนบ่มเพาะมาเป็นเวลานานปี มิได้ขึ้นอยู่กับการเรียนและหลักวิชาเหมือนการสร้างศิลปะของนักศึกษาศิลปะหรือศิลปิน ดังนั้นคุณค่าศิลปะและความงามของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในแต่ละถิ่น แต่ละที่จึงมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกันออกไป และทรงซึ่งภูมิปัญญาของช่างแต่ละท้องถิ่น

นอกเหนือจากคุณค่าศิลปะและความงามของงานศิลปหัตถกรรมที่เกิดขึ้นจากช่างหรือผู้สร้างศิลปหัตถกรรมแล้ว งานศิลปหัตถกรรมยังมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากงานศิลปะประเภทอื่น ๆ อีกประการหนึ่งคือ ความมีชีวิต ซึ่งเกิดจากการใช้สอย เพราะการใช้สอยจะช่วยขัดเกลาให้งานศิลปหัตถกรรมมีความประณีตกลมกลืนกันในตัวเอง การถูกใช้งานเป็นเวลานาน ยังทำให้งานศิลปหัตถกรรม ดูซบเอาชีวิตและวิญญาณของท้องถิ่นไว้ ช่วยให้เกิดความรู้สึกรักมีชีวิต มีวิญญาณแฝงอยู่ นอกจากนี้งานศิลปหัตถกรรมส่วนมากจะมีความสมบูรณ์ในตัว เพราะได้ผ่านการแก้ปัญหาการออกแบบที่ตรงไปตรงมาชัดเจน (Clarity) เพื่อให้สนองความต้องการได้อย่างเหมาะสมมาเป็นเวลานานนับร้อยนับพันปี

ที่กล่าวมา เป็นแนวทางในการศึกษาศิลปหัตถกรรมไทยและศิลปพื้นบ้านแนวทางหนึ่ง เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และองค์ประกอบของสิ่งเหล่านั้นซึ่ง เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาหาแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนาส่งเสริมให้ถูกทางต่อไปในอนาคต

แม้ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่างานศิลปหัตถกรรมไทยได้รับการสนใจมากกว่าแต่ก่อน ทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้า จากบรรดานักวิชาการและผู้สนใจและนักพัฒนาไปจนถึงนักธุรกิจการค้า ด้านนี้ แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมามาดจะเห็นว่ายังไม่ประสบผลดีเท่าใดนัก ทั้งนี้อาจจะยังไม่มีความร่วมมืออันอย่างจริงจังระหว่างบุคคลกลุ่มต่าง ๆ จึงทำให้ทิศทางของการอนุรักษ์และการพัฒนาส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมไทยไม่ดำเนินไปในทางทิศทางที่ดีเท่าที่ควร

ในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมพัฒนานั้นน่าจะประกอบด้วยบุคคลสองกลุ่มคือ กลุ่มหนึ่งเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นนักวิชาการที่ทำงานในด้านการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อความเข้าใจถึงความเป็นมาและคุณค่าของศิลปหัตถกรรมอย่างลึกซึ้ง ให้เข้าถึงกำเนิด รูปแบบดั้งเดิมและความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านั้นกับการดำรงชีวิตของประชาชน ทั้งนี้อาจจะศึกษารวบรวม เก็บรักษาไว้ในลักษณะของมรดกของชาติ เพื่อการศึกษาของคนรุ่นหลังและเป็นหลักฐาน เป็นข้อมูลให้บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งได้นำไปดำเนินการพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมให้งานเหล่านั้นได้พัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควร บนพื้นฐานของลักษณะเฉพาะถิ่นและเอกลักษณ์ประจำชาติของเราไว้

ถ้าการทำงานของคุณทั้งสองกลุ่มดังกล่าวดำเนินไป จนบรรลุเป้าหมายและผลสำเร็จเท่าที่ควรแล้วก็เชื่อว่า งานศิลปหัตถกรรมของเราซึ่งถูกทอดทิ้งถูกมองข้ามไปเป็นเวลาช้านาน เพราะเราไปพะวงถึงงานศิลปหัตถกรรมชั้นสูงเสียเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่งานพื้นบ้านพื้นเมืองของเรามีมากมายและเป็นมรดกของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ถ้าการอนุรักษ์และพัฒนาส่งเสริมประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรแล้ว งานศิลปหัตถกรรมจะเป็นสินค้าที่ทำรายได้เข้าประเทศจำนวนไม่น้อย ส่งผลถึงสภาพเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นด้วย

ดังนั้นปัญหาจึงมีอยู่ว่า ทำอย่างไรจะประสานแนวคิดทั้งสองให้ดำเนินไปในแนวทางเดียวกันเสมือนลูกโซ่ที่เกี่ยวเนื่องกัน อย่างมั่นคง เพื่อรักษาคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมไทยไว้ และในขณะที่เดียวกันก็มีการพัฒนาไปบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่น ปัญหาเหล่านี้จะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้คงจะต้องได้รับความสนใจจากหน่วยงานของรัฐ นักวิชาการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหาแนวทางกันอย่างจริงจังและควรจะมีการต่อเนื่องไปไม่เฉพาะปีศิลปหัตถกรรมไทยเท่านั้น

ในการอนุรักษ์นั้น เราขาดพิพิธภัณฑ์ศิลปะพื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา ที่จะเก็บรักษามรดกของชาติเหล่านั้นไว้ เพราะยังไม่มีผู้มองเห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างจริงจัง ในด้านการพัฒนาส่งเสริมก็ เช่นกันยังขาดผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง และขาดความประสานร่วมมือกันของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างจริงจัง ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนก็ตาม

แม้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจะมีการตื่นตัว เรื่องศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านพื้นเมืองกันมากก็ตาม แต่มักจะเกิดแนวคิดที่ขัดแย้งกันระหว่างสองแนวคิดคือ แนวหนึ่งมุ่งเน้น เรื่องการอนุรักษ์เพื่อให้คงสภาพดั้งเดิมไว้ ด้วยวิธีการสืบทอดการศึกษาวิจัย การรวบรวมบันทึกหลักฐานและข้อมูลไว้ แนวคิดนี้เป็นการอนุรักษ์ของเดิม ให้คงสภาพที่ไม่เปลี่ยนแปลงซึ่งความจริงแล้วเป็นไปได้ยากเพราะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขัดกับวิถีทางของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งอยากให้มีการพัฒนาและประยุกต์ ให้เข้ากับยุคสมัยมักเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่สูญเสียเอกลักษณ์ ทำให้เกิดปัญหาว่า จะเป็นการทำลายเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของศิลปหัตถกรรมไทย การพัฒนาในลักษณะนี้อาจจะทำให้ดีในระยะสั้น แต่จะเกิดผลเสียในระยะยาว ทำให้งานศิลปหัตถกรรมไทยสูญเสียเอกลักษณ์ไปในที่สุด

อย่างไรก็ตามมีบางประเทศพัฒนาแล้ว และเป็นประเทศอุตสาหกรรมเต็มองค์เห็นความสำคัญของศิลปหัตถกรรมของงานศิลปหัตถกรรมได้ดำเนินการทุกวิถีทาง แม้กระทั่งออกเป็นกฎหมายของประเทศเพื่อควบคุมและส่งเสริมพัฒนางานด้านนี้ และทำได้ดีพอสมควร กฎหมายและแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปหัตถกรรมของประเทศนั้นอาจนำมาประยุกต์เป็นแนวทางสำหรับใช้กับบ้านเมือง เราซึ่งมีลักษณะและสภาพของงานศิลปหัตถกรรมคล้ายคลึงกันได้

กฎหมายว่าด้วยอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมประจำชาติ ซึ่งมีสาระสำคัญและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ พอจะสรุปและใช้เป็นแนวทางได้ดังนี้

การพัฒนาประเทศจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมหรือการก้าวไปสู่ความเป็น "นิกรีส" จะทำให้ผลผลิตทางอุตสาหกรรมเข้าไปแทนที่เครื่องมือ เครื่องใช้หัตถกรรมตามสภาพสังคมเกษตรกรรมที่มีมาแต่เดิมถูกลดความสำคัญลง ปริมาณการผลิตลดลง เพราะถูกอิทธิพลและระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าไปแทนที่ จึงจำเป็นต้องรีบจัดการอนุรักษ์ส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติประเภทต่าง ๆ ไว้โดยด่วน เพราะถือว่าเป็นมรดกที่มีเอกลักษณ์ประจำชาติอย่างหนึ่ง ถ้าสูญเสียงานศิลปหัตถกรรมเสียแล้วก็เท่ากับสูญเสียคุณลักษณะของชนชาติไปอย่างหนึ่ง ดังนั้น รัฐบาลจึงน่าจะหันมาสนใจและให้ความสำคัญเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป

ประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งว่าด้วยการอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมประจำชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2517 เพราะรัฐบาลได้พิจารณาถึงสภาพของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในขณะนั้นว่ามีความจำเป็นอย่างไรบ้างที่จะต้องได้รับการอนุรักษ์และส่งเสริมเพราะสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมของญี่ปุ่น เมื่อกลางพุทธศตวรรษที่ 25 มีผลกระทบต่องานศิลปหัตถกรรมประจำชาติอย่างมากโดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ภาวะทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีฐานะดีขึ้น ผลผลิตทางอุตสาหกรรมผลิตได้มากและรวดเร็ว ในขณะที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานหัตถกรรมประจำชาติผลิตได้น้อยและจำนวนลดลง ทั้งประชาชนเริ่มรู้คุณค่าของงานหัตถกรรมมากกว่ายุคก่อนหน้านั้น และมีความต้องการงานหัตถกรรมมากขึ้น รัฐบาลจึงเกิดความวิตกห่วงใย เมื่อความต้องการของบริโภคมาก ทำให้เกิดความพยายามผลิตงานหัตถกรรมเพิ่มขึ้นด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ใช้เครื่องจักรเข้ามาแทนที่ฝีมือช่าง ใช้วัสดุสังเคราะห์แทนวัสดุธรรมชาติ ทำให้งานหัตถกรรมเริ่มเสื่อมคุณภาพ และช่างฝีมือที่มีความรู้ความชำนาญในงานแต่ละประเภทลดลง เพราะช่างฝีมือต้องใช้เวลาในการฝึกฝนนานกว่าจะได้เป็นช่างฝีมือดี มีความชำนาญ ช่างพื้นบ้านพื้นเมืองมีลักษณะของการถ่ายทอดเป็นแบบพ่อสอนลูก และสอนกันในสกุลช่างเป็นวงแคบ มิได้มีการฝึกหัดอบรมอย่างจริงจัง จำนวนช่างจึงไม่เพียงพอต่อการผลิตสินค้า ทำให้ขาดแคลนช่างฝีมือ และอีกประการหนึ่ง การดำเนินงานของธุรกิจเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติ ส่วนมากเป็นการดำเนินธุรกิจภายในครอบครัวเป็นหัตถกรรมย่อย ขนาดเล็ก ไม่มีระบบมั่นคงพอและไร้หลักประกัน ผู้ดำเนินการอยู่แล้วก็มีกเลิกกันไป เมื่อมีโอกาสทำธุรกิจที่ตีความมั่นคงกว่าช่างพื้นบ้านจึงขาดการสืบทอด ลักษณะเช่นนี้มีได้เกิดขึ้นเฉพาะประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น ประเทศไทยเราในปัจจุบันก็ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้เช่นกัน การที่ช่างพื้นบ้านพื้นเมืองขาดผู้สืบทอด สาเหตุหนึ่งอาจจะมาจากค่านิยมไม่เอื้ออำนวยให้คนที่ เป็น "ช่าง" ได้รับความเกียรติในสังคมเท่าที่ควร คนรุ่นหลังจึงไม่นิยมสืบทอดความเป็นช่างต่อจากบรรพบุรุษของตน

เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมช่างหัตถกรรมประจำชาติ รัฐจึงควรพิจารณาออกกฎหมายดังกล่าวโดยครอบคลุมไปถึงตัวช่างด้วย เช่นยกย่องส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้ในฐานะเป็นบุคคลสำคัญที่ควรได้รับการยกย่อง อาจให้ประกาศนียบัตรและความช่วยเหลือในฐานะช่างศิลป์แห่งชาติ(Traditional Craft Artist) เป็นการให้เกียรติ ให้กำลังใจ

ด้วยสาเหตุดังกล่าว รัฐบาลไทยควรจะออกกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านหรือหัตถกรรมประจำชาติ (The Law Concerning the Promotion of Traditional Craft Industry) กฎหมายฉบับนี้อาจจะมีรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม เป็นผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมช่างพื้นเมืองพื้นบ้านและหัตถกรรมประจำชาติ (Traditional Craft Product) โดยมีขั้นตอนและสาระสำคัญของสรุปเป็นแนวทางไว้ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตในการกำหนดคุณสมบัติของหัตถกรรมประจำชาติ

ศิลปหัตถกรรมที่จะได้รับการอนุรักษ์เป็นหัตถกรรมประจำชาติจังหวัดต่าง ๆ ควรจะมีผู้พิจารณาเสนอไปยังรัฐบาลกลางเพื่อรับการพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง แต่โดยทั่วไปแต่ละจังหวัดจะมีรายการหัตถกรรมในท้องถิ่นที่ให้ความช่วยเหลืออยู่แล้วในระดับจังหวัด งานที่มีคุณภาพและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายจะได้รับการเสนอให้รัฐบาลพิจารณาก่อน

ศิลปหัตถกรรมที่จะได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมจะต้องอยู่ในขอบข่ายต่อไปนี้

1. ศิลปหัตถกรรมนั้นจะต้องเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ระบบการผลิตส่วนใหญ่จะต้องทำด้วยมือ
3. วิธีการหลักหรือเทคนิคสัมพันธ์จะต้องเป็นแบบประเพณีใช้ทักษะในการผลิตสืบทอดกันมาไม่ต่ำกว่า 50-100 ปี หรือต่ำกว่านั้น
4. วัสดุสำคัญที่ใช้ในการผลิตจะต้องเป็นของพื้นบ้าน เป็นวัสดุท้องถิ่น
5. ศิลปหัตถกรรมนั้นจะต้องผลิตออกมาในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ถ้ายึดหลักการนี้เป็นแนวแล้ว จะเห็นว่าในปัจจุบัน มีผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ควรเข้าข่ายได้รับการคุ้มครองว่าเป็นหัตถกรรมประจำชาติตามกฎหมายฉบับนี้ไม่น้อย ได้แก่หัตถกรรมประเภทสิ่งทอ ย้อม เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องรัก เครื่องจักสาน เครื่องเงิน ฯลฯ

จากกฎเกณฑ์ดังกล่าวแล้วกฎหมายฉบับนี้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ เพื่อดำเนินงานอนุรักษ์และส่งเสริม พอสรุปได้คือ

1. รัฐบาลอาจจะโดยกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้สนับสนุนให้มีการฝึกหัตถกรรมช่างในท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อดำรงรักษาหัตถกรรมประจำถิ่น หรือหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ ถ้ากิจกรรมนั้นจัดขึ้นโดยเอกชนจะมีหน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐบาลกลางเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวก
2. หน่วยงานของรัฐ ท้องถิ่นจะเป็นผู้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและการดำเนินศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในขอบข่ายที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ถ้ากิจกรรมนั้นกระทำเพื่อมิได้หวังผลกำไร เช่นการจักობรมหรือฝึกหัตถลูกจ้างคนงานของตน รัฐบาลจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ 1 ใน 3 ส่วนที่เหลือให้ท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ในกรณีที่บุคคลท้องถิ่นประสงค์จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสมาคม เพื่อผลประโยชน์ ในการอนุรักษ์ส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมประจำถิ่นของตน รัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือตามแนวทาง ต่อไปนี้คือ

3.1 ให้เงินเพื่อตั้งเป็นกองทุนจำนวนหนึ่งเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ดำเนินการขั้นต้นได้

3.2 ให้เงินช่วยเหลือในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

3.3 ให้เงินช่วยเหลือแก่กลุ่มหรือสมาคมในการดำเนินงานเช่นเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าเช่าสถานที่ เป็นต้น

3.4 ช่วยส่งเสริมเผยแพร่งานหัตถกรรมที่ยังทำอยู่ในวงแคบ ๆ และได้รับความสนใจด้วยการจัดระบบให้ดีขึ้นและสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมั่นคง

3.5 ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษาแก่สมาคม หรือกลุ่มผู้ผลิตหัตถกรรมในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเกิดความมั่นใจในการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานดังกล่าว ควรจัดตั้งสมาคมเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

(The Association for The Promotion of Traditional Craft Products)

สมาคมนี้ควรได้รับการสนับสนุนประสานงานทั้งภาครัฐบาลแลางและส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมของสมาคมนี้จะดำเนินการ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมประจำชาติตามแนวทางที่น่าสนใจ อาทิ

1. ให้ประกาศนียบัตรแก่ช่างหรือศิลปินท้องถิ่น

โดยสมาคมจะมอบประกาศนียบัตรให้แก่ช่างท้องถิ่นดีเด่น (Traditional Craft Artist) โดยทางสมาคมจะพิจารณาศิลปินพื้นบ้านที่ทำงานดีเด่นมาไม่น้อยกว่า 20 ปี จนเป็นที่ยอมรับ มีรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้เห็นชอบ ผ่านหน่วยงานด้านวัฒนธรรมด้วย การให้ประกาศนียบัตรนี้จะช่วยให้ลูกจ้างหรือช่างฝีมือได้รับการยอมรับและมีเกียรติในสังคม ทำให้เกิดกำลังใจที่จะทำงาน เพื่ออนุรักษ์หัตถกรรมประจำชาติตามแนวทางของตนต่อไป

2. ให้รางวัลแก่บุคคลที่สนับสนุนและส่งเสริมหัตถกรรมประจำชาติ

สมาคมท้องถิ่นจะ เป็นผู้เลือกบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงานหัตถกรรมประจำชาติ อาจจะทำกระทำได้โดยการส่งเสริมช่วยเหลือให้มีการอบรมฝึกฝนงานช่างหัตถกรรมตามท้องถิ่นต่าง ๆ ช่วยโฆษณาประชาสัมพันธ์การขาย ช่วยจัดหาวัสดุพื้นเมืองให้ หรือช่วยให้เกิดประโยชน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อื่น ๆ อันเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมหัตถกรรมประจำชาติ ทางสมาคมฯจะเป็นผู้คัดเลือกและพิจารณาให้รางวัลแก่บุคคลเหล่านั้น แล้วส่งต่อไปยังหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

3. สมาคมแนะแนวทางแก่ผู้ผลิต

แนะนำและเป็นผู้ประสานงานให้แก่ผู้ผลิตหัตถกรรมประจำชาติ พร้อมทั้งช่วยวางแผนและแนะนำเกี่ยวกับเรื่องเงินทุนให้ด้วย

สมาคมจะคอยสอดส่องและควบคุมคุณภาพของหัตถกรรม และให้คำปรึกษาเพื่อให้งานหัตถกรรมมีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีการผลิตเป็นอย่างระบบ

ช่วยเหลือเกี่ยวกับการลคภาชีสำหรับการฝึกฝนลูกจ้าง และโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีแก่ผู้บริโภคและผู้สนใจ

4. สมาคมจะแนะนำศิลปินหัตถกรรมประจำชาติแก่ผู้บริโภคหรือลูกค้า

ถ้าการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมีอัตราสูง แต่ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติน้อย ดังนั้นสมาคมจะต้องให้ความรู้แก่ผู้บริโภคและประชาชนเพื่อมองเห็นคุณค่าที่แตกต่างกันระหว่างงานอุตสาหกรรมที่ผลิตเป็นจำนวนมากกับงานหัตถกรรมเพื่อให้ประชาชนหวงแหนและเห็นคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติของไทย

งานศิลปหัตถกรรมในบางท้องถิ่นยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทางสมาคมต้องเป็นผู้อุปถัมภ์ให้มีการจัดนิทรรศการแนะนำหัตถกรรมนั้นอย่างน้อยปีละครั้งเพื่อแนะนำแก่ผู้บริโภคอาจจะจัดขึ้น โดยงานที่แสดงนั้นเป็นงานชิ้นเยี่ยมของท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการสาธิตให้ชมด้วย เพื่อพิสูจน์คุณภาพของงานต่อผู้บริโภค นิทรรศการนี้อาจจัดขึ้นในต่างประเทศด้วยก็จะยิ่งดี

5. สมาคมจะสำรวจผู้ผลิต และผู้บริโภค และช่วยจัดระบบการจำหน่าย

สมาคมจะต้องสอดส่องควบคุมสำรวจเกี่ยวกับการผลิต จำนวนผู้บริโภคช่วยจัดระบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาศิลปหัตถกรรมประจำชาติ

6. สมาคมจะจัดการดำเนินงานศูนย์ศิลปหัตถกรรมประจำชาติของไทย

(Thai Traditional Craft) ซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ศูนย์หัตถกรรมนี้เป็นสำนักงานใหญ่ที่จะให้คำแนะนำแก่สาธารณชนและผู้บริโภคเกี่ยวกับหัตถกรรมประจำชาติประเภทต่าง ๆ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

นอกจากนี้ ศูนย์ศิลปหัตถกรรมจะจัดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1. จัดแสดงสินค้าศิลปหัตถกรรมประจำชาติจากท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายโดยจัดหมุนเวียนกันไปเรื่อย ๆ ผู้ที่เข้าไปชมจะได้พบสินค้าที่ไม่ซ้ำกัน และมีคุณภาพดี

นอกจากนี้ ทางศูนย์ฯ ควรจะมีห้องแสดงสินค้าศิลปหัตถกรรมถาวรโดยแยกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น งานทอ ย้อม เครื่องเคลือบดินเผา เป็นต้น เพื่อให้ผู้ชมหรือผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อและมีความเข้าใจสินค้าแต่ละประเภทได้ดียิ่งขึ้น

6.2. ศูนย์ศิลปหัตถกรรมควรมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้คำตอบแก่ผู้สนใจสงสัย

6.3. ศูนย์ฯ ควรมีห้องสมุดเพื่อบริการสาธารณชนด้านสื่อต่าง ๆ อาทิ ภาพยนตร์ ภาพถ่ายวิดีโอเทปที่เกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมไทย สิ่งเหล่านี้สามารถให้ยืมออกไปนอกสถานที่ได้ด้วย จะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่และให้การศึกษา ปลุกฝังความเข้าใจ ความรัก ห่วงเหินในหมู่เยาวชนและประชาชนผู้สนใจ

6.4. ศูนย์ฯ ควรจัดทำสูจิบัตรหรือหนังสือโฆษณาเล่มเล็ก ๆ เพื่อแนะนำแหล่งศิลปหัตถกรรมประจำชาติจากส่วนต่าง ๆ ของประเทศเพื่อแจกแก่ผู้สนใจ เช่น การทำแผนที่ภาพออกแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมทั่วประเทศ

6.5. นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ควรจะจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การบรรยาย การฉายภาพยนตร์ วิดีโอ เพื่อเผยแพร่และสร้างความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับหัตถกรรมประจำชาติของไทย

7. สมาคมจะเป็นผู้ให้เครื่องหมายรับรองคุณภาพแก่ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมประจำชาติ สมาคมเป็นผู้พิจารณาว่างานหัตถกรรมใดมีคุณภาพดีได้มาตรฐานตามกฎหมายเกณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ เพื่อรักษาระดับและมาตรฐานของสินค้าให้มีคุณภาพดี

ดังกล่าวแล้ว ทั้งกฎหมายเกี่ยวกับอนุรักษ์และส่งเสริมหัตถกรรมประจำชาติและสมาคมส่งเสริมศิลปหัตถกรรมประจำชาติ นับว่าเป็นแนวทางที่น่าสนใจและน่านำมาพิจารณาว่าถึงเวลาหรือยังที่เราจะหันมาสนใจสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมของเราให้มีคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับของชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้บริโภคที่เป็นคนไทยหรือแม้แต่ชาวต่างประเทศก็ตาม โดยเฉพาะคนไทยซึ่งเป็นผู้บริโภคสินค้าศิลปหัตถกรรมของเราเองนั้น น่าจะมีการโฆษณาเผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติ และน่าจะมีหน่วยงานหรือศูนย์ศิลปหัตถกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้สักแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในส่วนผู้ผลิต หรือช่างศิลป์หัตถกรรมนั้น โดยเฉพาะช่างพื้นบ้านน่าจะได้นำผลการ
อย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ช่างพื้นบ้านได้รับเกียรติและเกิดกำลังใจ เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน
ของตน อันเป็นทางหนึ่งที่จะยกอายุงานศิลปหัตถกรรมประจำชาติของเรา ให้ยืนยาวต่อไป

อีกประการหนึ่งซึ่งน่าจะกล่าวถึงคือ เรื่องการรักษาคุณภาพ และรักษาระดับมาตรฐาน
ของงานหัตถกรรมต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานที่ดีและคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพราะข้อนี้เป็น
สิ่งสำคัญ หากสินค้าศิลปหัตถกรรมไทยขาดคุณภาพและไร้เอกลักษณ์เสียแล้ว การที่จะส่งเสริมให้
เป็นสินค้าที่นำรายได้ให้แก่ประเทศชาติในอนาคต คงจะเป็นไปได้ยาก

งานศิลปหัตถกรรมของไทย แม้จะมีมากแต่ก็กำลังจะลดจำนวนลง ทั้งช่างฝีมือดีก็หายากยิ่งขึ้น
แม้จะมีหน่วยงานทั้งรัฐบาลและเอกชนบางแห่งดำเนินงานอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ยังไม่ได้รับ
ความสำเร็จเท่าที่ควร รัฐบาลซึ่งมีหน้าที่โดยตรงน่าจะเร่งดำเนินการในเรื่องนี้โดยด่วนก่อนที่
ช่างฝีมือซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์มรดกทางศิลปหัตถกรรมที่สำคัญจะสูญหายตายจากไปเสียก่อน โดยเฉพาะ
ในด้านการศึกษาวิจัยซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และรักษามรดก
เหล่านั้นไว้ได้ แล้วนำความรู้เหล่านั้นออกเผยแพร่สู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหนศิลปะ
สมบัติของชาติช่วยกันอนุรักษ์ และพัฒนาให้ดำรงอยู่สืบไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง. การพัฒนาสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมไทยเป็นสินค้าที่ระลึก

การเดินทางท่องเที่ยวไปสู่สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง นอกจากนักท่องเที่ยวจะนำความประทับใจในสถานที่ที่สวยงามและทรงคุณค่านั้นกลับมาเป็นความทรงจำแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะนำติดไม้ติดมือได้ก็คือ สินค้าพื้นเมือง ซึ่งอาจมีแรงจูงใจมาจากความคิดที่ว่า ราคาย่อมเยาเพราะซื้อในแหล่งผลิต หรือเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น จึงนำซื้อหามาเป็นของที่ระลึกว่า ครั้งหนึ่งเคยไปเยือนสถานที่แห่งนั้นมาแล้ว สินค้าของที่ระลึกส่วนใหญ่ก็คือ ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมที่ผลิตได้ในท้องถิ่นนั้นนั่นเอง

ปัจจุบันงานศิลปหัตถกรรมของแต่ละท้องถิ่นได้กลายเป็นสินค้าของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ด้วยกลายเป็นค่านิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่จะต้องซื้อหาสินค้าของที่ระลึกเพื่อเป็นของตนเองและของฝากญาติมิตรกันทุกครั้งที่มีโอกาส จึงเกิดเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับผู้คนในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยว บางแห่งที่มีฝีมือลายมือดีถึงกับกลายเป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่กันทั้งหมู่บ้าน รวมเป็นทั้งแหล่งขายปลีกและขายส่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวไปด้วยในตัว อาทิเช่น บ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง และบ้านถวาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ฉะนั้น ท้องถิ่นใดที่สามารถนำงานศิลปหัตถกรรมมาส่งเสริมให้กลายเป็นสินค้าของที่ระลึกได้ จึงเท่ากับเป็นการสืบทอดและฟื้นฟูฝีมือด้านศิลปหัตถกรรมดั้งเดิม และที่สำคัญเป็นการเพิ่มมูลค่าให้วัสดุที่เป็นทรัพยากรท้องถิ่นซึ่งมีอยู่เดิมแล้วแต่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์คุ้มค่า ต่อเมื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าที่ระลึกก็จะได้ราคาดี เพราะนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง รวมทั้งเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้กับแรงงานในท้องถิ่นซึ่งว่างงาน หรืออาจว่างงานหลังฤดูเก็บเกี่ยว โดยสรุปจึงนับเป็นการพัฒนาชนบทที่ได้ผลอย่างสมบูรณ์

แนวทางพัฒนาการผลิตสินค้าของที่ระลึก

โดยทั่วไปอาจมีแหล่งผลิตสินค้าของที่ระลึกหลาย ๆ แห่งที่ประสบความสำเร็จ และอีกหลาย ๆ แห่งที่ประสบปัญหา ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากฝีมือเชิงชั้นการผลิตยังไม่ถูกใจ หรือตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ กลยุทธ์ด้านการตลาดยังไม่ดีหรือจะด้วยอุปสรรคอื่นใดก็ตาม

แนวทางต่อไปน่าจะจะช่วยคลี่คลายปัญหาได้บ้าง และนำการพัฒนาเพื่อผลิตสินค้าของที่ระลึกไปเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในทิศทางที่เหมาะสม ดังนี้

1. พยายามใช้วัสดุภายในท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรที่หาได้ง่ายและมีอยู่ใกล้ตัวให้ได้ประโยชน์ ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มพูนมูลค่าให้กับวัสดุที่อาจทิ้งขว้างอยู่ในท้องถิ่น เช่น ไม้ฟาง เปลือกข้าวโพด เปลือกหอย เมล็ดพืช ใบตาล ดินเคຍ ไม้ไผ่ มาประดิษฐ์เป็นงานหัตถกรรมต่าง ๆ อันได้แก่ ตุ๊กตา ดอกไม้ เสื้อ เครื่องจักสาน เป็นต้น แต่ทั้งนี้อาจหาวัสดุจากแหล่งอื่นมาเสริมแต่งเพิ่มคุณค่า เพิ่มความสวยงามและความคงทนในประโยชน์ใช้สอยด้วย เช่น ใช้ผ้าฝ้าย ผ้าไหม หนังโลหะ มาตกแต่งประดับเพิ่มเติมได้ในบางส่วน

2. ผลงานที่ผลิตจะต้องแสดงออกถึงสารูป (Image) หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ก็เป็นการดียิ่ง เพราะจะสอดคล้องกับการเป็น "สินค้าของที่ระลึก" อย่างแท้จริง เช่น หากไปทางท้องถิ่นภาคเหนือ สินค้าของที่ระลึกก็น่าจะถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมล้านนา หรือศิลปหัตถกรรมแบบเรียบง่ายของชาวเขาออกมา หรืออย่างน้อยก็สะท้อนถึงทรัพยากรตามสภาพภูมิศาสตร์ของป่าเขาเมืองเหนือ ตัวอย่างเช่น ผ้าปักผ้าทอ ผ้าชาวเขา เครื่องเงิน เครื่องเขิน เครื่องไม้แกะสลัก และดอกไม้แห้ง เป็นต้น หรือถ้าลงไปทางชายทะเลภาคใต้สินค้าที่ระลึกก็น่าจะแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรมภาคใต้และกลิ่นอายของทะเล เช่น รูปหนังตะลุง ผ้าบาติก เรือจำลอง สิ่งประดิษฐ์จากเปลือกหอยหรือกะลามะพร้าว เสื้อผ้าพิมพ์ลวดลายหรือภาพเกี่ยวกับทะเล เป็นต้น

สารูปหรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่สะท้อนผ่านสินค้าที่ระลึกนี้ จะเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อสินค้านั้นง่ายขึ้น กับทั้งจะเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ในลักษณะ "ปากต่อปาก" ต่อไปว่าเมื่อเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นจะต้องหาซื้อสินค้าที่ระลึกอย่างนี้กลับมา

3. พยายามใช้แรงงานด้านหัตถกรรมให้มากที่สุด เพราะนักท่องเที่ยวส่วนมากมาจากเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งกล่าวได้ว่ามาจากสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมเครื่องจักรกล สินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมหรือที่เรียกว่า Hand Made เป็นสิ่งแปลกและเป็นของหายาก จึงเกิดค่านิยมให้ชมชอบและสะสมกัน ในขั้นตอนการผลิตหากจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรกลเข้าช่วยเพื่อผลิตสินค้าจำนวนมาก ๆ ก็ให้ใช้เฉพาะส่วนที่จำเป็นและใช้อย่างประหยัด จนเมื่อผลิตออกมาแล้วแยกไม่ออกว่าส่วนไหนเป็นฝีมือ "หัตถกรรม" หรือ "จักรกล"

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ให้ขนาดและน้ำหนักของสินค้าสามารถจะนำพาไปได้สะดวกและไม่เสียหายได้ง่าย ถ้าเป็นสินค้าขนาดใหญ่ก็สามารถแยกส่วนหรือถอดชิ้นส่วนออกบรรจุในกล่องหรือหีบห่อ เพื่อความสะดวกต่อการขนส่งและไม่บอบสลายระหว่างทาง เช่น การประดิษฐ์ตุ๊กตากล้วยจำลอง โดยแกะสลักจากไม้ก้ามปูซึ่งจะมีทั้งลำต้น หน่อ ใบ และเครือกล้วยพร้อมสรรพเป็นกอกกล้วย แต่เมื่อลูกค้าซื้อก็สามารถถอดชิ้นส่วนใบกล้วย เครือกล้วย แยกบรรจุลงหีบห่อได้ทำให้สะดวกต่อผู้ซื้อในการนำกลับบ้าน

5. หีบห่อบรรจุสินค้าจะต้องแข็งแรง รูปทรงกะทัดรัด เก็บรักษาสินค้าได้อย่างปลอดภัย ไม่เสียหายระหว่างทาง นำพาสะดวก มีความสวยงาม มีชื่อและสัญลักษณ์ของร้านบนตัวหีบห่อนั้นด้วย เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้ซื้อและยังเป็นการประชาสัมพันธ์ร้านค้าในระหว่างทางนำกลับบ้านของผู้ซื้อไปด้วยในตัว

6. พยายามรักษาคุณภาพการผลิตสินค้าของที่ระลึกให้ได้มาตรฐาน เพื่อชื่อเสียงในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ มีความละเอียดประณีต ความสวยงาม และแฝงด้วยประโยชน์ใช้สอย คือให้เป็นทั้งของประดับสวยงามและมีประโยชน์ใช้งานได้ เช่น เป็นของตั้งประดับโต๊ะทำงานและเป็นที่เสียบเครื่องเขียน หรือเป็นที่ประดับฝาผนังและเป็นที่ใส่ของจดหมายได้ด้วย เป็นต้น ลักษณะสินค้าอย่างนี้จะได้เปรียบในการตัดสินใจซื้อได้มากกว่าเป็นสินค้าสวยงามแต่เพียงอย่างเดียว

7. มีการประดิษฐ์คิดค้นรูปแบบของสินค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ยังคงต้องรักษาเค้าโครงของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือสอดแทรกอยู่บ้าง โดยอาจประดิษฐ์รูปแบบ ขนาด หรือวัสดุให้หลากหลายออกไป เพื่อต้อนรับสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนซ้ำ ๆ แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาความนิยมหรือความต้องการของตลาดหรือนักท่องเที่ยวเป็นเครื่องช่วยในการคิดประดิษฐ์ออกแบบ พร้อมทั้งอาศัยศิลปะพื้นถิ่นเป็นพื้นฐานไว้ด้วยเสมอ

การดำเนินงานของ ททท. ที่เกี่ยวกับสินค้าของที่ระลึก

ททท. ได้ตระหนักอย่างยิ่งถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าของที่ระลึกเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงได้เข้าร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีโครงการที่ยกเป็นสังเขปได้ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จัดโครงการฝึกอบรมผู้เกี่ยวข้องกับธุรกิจสินค้าของที่ระลึกทั้งเจ้าของกิจการและพนักงานบริการ ตามจังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายที่สำคัญ เช่น กรุงเทพฯ เมืองพัทยา จังหวัดเชียงใหม่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต โดยเชิญวิทยากรจากสถาบันการศึกษาและวงการธุรกิจมาให้ความรู้ในด้านศิลปะการออกแบบสินค้าและหีบห่อ การจัดตกแต่งร้านเทคนิคการขาย การบริการ ตลอดจนการเสริมสร้างสำนึกและจรรยาบรรณต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2. จัดโครงการแลกเปลี่ยนการขายระหว่างผู้ขายและผู้ผลิต ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ขายและผู้ผลิตได้พบปะกันโดยตรง ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและปัญหาที่เกี่ยวข้องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อดีจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจสินค้าของที่ระลึกต่อไป พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมการตลาดให้ขยายตัวได้อย่างกว้างขวาง

3. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งผลิตให้เกิดเป็นหมู่บ้านศิลปหัตถกรรมที่สมบูรณ์แบบเพื่อนักท่องเที่ยวจะได้มาสัมผัสอย่างครบวงจร เช่น มีศูนย์รวมนิทรรศการ การสาธิตการจัดจำหน่าย การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และรักษาสภาพหมู่บ้านที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตจริงของชาวท้องถิ่น อันจะมีผลดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสัมผัสบรรยากาศ ชมบทเข้าใจและชื่นชมในคุณค่าของสินค้าศิลปหัตถกรรม โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว อาทิ- เช่น หมู่บ้านหัตถกรรมเหมืองกุง อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม หมู่บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา และหมู่บ้านสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นต้น

4. เลือกสรรร้านค้าเข้าเป็นสมาชิกในโครงการส่งเสริมมาตรฐานร้านค้าของที่ระลึกของ ททท. เพื่อควบคุมและส่งเสริมให้มีการจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกที่มีมาตรฐานทางด้านคุณภาพ ราคา และการบริการ ปัจจุบันมีร้านค้าสมาชิกโครงการนี้กระจายอยู่ตามเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ อันได้แก่ กรุงเทพฯ เมืองพัทยา จังหวัดกาญจนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต เป็นต้น รวมแล้วประมาณ 250 แห่ง แต่ละร้านจะได้รับเครื่องหมายรับรองจาก ททท. ตีตราประทับเพื่อเพิ่มความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวที่ร้านด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล่าวได้ว่า การพัฒนาสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมมาสู่รูปแบบของสินค้า
ที่ระลึกนั้น ศิลปหัตถกรรมในแต่ละท้องถิ่นล้วนมีบทบาทอันสำคัญด้วยว่า เสมือนทรัพยากรพื้นฐาน
ที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างดียิ่ง
เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค สะท้อนได้กระทั่งสภาพภูมิศาสตร์และ
บรรยากาศของแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานอันมีคุณค่าในความเป็นศิลปหัตถกรรม
ซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นด้วยฝีมือของผู้คนในถิ่นนั้น ๆ นั่นเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ. แหล่งผลิตหัตถกรรมไทยทั่วประเทศ

ภาคเหนือ

เชียงราย

ผลิตภัณฑ์ผ้าและสินค้าพื้นเมือง
เครื่องทอง เงิน นาก และอัญมณี
วัตถุโบราณจำลอง เสื้ออกก

เชียงใหม่

เครื่องเงิน เครื่องเงิน
ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและผ้าฝ้าย
ผลิตภัณฑ์ชาวเขา เครื่องปั้นดินเผา
อุตสาหกรรมเครื่องปั้นเซียง เครื่องไม้
แกะสลัก ตุ๊กตาผ้า ดอกไม้ชูปทอง
เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์กระดาษสา

น่าน

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า (ผ้าทอสายน้ำไหล,
ผ้าขี้น่าน) ผลิตภัณฑ์จากทราย

พะเยา

ผลิตภัณฑ์จากผ้า (ผ้าทอไทยลื้อ)
ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ครกหิน โม่หิน

แพร่

ผลิตภัณฑ์จากผ้า(หม้อฮ่อม) เครื่องจักสาน
ผลิตภัณฑ์จากการตีเหล็ก

แม่ฮ่องสอน

เครื่องจักสาน หวาย อัญมณี(ทับทิม,หยก)
ผลิตภัณฑ์ผ้าชาวเขา เครื่องเงิน

ลำปาง

เครื่องปั้นดินเผา เครื่องไม้แกะสลัก
หวาย ผ้าฝ้าย ผ้าพื้นเมือง

ลำพูน

ผลิตภัณฑ์ผ้า (ไหม, ฝ้าย, ฝ้ายก, ตีนจก)
ดอกไม้ประดิษฐ์

อุตรดิตถ์

ผลิตภัณฑ์ผ้า (ผ้าขี้นตีนจก ผ้าขัด)
เครื่องจักสาน

กำแพงเพชร

เครื่องจักสาน หวาย ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตาก	อัญมณี (พลอย,ทับทิม หยก) งาช้างแกะสลัก เครื่องทองเงิน เสื้อ หวาย ไม้แกะ
พิจิตร	เสื่อกก ผ้าทอ เจียรระในพลอย เครื่องจักสาน
พิษณุโลก	เครื่องจักสาน ดอกไม้ประดิษฐ์ เสื่อกก ผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้น
เพชรบูรณ์	เครื่องหวาย
สุโขทัย	ผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก เครื่องจักสาน หวาย ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า(ผ้าทอ,ตีนจก) ผลิตภัณฑ์หินอ่อน เครื่องปั้นดินเผา

ภาคกลาง

จันทบุรี	ผลิตภัณฑ์เสื้อจันทบุรี อัญมณี(พลอย)
ฉะเชิงเทรา	เครื่องจักสานไม้ไผ่,หวาย, ก้านมะพร้าว ผักตบชวา, เชือกกล้วย) ศิลปประดิษฐ์ ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าและกระดาษ การแกะสลักหิน(ลายชั้นทองลงหิน) ผ้า(ผ้าไหมยกด้นทอง)
ชลบุรี	เครื่องจักสานไม้ไผ่, ก้านมะพร้าว, เสื่อกก ศิลปประดิษฐ์ ตุ๊กตาลิงเปลือกมะพร้าว เครื่องปั้นดินเผา
ตราด	หมวกใบจาก อัญมณี (พลอย)
นครนายก	เสื่อกก ผลิตภัณฑ์จากหินสบู่ จากผ้า (ผ้าปักด้วยจักร)
นนทบุรี	เครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับมุก ตุ๊กตาผ้า เครื่องจักสาน เครื่องไม้แกะสลัก
ปทุมธานี	เครื่องจักสานไม้ไผ่ เสื่อกก ผลิตภัณฑ์จากผ้า ผลิตภัณฑ์โลหะ จากหินสบู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยอง	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย,ปะการัง เครื่องปั้นดินเผา เครื่องทองเหลือง จักสาน
สมุทรปราการ	เครื่องหนัง เครื่องจักสาน ย่านลิเภา ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช
สมุทรสงคราม	เครื่องเบญจรงค์ เครื่องสาย
สมุทรสาคร	เครื่องปั้นดินเผา เสื้อทอ
กาญจนบุรี	ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก (มีด) เจียรระโนพลอย(นิล) ผลิตภัณฑ์จากผ้า
ชัยนาท	ผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน หวาย เสื้อทอ ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา
นครปฐม	เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์เซรามิก
นครสวรรค์	งานช่างแกะสลัก ผลิตภัณฑ์ผ้า ตุ๊กตา เสื้อ เครื่องทองเงิน อัญมณี(พลอย)
ประจวบฯ	เครื่องประดับเปลือกหอย ผ้าไหมพัสตร์ จักสาน
เพชรบุรี	ผ้าทอหนองปรong ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช (เสื่อกก บานศรนารายณ์) ผลิตภัณฑ์เครื่องกลึงไม้
ราชบุรี	เครื่องดนตรีไทย ผลิตภัณฑ์จากเครื่องหนัง จากเหล็ก เครื่องทองเหลือง ผลิตภัณฑ์จากไม้ (ขลุ่ย, กระบวย, ไม้เกาหลัง)
ลพบุรี	จักสาน เสื่อกก ผ้า แกะหิน (ครก, ไม้ ลูกนิมิต) เจียรระโนพลอย
สระบุรี	ผ้า(ผ้าขาวม้า, โทเร, มุ้ง) จักสาน เสื่อกก
สิงห์บุรี	เครื่องจักสานไม้ไผ่, ก้านโบลาน, มะพร้าว เครื่องดนตรี เครื่องประดับมุก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุพรรณบุรี	ผ้า จักสาน เสื้ออก ศิลปประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์จากเรซิน
อ่างทอง	จักสานหวาย, ก้านโบลาน ผลิตภัณฑ์จากหนัง เครื่องประดับมุก ตุ๊กตาชาววัง เจียรระโนพลอย
อยุธยา	เครื่องจักสาน (กุงสาน, ขอบโบลาน, ปลาตะเพียน) มีคอรันดูติก เครื่องประดับมุก ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยสังเคราะห์ (ย่าม เปลญวน) ผลิตภัณฑ์หินแกะ เครื่องดนตรี หัวโขน
อุทัยธานี	ผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน
<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>	
กาฬสินธุ์	ผลิตภัณฑ์จากผ้า (ผ้าไหมแพรวา, ลายขิด) ผ้าทอ ต่เหล็ก
ขอนแก่น	ผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เสื้ออก เสื้อผ้อ ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว
นครพนม	ผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องเงิน เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เสื้ออก
มหาสารคาม	ผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา
มุกดาหาร	เครื่องจักสาน หวาย เสื้ออก ผลิตภัณฑ์จากปอ
ร้อยเอ็ด	ดนตรีพื้นบ้าน (แคน) เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์จากผ้า
สกลนคร	ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย, ไหม จักสาน เสื้ออก-ผ้อญ่ารังกา ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องไม้
เลย	ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนองคาย	ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย,ไหม เสื้อ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์จากงานตีเหล็ก
อุดรธานี	ผลิตภัณฑ์จากผ้า
นครราชสีมา	ผลิตภัณฑ์จากผ้า เสื้ออกก-ผ้อ-หญ้าอห่งกา เครื่องปั้นดินเผา
ศรีสะเกษ	เครื่องจักสาน เสื้อ ครุฑน้อย เกวียนน้อย
สุรินทร์	ผ้า ย่านลิเภา จักสาน หวาย ไม้แกะ
อุบลราชธานี	ผ้า ผลิตภัณฑ์ทองเหลือง จักสาน
<u>ภาคใต้</u>	
ชุมพร	เครื่องจักสาน
ระนอง	ผลิตภัณฑ์จากมุก จักสาน หวาย
สุราษฎร์ธานี	ผลิตภัณฑ์จากผ้า(ผ้าไหมพรมเรียง) ย่านลิเภา เครื่องถม
พังงา	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย
ภูเก็ต	ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอย, มุก, ไม้แกะ ผ้าขึ้น, ป่าเต๊ะ, เครื่องเงิน,ทองเหลือง ลงยา หนังตะลุง อัญมณี
กระบี่	ผลิตภัณฑ์จากมุก, เปลือกหอย,จักสาน หวาย, ไม้แกะ
นครศรีธรรมราช	ย่านลิเภา เครื่องถม เงิน ลงยา ทองเหลือง ดอกไม้ประดิษฐ์ หนังตะลุง
พัทลุง	เครื่องจักสาน เสื้อกระจุค
สงขลา	หวาย ผลิตภัณฑ์จากผ้า,จากมุก
ตรัง	ผลิตภัณฑ์ใบเตย(เสื้อเตยปาหนัน,หมวก) ผลิตภัณฑ์จากผ้า(ผ้าทอนาหมื่นศรี) ผลิตภัณฑ์จากงานตีเหล็ก(มีดพร้านาบ้อ,กันหม้อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สตูล	ไม้กวาดดอกหญ้าชนิดต่าง ๆ เครื่องปั้นดินเผา (กระออม หม้อน้ำ) เสื้อโบทย จักสาน (ตะกร้า กรรหม้อ)
ปัตตานี	จักสาน หวาย ย่านลิเภา เสื้อ ไม้แกะ ผ้าปาเต๊ะ
ยะลา	จักสาน เสื้อต้นคล้า ไม้กวาดดอกหญ้า ผ้าทอ เครื่องปั้นดินเผา
นราธิวาส	ผลิตภัณฑ์จากผ้า(ปาเต๊ะ เสื้อ) เครื่องประดับเซรามิก จักสาน ตุ๊กตา ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องประดับทองเหลือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้